

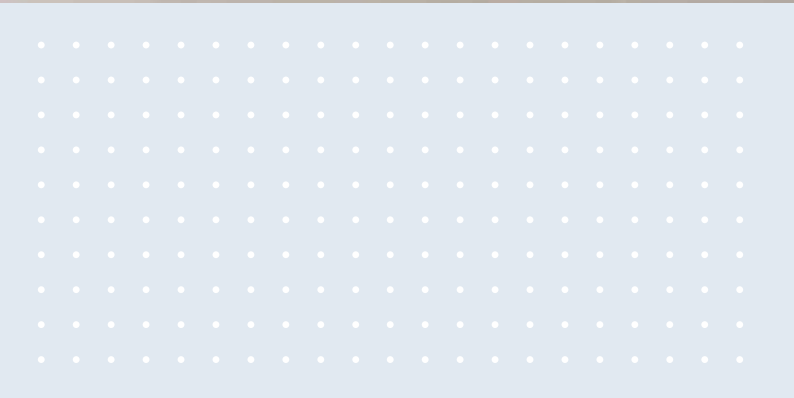
JAARVERSLAG 2013

FSMA

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

Inhoudsopgave

VOORWOORD	7
2013 IN VOGELVLUCHT	13
I. BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN IN HET TOEZICHT DOOR DE FSMA	17
1. Evolutie van het regelgevend kader	18
1.1. Nationaal	18
1.2. Europees	22
1.2.1. Werkzaamheden van ESMA	22
1.2.2. Werkzaamheden van EIOPA	23
1.2.3. Werkzaamheden van de ESRB	24
1.2.4. Toezicht op de financiële benchmarks	25
1.3. Internationaal	26
1.3.1. Werkzaamheden van IOSCO	26
1.3.2. Financial Sector Assessment Programme (FSAP)	27
1.3.3. Financial Action Task Force (FATF)	29
1.3.4. International Association of Insurance Supervisors (IAIS)	29
2. Verslag over de activiteiten van de FSMA per bevoegdheidsdomein	30
2.1. Het toezicht in cijfers	30
2.2. Toezichtsdomeinen	36
2.2.1. Toezicht op de genoteerde vennootschappen en op de financiële markten	36
2.2.2. Toezicht op de financiële producten	46
2.2.3. Toezicht op de naleving van de gedragsregels	57
2.2.4. Toezicht op de financiële dienstverleners en tussenpersonen	61
2.2.5. Toezicht op de aanvullende pensioenen	71
2.2.6. Relaties met de consumenten van financiële diensten	76
2.3. Financiële vorming	77
2.4. Administratieve sancties	79
2.4.1. Door de diensten overgelegde aanwijzingen van inbreuken en vooronderzoeksfase	79
2.4.2. Beslissingen om een onderzoek te openen	80
2.4.3. Overzicht van de behandelde dossiers	80
2.4.4. Internationale samenwerking	82

II.	EVOLUTIE VAN DE REGELGEVING EN ADMINISTRATIEFRECHTELIJKE TOEZICHTSPRAKTIJK PER BEVOEGDHEIDSDOMEIN	85
1.	Toezicht op de genoteerde vennootschappen en op de financiële markten	86
1.1.	Evolutie van de regelgeving	86
	Omzetting in Belgisch recht van Richtlijn 2010/73/EU (tot wijziging van de prospectusrichtlijn en de transparantierichtlijn) en versterking van de beleggersbescherming	86
	Omzetting in Belgisch recht van richtlijn 2010/78/EU (de zogenaamde “Omnibus-richtlijn”)	90
	Mededeling van de FSMA en de NBB over de verordening (EU) nr. 648/2012 (EMIR)	91
1.2.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	93
1.2.1.	Genoteerde vennootschappen	93
	Bpost: boekhoudkundige aangelegenheden - Marketing- en premarketingaspecten in het kader van een openbare aanbidding	93
	Niet IFRS-conforme saldering van een leasevordering met een schuld	95
	Procedure tot waarschuwing van de naamloze vennootschap De Rouck Geomatics	97
	Afwijking op de toepassing van de bepalingen inzake vrijwillige openbare overnamebiddingen	97
	Voorstelling van het resultaat van een niet-operationele vennootschap opgenomen volgens de “ <i>equity-methode</i> ” buiten het operationeel resultaat	99
1.2.2.	Openbare overnamebiddingen	101
	De aanvaardingsperiode van een openbaar overnamebod	101
	Openbare aanbiddingen tot omruiling van obligaties	103
1.2.3.	Openbare aanbiddingen	105
	Overdracht van de bevoegdheid tot goedkeuring van een prospectus aan een buitenlandse toezichthouder	105
	Beursgang zonder tussenkomst van een door de emittent aangestelde Belgische tussenpersoon	105
	Uitgifte van een converteerbare obligatielening met warranten - Weigering nihil obstat	106
	Onderzoek naar het bestaan van een actieve markt in bepaalde aandelen onder IFRS 13	108
	Prospectus bij onderscheiden, opeenvolgende openbare aanbiddingen	110
1.2.4.	Marktinfrastructuren	110
	Overname van NYSE Euronext door InterContinentalExchange	110
	Wijziging marktregels Euronext Brussels en Alternext Brussels	111
2.	Toezicht op de naleving van de gedragsregels	113
2.1.	Evolutie van de regelgeving	113
	Reglement van de FSMA betreffende de erkenning van complianceofficers	113
	Circulaire van de FSMA over de compliancefunctie	114

	Mededeling van de FSMA over de bijscholing van de complianceofficers	115
	ESMA-Richtsnoeren inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken (MiFID)	115
2.2.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	117
	Procedure inzake bevel, bekendmaking en dwangsom bij niet-aanstelling van een erkend complianceofficer	117
3.	Toezicht op de financiële producten	120
3.1.	Evolutie van de regelgeving	120
	Boek VI van het Wetboek van economisch recht: toepassing op de financiële diensten en bevoegdheid van de FSMA	120
	Koninklijk besluit waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen	123
	Wet op de thematische volksleningen	125
	EUVECA- en EUSEF-verordeningen	126
	Nieuw reglement inzake de erkende commissarissen	128
	Circulaire over berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming	130
	Mededeling over de vragen en antwoorden over de overgangperiode waarvan sprake in Richtlijn 2011/61/EU (AIFMD) en over de Belgische bepalingen tot omzetting van die Richtlijn	131
	Bijwerking van de aanbevelingen inzake reclame voor openbare aanbiedingen van beleggingsinstrumenten	132
	ESMA-richtsnoeren betreffende ETF's en andere kwesties in verband met ICBE's	132
3.2.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	134
	Inschrijving en eerste notering van een nieuwe Belgische vastgoedbevak	134
	Openbaar aanbod in het kader van een crowdfundingtransactie	135
	Marktonderzoek naar de tariefverhogingen bij de "individuele hospitalisatie"-verzekering	137
	Publicatie van de nettoinventariswaarde en van andere informatie over de ICB's	138
	Het begrip 'gezamenlijk aanbod'	139
	Samenwerkingsovereenkomsten in het kader van de AIFM-richtlijn	140
	Wettelijkheid van de beheeractiviteiten voor rekening van derden en de eventuele uitoefeningsvoorwaarden in dat verband	141
	Verplichte vermelding van een risicofactor met betrekking tot de door een vastgoedbevak toegepaste methode voor de berekening van de exittaks	142
	Aftoetsing aan het moratorium van een commerciële campagne door een kredietinstelling naar Belgisch recht	144
	Moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten - Wijziging van vraag nr. 16 van de FAQ's	144
	Toelating tot de notering van obligaties die bestemd zijn voor de financiering van sociale huisvestingsmaatschappijen	145

	Protocol van 12 juni 2013 betreffende de samenwerking tussen het Fonds voor Arbeidsongevallen en de FSMA	147
	Protocol voor de samenwerking tussen de FSMA en de Controledienst voor de Ziekenfondsen en de Landsbonden van Ziekenfondsen	148
4.	Toezicht op de financiële dienstverleners en tussenpersonen	149
4.1.	Evolutie van de regelgeving	149
4.1.1.	Toezicht op de tussenpersonen	149
	Afschaffing van de verplichte herzieningsprocedure in het kader van de versnelde beroepsprocedure bij de Raad van State	149
	Mededeling over de naleving van de anti-witwaswetgeving	149
4.1.2.	Toezicht op de beheervenootschappen van ICB's en op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	151
	Wet van 17 juli 2013: bepalingen gericht op het waarborgen van de coherentie tussen de reglementering over de openbare aanbiedingen en de ICB-reglementering	151
	Nieuw reglement inzake de erkende commissarissen	152
	Bekrachtiging van de FSMA-reglementen van 12 februari 2013 betreffende de periodieke staten van de beheervenootschappen van ICB's en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	152
	Circulaire van 18 december 2013 over de recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie	152
	Nieuw memorandum voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	153
4.1.3.	Toezicht op de hypotheekondernemingen	154
	Richtlijn inzake hypothecair krediet	154
4.2.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	156
4.2.1.	Toezicht op de tussenpersonen	156
	Verwerping door de Raad van State van een verzoek tot nietigverklaring tegen het ambtshalve verval van een inschrijving van een verzekeringstussenpersoon	156
	Schrappingsbeslissingen	157
	Beslissing tot het verlenen van een voorafgaand akkoord - toepassingsgebied van de wet van 27 maart 1995	158
4.2.2.	Toezicht op de beheervenootschappen van ICB's en op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	159
	Uitbesteding - Noodzaak om voldoende substantie te behouden binnen de beheervenootschap	159
5.	Toezicht op de aanvullende pensioenen	161
5.1.	Evolutie van de regelgeving	161
5.1.1.	Prudentieel toezicht op IBP's	161
	Nieuw erkenningsreglement revisoren en revisorenvennootschappen	161
	Circulaire betreffende de mededeling van de jaarrekening, statistieken en erbij te voegen documenten voor het boekjaar 2013	161

5.2.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	162
5.2.1.	Prudentieel toezicht op IBP's	162
	Gedeeltelijke externalisatie van de wettelijke pensioentoezeggingen van de openbare besturen	162
	Aandelen in de wettelijke pensioenen: implicaties voor de boekhouding en de dekkingswaarden bij de IBP's	164
6.	Relaties met de consumenten van financiële diensten	165
6.1.	Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk	165
	Platform voor de online verkoop van individuele handelsvorderingen	165
	Vragen in verband met de werking van een belangenvereniging in het dossier Quality Investments	166
III.	DE ORGANISATIE VAN DE FSMA	169
1.	Organisatie	170
1.1.	Structuur	170
1.1.1.	Bestuurorganen	170
1.1.2.	Organogram van de departementen en diensten	171
1.1.3.	Raad van toezicht	172
1.1.4.	Bedrijfsrevisor	176
1.1.5.	Sanctiecommissie	176
1.2.	Organisatie in de praktijk	191
1.2.1.	De interneauditfunctie bij de FSMA	191
1.2.2.	Deontologie	192
1.2.3.	Ontwikkelingen op informaticagebied	192
1.2.4.	Personeelsbeheer	193
1.2.5.	Sociaal overleg	194
2.	Samenstelling van de departementen en diensten	195
IV.	JAARREKENING VAN HET BOEKJAAR 2013	201
	NOMENCLATUUR	215

VOORWOORD

Geachte lezer,

Graag stel ik u het jaarverslag 2013 voor van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten, de FSMA. 2013 was het derde activiteitsjaar van de FSMA sinds haar creatie op 1 april 2011. Tijdens de twee voorgaande jaren heeft de FSMA tal van initiatieven genomen met als centrale betrachting de consument van financiële diensten beter te beschermen en zo bij te dragen tot een herstel van het vertrouwen in de financiële sector. De financiële crisis heeft onder meer het belang aangetoond van eenvoudigere producten, van het centraal stellen van het cliëntenbelang en van een betere vorming van de consumenten van financiële diensten. Dat zijn ook domeinen waarin de FSMA belangrijke initiatieven genomen heeft die –zoals u in dit verslag kunt lezen- in 2013 onverminderd voortgezet zijn.

Zo rondde de FSMA in 2013 een eerste cyclus inspecties af over de naleving van de MiFID-gedragsregels. Deze eerste cyclus had tot doel na te gaan in welke mate de regels inzake belangenconflicten werden geëerbiedigd. Deze missie heeft toegelaten een reeks tekortkomingen bij bepaalde kredietinstellingen vast te stellen. De FSMA heeft niet alleen de betrokken ondernemingen bevolen deze tekortkomingen weg te werken, maar heeft ook een document gepubliceerd waarin de lessen getrokken worden uit de eerste MiFID-inspectiemissie en waarin de banksector gewezen wordt op belangrijke aandachtspunten inzake de MiFID-gedragsregels.

In april 2013 begon de tweede inspectiecyclus. Deze missie controleert de naleving van de regels inzake de zogenaamde zorgplicht. Het gaat met name om de vraag of de gecontroleerde banken het belang van hun cliënten centraal stellen in hun dienstverlening in verband met beleggingsadvies of het uitvoeren van orders. In het kader van deze cyclus hebben de FSMA-teams 82 procent van de kredietinstellingen geïnspecteerd. Deze inspecties hebben voorlopig al geleid tot de vaststelling van 100 zwakke punten die aanleiding hebben gegeven tot 57 bevelen. Ook over deze inspectiemissie zal een samenvattend rapport met aandachtspunten gepubliceerd worden.

Rekening houdend met het toenemende belang van de dienstverlening via het internet, heeft de FSMA de nodige aandacht besteed aan de controle van de websites van een aantal ondernemingen onder haar toezicht. De controle van de websites en de dienstverlening via internet had betrekking op de eerbiediging van de MiFID-regels, maar ook van de regels inzake pu-

bliciteit voor financiële producten. Zo heeft de FSMA een aantal tekortkomingen vastgesteld, onder meer inzake het aanbod van ICB's, en heeft ze die laten rechtzetten. De FSMA gaat dergelijke controles voortzetten. Ze gaat daarbij ook gebruik maken van de mogelijkheid die de wetgeving haar in 2013 heeft gegeven om toegang te krijgen tot de voor cliënten voorbehouden delen van de websites.

Wat de vereenvoudiging van het productaanbod betreft, toont het in 2011 gelanceerde moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten opnieuw zijn nut. Zoals u in dit verslag kunt vernemen, is het aantal gestructureerde producten dat per trimester gecommmercialiseerd wordt, sinds de lancering van het moratorium zo goed als constant gebleven. Maar de producten worden duidelijk minder ingewikkeld, wat het doel was van dit moratorium. Het aantal mechanismen dat gehanteerd wordt om het rendement van deze producten te bepalen, is dankzij het moratorium beperkt. Ruim 60 procent van de gestructureerde producten die sinds de start van het moratorium gecommmercialiseerd werden, hanteert maximaal twee mechanismen.

2013 was ook het geboortjaar van Wikifin, het programma van de FSMA inzake financiële vorming. De Belgische wetgever heeft de FSMA de opdracht toevertrouwd een bijdrage te leveren tot de financiële vorming van de Belgen. Na een grondige voorbereidingsfase werd begin 2013 het Wikifin-programma effectief gelanceerd. Dit programma omvat meerdere luiken. Het eerste luik is de website www.wikifin.be, waarop neutrale informatie terug te vinden is over financiële aangelegenheden in toegankelijke taal. Deze website omvat ook meerdere *tools*, zoals de simulator voor gereguleerde spaarrekeningen en de IMMO-simulator voor het budgetteren van een vastgoedproject. De Wikifin-website kent een groot succes. De kaap van een miljoen bezoeken is vlot overschreden.

Een tweede luik van het Wikifin-programma is een samenwerking met het onderwijs. In dat verband zijn er contacten met de verschillende betrokken actoren om materiaal ter beschikking te kunnen stellen van de leraren in het middelbaar onderwijs. Een derde luik bestaat uit samenwerking met andere *stakeholders* op het vlak van financiële vorming. Om de initiatieven inzake financiële vorming en Wikifin beter bekend te maken bij het grote publiek, worden er geregeld campagnes gehouden. Zo vonden er in 2013 campagnes plaats rond de thema's pensioenen en vastgoed. Als uitloper van deze tweede campagne, was Wikifin begin 2014 ook aanwezig op Batibouw.

Naast de uitvoering van haar toezichts- en andere wettelijke bevoegdheden, heeft de FSMA in 2013 ook een ondersteunende rol gespeeld bij het uitwerken van meerdere wetteksten. Een voor de FSMA erg belangrijke tekst, is de zogenaamde *Twin Peaks 2*-wetgeving. Bij de overstap naar het *Twin Peaks*-toezichtsmodel in 2011, werd met het oog op een betere bescherming van de financiële consument ook een versterking van de bevoegdheden van de FSMA in het vooruitzicht gesteld. Dat project kreeg de bijnaam *Twin Peaks 2*, en werd in 2013 afgerond.

Deze wetgeving versterkt de mogelijkheden van de FSMA om te detecteren welke problemen zich op het terrein voordoen. Zo heeft de FSMA voortaan de mogelijkheid aan *mystery shopping* te doen. Dit moet de FSMA in staat stellen na te gaan hoe bepaalde regels in de praktijk worden toegepast in de relaties met de cliënten of potentiële cliënten. De FSMA kan daarvoor een beroep doen op zowel haar vaste medewerkers als op derden. De FSMA heeft beslist om gebruik te maken van de mogelijkheid een beroep te doen op externe partners. Er werd een pilootproject opgestart voor 2014.

Een ander belangrijk onderdeel van de *Twin Peaks 2*-wet, is de uitbreiding van de MiFID-gedragsregels naar de verzekeringssector. Met deze uitbreiding wordt een belangrijke stap gezet in de richting van een gelijk speelveld inzake de gedragsregels bij de commercialisering

van financiële producten. Om de sector bij de invoering van de MiFID-regels te ondersteunen heeft de FSMA in overleg met de sector een circulaire en een didactische lijst met vragen en antwoorden opgesteld. De FSMA zal met de beroepsverenigingen ook een sensibiliseringscampagne voeren om de betrokken dienstverleners maximaal te informeren over de inhoud en de impact van de nieuwe regels.

De *Twin Peaks 2*-wetgeving versterkt ook de wettelijke basis voor de FSMA om reglementen uit te vaardigen. De FSMA heeft van die bevoegdheid gebruik gemaakt om via een reglement een verbod in te voeren op de commercialisering van bepaalde financiële producten aan niet-professionele cliënten. Daarnaast zal er voor spaar- en beleggingsproducten een risicolabel verplicht worden, waarvan de technische vereisten eveneens via een reglement van de FSMA zijn vastgelegd.

Behalve via *Twin Peaks 2*, kreeg de FSMA ook via andere nieuwe wetgeving bijkomende opdrachten en bevoegdheden toevertrouwd. Zo controleert de FSMA in het kader van de nieuwe regelgeving voor gereguleerde spaarrekeningen onder meer de informatiefiches die ter beschikking gesteld worden van de consument. Ook de nieuwe wetgeving inzake thematische volksleningen geeft de FSMA bijkomende toezichtopdrachten, net zoals de wet op de financiering van KMO's. Deze wet voert de zorgplicht in met betrekking tot het kredietverleningsproces voor KMO's en geeft de FSMA de bevoegdheid toe te zien op die regels. Daarnaast kent het Wetboek voor Economisch Recht de FSMA bijkomende bevoegdheden toe. Het gaat onder meer om de controle of publiciteit voor financiële producten en diensten strookt met de regels van Boek VI van dit wetboek, dat de bepalingen van de wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming overneemt.

Het geheel van de nieuwe bevoegdheden dat de jongste maanden aan de FSMA is toegerekend vertegenwoordigt een toename met 30 procent van de missies die aan de FSMA toevertrouwd werden. Ze hebben allemaal als doel bij te dragen tot de bescherming van de consument. Voor de medewerkers van de FSMA is dit een aanzienlijke en inspirerende uitdaging. Het is ook een erkenning van de geloofwaardigheid van het niet-aflattende optreden van de FSMA sinds haar creatie.

Ook internationaal heeft de FSMA een actieve bijdrage geleverd aan tal van werkzaamheden. Zo heeft de FSMA in 2013 meegewerkt aan de inspectiemissies van zowel het IMF als van de *Financial Action Task Force*. De FSMA speelde tevens een actieve rol binnen de Europese agentschappen ESMA en EIOPA en ze vroeg het lidmaatschap aan van de IAIS (*International Association of Insurance Supervisors*). De FSMA werd tevens verkozen in de *Board* van IOSCO (de internationale organisatie van beurstoezichthouders) en neemt er het voorzitterschap waar van het auditcomité.

De toename van het aantal bevoegdheden en de ermee gepaard gaande controlewerkzaamheden hebben de jongste jaren geleid tot een versterking van de teams door het aantrekken van nieuwe medewerkers. Eind 2013 telde de FSMA 298 personeelsleden, een stijging met 15 procent ten opzichte van 2011, het eerste werkingsjaar van de FSMA. Ook de komende jaren zullen bijkomende medewerkers aangetrokken worden om alle aan de FSMA toevertrouwde opdrachten te kunnen uitvoeren. Behalve de verdere versterking van het personeelsbestand, heeft het directiecomité ook een nieuwe organisatie van de diensten goedgekeurd.

Ik heb er het volste vertrouwen in dat de FSMA, met deze vernieuwde structuur en versterkt personeelsbestand, in staat zal zijn om de nieuwe uitdagingen aan te gaan en haar nieuwe uitgebreide rol als toezichthouder voluit te spelen. Ik houd er in dat verband aan de FSMA-medewerkers te danken voor het werk dat ze de voorbije jaren leverden en ik reken op hun

blijvende toewijding en inzet om ook de komende jaren bij te dragen tot een succesvolle uitrol van de nieuwe bevoegdheden van de FSMA.

*
* *

Ik houd er in het bijzonder aan een dankwoord te richten aan Wim Coumans en aan Albert Niesten. Wim Coumans heeft van bij de start van de FSMA in 2011 tot mei 2014 de functie van ondervoorzitter bekleed. Dankzij zijn ruime ervaring, grote werkkraft, heldere inzichten, oog voor detail en zijn loyaliteit en collegialiteit, heeft Wim Coumans niet alleen gezorgd voor de goede werking van de diensten onder zijn operationele leiding, maar tevens een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de succesvolle start van de FSMA en de verdere ontplooiing van haar activiteiten.

Albert Niesten werd aangeworven als een van de eerste inspecteurs van de Bankcommissie. Vervolgens werd hij op erg jonge leeftijd benoemd aan het hoofd van de Waarborgkas voor wisselagenten. De oprichting van deze kas heeft het mogelijk gemaakt het statuut van deze tussenpersonen, essentieel voor de goede ontwikkeling van de beurs, te doen evolueren en moderniseren. Bij zijn terugkeer bij de Bankcommissie, die intussen de Commissie voor Bank- en Financien was geworden, werd Albert Niesten benoemd tot adjunct-directeur en vervolgens directeur, vooraleer secretaris-generaal te worden van achtereenvolgens de CBF, de CBFA en de FSMA. Zijn grote zin voor organisatie, het strikt beheer van zijn dossiers, maar ook zijn grote onpartijdigheid en zijn feilloze loyaliteit ten aanzien van de instelling zijn bepalend geweest voor de succesvolle lancering van de nieuwe FSMA. Albert Niesten is ontegensprekelijk een grote dienaar van de staat, toegewijd aan het algemeen belang.

Ik houd eraan Wim Coumans en Albert Niesten in persoonlijke naam, maar ook in naam van de andere leden van het directiecomité en van de medewerkers van de FSMA te danken voor alles wat ze de instelling bijgebracht hebben.

Jean-Paul SERVAIS
Voorzitter

2013 IN VOGELVLUCHT

10 januari: De FSMA start een Twitter-account op. Persberichten en waarschuwingen in verband met een onwettig aanbod worden voortaan eveneens via Twitter verstuurd.

17 januari: 30 van de 32 banken die een gereguleerde spaarrekening aanbieden, treden toe tot het protocol over de FSMA-simulator voor spaarrekeningen. Daarmee verbinden de banken zich ertoe alle voor de werking van de simulator vereiste gegevens te bezorgen. De simulator laat de consument toe alle gereguleerde spaarrekeningen op een gepersonaliseerde wijze met elkaar te vergelijken. De simulator is sinds 31 januari 2013 online te raadplegen op de website Wikifin.be.

25 januari: De FSMA publiceert een circulaire ter attentie van instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's). Daarin wordt er onder meer gewezen op de noodzaak om bij de rapportering bijzondere aandacht te besteden aan de inschatting van het verwachte rendement en de daarmee samenhangende gehanteerde actualisatievoet. De FSMA vraagt tevens een ad hoc-rapportering aan IBP's met een grote obligatieportefeuille.

29 januari: De FSMA publiceert een waarschuwing om het publiek te wijzen op pogingen tot fraude met bankrekeningen en kredietkaarten (*phishing*). De waarschuwing komt er als gevolg van een forse toename van het aantal meldingen in verband met *phishing*.

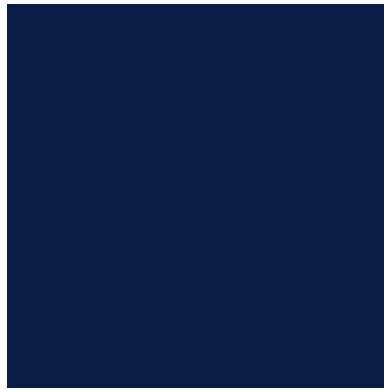
31 januari: De FSMA organiseert in aanwezigheid van Hare Koninklijk Hoogheid Prinses Mathilde en meerdere ministers de eerste nationale conferentie over financiële vorming. Tijdens deze conferentie wordt het FSMA-programma voor financiële vorming, Wikifin, gelanceerd. Het programma omvat onder meer een website www.wikifin.be, die betrouwbare, neutrale en toegankelijke informatie ter beschikking stelt van de consument.

5 februari: De FSMA publiceert een mededeling over de naleving van de antiwitwaswetgeving. Deze mededeling ter attentie van de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen die bemiddelen voor producten leven, herinnert deze tussenpersonen aan hun verplichtingen.

28 februari: De Europese toezichthouders ESMA en EBA waarschuwen de consumenten voor de risico's verbonden aan *contracts for difference* (CFD's). De FSMA publiceert de waarschuwing eveneens op haar website.

10 januari: De FSMA start een Twitter-account op.

31 januari: Lancering Wikifin

3 mei: De FSMA publiceert een waarschuwing om erop te wijzen dat vier emittenten niet tijdig hun jaarlijks financieel verslag over 2012 gepubliceerd hebben. Die publicatie had uiterlijk op 30 april 2013 moeten plaatsvinden.

17 mei: Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) publiceert haar inspectieverslag in het kader van het *Financial Sector Assessment Programme* (FSAP). Het verslag stelt dat de FSMA de hervorming van het financiële toezicht als een opportuniteit heeft aangegrepen om een nieuwe instelling te creëren die de consumentenbescherming centraal stelt.

27 mei: De FSMA lanceert een eerste campagne in het kader van het Wikifin-programma voor financiële vorming. De campagne heeft een focus op pensioenen. Het doel is via een publiciteitscampagne en een pensioenquiz de consumenten te sensibiliseren voor de pensioenproblematiek en terzelfdertijd Wikifin onder de aandacht te brengen.

28 mei : De FSMA verzorgt samen met het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) drie opleidingsdagen rond het thema MiFID. De bedoeling is de revisoren en hun medewerkers op te leiden om hen in staat te stellen de FSMA te ondersteunen met MiFID inspectieopdrachten. Aan deze opleiding namen 85 personen deel.

17 juni: De sanctiecommissie van de FSMA legt een administratieve boete van 500.000 euro op aan een genoteerde vennootschap wegens marktmanipulatie en tekortkoming in de bekendmaking van voorkennis. De sanctiecommissie veroordeelt eveneens drie bestuurders van deze vennootschap die betrokken waren bij de communicaties waarover het dossier gaat. Twee bestuurders kregen een boete van 400.000 euro; een bestuurder een boete van 250.000 euro.

25 juni: De FSMA publiceert haar jaarverslag 2012. Bij de voorstelling wordt in het bijzonder ingegaan op de vereenvoudiging van de markt voor gestructureerde producten, de eerste golf van inspecties in verband met de gedragsregels, de initiatieven inzake financiële vorming en de verdere wetgevende evoluties inzake de bevoegdheden van de FSMA.

28 juni: De FSMA publiceert de tweejaarlijkse verslagen over de sectorale pensioenstelsels en het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen.

3 juli: De FSMA publiceert een verslag over haar eerste inspectieronde in het kader van de MiFID-gedragsregels. De inspecties hadden betrekking op het thema belangenconflicten. Het rapport wijst onder meer op het belang dat financiële instellingen de interne procedures inzake belangenconflicten regelmatig evalueren en op de belangrijke rol van de compliancefunctie.

17 juli: IOSCO publiceert een document dat de principes vastlegt voor financiële benchmarks. Het document is onder meer het resultaat van een in februari 2013 gelanceerde consultatie waaraan ook de FSMA heeft deelgenomen.

25 juni: De FSMA publiceert haar jaarverslag 2012.

6 augustus: Het koninklijk besluit van 18 juni 2013 waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen treedt in werking. De FSMA controleert de gestandaardiseerde infofiches die de banken voortaan ter beschikking moeten stellen.

30 augustus: De wetten van 30 en 31 juli 2013 over *Twin Peaks 2* worden in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. De belangrijkste bepalingen van *Twin Peaks 2* gaan over de versterking van de bevoegdheden en toezichtsinstrumenten van de FSMA, de uitbreiding van het verbod op marktmisbruik, de invoering van nieuwe verplichtingen voor de financiële sector en burgerlijke sancties.

17 september: De *Board* van IOSCO verkiest de voorzitter van de FSMA tot voorzitter van het auditcomité van IOSCO (*Finance and Audit Committee*). Dat comité staat de *Board* bij voor het onderzoek van het budget en de rekeningen van de organisatie.

27 september: Het koninklijk besluit tot wijziging van het KB/WIB 92 met betrekking tot de voorwaarden tot vrijstelling van de spaardeposito's wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Dit KB voert een trimestriële betaling van de getrouwheidspremie in vanaf 1 oktober 2013. De FSMA controleert de aangepaste infofiches en past de spaarsimulator aan in functie van de nieuwe regelgeving.

2 oktober: De FSMA neemt als lid deel aan de eerste vergadering van het nieuwe comité binnen IOSCO in verband met *retail investors*. Dit comité gaat zich in eerste instantie toeleggen op werkzaamheden rond financiële geletterdheid.

16 november: De FSMA start een grootscheepse aanwervingscampagne, met advertenties in de pers en op job-websites. De campagne mikt op het aantrekken van economen, juristen, auditors, informatici en administratieve medewerkers.

18 november: De FSMA start een tweede Wikifin-publiciteitscampagne rond het thema 'wonen'. Wikifin.be wordt eveneens gelanceerd op Facebook.

22 november: Via de publicatie van twee koninklijke besluiten van 18 november 2013 wordt de heer Jean-Paul Servais herbenoemd tot voorzitter van het directiecomité van de FSMA en wordt de heer Henk Becquaert herbenoemd tot lid van het directiecomité van de FSMA.

18 december: De FSMA en de NBB publiceren een circulaire over de recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie. De circulaire gaat onder meer in op de waarschuwing van de CFI voor het hoge risico op witwassen van geld bij bepaalde verrichtingen in goud en edele metalen en bij grote kapitaalbewegingen.

I. BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN IN HET TOEZICHT DOOR DE FSMA

1. Evolutie van het regelgevend kader

1.1. Nationaal

De Belgische wetgever heeft via meerdere wetteksten de bevoegdheden van de FSMA uitgebreid. Die uitbreiding gebeurde onder meer via de zogenaamde *Twin Peaks 2*-wetgeving. Bij de overstap naar het *Twin Peaks*-toezichtsmodel, waarbij het prudentiële toezicht van de CBFA werd overgedragen aan de NBB¹, werd met het oog op een betere bescherming van de financiële consument ook een versterking van de bevoegdheden van de FSMA in het vooruitzicht gesteld. Dat project, dat de bijnaam *Twin Peaks 2* kreeg, heeft geleid tot de wet van 30 juli 2013².

De belangrijkste bepalingen van deze wet kunnen worden samengevat aan de hand van een onderverdeling in vier pijlers:

1. versterking van de bevoegdheden en toezichtsinstrumenten van de FSMA;
2. uitbreiding van het verbod op marktmisbruik;
3. invoering van nieuwe verplichtingen voor de financiële sector;
4. burgerlijke sancties.

De eerste pijler

Om de FSMA nog beter toe te laten te detecteren welke problemen zich op het terrein voordoen, kent de wet de FSMA vooreerst drie nieuwe toezichtsinstrumenten toe.

- Ten eerste verleent de wet de FSMA de bevoegdheid om aan *mystery shopping* te doen. Dit moet de FSMA in staat stellen na te gaan hoe bepaalde regels - waaronder de MiFID-gedragsregels en de nieuwe vereiste van 'essentiële productkennis' - in de praktijk worden toegepast in de relaties met de cliënten of potentiële cliënten. De FSMA kan daarvoor een beroep doen op zowel haar vaste medewerkers als op derden.
- Ten tweede krijgt de FSMA het recht om een permanente toegang te eisen tot de onderdelen van de websites van de instellingen onder haar toezicht die zijn voorbehouden aan cliënten. Uiteraard mag de FSMA daarbij geen individuele cliëntengegevens inzien. Deze toegang moet de FSMA daarentegen wel in staat stellen om na te gaan welke gestandaardiseerde informatie via die websites wordt aangeboden aan alle of bepaalde categorieën van cliënten.

¹ Zie jaarverslag FSMA 2011, p. 13.

² Wet van 30 juli 2013 tot versterking van de bescherming van de afnemers van financiële producten en diensten alsook van de bevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële diensten en Markten en houdende diverse bepalingen (BS 30 augustus 2013). Deze wet werd nog aangevuld door de 'verplicht bicamerale' wet (in de zin van artikel 77 van de Grondwet) van 31 juli 2013 met hetzelfde opschrift.

- Ten derde kan de FSMA de externe diensten voor klachtenbehandeling verzoeken om haar minstens eenmaal per jaar een overzicht te geven van de aard van de meest voorkomende klachten en van de gevolgen die zij daaraan hebben verleend. Om de werking van deze ombudsdiensten niet te ondermijnen, gaat het om geanonimiseerde en samengevoegde gegevens.

De wet breidt ook de bevoegdheden van de FSMA uit om haar nog beter toe te laten op te treden tegen de inbreuken die zij vaststelt.

- De bevoegdheid van de FSMA om administratieve boetes en dwangsommen op te leggen, wordt voortaan ook voorzien voor overtredingen op de WLVO. In de wetgeving met betrekking tot de aanvullende pensioenen wordt het onderscheid tussen boetes en dwangsommen verduidelijkt. Meer algemeen wordt voorzien in de principiële bekendmaking van de dwangsom wanneer het bevel van de FSMA (waaraan de dwangsom is gekoppeld) niet tijdig wordt nageleefd.
- De wet verleent de FSMA ook meer concrete bevoegdheden om haar wettelijke opdracht uit te oefenen die erin bestaat bij te dragen tot de bescherming van het publiek tegen het aanbod of de levering van financiële producten of diensten door personen die daarvoor niet over de wettelijk vereiste vergunning van de NBB of de FSMA beschikken. Het gaat om de bevoegdheid om waarschuwingen te publiceren en om een bevel en dwangsom of een administratieve boete op te leggen.
- De wet zorgt er ook voor dat de FSMA haar gebruikelijke bevoegdheden kan aanwenden om toe te zien op de naleving van de reglementen die zij aanneemt op grond van de machtiging (ingevoerd door de Twin Peaks-wet). Die machtiging laat haar toe om de commercialisering van bepaalde financiële producten te verbieden of aan voorwaarden te onderwerpen en om de transparantie van financiële producten te bevorderen. De wet preciseert dat dit laatste ook kan door te voorzien in een label.
- Ook voor het toezicht op de naleving van verordening (EU) nr. 236/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 betreffende *short selling* en bepaalde aspecten van *credit default swaps*, zorgt de wet ervoor dat de FSMA beschikt over haar gebruikelijke bevoegdheden.
- De bevoegdheid van de FSMA om een vordering tot staking in te stellen wordt uitgebreid en aangepast om rekening te houden met de evolutie van de regelgeving.

De tweede pijler

De wet breidt het verbod op marktmisbruik (misbruik van voorkennis en marktmanipulatie) uit.

- Afgeleide producten die zelf niet genoteerd zijn, maar waarvan de waarde wel afhankelijk is van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, vallen voortaan niet enkel onder het verbod op misbruik van voorkennis maar ook onder het verbod op marktmanipulatie.
- *Credit default swaps* die niet zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, vallen voortaan onder het verbod op misbruik van voorkennis en op marktmanipulatie indien deze *credit default swaps* betrekking hebben op de emittent van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt (of op een met zo'n emittent verbonden vennootschap).
- Ook de manipulatie van een referentie-index (bv. Euribor) wordt uitdrukkelijk verboden.

Met deze uitbreiding anticipeert de Belgische wetgever al in belangrijke mate op de uitbreiding van de verbodsbepalingen inzake marktmisbruik waarover intussen ook op Europees

niveau al een politiek akkoord is bereikt in het kader van de herziening van de huidige richtlijn 2003/6/EG³.

De derde pijler

De wet voert ook een aantal nieuwe verplichtingen in voor de financiële sector met als doelstelling de afnemers van financiële producten en diensten beter te beschermen.

De uitbreiding van de verplichte naleving van MiFID-gedragsregels vormt in dat opzicht een belangrijk onderdeel van de wet.

- Nadat de Twin Peaks-wet al had voorzien in de mogelijkheid om de verplichte toepassing van de MiFID-gedragsregels bij koninklijk besluit uit te breiden tot de verzekeringsondernemingen, voert de *Twin Peaks 2*-wet die uitbreiding ook effectief door. Hoewel het uitgangspunt van de wet is dat de MiFID-gedragsregels worden uitgebreid tot alle soorten verzekeringen (niet enkel tot beleggingsverzekeringen), kan dat uitgangspunt bij koninklijk besluit nog worden genuanceerd. Ook het toepassingsgebied en de draagwijdte van deze gedragsregels voor de verzekeringssector kunnen bij koninklijk besluit nog worden gepreciseerd.
- De verzekeringstussenpersonen van hun kant moeten dezelfde gedragsregels naleven als de verzekeringsondernemingen. Van zodra (de wellicht aangepaste versies van) de MiFID-gedragsregels voor de verzekeringsondernemingen in werking treden, moeten ook de verzekeringstussenpersonen deze regels naleven. Bij koninklijk besluit kan wel in verder aangepaste versies van die gedragsregels worden voorzien voor alle of bepaalde categorieën van verzekeringstussenpersonen, om rekening te houden met de specificiteit van hun rol.
- Ook de makelaars in bank- en beleggingsdiensten moeten voortaan alle MiFID-gedragsregels naleven. Terwijl de agenten in bank- en beleggingsdiensten al dezelfde gedragsregels moesten naleven als de kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, waren de makelaars in bank- en beleggingsdiensten voordien enkel onderworpen aan de 'algemene gedragsregels' (de verplichting om zich op loyale, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van de cliënten en de verplichting om informatie te geven die correct, duidelijk en niet misleidend is). De wet maakt voortaan ook de naleving van de meer specifieke MiFID-gedragsregels verplicht voor de makelaars in bank- en beleggingsdiensten.
- Tot slot wordt voor de gereguleerde ondernemingen de verplichte naleving van de 'algemene gedragsregels' uitgebreid tot het aanbieden of verstrekken van alle financiële producten of diensten. Daardoor moet bijvoorbeeld een kredietinstelling deze algemene gedragsregels niet langer enkel toe passen bij het aanbieden of verstrekken van beleggingsdiensten, maar ook bij het aanbieden of verstrekken van andere financiële producten of diensten (waaronder spaarrekeningen).

Daarnaast voert de wet ook een vereiste in van 'essentiële productkennis'. Net zoals voor de uitbreiding van de MiFID-gedragsregels wordt er daarbij een transversale benadering gehanteerd waarin zowel de bank- als de verzekeringssector worden geïntegreerd, en binnen die sectoren zowel de kredietinstellingen, beleggings- en verzekeringsondernemingen als de tussenpersonen. Het uitgangspunt van deze nieuwe vereiste is immers dat al wie in contact staat met de cliënten, in staat moet zijn om de essentiële kenmerken van het product aan de cliënt toe te lichten.

³ Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik).

Zowel de uitbreiding van de MiFID-gedragregels als de vereiste van 'essentiële productken- nis' treden in werking op 30 april 2014⁴.

Ook op het vlak van de commercialisering van spaarrekeningen voorziet de wet in een regelgevend kader dat (door de inlassing ervan in de wet van 2 augustus 2002) onder het toezicht van de FSMA valt.

- Zonder dat afbreuk gedaan wordt aan de bevoegdheid van de fiscale administratie, krijgt de FSMA de bevoegdheid om in het belang van de spaarders op te treden als een kredietinstelling een spaarrekening ten onrechte voorstelt als een 'gereguleerde spaarrekening' (waarvoor de vrijstelling van roerende voorheffing geldt).
- Door de opname in de wet van 2 augustus 2002 van de machtiging aan de Koning om de reclame voor spaarrekeningen te reglementeren, kan de FSMA voortaan haar normale bevoegdheden aanwenden om toe te zien op de naleving van (en op te treden tegen inbreuken op) het koninklijk besluit van 18 juni 2013 waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekenin- gen. Initieel werd dit koninklijk besluit genomen op basis van artikel 3 van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, dat de FSMA echter weinig bevoegdheden verleende om haar toezicht uit te oefenen.
- De Koning wordt ook gemachtigd om bijkomende regels uit te vaardigen ter bevordering van de transparantie en vergelijkbaarheid van de spaarrekeningen die op het Belgisch grondgebied worden gecommmercialiseerd. Op deze basis werden bij koninklijk besluit al de voorwaarden beperkt waaraan de basisrentevoet en de getrouwheidspremie kunnen worden onderworpen⁵.

De vierde pijler

De wet voert ook een aantal 'burgerlijke sancties' in. Het gaat om regels die het bij bepaalde inbreuken voor de benadeelde cliënten gemakkelijker willen maken om genoegdoening te bekomen voor de rechtbanken. Belangrijk is dat het dus niet gaat om een bevoegdheid van de FSMA.

Deze burgerlijke sancties kunnen kort worden samengevat als volgt.

- Bij inbreuken op bepaalde gedragsregels wordt de verrichting, behoudens tegenbewijs, geacht het gevolg te zijn van de inbreuk.
- Voor verrichtingen met personen die daarvoor niet over de wettelijk vereiste vergunning of inschrijving van de NBB of de FSMA beschikken, voorziet de wet in de (door de rechter uit te spreken) nietigheid en wordt de schade geacht het gevolg te zijn van de inbreuk. Hetzelfde geldt voor de aanbiedingen van beleggingsinstrumenten waarbij in strijd met de prospectuswet of met de nieuwe ICB-wet geen goedgekeurd prospectus werd gepu- bliceerd, de reclame niet door de FSMA werd goedgekeurd of een inbreuk werd gepleegd op de regels inzake bemiddeling bij de plaatsing ten aanzien van de belegger.

⁴ De wet van 30 juli 2013 voorziet in de inwerkingtreding op 1 januari 2014. Deze inwerkingtreding werd echter uitgesteld tot 30 april 2014 door artikel 9 van de wet van 21 december 2013 (BS 30 december 2013).

⁵ Artikel 3 van het koninklijk besluit van 21 september 2013 tot wijziging van het KB/WIB 92 met betrekking tot de voorwaarden tot vrijstelling van de spaardeposito's beoogd in artikel 21, 5°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, en de voorwaarden van het aanbod van tarieven op deze laatste.

1.2. Europees

1.2.1. Werkzaamheden van ESMA

De FSMA heeft actief deel genomen aan de werkzaamheden van ESMA. Deze Europese autoriteit staat sinds 2011 in voor het ontwikkelen van gemeenschappelijke toezichtsnormen en convergente toezichtspraktijken voor effecten en markten. ESMA is ook bevoegd voor de registratie van en het toezicht op de ratingagentschappen⁶ en de transactieregisters (*trade repositories*). Zo heeft ESMA in de loop van 2013 op grond van EMIR de eerste zes *trade repositories* geregistreerd.

ESMA heeft in 2013 een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een een-gemaakte Europese regelgeving. Dat gebeurde via het uitvaardigen van voorstellen van bindende technische standaarden en het geven van adviezen aan de Europese Commissie. De belangrijkste regelgevende activiteiten van ESMA waren de uitvoeringsmaatregelen van EMIR en van de AIFMD. Bij de voorbereiding van deze regels werden steeds alle belanghebbenden geraadpleegd via een openbare consultatie en werd het advies ingewonnen van de *Securities and Markets Stakeholder Group* die eind 2013 opnieuw werd samengesteld.

ESMA kan ook richtsnoeren en aanbevelingen richten tot de bevoegde nationale autoriteiten. Dat moet bijdragen tot het invoeren van consistente, efficiënte en effectieve toezichtpraktijken en tot het verzekeren van de consistente toepassing van de Europese regelgeving. De bevoegde autoriteiten moeten zich volgens artikel 16 van de Verordening tot oprichting van ESMA tot het uiterste inspannen om aan die richtsnoeren en aanbevelingen te voldoen. Tijdens het verslagjaar werden een aantal richtsnoeren goedgekeurd in verband met de AIFMD⁷ en EMIR⁸. Andere richtsnoeren hadden betrekking op de vrijstelling voor activiteiten van *marketmakers* en handelingen op de primaire markt in het kader van de *short selling* verordening. De wijze van uitvoering van elk van deze richtsnoeren in België wordt hierna in dit verslag toegelicht. ESMA en EBA keurden ook principes goed in verband met *benchmarks*⁹.

ESMA heeft ook een nieuw multilateraal samenwerkingsakkoord (*memorandum of understanding*) in de vorm van richtsnoeren goedgekeurd. Het MMoU verschaft een algemeen kader voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen bevoegde autoriteiten onderling en tussen bevoegde autoriteiten en ESMA. Het ESMA MMoU komt in de plaats van het multilateraal MoU van CESR. Zoals voorheen bepaalt het MMoU hoe verzoeken tot informatie-uitwisseling moeten worden geformuleerd en uitgevoerd. Het preciseert tevens welke de regels inzake vertrouwelijkheid en mogelijk gebruik van de ontvangen informatie zijn. Specifieke artikelen van het MoU hebben betrekking op procedures om, op verzoek van een buitenlandse autoriteit, een getuigenis van een persoon af te nemen of een onderzoek te voeren.

Binnen ESMA neemt de FSMA het voorzitterschap waar van de werkgroep die zich bezighoudt met de beleggersbescherming en de bemiddelaars. Deze werkgroep lag aan de basis van de in 2013 goedgekeurde richtsnoeren van ESMA over beloningsbeleid en beloningspraktijken in het kader van MiFID. Op het vlak van de beleggersbescherming heeft ESMA volgens

⁶ ESMA ziet toe op 22 ratingagentschappen.

⁷ Deze richtsnoeren hadden onder meer betrekking op een goed beloningsbeleid en de kernbegrippen van de AIFMD. Bovendien werden op de basis van ESMA-richtsnoeren samenwerkingsakkoorden over alternatieve fondsen met toezichthouders uit derde landen afgesloten, waarover meer in dit verslag, p. 140.

⁸ Richtsnoeren en aanbevelingen werden aangenomen voor het opstellen van consistente, efficiënte en doeltreffende beoordeling van interoperabiliteitsregelingen, en over schriftelijke overeenkomsten tussen leden van een college voor centrale tegenpartijen.

⁹ Zie hierover, dit verslag, p. 25.

artikel 9 van de ESMA-verordening de mogelijkheid om waarschuwingen bekend te maken wanneer financiële activiteiten een ernstige bedreiging vormen voor één van de doelstellingen van ESMA. ESMA maakte van die mogelijkheid gebruik door retailbeleggers te waarschuwen voor de valkuilen van online beleggen. ESMA en EBA vestigden in een gezamenlijke waarschuwing ook de aandacht op de risico's verbonden aan *contracts for difference*.

ESMA heeft tevens bijgedragen tot de convergentie van de toezichtspraktijken in tal van andere domeinen. Zo heeft ESMA de prioritaire aandachtspunten gepubliceerd die de Europese nationale toezichthouders zullen hanteren bij hun toezicht op de jaarrekeningen 2013 van beursgenoteerde ondernemingen. Binnen ESMA staat het *Review Panel* bovendien als permanent comité in voor de beoordeling van de mate van toezichtsconvergentie aan de hand van *peer reviews*. Het *Review Panel* versterkte in 2013 de methodologie die wordt gebruikt voor de *peer reviews*. Onder de behandelde thema's figureren in het bijzonder de ESMA-richtsnoeren inzake geldmarktfondsen, alsook de toezichtspraktijken met betrekking tot de regels inzake marktmisbruik.

De drie Europese toezichtsautoriteiten behandelen sectoroverschrijdende aangelegenheden in het *Joint Committee*. De FSMA neemt in dit kader deel aan een subcomité van het *Joint Committee* dat thema's inzake consumentenbescherming en financiële innovatie onderzoekt en in het bijzonder focust op mogelijke regels voor PRIPs en op sectoroverschrijdende aspecten van producttoezicht. Onder impuls van dit *Joint Committee* publiceerden de drie autoriteiten op 18 december 2013 een verslag over *Manufacturers' Product Oversight & Governance Processes*.

1.2.2. Werkzaamheden van EIOPA

Voor de eerste maal sedert haar ontstaan heeft EIOPA een ontwerp van technische uitvoeringsnormen (*Implementing Technical Standards*) opgesteld en overgemaakt aan de Europese Commissie. Deze ontwerpnormen regelen de rapportering door de lidstaten aan EIOPA over de nationale prudentiële regels die gelden voor IBP's. Ze leggen de procedures en formulieren op die de bevoegde autoriteiten moeten gebruiken. Het is aan de Europese Commissie om de technische uitvoeringsnormen vast te leggen of EIOPA te verzoeken de ontwerpnormen te herzien.

Buiten het domein van bedrijfspensioenregelingen is EIOPA, op vraag van de Europese Commissie, begonnen met het ontwikkelen van een Europees toezichtskader voor individuele pensioenvormen, de zogenaamde derde pijler. Dit kader betreft zowel aspecten van prudentiële aard als consumentenbescherming. De FSMA neemt actief deel aan deze werkzaamheden die tot op heden resulteerden in de publicatie van een consultatiedocument¹⁰. In ditzelfde ruime kader is EIOPA gestart met de publicatie van een Europese databank van types van aanvullende en individuele pensioenplannen en producten.

¹⁰ Discussion Paper on a possible EU-single market for personal pension products, 16 mei 2013.

In het kader van de kwantitatieve impactstudie (*Quantitative Impact Study - QIS*) van EIOPA over de herziening van de IBP-richtlijn heeft de FSMA actief deelgenomen aan de werkgroep die deze QIS begeleidde en het EIOPA-verslag met de bevindingen van deze studie heeft opgesteld. Dit rapport¹¹ werd gepubliceerd op 4 juli 2013, samen met een discussiedocument over een alternatieve methode voor de berekening van de waarde van de *sponsor support*¹².

In opvolging van dit verslag heeft EIOPA de werkzaamheden met betrekking tot de ontwikkeling van een nieuw, op *Solvency II* gesteund, solvabiliteitskader voor pensioenfondsen voortgezet. Ze heeft daartoe een werkgroep *Solvency* opgericht die volgende vijf thema's nader uitwerkt: *sponsor support*, *supervisory responses*, *discretionary decision-making process*, *benefit reductions* en *contract boundaries*. De FSMA neemt actief deel aan deze werkgroep.

De *Review Panel* van EIOPA heeft in 2013 een *peer review* aangevat van de toezichtspraktijken van nationale toezichthouders met betrekking tot de toelating en registratie van IBP's, zoals voorzien in artikel 9 van de IBP-richtlijn, en de kennisgeving van grensoverschrijdende activiteiten, zoals voorzien in artikel 20 van de IBP-richtlijn. Zoals elk lid van EIOPA neemt de FSMA deel aan deze toetsing.

Net zoals de voorbije jaren heeft de FSMA binnen EIOPA een actieve bijdrage geleverd aan een aantal publicaties en werkzaamheden. Het gaat onder meer over het jaarlijkse rapport betreffende de ontwikkelingen in de markt van grensoverschrijdende IBP's¹³, het rapport dat een aantal beste praktijken voor klachtenbehandeling door verzekeringstussenpersonen toelicht¹⁴, het rapport betreffende goede praktijken voor het toezicht op de opleidingsstandaarden voor verzekeringstussenpersonen¹⁵, het rapport over de methodologie voor het verzamelen en analyseren van en verslag uitbrengen over consumententrends en ten slotte het rapport dat goede praktijken uiteenzet voor websites die verzekeringsproducten vergelijken¹⁶ ¹⁷. Deze rapporten zijn ondertussen afgewerkt en gepubliceerd door EIOPA. Daarnaast speelde de FSMA een belangrijke rol in het afwerken van de richtsnoeren voor klachtenbehandeling door verzekeringstussenpersonen¹⁸.

1.2.3. Werkzaamheden van de ESRB

De FSMA heeft deelgenomen aan de vergaderingen van de Algemene Raad van de ESRB, het orgaan dat het macroprudentieel toezicht waarneemt op het financiële stelsel in de Europese Unie. De opdracht van de ESRB bestaat erin de elementen die een systeemrisico kunnen opleveren dat de financiële stabiliteit van de EU in het gedrang brengt, op te sporen, te analyseren en te mitigeren.

Als belangrijkste instrument formuleert de ESRB in het kader van zijn opdracht aanbevelingen die het nemen van corrigerende maatregelen aanmoedigen om het hoofd te kunnen bieden aan de geïdentificeerde risico's. Zo heeft de ESRB, in vervolg op zijn aanbeveling van december 2011 inzake het macroprudentieel mandaat van de nationale autoriteiten, in april

¹¹ *Report on QIS on IORPs*, 4 juli 2013. De voorlopige resultaten van de door EIOPA uitgevoerde kwantitatieve impactstudie (QIS) over de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening werd in april 2013 reeds gepubliceerd op de website van de FSMA.

¹² *Discussion Paper On Sponsor Support Technical Specifications*, 4 juli 2013.

¹³ *Report on Market Developments in cross-border IORPs*, 25 juli 2013.

¹⁴ *Report on Best Practices by insurance intermediaries in handling complaints*, 27 november 2013.

¹⁵ *Report on Good Supervisory Practices regarding knowledge and ability requirements for distributors of insurance products*, 9 december 2013.

¹⁶ *Review of Consumer Trends Methodology*, 15 januari 2014.

¹⁷ *Report on good practices for websites that compare insurance products*, 30 januari 2014.

¹⁸ *Guidelines on complaints handling by insurance intermediaries*, 3 december 2013.

2013 een aanbeveling gedaan over de tussenliggende doelstellingen en instrumenten van macroprudentieel beleid.

Een van de thema's waarover de ESRB zich in 2013 heeft gebogen, is het systeemrisico dat kan worden veroorzaakt door de centrale tegenpartijen (CCP's) die instaan voor de clearing van het almaar toenemend aantal transacties in financiële instrumenten. Dit thema is behandeld in een document dat in november 2013¹⁹ werd gepubliceerd. In de loop van de volgende twee jaar zal dit thema nog verder worden uitgediept, met name in het kader van de evaluatie van EMIR.

In november 2013 heeft de ESRB het resultaat gepubliceerd van zijn analyse waarbij werd nagegaan in hoeverre zijn aanbeveling inzake kredietverlening in vreemde valuta van september 2011 werd opgevolgd. Het *assessment team* van de ESRB heeft de Belgische regelgeving 'in ruime mate' conform bevonden met deze aanbeveling.

1.2.4. Toezicht op de financiële benchmarks

Naar aanleiding van de manipulatie van financiële *benchmarks* zoals de *European Interbank Offered Rate* (EURIBOR) en de *London Interbank Offered Rate* (LIBOR) in 2012 richtten zowel ESMA/EBA als IOSCO werkgroepen op. *Benchmarks* zoals EURIBOR, LIBOR en *Tokyo Interbank Offered Rate* (TIBOR) dienen als referentie voor financiële transacties en hebben een impact op een groot publiek. Daarom is de betrouwbaarheid van deze benchmarks van groot belang voor de goede werking van de financiële markten.

De werkzaamheden van de *benchmark*-werkgroepen van ESMA/EBA en IOSCO zijn tijdens 2013 voortgezet, met een actieve deelname van de FSMA. Op basis van deze werkzaamheden hebben ESMA/EBA en IOSCO principes voor financiële *benchmarks*²⁰ gepubliceerd.

De Europese Commissie lanceerde een voorstel van verordening over toezicht op de *benchmarks*²¹. Het voorstel houdt in dat de hoofdtoezichthouder van de *benchmark* de lidstaat is waarin de beheerder van een *benchmark* als rechtspersoon is erkend. De hoofdzetel van de beheerder van EURIBOR, namelijk EURIBOR-EBF, is gevestigd in Brussel. Bijgevolg zou België verantwoordelijk zijn voor het hoofdtoezicht op EURIBOR. De FSMA verleent haar medewerking en expertise bij de onderhandelingen over de Europese verordening.

Ten slotte richtte de FSB de *Official Sector Steering Group* (OSSG) op die op haar beurt aan IOSCO heeft gevraagd om een *review* uit te voeren van de bovenvermelde cruciale *benchmarks*. De FSMA maakt deel uit van dit *review panel* en neemt deel aan de *review* van EURIBOR.

¹⁹ *Macro-prudential Commentaries, issue 6: Central counterparties and systemic risk.*

²⁰ ESMA-EBA publiceerde op 6 juni 2013 het rapport *ESMA-EBA Principles for Benchmark-Setting Processes in the EU* en IOSCO publiceerde op 17 juli 2013 het rapport *Principles for Financial Benchmarks*.

²¹ De Europese Commissie lanceert op 18 september 2013 een *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on indices used as benchmarks in financial instruments and financial contracts*.

1.3. Internationaal

1.3.1. Werkzaamheden van IOSCO

De FSMA werd in 2012 door het Europees regionaal comité van IOSCO verkozen in de *Board* van IOSCO. In die hoedanigheid speelt de FSMA een belangrijke rol binnen deze organisatie. De *Board* verkoos op 17 september 2013 de voorzitter van de FSMA ook tot voorzitter van het auditcomité van IOSCO (*Finance and Audit Committee*). Dat comité staat de *Board* bij voor het onderzoek van het budget en de rekeningen van de organisatie.

De FSMA is in 2013 tevens lid geworden van het *Committee on Retail Investors* dat onder meer een strategie op het vlak van financiële vorming zal uitwerken. Daarnaast bleef de FSMA actief binnen een aantal werkgroepen van IOSCO die instaan voor de voorbereiding van de standaarden en beste praktijken die de organisatie vaststelt. Het gaat onder meer om het *Committee on Multinational Disclosure and Accounting*, het *Committee on Enforcement and the Exchange of Information* en het *Committee on Investment Management*²². Ze nam ook deel aan de werkzaamheden die leidden tot de IOSCO principes inzake *benchmarks*²³.

IOSCO nam verschillende initiatieven om bij te dragen tot de transparantie en de integriteit van de financiële markten en de beleggersbescherming. Zo heeft een werkgroep waaraan ook de FSMA deelnam een rapport voorbereid over *retail structured products*²⁴. In dat rapport wordt een *toolkit* uitgewerkt met mogelijke opties voor de regulering van gestructureerde producten zowel wat de uitgifte, de distributie als de belegging betreft. Inzake de wijze waarop risico's met betrekking tot ingewikkelde gestructureerde producten aangepakt kunnen worden, verwijst dit rapport naar het moratorium van de FSMA op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten. Andere werkzaamheden in verband met beleggersbescherming betroffen de verkoop van complexe financiële instrumenten²⁵, de bescherming van cliëntenactiva²⁶, en de ETF's²⁷.

IOSCO publiceerde voorts verslagen over de technologische uitdagingen die zich stellen voor het markttoezicht en over de toezichtsvraagstukken als gevolg van de wijzigingen in de marktstructuur. Samen met het Baselcomité werd een kader uitgewerkt voor de margevereisten voor transacties in OTC-derivaten die niet via een centrale tegenpartij worden verrekend. IOSCO boekte ook vooruitgang bij het ontwikkelen van een methodologie om de niet-bancaire financiële instellingen te identificeren die op wereldschaal systeemrelevant zijn (*Global Systemically Important Financial Institutions - G-SIFI's*)²⁸. IOSCO sloot tevens een protocol af met de IFRS *Foundation* om de consistente implementatie van de IFRS wereldwijd te versterken²⁹.

²² Zie over de werkzaamheden van deze Committee: IOSCO, *Annual Report 2012*, p. 24 e.v.

²³ Zie hierover, p. 25.

²⁴ Final report, *Retail structured products*, december 2013.

²⁵ IOSCO, *Suitability Requirements with Respect to the Distribution of Complex Financial Products*, januari 2013.

²⁶ *Recommendations regarding the protection of client assets*, februari 2013.

²⁷ *Principles for the Regulation of Exchange Traded Funds*, juni 2013.

²⁸ IOSCO en *Financial Stability Board*, *Assessment Methodologies for Identifying Non-Bank Non-Insurer Global Systemically Important Financial Institutions*, *Consultative Document*, januari 2014.

²⁹ IOSCO en IFRS *Foundation*, *Statement of Protocols for Cooperation on International Financial Reporting Standards*, 16 september 2013.

De FSMA nam ook deel aan de werkzaamheden van het *Assessment Committee*. Dat comité staat in voor het onderzoek van de volledige en consistente toepassing van de IOSCO principes en standaarden door de leden van de organisatie. Zo nam de FSMA deel aan twee thematische onderzoeken van het *Assessment Committee*. Een ervan betrof de implementatie van de principes van IOSCO inzake de identificatie van (systemische) risico's met betrekking tot de financiële markten³⁰. De FSMA werkte ook mee aan het thematisch onderzoek over de door emittenten en collectieve beleggingsinstellingen verstrekte beleggersinformatie.

IOSCO nam ten slotte maatregelen om het netwerk van leden die zijn toegetreden tot het multilaterale *memorandum of understanding* (MMoU) van IOSCO verder uit te breiden³¹. Van de 125 leden van IOSCO zijn er reeds 100 tot het MMoU toegetreden. Het gebruik van het MMoU in het kader van grensoverschrijdende onderzoeken naar inbreuken op de regelgeving, neemt ieder jaar toe.

1.3.2. Financial Sector Assessment Programme (FSAP)

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) heeft tot doel de financiële stabiliteit in de wereld te waarborgen. In het kader daarvan beoordeelt het IMF geregeld de stabiliteit van de financiële sector in zijn lidstaten. Via het *Financial Sector Assessment Programme* (FSAP) kan het IMF de financiële sector van een land volledig en grondig doorlichten, en de belangrijkste risicobronnen voor dat land identificeren.

Op uitnodiging van de Belgische autoriteiten heeft het IMF in 2012 en 2013 de stabiliteit van het Belgische financiële stelsel beoordeeld. In haar hoedanigheid van toezichthouder op de financiële sector heeft de FSMA, samen met de NBB, aan die beoordeling meegewerkt.

Het IMF heeft de banksector aan een grondig onderzoek onderworpen op basis van de *Basel Core Principles for Effective Banking Supervision*, en de verzekeringssector op basis van de *IAIS Insurance Core Principles*. Voor de beoordeling van de effectenmarkten is geopteerd voor een update van de in 2006 uitgevoerde beoordeling. Die beoordeling gebeurde op basis van de *IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation*. Tot slot werden ook de systemen voor effectenverrekening en -vereffening beoordeeld op basis van de *CPSS/IOSCO Recommendations for Securities Settlement Systems*, meer bepaald in het kader van een parallelle oefening, die tegelijkertijd in verschillende Europese landen werd uitgevoerd.

In mei 2013 heeft het IMF op zijn website beoordelingsverslagen gepubliceerd met de belangrijkste conclusies van zijn analyse. Hierna volgen de resultaten van het verslag getiteld *Technical Note on Securities Markets Regulation and Supervision*³².

Dat verslag beschrijft hoe de FSMA, als toezichthouder op de financiële sector, heeft ingespeeld op de marktevoluties sinds het laatste FSAP in 2006. Het bevat meer in het bijzonder een analyse van de door de FSMA genomen maatregelen naar aanleiding van de invoering van de nieuwe toezichtsarchitectuur in België, en formuleert aanbevelingen.

³⁰ De bevindingen van dit onderzoek werden gepubliceerd in het verslag *Thematic Review of the Implementation of Principles 6 and 7 of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation*, september 2013.

³¹ *IOSCO Reinforces Standard on Cross-Border Cooperation*, IOSCO Press release, 18 september 2013.

³² Zie het verslag op de website van het IMF: *Technical Note on Securities Markets Regulation and Supervision*, IMF Country Report No. 13/136, mei 2013.

Algemeen kan worden gesteld dat de FSMA de herstructurering van de toezichtsarchitectuur van de financiële sector heeft aangegrepen om in te spelen op de cultuurveranderingen, en een nieuwe instelling heeft uitgebouwd die een prioriteit maakt van beleggersbescherming en financiële vorming. Verder wordt de FSMA als een open, proactieve en geëngageerde instelling gezien.

In zijn verslag benadrukt het IMF dat de FSMA een knowhow en competenties heeft opgebouwd op het vlak van het toezicht op en de analyse van de marktontwikkelingen, op zowel nationaal als internationaal vlak. Verder beveelt het IMF de FSMA aan die competenties te benutten om snel en efficiënt een antwoord te bieden op nieuwe risicobronnen.

Het IMF onderstreept ter zake het belang van de talrijke initiatieven die de FSMA erg snel na haar oprichting heeft genomen. Volgens het IMF is de FSMA, door de lancering van een moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten, op een creatieve manier - via een interventionistische benadering - omgesprongen met de problematiek van de complexiteit van de gestructureerde producten (*The FSMA has responded creatively to the regulatory challenges posed by complex structured products by agreeing a "Moratorium"... the FSMA has taken a more interventionist and innovative approach...*). Die producten vertegenwoordigen in België een bijzonder omvangrijke markt (83 miljard euro eind 2011). Uit de analyse van het IMF blijkt dat het moratorium doeltreffend is en de verwezenlijking van de vooropgestelde doelstellingen mogelijk maakt, namelijk de vereenvoudiging en de verbetering van de transparantie van de aan de retailcliënten aangeboden producten, wat ook voor een grotere vergelijkbaarheid zorgt. Het IMF raadt aan om het moratorium in de toekomst uit te breiden tot andere producten die risicovol zijn voor de beleggers.

Verder verwijst het IMF ook naar het initiatief van de FSMA met betrekking tot het toezicht op de naleving van de gedragsregels door de financiële instellingen, en naar haar actieve deelname aan de uitwerking van de nieuwe reglementering voor spaarrekeningen. Ook de lopende projecten, meer bepaald de ontwikkeling van een programma rond *mystery shopping* en de ontwerpreglementering voor *financial planners*, worden door het IMF besproken.

Bovendien besteedt het IMF ook aandacht aan de nieuwe bevoegdheid van de FSMA op het vlak van de financiële vorming. Het verslag besluit in dat verband dat de FSMA een indrukwekkend programma rond financiële vorming heeft uitgebouwd, dat de beste internationale praktijken ter zake weerspiegelt. Het IMF raadt de FSMA aan de lopende werkzaamheden voort te zetten en voort te bouwen op de talrijke initiatieven die al zijn genomen op het vlak van de consumentenbescherming. In dat opzicht onderstreept het IMF dat het voor de FSMA van groot belang is dat zij ter zake over voldoende middelen kan beschikken om haar vormingsprogramma verder uit te bouwen.

Ook luidt de conclusie van de IMF-analyse dat een efficiënte en verregaande samenwerking tussen de FSMA en de NBB essentieel is voor de goede werking van de nieuwe toezichtsarchitectuur van de financiële sector in België. Het IMF verwijst daarvoor naar de in maart 2013 ondertekende algemene samenwerkingsovereenkomst en raadt de FSMA en de NBB ook aan om concreet invulling te geven aan de in die overeenkomst vermelde samenwerkingsmechanismen, wat beide autoriteiten dadelijk hebben gedaan.

Tot slot raadt het IMF de FSMA aan om haar werkzaamheden voort te zetten om een gelijk speelveld tot stand te brengen voor alle financiële producten, en de Europese initiatieven verder actief te blijven steunen, met name de initiatieven om de toepassing van de MiFID-gedragsregels tot de verzekeringssector uit te breiden.

1.3.3. Financial Action Task Force (FATF)

De Financial Action Task Force (FATF) is een intergouvernementele instelling die tot opdracht heeft normen uit te werken en de tenuitvoerlegging te bevorderen van wetgevende, reglementaire en operationele maatregelen ter bestrijding van het witwassen van geld, de financiering van terrorisme, de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens, alsook alle andere aanverwante bedreigingen van de integriteit van het financiële stelsel.

In 2013 is de FATF gestart met de vierde ronde van wederzijdse evaluaties van zijn leden. In het kader van die evaluatieronde wordt België als één van de eerste landen geëvalueerd. De FSMA is verplicht deel te nemen aan die evaluatie als bevoegde autoriteit voor het toezicht op de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen over de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme door bepaalde categorieën van financiële instellingen die zijn onderworpen aan de bepalingen van de wet van 11 januari 1993³³.

Doelstelling van de FATF-evaluaties is na te gaan in hoeverre de FATF-leden zich houden aan de 'internationale normen voor de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme en proliferatie', die beter bekendstaan als de 'FATF-aanbevelingen'. Die aanbevelingen definiëren een volledig kader van maatregelen die de FATF-leden ten uitvoer moeten leggen in hun strijd tegen het witwassen van geld.

Bij die evaluatie moeten de verschillende betrokken Belgische actoren het bewijs leveren van de formele conformiteit van het wettelijke en reglementaire kader voor de strijd tegen het witwassen van geld. Daarnaast moeten zij ook aantonen dat zij over efficiënte toezichtssystemen beschikken die het hun effectief mogelijk maken hun toezichtsdoelstellingen te verwezenlijken.

De FSMA en de andere betrokken actoren hebben de eerste fase van het evaluatieproces, namelijk een zelfevaluatie aan de hand van vragenlijsten, afgerond. Het volgende onderdeel van de evaluatieronde is een evaluatie ter plaatse door het team van FATF-evaluatoren in juli 2014. De FATF-evaluatie zal in februari 2015 worden afgesloten met de publicatie van het wederzijds evaluatieverslag, een verslag dat de officiële conclusies van de evaluatieoefening voorstelt.

1.3.4. International Association of Insurance Supervisors (IAIS)

De FSMA heeft een lidmaatschapsaanvraag ingediend bij de IAIS. Het gaat om een lidmaatschapsaanvraag als *secondary authority*, naast de NBB. De NBB is sinds de *Twin Peaks*-hervorming lid van de IAIS, zoals voorheen de CBFA. Gelet op de opdrachten van de FSMA ten aanzien van de verzekeringssector, onder meer op het vlak van het gedragstoezicht en wat de verzekeringsbemiddelaars betreft, is het aangewezen voor de FSMA om lid te zijn van de internationale organisatie die normen opstelt voor deze sector.

De FSMA zal stemrecht krijgen in de IAIS zodra haar aanvraag door de jaarvergadering in Amsterdam in oktober 2014 formeel goedgekeurd wordt. In afwachting hiervan heeft het *Executive Committee* van de IAIS de FSMA in februari 2014 als voorlopig lid aanvaard.

³³ De financiële instellingen die zijn onderworpen aan de bepalingen van de wet van 11 januari 1993 en waarop de FSMA toezicht houdt, zijn de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, de wisselkantoren, de hypotheekondernemingen, de makelaars in bank- en beleggingsdiensten, de beleggingsondernemingen, de verzekeringstussenpersonen en de marktondernemingen.

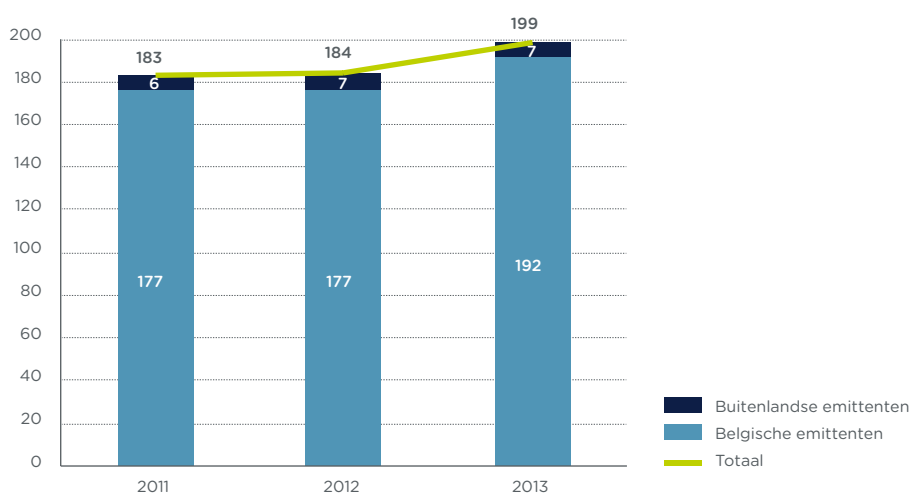

2. Verslag over de activiteiten van de FSMA per bevoegdheidsdomein

2.1. Het toezicht in cijfers

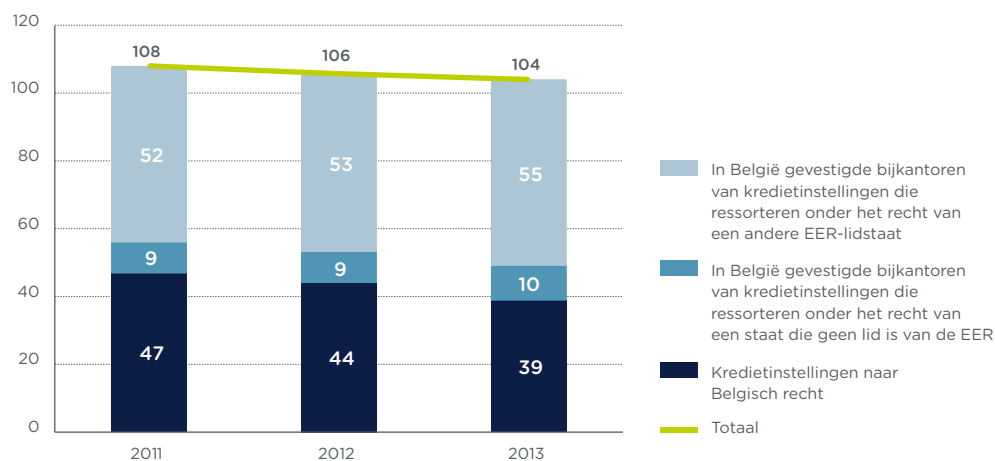
Genoteerde vennootschappen (op 31 december 2013)

Grafiek 1: Genoteerde vennootschappen

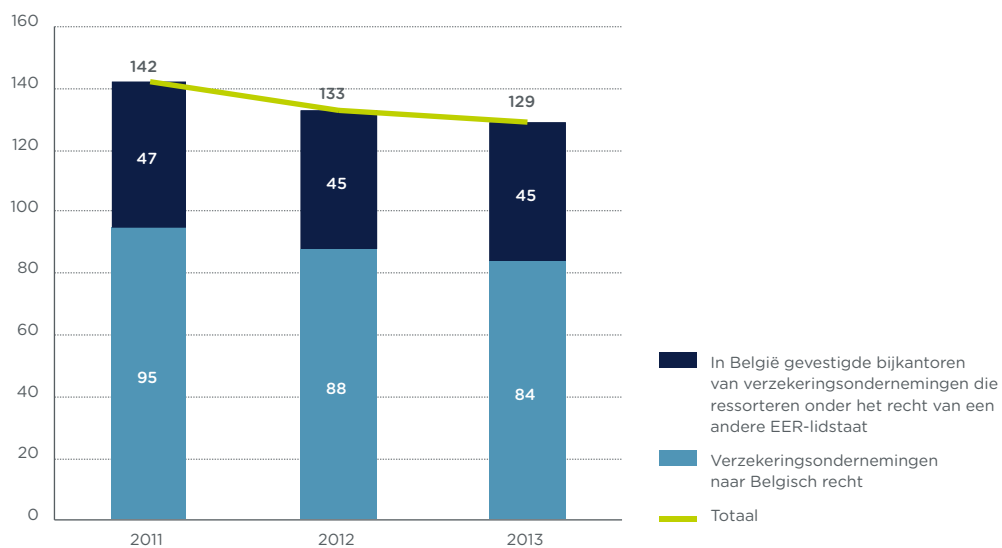

Instellingen onder product- en gedragtoezicht

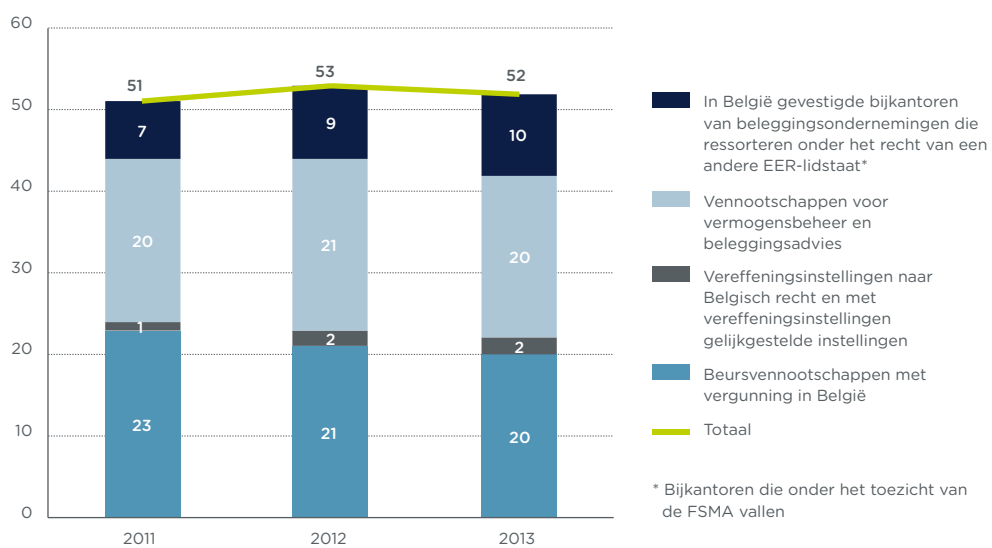
Grafiek 2: Kredietinstellingen

Grafiek 3: verzekeringsondernemingen

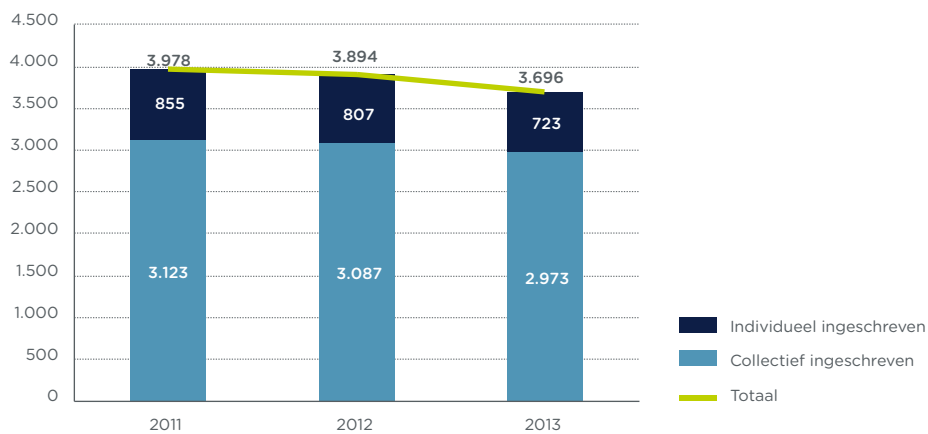
Grafiek 4: Overige

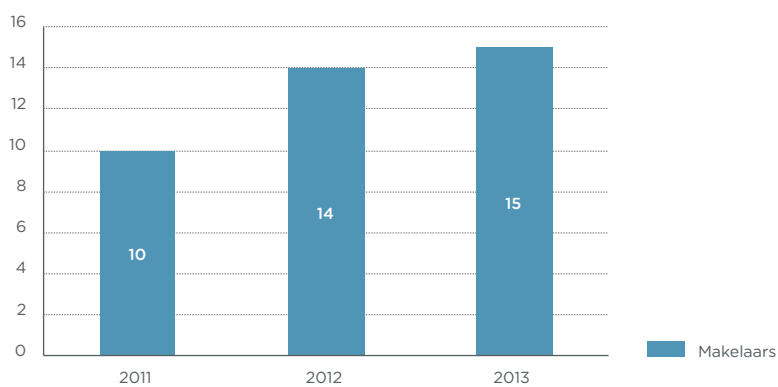
* Bijkantoren die onder het toezicht van de FSMA vallen

Tussenpersonen

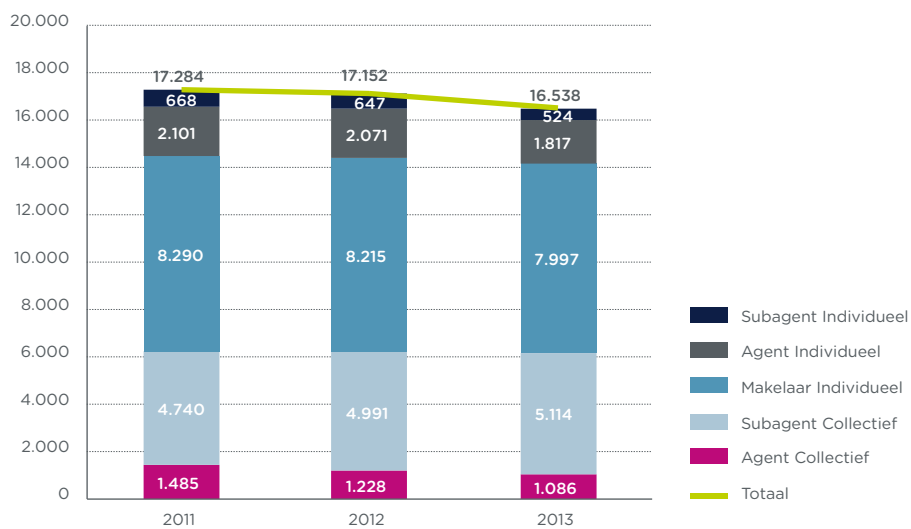
Grafiek 5: Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten (agenten)

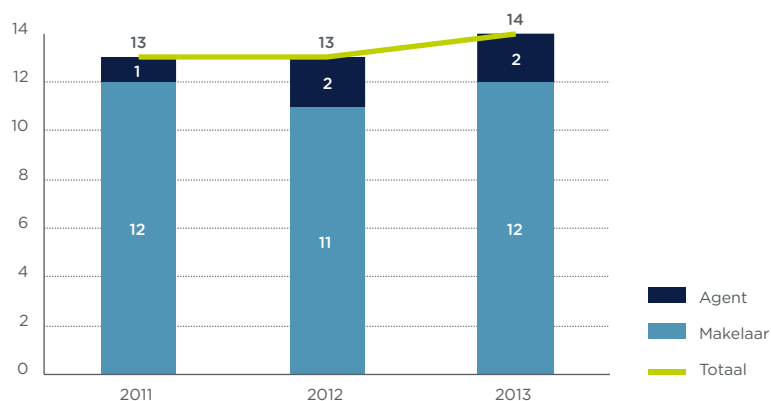
Grafiek 6: Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten (makelaars)

Grafiek 7: verzekeringstussenpersonen

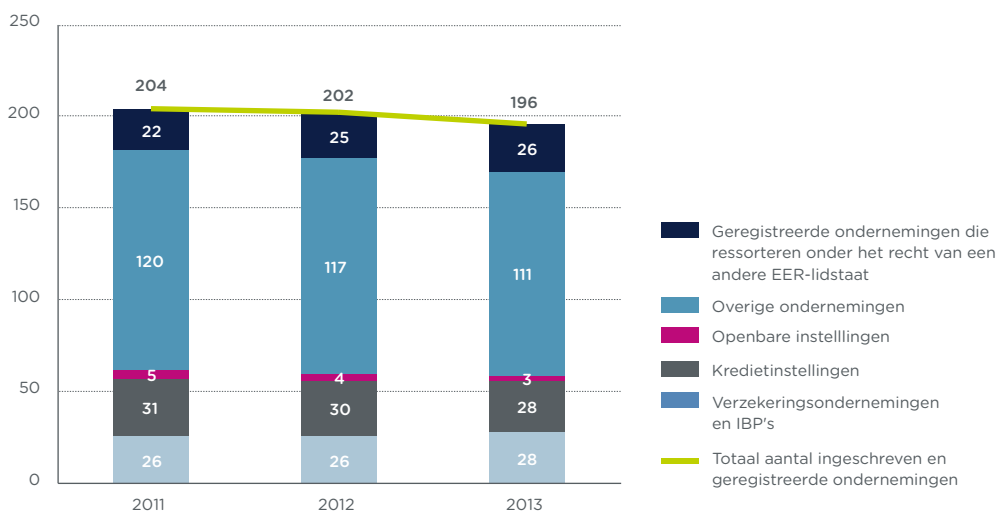

Grafiek 8: Herverzekeringstussenpersonen

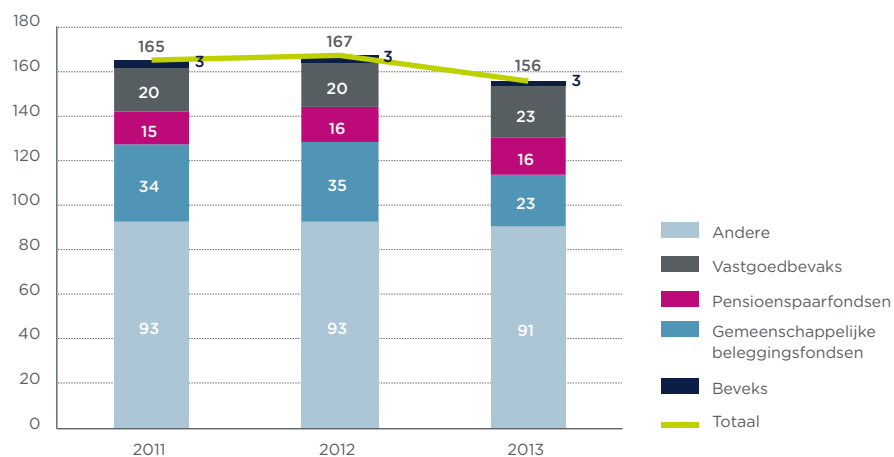
Ondernemingen voor hypothecair krediet

Grafiek 9: Ondernemingen voor hypothecair krediet

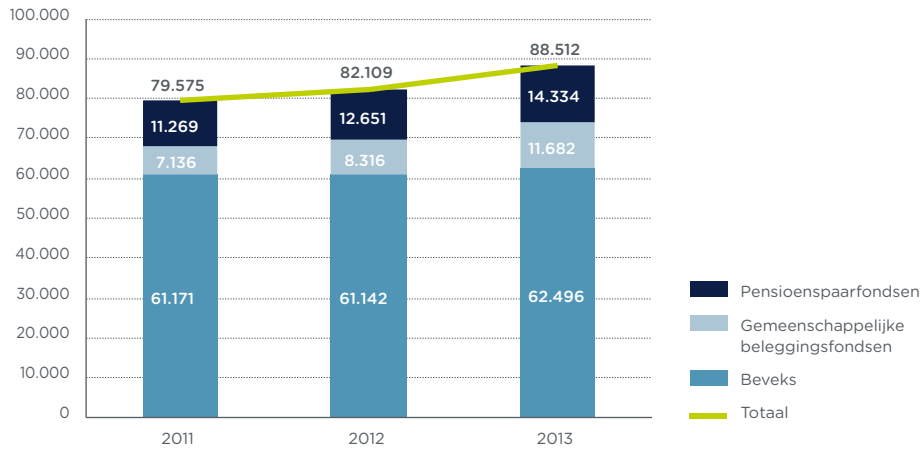

Instellingen voor collectieve belegging

Grafiek 10: Aantal Belgische instellingen

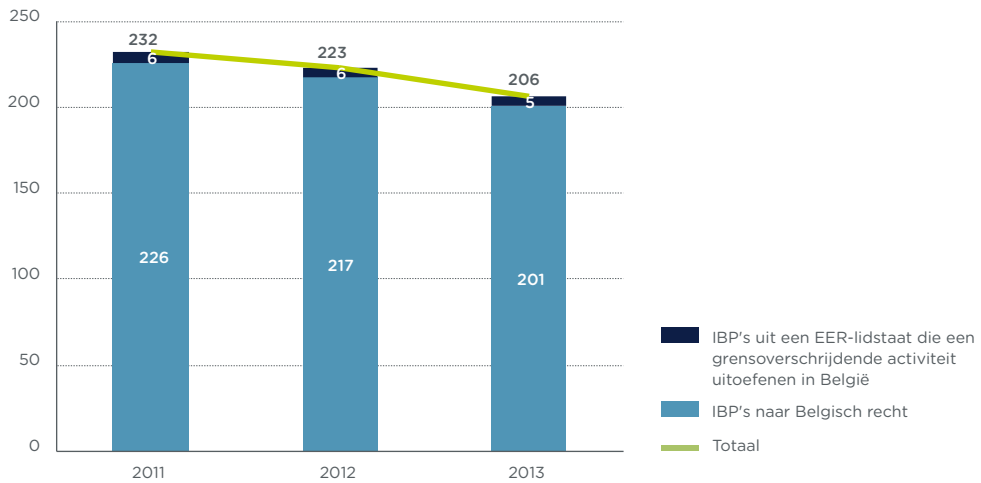

Grafiek 11: Inventariswaarde (in miljoen euro)

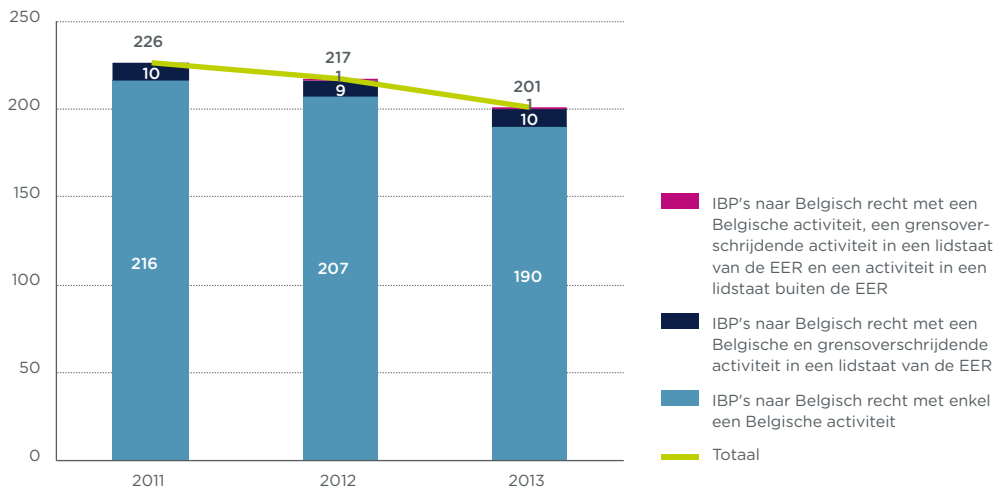

Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP)

Grafiek 12: Aantal IBP's

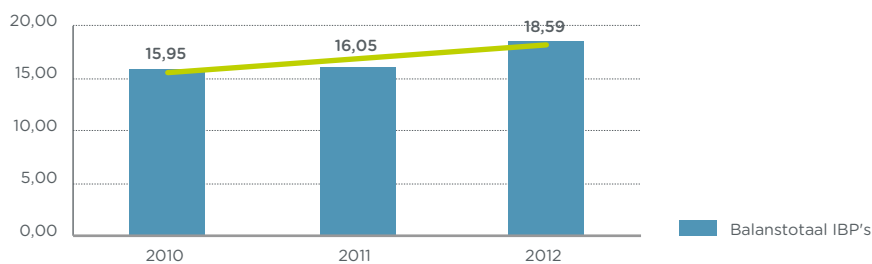

Grafiek 13: IBP's naar Belgisch recht

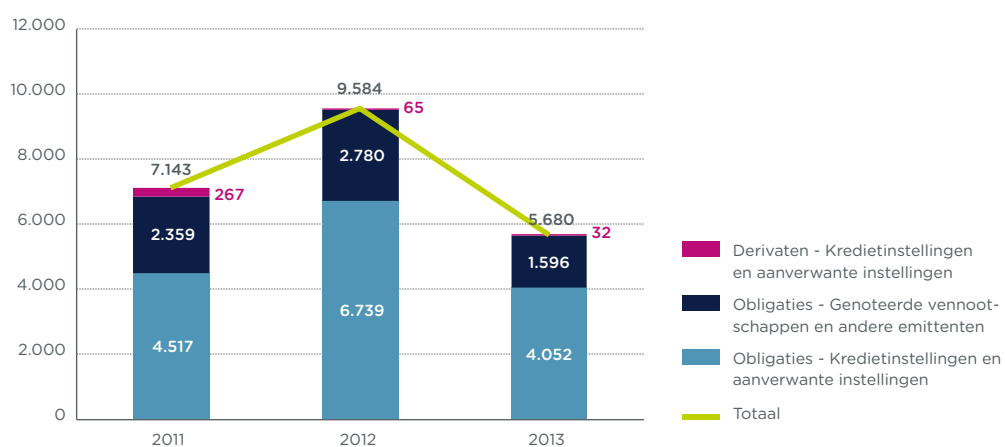

Grafiek 14: Balanstotaal IBP's (in miljard euro)

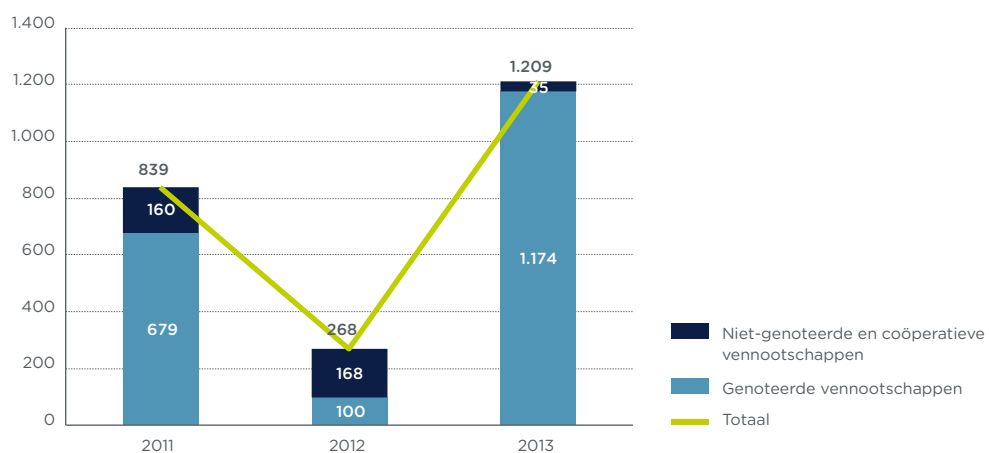

Openbare aanbiedingen in België

Grafiek 15: Uitgiftevolume van obligaties en derivaten (in miljoen euro)

Grafiek 16: Uitgiftevolume van aandelen (in miljoen euro)

2.2. Toezichtsdomeinen

2.2.1. Toezicht op de genoteerde vennootschappen en op de financiële markten

Het toezicht op de genoteerde vennootschappen houdt in dat de FSMA waakt over de informatieverstrekking door de vennootschappen die zich financieren via de geregelende markten ('beurs'). De FSMA ziet erop toe dat de informatie van die vennootschappen volledig is, een getrouw beeld geeft en tijdig en op correcte wijze ter beschikking gesteld wordt van het publiek. Daarnaast ziet de FSMA toe op de gelijke behandeling van alle houders van effecten van een genoteerde vennootschap. Voorts houdt de FSMA zowel toezicht op de werking van de financiële markten zelf als op de marktinfrastructuur.

2.2.1.1. Toezicht op de genoteerde vennootschappen

2.2.1.1.1. Toezicht op de financiële verrichtingen

De afgelopen verslagperiode werd gekenmerkt door een bescheiden heropleving van de beursintroducties op de aandelenmarkt. De beursgang van bpost stak er qua omvang met kop en schouders bovenuit, gevolgd door de vastgoedbevak Quares (QRF) en het biotechbedrijf Cardio3 BioSciences. Daarnaast haalden vier vastgoedbevaks bijkomend aandelenkapitaal op bij het publiek. In 2013 lag het volume aan openbaar geplaatste aandelen dan ook merkbaar hoger dan de voorgaande jaren. Er waren acht openbare obligatie-uitgiftes, waarvan er vijf volgens de versnelde goedkeuringsprocedure zijn behandeld.

De prospectusplicht geldt niet alleen voor openbare uitgiftes van aandelen en obligaties die vervolgens op de beurs worden genoteerd, maar ook voor de toelating tot de beurs van aandelen of obligaties die privaat worden geplaatst. Tijdens de verslagperiode werden elf toelatingsprospectussen goedgekeurd voor privaat geplaatste obligaties, waarvan vier door vastgoedbevaks.

In 2013 heeft de FSMA opnieuw verschillende overnamedossiers behandeld. In drie gevallen ging het om vrijwillige omruilbiedingen op obligaties die op relatief korte termijn op vervaldatum zouden komen. Deze biedingen werden gelanceerd door de emittenten van de obligaties zelf. De biedingen hadden als doel de lopende financiering te verlengen en te profiteren van de gunstige marktvoorwaarden. In een geval had de bieding betrekking op een deel van de uitgegeven obligaties; in de twee andere gevallen hadden de biedingen betrekking op alle uitgegeven obligaties³⁴.

³⁴ Zie dit verslag, p. 103.

2.2.1.1.2. Toezicht op de financiële informatieverstrekking

Tabel 1: Emittenten onder toezicht

	01/01/2012	01/01/2013	01/01/2014
Belgische emittenten	177	177	192
Euronext Brussels ³⁵	161	163	172
Alternext	12	11	15
Buitenlandse gereglementeerde markten	4	3	5
Buitenlandse emittenten	6	7	7
Euronext Brussels ³⁶	5	6	6
Alternext	1	1	1
Totaal	183	184	199

Zoals weergegeven in tabel 1, nam het aantal emittenten onder toezicht in 2013 verder toe. Het aantal emittenten van aandelen bleef, dankzij de IPO's die plaatsvonden in de loop van het jaar, quasi constant. Het aantal emittenten waarvan enkel obligaties genoteerd zijn, is daarentegen toegenomen, zowel op de gereglementeerde markt ³⁷ als op Alternext. De nieuwe emittenten hebben hoofdzakelijk obligaties uitgegeven met een nominale waarde per eenheid van ten minste 100.000 euro.

Het toezicht op de genoteerde vennootschappen, dat in principe a posteriori plaatsvindt, gebeurt aan de hand van een selectiemodel, gebaseerd op risico en rotatie. Dat selectiemodel werd ook de voorbije jaren gehanteerd. Nieuw is dat er bij de selectie ook rekening wordt gehouden met relevantie voor een vennootschap van de prioritaire aandachtspunten die vastgelegd werden voor het toezicht. Het selectiemodel bepaalt welke vennootschappen aan een grondiger toezicht onderworpen worden. Voor de geselecteerde vennootschappen bepaalt de FSMA welke informatie in het bijzonder onderzocht zal worden. Daarbij houdt ze rekening met de voor die vennootschap geïdentificeerde risico's en met de prioritaire aandachtspunten die vastgelegd werden voor het toezicht.

Het toezicht door de FSMA is erop gericht na te gaan of de rapporteringsverplichtingen correct toegepast worden. Het grondigere onderzoek om na te gaan of de financiële verslagen een waarheidsgetrouw beeld geven van de financiële toestand en van de omvang en de samenstelling van de resultaten, het vermogen en de kasstromen, is in de eerste plaats een taak van de revisor. De inschattingen en opinies van het management worden slechts in beperkte mate onderzocht door de FSMA.

In functie van gebeurtenissen in de markt of bij de vennootschappen zelf past de FSMA het aanvankelijk vastgestelde controleplan aan. Vennootschappen die niet geselecteerd werden, ondergaan in principe geen grondiger toezicht. Die vennootschappen kunnen echter wel aan een ad-hoctoezicht onderworpen worden als de FSMA kennis zou krijgen van bepaalde feiten. Daarnaast staat de FSMA open voor overleg met vennootschappen en/of hun aandeelhouders. Dat overleg kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de boekhoudkundige verwerking van transacties of de toepassing van de transparantiewetgeving.

³⁵ Publiekrechtelijke emittenten (de Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten en de plaatselijke overheden), vastgoedcertificaten en vennootschappen voor belegging in schuldvordering inbegrepen.

³⁶ Emittenten die in het kader van hun verplichtingen inzake periodieke en bepaalde doorlopende informatie, België als lidstaat van herkomst gekozen hebben.

³⁷ Het aantal publiekrechtelijke emittenten van obligaties is gestegen van 3 op 1 januari 2013 tot 12 op 1 januari 2014.

Aandachtspunten

De FSMA bepaalt jaarlijks een aantal prioritaire aandachtspunten voor haar toezicht op de financiële informatie van de genoteerde vennootschappen. De aandachtspunten die de FSMA in 2013 gehanteerd heeft voor het toezicht op de financiële informatie over 2012, lagen in lijn met de werkprioriteiten die ESMA had vastgelegd voor het toezicht op de jaarrekeningen 2012. De FSMA hanteerde meer bepaald vijf bijzondere aandachtspunten bij haar toezicht op de financiële informatie over 2012.

Het eerste aandachtspunt heeft betrekking op de toepassing van IFRS 7 (Financiële instrumenten, informatieverstrekking). Nagegaan werd welke informatie de gecontroleerde vennootschappen gaven over hun blootstelling aan financiële instrumenten die onderhevig werden aan risico. Ook de informatieverstrekking over de omvang en het type van de risico's werd gecontroleerd. In dit kader heeft de FSMA ook deelgenomen aan een werkgroep van ESMA, de *Task Force on the comparability of financial statements of financial institutions*. Deze werkgroep heeft een aantal aspecten van de jaarrekeningen van 39 grote Europese financiële instellingen tegen het licht gehouden. ESMA heeft hierover een rapport³⁸ gepubliceerd.

Het tweede aandachtspunt is de toepassing van IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering). Daarbij ging bijzondere aandacht uit naar twee elementen. Een aspect was de toepassing van het criterium 'aanzienlijke of langdurige daling' van de reële waarde beneden de kostprijs van een eigenvermogensinstrument als objectieve aanwijzing voor bijzondere waardeverminderingen. Het tweede element had betrekking op de boekhoudkundige verwerking van leningen die aangepast werden als gevolg van financiële moeilijkheden bij de ontleener.

Een derde aandachtspunt heeft betrekking op IAS 19 (Personeelsbeloningen). De FSMA heeft in dit kader een studie uitgevoerd in verband met vergoedingen na uitdiensttreding. De opzet en de resultaten van deze studie worden verder in dit verslag besproken³⁹. De toelichtingen over personeelsbeloningen zullen, samen met de door ESMA geïdentificeerde punten, een belangrijk aandachtspunt zijn van de FSMA bij haar toezicht op de geconsolideerde jaarrekeningen van genoteerde vennootschappen over het boekjaar 2013.

IAS 36 (Bijzondere waardeverminderingen van activa) is in 2013 eveneens een aandachtspunt gebleven, nadat de FSMA in 2012 al een opvolgstudie gepubliceerd had inzake de informatieverstrekking over *goodwill*. Dat IAS 36 een aandachtspunt gebleven is, is ingegeven door het feit dat de periode van trage economische groei het waarschijnlijker maakt dat er bijzondere waardeverminderingen moeten worden geboekt.

Een vijfde en laatste aandachtspunt was IAS 37 (Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa). In dit kader werd een toezicht uitgevoerd op de informatieverstrekking over de verschillende klassen van voorzieningen.

Bij haar toezicht op de geconsolideerde jaarrekeningen voor het boekjaar 2013, heeft de FSMA haar prioritaire aandachtspunten gebaseerd op de werkprioriteiten die ESMA heeft vastgelegd voor het toezicht op de jaarrekeningen over 2013. De aandachtspunten die de FSMA in 2014 gaat hanteren, zijn: bijzondere waardeverminderingen van niet-financiële activa; waardering van en informatieverstrekking over vergoedingen na uitdiensttreding;

³⁸ *Review of accounting practices, comparability of IFRS financial statements of financial institutions in Europe* (ESMA/2013/1664).
³⁹ Zie dit verslag, p. 40.

waardering van en informatieverstrekking over reële waarde; informatieverstrekking over significante grondslagen voor financiële verslaggeving; beoordelingen en bronnen van schattingsonzekerheden; waardering van financiële instrumenten en informatieverstrekking over aan deze instrumenten verbonden risico's, in het bijzonder relevant voor financiële instellingen.

Openbaarmaking van informatie

Alle gereguleerde informatie van vennootschappen die op Euronext Brussel en Alternext noteren, is sinds begin 2011 beschikbaar via STORI. Dit is een door de FSMA gecreëerde databank die voor iedereen toegankelijk is via de website⁴⁰. Via STORI zijn online-opzoeken mogelijk volgens verschillende zoekcriteria. STORI bevat intussen al meer dan 7.500 documenten.

De FSMA ziet streng toe op de naleving van de door de regelgeving vastgestelde termijnen van openbaarmaking van periodieke informatie. Een tijdige openbaarmaking is zeer belangrijk om de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt te verzekeren. Daarom heeft de FSMA in mei en september van het verslagjaar waarschuwingen gepubliceerd. In die waarschuwingen werden de emittenten vermeld die de wettelijke termijnen van openbaarmaking voor respectievelijk het jaarlijks en halfjaarlijks financieel verslag niet hadden gerespecteerd.

De FSMA heeft tevens de notering geschorst van een Britse emittent die enkel genoteerd is op Euronext Brussel. Deze emittent had verschillende weken na afloop van de wettelijke termijn, zijn halfjaarlijks financieel verslag 2013 nog steeds niet openbaar gemaakt. De FSMA nam deze maatregel ondanks het feit dat België voor de betrokken emittent slechts de lidstaat van ontvangst is. De notering werd pas hernomen na de openbaarmaking van het halfjaarlijks financieel verslag 2013, dat tegelijkertijd ook een *trading update* voor het derde kwartaal bevatte.

In 2013 heeft de FSMA 281 transparantiemeldingen ontvangen (tegenover 253 in 2012). Het gaat om meldingen van het over- of onderschrijden van bepaalde wettelijke of statutair vastgelegde drempels inzake het aandeelhouderschap van een genoteerde vennootschap.

Begin 2013 heeft de FSMA een mededeling openbaar gemaakt met aanbevelingen in verband met de inhoud van oproepingen tot de algemene vergadering⁴¹. De mededeling bevat een aantal met voorbeelden geïllustreerde aanbevelingen over de specifieke punten die in een oproeping aan bod moeten komen⁴². De mededeling formuleert tevens meer algemene aanbevelingen om de leesbaarheid van de oproepingen te verbeteren. Tijdens het verslagjaar heeft de FSMA zowel de circulaire over de verplichtingen van emittenten⁴³ als de circulaire over eCorporate⁴⁴ geactualiseerd.

⁴⁰ Stori.fsma.be.

⁴¹ Mededeling FSMA_2013_06.

⁴² Zoals de beschrijving van de voorwaarden om toegelaten te worden tot een algemene vergadering, informatie over het vraagrecht, over de te volgen procedure voor het stemmen bij volmacht, over de plaats waar bepaalde stukken kunnen worden verkregen, enz.

⁴³ Circulaire FSMA_2012_01.

⁴⁴ Circulaire FSMA_2013_16.

Publicatie van studies

De FSMA heeft een studie⁴⁵ uitgevoerd over de informatieverstrekking in de geconsolideerde jaarrekeningen voor het boekjaar 2012 van Belgische genoteerde vennootschappen met belangrijke toegezegdpensioenregelingen. Op basis van dit onderzoek stelde de FSMA vast dat de vennootschappen over het algemeen de informatiebepalingen in IAS 19 (Personeelsbeloningen), zoals die in 2012 van kracht waren, relatief goed opvolgen.

Toch wordt er vaak nog onvoldoende uitgesplitste informatie gegeven die de gebruiker van de jaarrekening in staat moeten stellen een beeld te krijgen van de kenmerken van de pensioenplannen, van de eraan verbonden risico's en van de actuariële veronderstellingen. Er wordt ook vrij weinig informatie verstrekt over de gevoeligheid van de gerapporteerde cijfers aan bepaalde veronderstellingen.

Uit de studie blijkt dat zo goed als alle betrokken vennootschappen de lasten en de opbrengsten vermelden die voortvloeien uit de toegezegdepensioenregelingen die werden opgenomen in de winst- of verliesrekening en in het overzicht van de niet in de winst- of verliesrekening opgenomen resultaten. IAS 19 vereist evenwel dat de post waaronder een last is ondergebracht wordt vermeld. Deze informatie wordt niet steeds gegeven. De FSMA wijst op het belang van een degelijke informatieverstrekking hierover.

Uit de studie blijkt tevens dat de specifieke terminologie die IAS 19 hanteert om bepaalde types van personeelsbeloningen aan te duiden, niet consistent wordt gebruikt in de jaarrekeningen. Daardoor rijst er twijfel over de correcte verwerking van sommige personeelsbeloningen.

Met deze publicatie wil de FSMA ook de aandacht vestigen op een aantal wijzigingen aan de toelichtingsvereisten in IAS 19. Het gaat om wijzigingen die voor het eerst van toepassing zijn op de jaarrekeningen over het boekjaar 2013.

Overleg op nationaal vlak en deelname aan internationale activiteiten

In het kader van het toezicht op de genoteerde vennootschappen, neemt de FSMA deel aan meerdere nationale en internationale overlegfora. Op nationaal vlak heeft de FSMA een regelmatige dialoog met Euronext en met de Commissie Genoteerde Vennootschappen van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO). De FSMA neemt tevens deel aan de werkzaamheden van de permanente werkgroep van de Commissie Corporate Governance. Ze pleegt ook overleg met het Instituut voor Bedrijfsrevisoren (IBR).

Op internationaal vlak maakt de FSMA deel uit van een reeks werkgroepen binnen ESMA. De FSMA werkt onder meer actief mee binnen:

- het *Corporate Finance Standing Committee (CFCS)*, dat alle activiteiten inzake corporate governance, prospectussen en meldingen door belangrijke aandeelhouders coördineert;
- de *Corporate Reporting Standing Committee (CRSC)*, waar onder meer boekhouding, audit, periodieke rapportering en de opslag van gereguleerde informatie besproken wordt;
- de *European Enforcers Coordination Sessions (EECS)*, de permanente groep binnen ESMA waar nieuwe problematieken (*emerging issues*) en beslissingen van toezicht-houders inzake de toepassing van IFRS besproken worden. In 2013 legde de FSMA drie

⁴⁵ Studie 43: 'Beschouwingen bij de rapportering door beursgenoteerde ondernemingen over de vergoedingen na uitdienst-treding in de jaarrekeningen 2012' kan geraadpleegd worden op de website van de FSMA.

Belgische *emerging issues* voor aan EECS; er werden zeven beslissingen van de FSMA besproken binnen de EECS;

- de *IFRS Project Group*, waar IFRS-aangelegenheden besproken worden en het goedkeuringsproces van IFRS binnen de EU opgevolgd wordt.

2.2.1.2. Toezicht op de financiële verrichtingen van niet-genoteerde vennootschappen

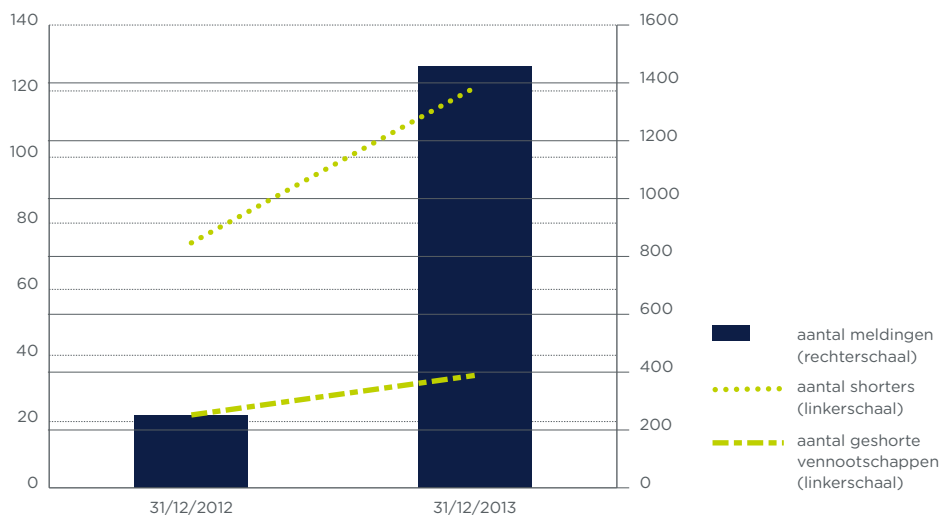
Naast uitgiftes door beursgenoteerde vennootschappen, behandelt de FSMA ook uitgiftedossiers van bedrijven die niet beursgenoteerd zijn. In 2013 vonden 12 openbare aandelenuitgiftes plaats door coöperatieve vennootschappen, wat meer is dan vorige jaren. Het totale uitgiftebedrag van deze coöperatieve aandelenplaatsingen is evenwel sterk gedaald ten opzichte van vorige jaren, wat bijna volledig toe te schrijven is aan de lagere uitgiftebedragen bij coöperatieve vennootschappen uit de financiële sector⁴⁶. In 2013 werden voorts ook nog vijf andere uitgiftedossiers behandeld van niet-beursgenoteerde vennootschappen, waarvan vier van *tax shelters* voor investeringen in audiovisuele producties.

2.2.1.3. Toezicht op de financiële markten

Short selling

De regelgeving inzake *short selling* is sinds 1 november 2012 van kracht. In grafiek 17 wordt weergegeven hoeveel verschillende vennootschappen geshort worden door hoeveel verschillende beleggers (*shorters*) die onder de meldingsplicht vielen⁴⁷, en tot hoeveel meldingen dit aanleiding heeft gegeven na respectievelijk twee en veertien maanden sinds de inwerking-treding van de regelgeving.

Grafiek 17: Short selling

⁴⁶ Zie ook grafiek 16 in dit verslag, p. 35.

⁴⁷ Sinds 1 november 2012 moeten beleggers hun netto-shortposities in Belgische aandelen melden die meer dan 0,2 procent van het uitgegeven kapitaal vertegenwoordigen. Deze meldingsdrempel wordt aangevuld met bijkomende drempels, per trap van 0,1 procent. Wanneer een nettopositie de drempel van 0,5 procent overschrijdt, wordt deze positie openbaar gemaakt op de website van de FSMA.

Netto-shortposities moeten aan de FSMA worden gemeld wanneer deze 0,20 procent of meer bedragen van het aandelenkapitaal van de betrokken vennootschap. Op haar website maakt de FSMA de meldingen bekend van posities vanaf 0,50 procent of hoger.

Analyses

De dienst 'Toezicht op de financiële markten' voert een voorafgaande analyse uit wanneer er aanwijzingen zijn van mogelijk marktmisbruik. Die aanwijzingen kunnen aan het licht komen via de eigen detectiemiddelen van de marktenzaal of via meldingen van tussenpersonen (beleggingsondernemingen), van andere toezichthouders of van marktoperatoren. In 2013 zijn er 27 analyses opgestart. Dertien dossiers zijn overgemaakt aan de auditeur en zes analyses zijn geseponeerd.

Toezicht op de transparantie van de markten

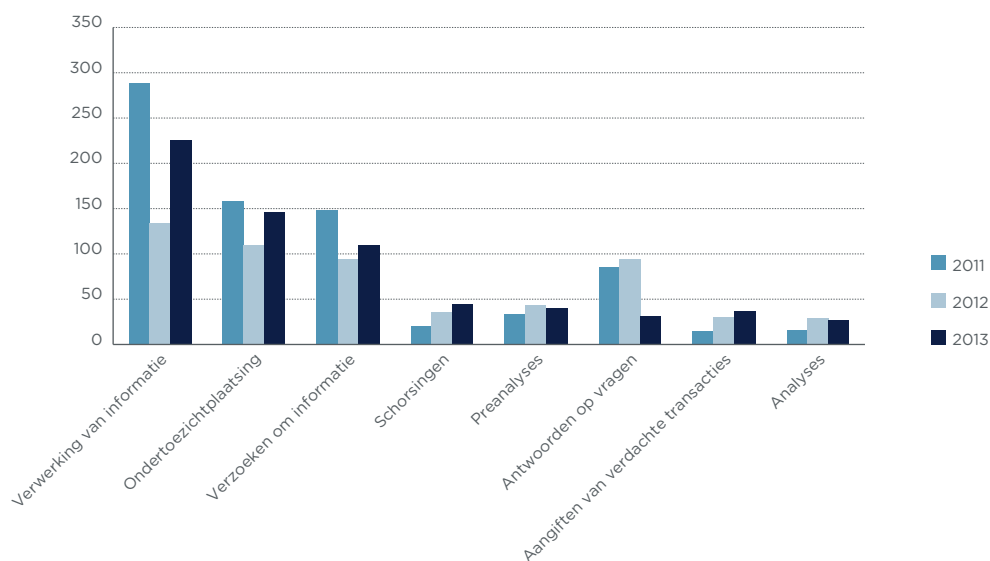
De FSMA waakt over de transparantie van de financiële markten en beschikt daartoe over een zaal voor het toezicht op de markten (marktenzaal). Die zaal is uitgerust met alle gebruikelijke informatie-instrumenten van marktenzalen, namelijk een reeltimetoeegang tot de Euronext-markten en de Europese MTF's waarop Belgische aandelen worden verhandeld, een verbinding met de belangrijkste elektronische verspreiders van financiële informatie, de financiële pers, de studies van financiële analisten over de genoteerde vennootschappen en de door die vennootschappen zelf gepubliceerde informatie.

De marktenzaal ziet toe op een goede informatieverstrekking aan de markten, door te controleren of de genoteerde vennootschappen de voor hen geldende verplichtingen met betrekking tot de openbaarmaking van bevoorrechte informatie nakomen. Bij die controle wordt gewaakt over zowel de volledigheid als de juiste verspreiding van de informatie. Daarnaast is het de taak van de marktenzaal om situaties of gedragingen op te sporen die marktmisbruiken zouden kunnen vormen.

Om verslag te kunnen uitbrengen over haar activiteiten, brengt de marktenzaal die in verschillende categorieën onder: verwerking van ontvangen informatie, ondertoezichtplaatsing van een aandeel, verzoeken om informatie aan emittenten of andere marktdeelnemers, schorsingen, preanalyses (grondiger onderzoek van de verrichtingen dat nog geen formeel onderzoek is), antwoorden op ontvangen vragen en formele analyses. Grafiek 18 geeft de activiteiten van de marktenzaal weer in cijfers en vermeldt ook het aantal ontvangen aangiften van verdachte transacties.

In 2013 werd een uitbreiding van de kernactiviteit van de marktenzaal vastgesteld ten opzichte van 2012, wellicht een gevolg van de toegenomen bedrijvigheid op de beursmarkt. Het aantal schorsingen stijgt, hoewel het daarbij doorgaans technische schorsingen betreft, met name om private plaatsingen mogelijk te maken in de vorm van *Accelerated Book Buildings*. Verder wordt ook gewezen op de stijging van het aantal aangiften van verdachte transacties, wat met name een gevolg lijkt te zijn van de mededeling die de FSMA ter zake aan de *complianceofficers* heeft gestuurd, en van de actualisering van de desbetreffende circulaire.

Grafiek 18: Activiteiten van de marktenzaal 2011-2013

Transactierapportering

Om de kwaliteit en de volledigheid van de transactierapporteringen te kunnen controleren, heeft de FSMA in 2013 kwaliteitstesten uitgevoerd op de betrokken gegevens. Die testen werden op punt gesteld in overleg met de andere bevoegde autoriteiten die lid zijn van ESMA. Over het algemeen hebben de tussenpersonen voor wie de rapporteringsplicht geldt en die ervan in kennis werden gesteld dat hun rapportering lacunes vertoonde, die lacunes op afdoende wijze verholpen. De FSMA is van plan in de toekomst dergelijke testen systematischer uit te voeren.

Die testen zijn een onderdeel van de werkzaamheden ter voorbereiding van de invoering van het toekomstige MiFID II-instrumentarium, dat voorziet in een meer doorgedreven harmonisering van de verschillende nationale informatie-inzamelingsystemen. In het kader van die voorbereidende werkzaamheden heeft de FSMA, parallel met de andere ESMA-leden, een informele consultatie georganiseerd over de rapporteringsschema's binnen de verschillende tradingscenario's.

Ingevolge het politieke akkoord dat de Ministerraad en het Europees Parlement op 14 januari 2014 hebben bereikt, zou het MiFID II-instrumentarium in het Publicatieblad moeten worden gepubliceerd en begin 2017 effectief van toepassing moeten zijn. In afwachting daarvan moet ESMA een reeks technische rapporteringstandaarden uitwerken, en is zij van plan in de komende maanden hierover een sectorale consultatieronde te organiseren. Naast de uitbreiding van het toepassingsgebied van de rapporteringsverplichting tot andere categorieën van markten en instrumenten, zal bijkomende informatie moeten worden verzameld, zoals een identificatiecode voor de opdrachtgever en de trader, alsook de vermelding dat het, in voorkomend geval, om shortselling gaat. Het is dus de bedoeling dat de rapportering een completer rapporteringsinstrument wordt.

Sinds 1 april 2012 is de FSMA bevoegd voor het markttoezicht op de handel in Belgisch overheidspapier. Daarom ontvangt zij sindsdien specifieke transactierapportering van de *primary dealers*, naast de gebruikelijke transactierapportering op basis van de MiFID-richtlijn. Met het oog op de verbetering van de kwaliteit van de rapportering heeft de FSMA in 2013 een vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar de omvang en oorzaak van verschillen in de via beide kanalen gerapporteerde transactievolumes. Dit onderzoek heeft reeds enkele verbeteringen tot gevolg gehad, en zal in 2014 worden voortgezet.

2.2.1.4. Toezicht op de marktinfrastructuren

Overname van NYSE Euronext door InterContinental Exchange

InterContinentalExchange (ICE), met hoofdzetel in Atlanta, Verenigde Staten, kondigde op 19 december 2012 de overname aan van NYSE Euronext. NYSE Euronext is de onrechtstreekse eigenaar van Euronext Brussels NV/SA, de marktonderneming die de Belgische gereguleerde markten uitbaat. De transactie leidt tot een onrechtstreekse verandering van controle van Euronext Brussels NV/SA en heeft een impact op de gereguleerde markten uitgebaat door Euronext Brussels NV/SA.

De FSMA heeft de geplande overname uitvoerig bestudeerd binnen het Euronext College van toezichthouders (College). Dit College bestaat uit de toezichthouders van Euronext NV (België, Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Portugal). Het College heeft een speciale werkgroep opgericht waar de FSMA actief aan deelneemt. De aandacht van de FSMA is in het bijzonder aan de volgende punten gewijd⁴⁸:

- de impact van de overname op het voortbestaan, de organisatie, het bestuur, de middelen en het toezicht door de FSMA van de Belgische gereguleerde markt gelet op de geïntegreerde matrixorganisatie van NYSE Euronext;
- de toepassing van de verbintenissen aangegaan door NYSE Euronext ten tijde van de fusie tussen NYSE en Euronext in 2006;
- de gepaste vertegenwoordiging van de gereguleerde markten in de nieuwe holding;
- garanties voor een passende organisatie van Euronext NV NewCo zodat deze in staat is om op een adequate manier de markten te opereren.

Central Securities Depositories (CSD)

Op 7 maart 2012 stelde de Europese Commissie voor om een globaal Europees reguleringskader in te stellen voor vereffeninginstellingen (*Central Securities Depositories*). Momenteel dienen vereffeninginstellingen in België te voldoen aan de wettelijke Belgische bepalingen, die voornamelijk de basisprincipes definiëren, en de CPSS-IOSCO *Principles for Financial Market Infrastructures* teneinde een veilige en efficiënte effectenafwikkeling te garanderen. De CPSS-IOSCO principes zijn echter niet afdwingbaar (*soft law*) en grensoverschrijdende vereffening van effecten blijft complex omwille van uiteenlopende nationale marktpraktijken. Tevens besteden deze principes weinig aandacht aan het minimaliseren van het aantal mislukte vereffeningsoperaties (*settlement fails*), gedefinieerd als transacties die niet op de voorgenomen afwikkelingsdatum vereffend zijn. Mislukte vereffeningsoperaties zijn echter nadelig voor de efficiënte werking van de financiële markten.

De CSD-ontwerpverordening moet onder meer zorgen voor een harmonisering van nationale wetgevingen en een minimalisering van het aantal mislukte vereffeningsoperaties. Het voorstel bepaalt daarom dat een vereffeninginstelling een controlesysteem moet hanteren dat mislukte vereffeningsoperaties registreert. De CSD moet tevens de bevoegde autoriteit op regelmatige tijdstippen op de hoogte brengen van de bevindingen.

Aangezien het mislukken van vereffeningsoperaties vooral te wijten is aan gebruikers die niet of te laat de verkochte effecten leveren, zal een vereffeninginstelling de nodige discipline moeten opleggen aan zijn deelnemers door het geven van geldboetes aan laattijdige klanten. Ook moet een *buy-in*-procedure opgestart worden als de effecten vier dagen na de geplande

⁴⁸ Zie dit verslag, p. 110.

afwikkelingsdatum nog steeds niet geleverd zijn⁴⁹. Een vereffeningsinstelling zal ook bijkomende maatregelen mogen nemen om gebruikers die herhaaldelijk falen te disciplineren.

Bovendien legt de CSD-ontwerpverordening op dat de effectenafwikkelingstermijn korter⁵⁰ moet. Op deze manier wenst de CSD-ontwerpverordening niet enkel de effectenafwikkeling in Europa efficiënter te maken, maar ook de afwikkelingsperiode te harmoniseren. De Europese wetgever wenst vervolgens ook dat vereffeningsinstellingen aan striktere organisatorische, prudentiële en bedrijfsvoeringsvereisten voldoen om financieel gezond te blijven en hun gebruikers te beschermen.

Op 18 december 2013 bereikten de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Europese Raad een principiële akkoord over het finale ontwerp van de verordening. De FSMA besloot in 2013 deel te nemen aan een *task force* die binnen ESMA belast is met het ontwikkelen van technische standaarden voor de uitvoering van de CSD-ontwerpverordening. In samenwerking met andere Europese toezichthouders en centrale banken werd een *discussion paper* geschreven dat begin 2014 gepubliceerd werd om feedback van de sector te verkrijgen.

European Market Infrastructure Regulation (EMIR)

De FSMA heeft bijgedragen tot de implementatie van het toezicht op de verplichtingen die voortvloeien uit de inwerkingtreding van de EMIR-verordening⁵¹. Via een gezamenlijke mededeling⁵² van de NBB en de FSMA zijn de betrokken instellingen in kennis gesteld van de verplichtingen die voor hen voortvloeien uit Titel II van die verordening. Die informatie is onder meer op de website van de FSMA bekendgemaakt.

Aangezien een groot aantal niet-financiële tegenpartijen tot op heden niet aan het toezicht van de FSMA was onderworpen⁵³, zijn specifieke sensibiliseringsacties over de EMIR-verordening georganiseerd, in het bijzonder gericht op de beroepsverenigingen en de sectorale federaties.

Gelet op de complexiteit van die verordening beantwoordt de FSMA bovendien tal van vragen van zowel aan haar toezicht onderworpen financiële tegenpartijen als niet-financiële tegenpartijen. Die vragen kunnen via e-mail naar een speciaal daarvoor aangemaakt e-mailadres worden verstuurd⁵⁴. De FSMA heeft op haar website ook informatie geplaatst over de te gebruiken code voor de identificatie van de tegenpartijen in het kader van de verplichte rapportering over derivatenverrichtingen⁵⁵.

⁴⁹ Bij een dergelijke *buy-in-procedure* worden de effecten gekocht van een derde partij indien de initiële verkoper in gebreke blijft.

⁵⁰ De ontwerpverordening voorziet, voor transacties op een handelsplatform, in een effectenafwikkelingstermijn van maximum twee dagen (T+2) na de transactiedag, terwijl de standaardvereffeningsperiode in België momenteel drie dagen (T+3) is.

⁵¹ Europese verordening nr. 648/2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactieregisters.

⁵² Zie dit verslag, p. 91.

⁵³ Met uitzondering van enkele genoteerde vennootschappen waarop de EMIR-verordening van toepassing is, waren de niet-financiële tegenpartijen tot op heden niet aan het toezicht van de FSMA onderworpen.

⁵⁴ Het te gebruiken e-mailadres is EMIR@fsma.be; vragen kunnen ook worden verstuurd naar EMIR@nbb.be.

⁵⁵ Het gaat daarbij om de *pre-LEI-Legal Entity Identifiers* die worden toegekend door één van de *pre-LOU-Local Operating Units* van het *Global LEI System*, het mondiaal rechtspersoonidentificatiesysteem (Global LEI System).

Aangezien het om een Europese verordening gaat, zijn de verplichtingen die eruit voortvloeien, in al hun aspecten rechtstreeks en op geharmoniseerde wijze van toepassing op het grondgebied van de lidstaten. Het forum waar de toezichthouders die verplichtingen kunnen bespreken is het *Post-Trading Standing Committee* van ESMA, waarin ook de FSMA zitting heeft.

Met toepassing van de EMIR-verordening moeten in België gevestigde niet-financiële tegenpartijen die posities in otc-derivatencontracten innemen die boven de in de reglementering bepaalde clearingdrempels uitkomen, ESMA en de FSMA daarvan onmiddellijk in kennis stellen.

Daarnaast worden de financiële tegenpartijen verzocht om alle geschillen voor een bedrag hoger dan 15 miljoen euro die ten minste 15 werkdagen onopgelost blijven, aan de FSMA te rapporteren⁵⁶.

De FSMA heeft ook zitting in de colleges van toezichthouders, hetzij als autoriteit belast met het toezicht op de handelsplatformen waaraan de centrale tegenpartij diensten verstrekt, hetzij als bevoegde autoriteit die toezicht uitoefent op de centrale effecten-depositarissen waarmee de centrale tegenpartij verbonden is. Zo is de FSMA lid van zes colleges van centrale tegenpartijen naar buitenlands recht. Die colleges nemen deel aan de procedures met betrekking tot de vergunningverlening aan en het toezicht op die tegenpartijen.

2.2.2. Toezicht op de financiële producten

Het toezicht van de FSMA op de financiële producten, wil ertoe bijdragen dat de aangeboden producten begrijpelijk, veilig, nuttig en kosten transparant zijn. Het toezicht heeft betrekking op financiële producten die aan de consumenten aangeboden worden. Het toezicht slaat zowel op de informatie en de publiciteit die over financiële producten verspreid wordt als op de productreglementering zelf. Het toezichtsregime voor een product wordt voornamelijk bepaald door het wettelijke kader.

2.2.2.1. Transversale aspecten van het producttoezicht

2.2.2.1.1. Moratorium

De FSMA heeft de financiële sector in 2011 opgeroepen aan particuliere beleggers geen gestructureerde producten meer te verkopen die als bijzonder complex beschouwd worden. Een gestructureerd product wordt als bijzonder complex beschouwd als het niet voldoet aan de vier criteria van het door de FSMA ingestelde moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten. Deze criteria hebben betrekking op de toegankelijkheid van het onderliggende actief, de strategie van de derivatencomponent, het aantal gehanteerde mechanismen en de transparantie. De financiële instellingen kunnen sinds 1 augustus 2011 vrijwillig toetreden tot het moratorium.

⁵⁶ Conform artikel 15(2) van de gedelegeerde verordening nr. 149/2013 van de Europese Commissie tot aanvulling van de EMIR-verordening.

Aantal en type producten

Tabel 2: Gestructureerde producten gecommmercialiseerd sinds de lancering van het moratorium (1 augustus 2011 - 31 december 2013)

	Aantal uitgegeven producten	Uitgiftevolume (in miljoen euro) ⁵⁷
Tak 23	205	9.614,8
Conform het moratorium	204	9.614,8
<i>Opt out</i>	1	niet beschikbaar
Note⁵⁸	342	4.178,7
Conform het moratorium	338	4.178,7
<i>Opt out</i>	4	niet beschikbaar
Termijnrekening	10	149,7
Conform het moratorium	10	149,7
ICB	148	5.254,0
Conform het moratorium	146	5.254,0
<i>Opt out</i>	2	niet beschikbaar
Private Note⁵⁹	546	niet beschikbaar
Conform het moratorium	55	niet beschikbaar
<i>Opt out</i>	491	niet beschikbaar
Totaal	1.251	19.197,2

Sinds de inwerkingtreding van het moratorium houdt de FSMA een overzicht bij van de gestructureerde producten die in België gecommmercialiseerd worden door de tot het moratorium toegetreden distributeurs. Uit dat overzicht (zie tabel 2) blijkt dat er sinds de lancering van het moratorium 1.251 producten gelanceerd werden, waarvan 498 in het kader van de *opt out*⁵⁷-regeling en 55 als *private notes*⁵⁹. De resterende 698 producten vertegenwoordigen een uitgiftevolume van 19.197,2 miljoen euro.

De helft van dit totale volume is uitgegeven onder de vorm van tak 23-producten; ICB's waren goed voor 27 procent van het uitgiftevolume; *notes*⁵⁸ voor 22 procent en gestructureerde rekeningen voor 1 procent. In de tweede helft van 2013 is het percentage tak 23-producten wel teruggelopen. Wat het aantal gecommmercialiseerde producten betreft, zijn *notes* goed voor 48 procent; tak 23-producten voor 29 procent; ICB's voor 21 procent en gestructureerde rekeningen voor 1 procent.

De commercialisering van bijzonder complexe gestructureerde producten onder de *opt out*-regeling gebeurde vooral via *private notes* (98,5 procent).

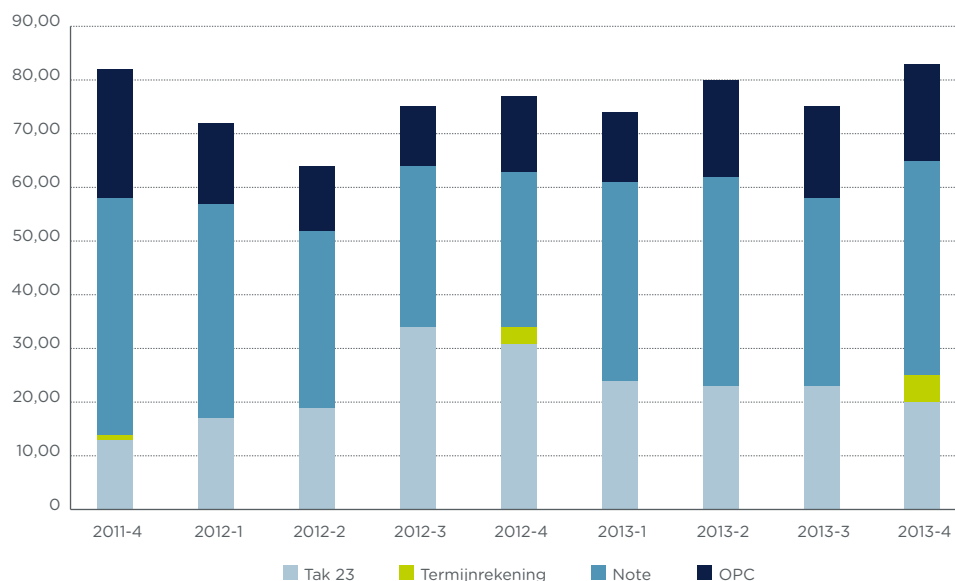
⁵⁷ De FSMA beschikt niet over gegevens met betrekking tot de uitgiftevolumes van de 55 *private notes* en van de producten die gecommmercialiseerd werden onder het *opt out*-regime. De *opt out*-regeling biedt de distributeurs de mogelijkheid om het moratorium niet toe te passen op retailbeleggers van wie de deposito's en de financiële instrumenten bij die distributeurs, op het moment van de commercialisering, een roerend vermogen van minstens 500.000 euro vertegenwoordigen. De *opt out* geldt alleen voor het deel van het vermogen boven de drempel van 500.000 euro.

⁵⁸ *Notes* zijn schuldinstrumenten die worden uitgegeven in het kader van een aanbieding die een openbaar karakter heeft in de zin van artikel 3, § 2 van de prospectuswet.

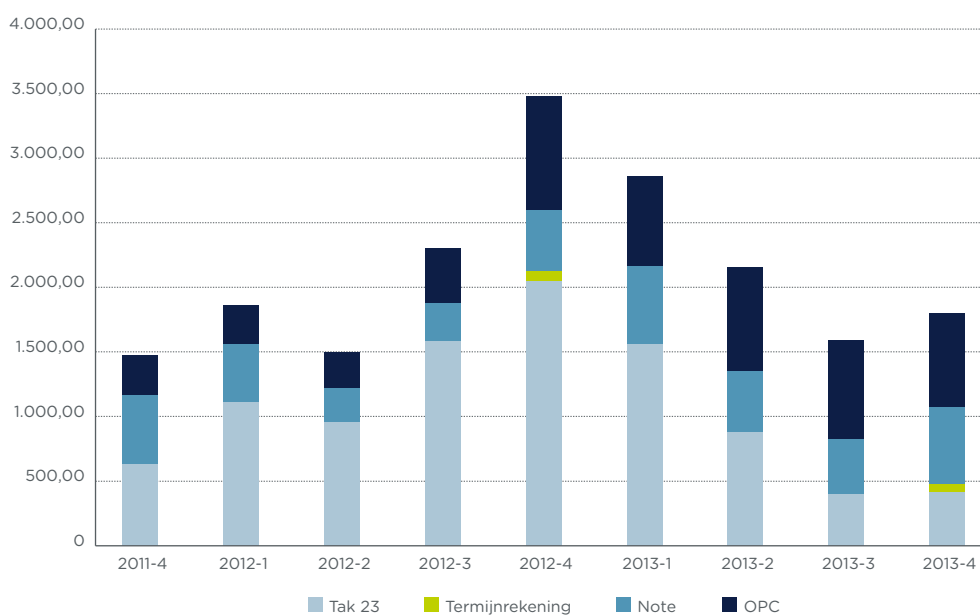
⁵⁹ *Private notes* zijn schuldinstrumenten die worden uitgegeven in het kader van een aanbieding die geen openbaar karakter heeft in de zin van artikel 3, § 2 van de prospectuswet.

Analyse van de producten gecommercialiseerd sinds de lancering van het moratorium

Grafiek 19: Evolutie van het aantal gecommercialiseerde gestructureerde producten (per trimester)

Grafiek 20: Evolutie van het uitgiftevolume van gecommercialiseerde gestructureerde producten (in miljoen euro per trimester)

Het aantal gestructureerde producten dat per trimester gecommercialiseerd wordt, is sinds de start van het moratorium zo goed als constant gebleven. Wat het uitgiftevolume betreft, is er in de tweede helft van 2013 een daling vastgesteld die vooral te verklaren valt door een daling van het uitgiftevolume van tak 23-producten.

Het moratorium bepaalt dat de onderliggende waarde van een gestructureerd product toegankelijk moet zijn: de retailbelegger moet de gegevens over de onderliggende waarde kunnen terugvinden via de gebruikelijke kanalen, zoals het internet of de geschreven pers. Daardoor zijn sommige onderliggende waarden uitgesloten.

Gemeten naar uitgiftevolume heeft 60 procent van de gestructureerde producten die gelanceerd werden onder het moratorium een korf als onderliggende waarde. Het gaat om korven van zowel aandelen, deviezen, ICB's als indexen. In 24 procent van de gevallen is de onderliggende waarde een rentevoet; in 11 en 4 procent van de gevallen gaat het om een index op respectievelijk effecten en inflatie.

De geïnvesteerde bedragen gingen voor 85 procent naar gestructureerde producten met recht op terugbetaling van het belegde kapitaal op eindvervaldag, eventueel na aftrek van instapkosten en taksen. Voor *notes* bedraagt dat percentage 98 procent; voor tak 23-producten 92 procent. Bij de ICB's bedraagt dit percentage slechts 60 procent. Deze cijfers wijzen erop dat de belegger in gestructureerde producten een voorkeur geeft aan het recht op terugbetaling van het belegde kapitaal op eindvervaldag, ook al beperkt dit de ruimte om te structureren en dus het potentiële toekomstige rendement.

Producten zonder kapitaalbescherming hebben als onderliggende waarden ofwel een korf (91 procent) ofwel een index (9 procent). Alle gestructureerde producten met rentevoeten of inflatie-indexen als onderliggende activa geven recht op terugbetaling van het kapitaal op eindvervaldag.

Tabel 3: Looptijd van de gecommmercialiseerde gestructureerde producten uitgegeven tussen 1 augustus 2011 en 31 december 2013 (exclusief *opt-out* en *private notes*)

	Minder dan 2 jaar	Tussen 2 en 5 jaar	Tussen 5 en 8 jaar	Meer dan 8 jaar	Totaal
Aantal producten	1	58	431	208	698
Uitgiftebedrag (in miljoen euro)	5,2	839,5	11.763,1	6.589,4	19.197,2

Meer dan de helft van de gestructureerde producten die zijn uitgegeven onder het moratorium heeft een looptijd tussen vijf en acht jaar (zie tabel 3). Naast de invloed van de lage rentestand op de looptijd van de gelanceerde producten, stelt men eveneens een verband vast tussen de looptijd van een gestructureerd product en zijn rechtsvorm. Zo had 56 procent van de uitgiftebedragen gekoppeld aan een tak 23-product een looptijd van meer dan acht jaar en had 92 procent van de ICB's een looptijd tussen vijf en acht jaar. Gemeten naar uitgiftevolume had 94 procent van de producten zonder recht op terugbetaling van het ingelegde kapitaal op eindvervaldag een looptijd tussen vijf en acht jaar. 82 procent van de bedragen geïnvesteerd in producten met rentevoeten als onderliggende waarde, werden belegd in producten met een looptijd van meer dan acht jaar.

Het moratorium bepaalt dat de formule voor de berekening van het rendement van een product niet meer dan drie mechanismen mag tellen. Mechanismen in het voordeel van de cliënt worden daarbij niet in rekening genomen. Gemeten naar uitgiftevolume telt 38 procent van de producten die onder het moratorium gecommmercialiseerd zijn drie mechanismen; 37 procent telt twee mechanismen; en 24 procent telt slechts één mechanisme. De producten die gecommmercialiseerd worden zonder mechanisme vertegenwoordigen 1 procent van het uitgiftevolume. Deze producten hebben als onderliggende waarde de inflatie, rentevoeten, een effectenindex of een ICB.

2.2.2.1.2. Publiciteitscontrole

De FSMA bevordert in het algemeen een betere publiciteitsvoering voor financiële producten en streeft hierbij naar een gelijk spelveld voor de verschillende types van financiële producten.

De FSMA heeft in 2013 bijzondere aandacht besteed aan de controle van websites met betrekking tot ICB's en gereguleerde spaarrekeningen. Deze controlewerkzaamheden bestonden uit de controle van de publiciteitsregels voor ICB's en gereguleerde spaarrekeningen, van de structuur van de websites en van de lijsten van ICB's die op deze websites geraadpleegd kunnen worden.

De gecontroleerde websites waren de sites van de kredietinstellingen, van beleggingsondernemingen, van buitenlandse UCITS en van tussenpersonen in verzekeringen en in bank- en beleggingsdiensten. Ook sites waarover klachten geformuleerd worden of die vragen oproepen in het kader van een inspectie door de FSMA, werden gecontroleerd.

Op basis van deze controles heeft de FSMA een aantal tekortkomingen kunnen vaststellen. Deze hadden onder meer betrekking op het aanbod van ICB's die niet ingeschreven waren op de lijst van de FSMA, het ontbreken of niet-actualiseren van bepaalde informatie, gebreken in de wettelijk verplichte documenten en het afwijzen van de verantwoordelijkheid voor de inhoud van de website. Op basis van deze vaststellingen heeft de FSMA aanpassingen aan de betrokken websites laten aanbrengen.

Een blijvend aandachtspunt bij het toezicht op de publiciteit voor gestructureerde producten vormt de vraag of de publicitaire documenten het nut van het betrokken product voor de belegger duidelijk maakt. De FSMA ziet er ook op toe dat de publiciteit toelaat om in te schatten in welke omstandigheden een product een rendement zal opbrengen.

In 2013 heeft de FSMA bijgedragen tot de voorbereiding van een koninklijk besluit inzake precontractuele informatie en publiciteitsregels. Dit koninklijk besluit heeft als doel een transversale aanpak in te voeren voor het opmaken van informatiefiches (naar het model van de KIID) en voor de publiciteit voor financiële producten.

De FSMA bereidt zich tevens voor op de nieuwe bevoegdheden die het Wetboek voor Economisch Recht haar toekent. Die zullen haar onder meer in staat stellen om te controleren of publiciteit voor financiële producten en diensten strookt met de regels van Boek VI van het bovenvermelde wetboek, dat de bepalingen van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming overneemt⁶⁰.

⁶⁰ Zie dit verslag, p. 120.

2.2.2.2. Productgebonden aspecten van het toezicht

2.2.2.2.1. Verrichtingen in beleggingsinstrumenten

Tabel 4: Aantal verrichtingen in schuldinstrumenten⁶¹

	2011	2012	2013
Uitgiften van schuldinstrumenten zonder marktrisico op het kapitaal door:	228	217	243
Genoteerde vennootschappen en andere emittenten	11	14	11
Kredietinstellingen en aanverwanten	217	203	232
Uitgiften van schuldinstrumenten met marktrisico op het kapitaal door:	45	14	9
Kredietinstellingen en aanverwanten	45	14	9

Zoals blijkt uit tabel 4 vonden er in 2013 in totaal 252 verrichtingen plaats in schuldinstrumenten. Dat is een stijging met 9 procent ten opzichte van 2012, toen er 231 verrichtingen plaatsvonden. Net zoals in 2012 kende ook in 2013 het aantal verrichtingen in schuldinstrumenten met marktrisico op het kapitaal een verdere terugval. De verrichtingen in schuldinstrumenten zonder marktrisico op het kapitaal kenden in 2013 een stijging van 12 procent.

De FSMA heeft in 2013 een prospectus goedgekeurd voor de uitgifte van *contracts for difference* (CFD's). Bij een CFD verbinden twee partijen zich ertoe bij het verstrijken van het contract het verschil in waarde van het onderliggende actief te betalen ten opzichte van de waarde bij het afsluiten van het contract.

Bij de behandeling van het prospectus is bijzondere aandacht besteed aan het illustreren van de werking van CFD's en aan de weergave van de risico's en de kosten verbonden aan CFD's. Zo worden de verschillende risico's toegelicht en wordt er een waarschuwing opgenomen op het voorblad van het prospectus. Deze waarschuwing wijst de belegger erop dat de belegging kan leiden tot een verlies dat groter is dan de initiële inleg en dat men zijn posities actief moet kunnen opvolgen. Een gelijkaardige waarschuwing zal opgenomen worden in de publicitaire documenten.

Bij de behandeling van prospectussen in het algemeen is er veel aandacht uitgegaan naar de samenvatting van het prospectus. De FSMA streeft er naar deze samenvattingen zo begrijpbaar mogelijk te maken voor de consument.

Tabel 5 geeft weer hoeveel buitenlandse (basis-)prospectussen in 2013 gebruikt werden in het kader van een aanbiedingsprogramma in België. In totaal gaat het om 148 (basis-)prospectussen. Er wordt een onderscheid gemaakt volgens het type van financieel instrument waar het (basis-)prospectus betrekking op heeft.

⁶¹ Het aantal uitgiften in 2011 is berekend op basis van de datum van indiening van het dossier bij de FSMA; het aantal uitgiften in 2012 en 2013 is berekend op basis van de uitgiftedatum.

Tabel 5: Aantal inkomende goedkeuringsverklaringen per type instrument

	Aandelen	Schuldinstrumenten met/zonder kapitaalrisico	Warrants	Totaal
Basisprospectus	0	103	4	107
Prospectus	11	30	0	41
Totaal	11	133	4	148

Tabel 6: Aantal inkomende goedkeuringsverklaringen per controleautoriteit

	Basisprospectus	Prospectus	Totaal
AFM (Nederland)	17	2	19
AMF (Frankrijk)	17	5	22
BAFIN (Duitsland)	7	2	9
CSSF (Luxemburg)	38	25	63
FCA (Verenigd Koninkrijk)	18	6	24
Central Bank of Ireland (Ierland)	10	1	11
Totaal	107	41	148

Tabel 6 geeft weer hoeveel meldingen de FSMA ontvangen heeft van buitenlandse toezichthouders in verband met door hen goedgekeurde (basis-)prospectussen. Net zoals de voorbije jaren maakte de Luxemburgse toezichthouder CSSF (63) veruit de meeste meldingen over van door hem goedgekeurde (basis-)prospectussen. De Britse toezichthouder FCA (24) en de Franse toezichthouder AMF (22) staan respectievelijk op de tweede en op de derde plaats.

De FSMA heeft in 2013 op verzoek van de emittenten een paspoort gegeven aan 11 verrichtingen waarvan ze het prospectus had goedgekeurd. Deze paspoorten waren bestemd voor 13 landen, waaronder het Groothertogdom Luxemburg (7), het Verenigd Koninkrijk (4) en Duitsland (4).

2.2.2.2.2. Gereguleerde spaarrekeningen

De voorbije jaren hebben de kredietinstellingen hun aanbod op het vlak van gereguleerde spaarrekeningen aanzienlijk uitgebreid en is de totale omloop op deze rekeningen opgeklommen tot ongeveer 250 miljard euro. In België commercialiseren 36 kredietinstellingen gereguleerde spaarrekeningen. Samen bieden deze instellingen ongeveer 120 gereguleerde spaarrekeningen aan. Hoewel gereguleerde spaarrekeningen op het eerste gezicht eenvoudig en eenvormig lijken, is hun werking nochtans vrij complex en verschillend van de ene instelling tot de andere.

Over de hervorming van de werking van de spaarrekening werd op 13 juli 2012 een akkoord bereikt tussen de Minister van Economie, de Minister van Financiën, de FSMA en Febelfin. Die hervorming is erop gericht de transparantie en vergelijkbaarheid van de spaarrekeningen te verbeteren voor de spaarder. In 2013 werden voor de gereguleerde spaarrekeningen vier ingrijpende wijzigingen doorgevoerd die hieronder nader worden toegelicht.

Het koninklijk besluit van 18 juni 2013 voert een aantal regels in voor de informatieverstrekking bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen. De inhoud van dit besluit komt aan bod in hoofdstuk II van het voorliggend verslag⁶².

Vervolgens werden in een tweede koninklijk besluit van 21 september 2013 de fiscale aspecten van de gereguleerde spaarrekeningen behandeld⁶³. Dit besluit bevat een aantal maatregelen voor de voorwaardelijke aanbiedingen en de storting van de vergoeding op de gereguleerde spaarrekeningen. Het werd opgesteld parallel aan het koninklijk besluit van 18 juni 2013 tot oplegging van informatieverplichtingen, waarop het een aanvulling vormt.

Allereerst wordt met dit koninklijk besluit van 21 september 2013 het verbod opgelegd om een basisrentevoet of getrouwheidspremie toe te kennen waaraan een voorwaarde gekoppeld zou zijn. Zo is het bijvoorbeeld niet langer mogelijk om een vergoeding uitsluitend aan te bieden aan nieuwe cliënten, 'nieuw' geld of cliënten die een bevoorrechte relatie hebben met de kredietinstelling. Als 'voorwaarde' worden evenwel niet beschouwd: het storten van een minimumbedrag (en/of maximumbedrag) op de rekening, het uitsluitend via internet beheren van de rekening, de leeftijd van de spaarder (jongerenrekening), de beperking tot personeelsleden of coöperanten van de aandeelhouder van de kredietinstelling, de beperking tot spaarders die handelen voor professionele doeleinden en de beperking tot rechtspersonen of feitelijke verenigingen.

Daarnaast legt dit koninklijk besluit van 21 september 2013 de verplichting op om de basisrente op valutatatum 1 januari te storten en om de verworven getrouwheidspremies per kwartaal te storten en niet langer eenmaal per jaar. Stel bijvoorbeeld dat op 20 januari 2014 een bedrag op een rekening wordt gestort, dan is de getrouwheidspremie voor dit bedrag verworven op 20 januari 2015. Die premie wordt uitgekeerd op 1 april 2015 en begint uiterlijk de daaropvolgende dag rente op te brengen. Deze nieuwe regeling vervroegt de daadwerkelijke betaling van de getrouwheidspremie.

Tot slot voorziet het voormelde koninklijk besluit in de overdracht van de getrouwheidspremie. De eerste drie overdrachten van het jaar ten belope van minstens 500 euro naar een andere gereguleerde spaarrekening waarvan de spaarder bij dezelfde bank titularis is, hebben geen invloed op de getrouwheidspremie.

Ingevolge het principeakkoord dat op 13 juli 2012 werd bereikt tussen de Minister van Economie, de Minister van Financiën, de FSMA en Febelfin werden eveneens twee instrumenten in gebruik genomen om de intresten op gereguleerde spaarrekeningen te berekenen.

Het eerste van deze instrumenten is de spaarsimulator die sinds eind januari 2013 operationeel is op de website Wikifin.be. De simulator biedt de spaarder, na het ingeven van een aantal parameters, een overzicht van wat zijn spaargeld hem per spaarrekening en per instelling zou opleveren.

Het tweede instrument is de interestcalculator die het merendeel van de kredietinstellingen op 1 januari 2014 in werking hebben gesteld voor hun cliënten. Daardoor heeft de spaarder voortaan een calculator ter beschikking waarmee hij kan nagaan welke interesten (zowel basisrente als getrouwheidspremie) zijn rekening hem reeds heeft opgebracht en onder meer kan berekenen wat de impact van een eventuele geldopname zou zijn.

⁶² Voor meer informatie zie dit verslag p. 123.

⁶³ Koninklijk besluit van 21 september 2013 tot wijziging van het KB/WIB 92 met betrekking tot de voorwaarden tot vrijstelling van de spaardeposito's beoogd in artikel 21, 5°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, en de voorwaarden van het aanbod van tarieven op deze laatste.

In het kader van de nieuwe regels voor gereguleerde spaarrekeningen controleert de FSMA de documenten met essentiële spaardersinformatie. In 2013 keurde de FSMA meer dan 400 dergelijke documenten goed.

2.2.2.2.3. Thematische volksleningen

De FSMA moet toezien op een aantal aspecten van de wetgeving over thematische volksleningen⁶⁴. De FSMA controleert of de producten die aangeboden worden als thematische volkslening, aan alle wettelijke voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden hebben onder meer betrekking op de looptijd van de producten, de minimale inleg, het feit dat het product onder het depositogarantiestelsel valt, de toegankelijkheid van de producten voor de particuliere belegger en het hanteren van een marktconform renteniveau.

Daarnaast controleert de FSMA ook op voorhand de publicitaire documenten voor kasbons en termijnrekeningen die aangeboden worden in het kader van de wetgeving over de thematische volksleningen, om na te gaan of deze documenten de door wet voorgeschreven vermeldingen bevat. Ze geeft haar *nihil obstat* aan de documenten die de voorgeschreven vermeldingen bevatten.

Tijdens de eerste twee maanden van 2014 heeft de FSMA haar *nihil obstat* verleend aan 49 kasbons en termijnrekeningen die door 13 kredietinstellingen aangeboden werden in het kader van de wetgeving over de thematische volksleningen. De aangeboden producten hebben een looptijd van vijf tot tien jaar.

⁶⁴ Wet van 26 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake thematische volksleningen. Zie ook dit verslag p. 125.

2.2.2.2.4. Instellingen voor collectieve belegging

Tabel 7: Evolutie van de Belgische instellingen voor collectieve belegging (in aantal)⁶⁵

	2011	2012	2013
Bevek	93	93	91
<i>Aantal compartimenten einde periode</i>	<i>1.936</i>	<i>1.618</i>	<i>1.511</i>
<i>waarvan monetair</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>9</i>
Gemeenschappelijke beleggingsfondsen ⁶⁶	34	35	23
<i>Aantal compartimenten einde periode</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>23</i>
Pensioenspaarfondsen ⁶⁷	15	16	16
Totaal	142	144	130
Vastgoedbevak ⁶⁸	20	20	23
<i>waarvan Institutionele vastgoedbevaks⁶⁹</i>	<i>3</i>	<i>5</i>	<i>7</i>
Instellingen voor belegging in schuldvorderingen ⁷⁰	2	2	2
<i>Aantal compartimenten einde periode</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Privak ⁷¹	1	1	1
Eindtotaal	165	167	156
<i>Aantal compartimenten einde periode</i>	<i>1.936</i>	<i>1.619</i>	<i>1.534</i>

Tabel 8: Evolutie van het kapitaal (ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming - in miljoen euro)⁷²

	2011	2012	2013
Bevek	61.170,8	61.141,8	62.496,2
Gemeenschappelijke beleggingsfondsen	7.135,7	8.316,1	11.681,7
Pensioenspaarfondsen	11.268,7	12.650,8	14.334,1
Totaal	79.575,3	82.108,7	88.512,0
<i>waarvan monetaire</i>	<i>4.361,9</i>	<i>967,8</i>	<i>1.015,2</i>

De totale netto-inventariswaarde van de ICB's naar Belgisch recht is in 2013 aangegroeid tot 88,5 miljard euro. Dat is een stijging van 7,8 procent ten opzichte van eind 2012. Voor het eerst sinds 2007 ligt het bedrag van de inschrijvingen hoger dan de vragen tot terugbetaling. De netto-inbreng van kapitaal bedroeg eind 2013 3,7 miljard euro.

Wat het aantal ICB's betreft, valt de belangrijke vermindering (-34 procent) op van het aantal gemeenschappelijke beleggingsfondsen. Deze vermindering is vooral een gevolg van de nieuwe mogelijkheid die in de wet voorzien is om binnen deze fondsen compartimenten te cre-

⁶⁵ Op 31 december van ieder jaar.

⁶⁶ Exclusief pensioenspaarfondsen.

⁶⁷ Pensioenspaarfondsen erkend overeenkomstig artikel 145/16 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992.

⁶⁸ Beleggingsvennootschappen die beleggen in vastgoed en geregeld door het koninklijk besluit van 7 december 2010.

⁶⁹ Institutionele beleggingsvennootschappen die beleggen in vastgoed en geregeld door het koninklijk besluit van 7 december 2010.

⁷⁰ Instellingen voor belegging in schuldvorderingen en geregeld door het koninklijk besluit van 29 november 1993.

⁷¹ Beleggingsvennootschappen die beleggen in niet-genoteerde vennootschappen en in groei-bedrijven en geregeld door het koninklijk besluit van 18 april 1997.

⁷² Op 31 december van ieder jaar.

eren. Dat heeft de promotoren ertoe aangezet verschillende fondsen samen te voegen om hun gamma te rationaliseren. Het aantal compartimenten binnen de fondsen steeg van één naar 23.

Voor het geheel van de ICB's naar Belgisch recht met veranderlijk kapitaal is er een vermindering van het aantal compartimenten van 6,6 procent. Dit is een gevolg van zowel de stopzetting van de commercialisering van bepaalde compartimenten als van de fusie tussen compartimenten.

Tabel 9: Vastgoedbevaks

Vastgoedbevaks	2011	2012	2013
Uitgiften en/of opnemingen van aandelen, obligaties of converteerbare obligaties (waarvoor door de FSMA een prospectus dan wel een verrichtingsnota met referentiedocument moet worden goedgekeurd)	5	3	9
Aantal door de FSMA goedgekeurde registratiedocumenten (het jaarverslag van de vastgoedbevak kan in het kader van een verrichting worden gebruikt als onderdeel van het prospectus)	7	7	7

De FSMA heeft in 2013 een vergunning verleend aan een nieuwe vastgoedbevak, met name QRF Comm. VA en heeft deze ingeschreven op de lijst bedoeld in artikel 33 van de ICB-wet. Ook het prospectus voor de IPO van deze vastgoedbevak werd door de FSMA goedgekeurd.

Ze heeft in 2013 bijgedragen aan de werkzaamheden voor de omzetting van de AIFMD-richtlijn. Ze heeft ook informatie ter beschikking gesteld van de sector in verband met de overgangperiode voor de invoering van de AIFMD-regels en heeft de sector gesensibiliseerd voor de noodzaak zich voor te bereiden op de invoering van deze regels. Ze ondertekende *memorandums of understanding* (MoU's) met 36 toezichthouders uit niet-EER-landen⁷³.

Tijdens het verslagjaar heeft de FSMA verdere aandacht besteed aan de problematiek van de waardering van vastgoed van vastgoedbevaks. Er kan immers vastgesteld worden dat de waarde van de gebouwen in de portefeuille van bepaalde vastgoedbevaks onder neerwaartse druk staat. Bij de uitoefening van haar toezicht streeft de FSMA aldus na dat de vastgoedbevaks voldoende transparant communiceren over onder meer de bezettingsgraad, de evolutie van de huurinkomsten en het beleid van de vastgoedbevaks inzake *incentives* en huurvrije periodes.

Bijzondere aandacht ging ook naar de waarde waartegen de goodwill op de balans van de vastgoedbevaks onder de activa wordt geboekt ingeval dit gezien de materialiteit ervan vereist was. In een aantal gevallen hebben de diensten van de FSMA bijkomende informatie gevraagd over de werkmethode en de veronderstelde hypothesen voor de berekening van de depreciatietest. Het onderzoek van deze gegevens heeft er in een specifiek geval toe geleid dat deze berekening door de vennootschap werd aangepast, wat geleid heeft tot een aanzienlijke waardevermindering van het bedrag van de goodwill.

2.2.2.2.5. Verzekeringen

Informatiefiches

De FSMA heeft in 2013 in overleg met de beroepsverenigingen informatiefiches opgesteld voor levensverzekeringen. Deze fiches bevatten essentiële informatie over de aangeboden

⁷³ Zie dit verslag p. 140.

levensverzekeringen, zoals doelstellingen, risico's, rendement en kosten. Deze fiches moeten de consument in staat stellen de verschillende producten op de markt te kunnen vergelijken en met kennis van zaken zijn beleggingsbeslissingen te nemen.

Klachtenbehandeling

EIOPA heeft op 27 juni 2012 richtsnoeren gepubliceerd voor de klachtenbehandeling door verzekeringsondernemingen. Deze richtsnoeren zijn gericht aan de nationale toezichthoudende autoriteiten, op wie een inspanningsverbintenis rust om ervoor te zorgen dat ze op een passende manier worden geïntegreerd in het wetgevend of toezichthoudend kader van hun lidstaat.

België heeft op 17 januari 2013 aan EIOPA meegedeeld van plan te zijn aan deze richtsnoeren te voldoen. Om de richtsnoeren toe te passen, heeft de FSMA, als bevoegde toezichtsautoriteit, een voorontwerp van koninklijk besluit voorbereid. Dit koninklijk besluit kan genomen worden in uitvoering van de wettelijke bepaling⁷⁴ die de Koning de bevoegdheid geeft om, teneinde de loyale, billijke en professionele behandeling van de belanghebbende partijen te bevorderen, de gedragsregels uit te breiden met regels die betrekking hebben op de klachtenbehandeling.

Het voorontwerp van koninklijk besluit over de behandeling van klachten door verzekeringsondernemingen is overgemaakt aan de bevoegde ministers.

Het voorontwerp van koninklijk besluit regelt voornamelijk drie aspecten. Er zijn vooreerst bepalingen over het beleid en de organisatie inzake klachtenbeheer van de verzekeringsonderneming. Die bepalingen moeten waarborgen dat de klachten op een autonome en objectieve manier binnen de verzekeringsonderneming afgehandeld worden en dat zo nodig de passende corrigerende maatregelen genomen worden. Andere bepalingen gaan over de interne rapportering over het klachtenbeheer en de externe rapportering aan de toezichthouder. Ten slotte bevat het voorontwerp bepalingen die de relatie tussen de klager en de verzekeringsonderneming regelen.

2.2.3. Toezicht op de naleving van de gedragsregels

De FSMA heeft als opdracht erop toe te zien dat de gereguleerde ondernemingen de gedragsregels naleven. Die regels moeten ervoor zorgen dat deze instellingen zich op loyale, billijke en professionele wijze inzetten voor de belangen van de cliënten. De gedragsregels leggen de gereguleerde ondernemingen op over een gepaste organisatie te beschikken en de vereiste procedures toe te passen om de consumenten van financiële diensten een correcte en zorgvuldige behandeling te kunnen verzekeren. Dat houdt onder meer in: een correcte informatieverstrekking, een aangepast beheer van mogelijke belangenconflicten, een optimale uitvoering van de instructies van de cliënten en de verkoop van producten die aangepast zijn aan het profiel van de cliënt.

⁷⁴ Artikel 45, §2, eerste lid, zevende streepje, van de wet van 2 augustus 2002.

Inspecties

Sinds 2012 verricht de FSMA inspecties en in het bijzonder thematische inspecties. Deze inspecties stellen haar in staat de toepassing van de gedragsregels te beoordelen, enerzijds, op individuele wijze binnen één instelling en, anderzijds, op transversale wijze binnen de financiële sector, en dit voor elk type van financiële instelling.

Een inspectieronde over een bepaald thema start in principe jaarlijks in de maand april, waarna de inspecties over 12 maanden worden gespreid. De keuze van het thema is gebaseerd op een *risk assessment* dat specifiek voor de beoordeling van de gedragsregels is ontwikkeld.

Tussen april 2012 en april 2013 hadden de inspecties betrekking op de regels inzake belangenconflicten. De inspecties zijn uitgevoerd bij de gereguleerde ondernemingen die 53,5 procent vertegenwoordigen van de activa van de retailcliënten aan wie in België beleggingsdiensten worden verstrekt. Deze inspecties hebben aanleiding gegeven tot 24 bevelen en 85 aanbevelingen⁷⁵.

De vaststellingen die werden gedaan in het kader van de inspecties rond het thema 'belangenconflicten', werden besproken in een algemene nota die aan de sector werd gericht. Die nota is te vinden op de website van de FSMA (www.fsma.be). De algemene conclusie in dit document is dat een belangrijk aantal ondernemingen de regels inzake belangenconflicten onvoldoende toepassen. Een belangrijk gegeven daarbij is dat er zich in de praktijk meer problemen voordoen bij het bepalen en opleggen van commerciële doelstellingen die de medewerkers aanzetten tot het verkopen van beleggingsproducten, dan bij het toekennen van een variabele verloning.

In april 2013 is de FSMA een nieuwe inspectieronde gestart met als centrale thema de beoordeling van de geschiktheid en passendheid van de verstrekte dienst (zorgplicht). Gelet op het belang van dat thema voor de consumentenbescherming en op de talrijke vaststellingen die de eerste inspecties hebben opgeleverd, heeft de FSMA beslist om de inspectieronde over dit thema met zes maanden te verlengen. De inspecties worden uitgevoerd door de inspectieteams van de FSMA, die sinds eind 2013 samenwerken met revisorenkantoren. Hiervoor hebben de FSMA en het IBR trouwens specifieke opleidingen over de gedragsregels georganiseerd. De revisoren die aan de inspecties meewerken, zijn geselecteerd via een aanbestedingsprocedure. De inspecties worden echter verder door de FSMA gecoördineerd en volledig onder haar verantwoordelijkheid uitgevoerd.

Doelstelling van de inspecties over de zorgplicht is na te gaan of de gereguleerde ondernemingen zich op loyale, billijke en professionele wijze gedragen en zich, als zij beleggingsadvies geven of cliëntenorders uitvoeren, voor de belangen van hun cliënten inzetten.

Berekend op basis van het totale aantal verrichtingen voor retailcliënten, dekken die inspecties 82 procent van de kredietinstellingen. Daarbij zijn 100 zwakke punten aan het licht gekomen, waarvan 57 aanleiding hebben gegeven tot een bevel. De inspecties zijn uitgevoerd bij alle soorten gereguleerde ondernemingen, inclusief de ondernemingen die in essentie diensten verstrekken via het internet. Dit is van belang omdat steeds meer banken hun dienstverlening via internet aanbieden.

⁷⁵ Een 'bevel' is een maatregel waarmee de FSMA de effectieve leiding van de onderneming beveelt herstelmaatregelen te treffen binnen een door haar opgelegde termijn. De FSMA neemt deze maatregel als ze een overtreding van de MiFID-gedragsregels of een tekortkoming in de organisatie van de onderneming vaststelt. De FSMA moet de herstelmaatregelen goedkeuren en volgt nauwgezet op hoe de onderneming ze uitvoert. Bevelen zijn gebaseerd op artikel 36 en/of 36bis van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

Zoals dat ook gebeurde in het kader van de inspecties over belangenconflicten, zullen de tijdens de inspectieronde over de zorgplicht gedane vaststellingen uitgebreid aan bod komen in een algemene nota. Deze nota dient om de sector te sensibiliseren voor de goede praktijken op het vlak van de beoordeling van de geschiktheid en passendheid van de verstrekte dienst.

Naast de thematische inspecties zijn er ook korte inspecties georganiseerd die specifieke aandacht hebben voor bepaalde onderwerpen. De zwakke punten die tijdens deze inspecties aan het licht zijn gekomen, worden opgevolgd en zouden aanleiding kunnen geven tot de formulering van een bevel of een aanbeveling als de gereguleerde onderneming geen passende maatregelen neemt om eraan te verhelpen.

Methodologie

Tijdens deze eerste twee jaren heeft de FSMA een specifieke toezichtsmethodologie ontwikkeld die systematisch en op gestandaardiseerde wijze wordt toegepast tijdens de inspecties. Deze methodologie wordt momenteel verfijnd met de hulp van een externe consultant en ter zake zal, vanaf het tweede halfjaar van 2014, ook een aangepaste IT-tool kunnen worden gebruikt.

Overeenkomsten voor vermogensbeheer

De gereguleerde ondernemingen die diensten van vermogensbeheer aanbieden moeten ervoor zorgen dat de overeenkomsten die zij met hun cliënten afsluiten, beantwoorden aan de reglementaire vereisten⁷⁶. De FSMA heeft hier in de voorbije periode bijzondere aandacht aan besteed en heeft waar nodig de betrokken ondernemingen gevraagd hun overeenkomsten aan te passen. Veel voorkomende bemerkingen hadden betrekking op de gebrekkige omschrijving van de vergoedingen die de betrokken vermogensbeheerders ontvangen van derden, *in casu* de fondsenbeheerders. Deze vergoedingen kunnen mogelijkwijze belangenconflicten doen ontstaan in hoofde van de beheerders aangezien zij zich in de selectie van de beleggingsproducten zouden kunnen laten leiden door de vergoeding die ze hiervoor ontvangen van de producenten van deze producten. De FSMA heeft er dan ook op aangedrongen dat deze vergoedingen, zoals de regels het voorschrijven, op een voldoende transparante wijze zouden kenbaar gemaakt worden aan de cliënten zodanig dat deze met kennis van zaken kunnen beslissen om al dan niet in te gaan op het voorstel van dienstverlening. Bovendien werden de betrokken ondernemingen uitgenodigd om te motiveren waarom deze vergoedingen van aard waren de dienstverlening ten aanzien van de cliënten te verbeteren.

Andere opmerkingen hadden betrekking op de berekening van de resultaten van het vermogensbeheer. Hiervoor bestaan diverse internationaal erkende formules. Vastgesteld werd dat de berekeningswijze van de resultaten op onvoldoende wijze in de overeenkomsten werden toegelicht.

Ten slotte werden diverse instellingen gewezen op het feit dat ze in hun overeenkomsten geen afbreuk mochten doen aan de gemeenschappelijke aansprakelijkheidsregels, door hun eigen verantwoordelijkheid te beperken.

⁷⁶ Artikel 20 van het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten.

Uitbreiding MiFID-gedragsregels naar de verzekeringssector

De Belgische wetgever heeft ervoor geopteerd om de MiFID-regels toe te passen op de verzekeringssector⁷⁷. Daardoor zullen de 129 verzekeringsondernemingen en ruim 16.500 verzekeringstussenpersonen vanaf 30 april 2014 onderworpen zijn aan concretere gedragsregels. De MiFID-regels worden niet onverkort uitgebreid: drie ontwerpen van koninklijk besluit zullen preciseren op welke manier bij de toepassing rekening zal worden gehouden met de eigenheid van de verzekeringssector⁷⁸.

De gedragsregels zullen gelden voor alle verzekeringsbemiddelingsdiensten die op het Belgisch grondgebied worden geleverd. Er gelden beperkte uitzonderingen voor grote risico's⁷⁹. Er wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen professionele en niet-professionele cliënten. Sommige regels gelden enkel voor spaar- en beleggingsverzekeringen.

De regels zijn van toepassing op verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen (samen door de wetgever aangeduid als 'dienstverleners'). Verzekeringsagenten zullen de FSMA moeten laten weten of, en zo ja voor welke takken, ze verbonden zijn met één bepaalde verzekeringsonderneming. Ook de verzekeringsondernemingen zullen moeten melden in welke mate ze met verbonden agenten werken. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de verdeling van de verantwoordelijkheden: verzekeringsondernemingen zijn verantwoordelijk voor de verzekeringsbemiddelingsdiensten geleverd door hun verbonden agenten, net zoals kredietinstellingen verantwoordelijk zijn voor de beleggingsdiensten geleverd door hun agenten in bank- en beleggingsdiensten. Verzekeringstussenpersonen zijn dan weer verantwoordelijk voor hun verzekeringssubagenten.

Dienstverleners uit de verzekeringssector zullen regels moeten volgen met betrekking tot het beheer van belangenconflicten, de zorgplicht, informatie aan cliënten en transparantie van de vergoedingen die zij van of aan derden ontvangen of betalen (de zogenaamde *inducements*). Ten slotte zullen de dienstverleners voldoende gegevens moeten bewaren om de FSMA toe te laten haar toezicht uit te oefenen.

Om de sector bij de invoering van de MiFID-regels te ondersteunen heeft de FSMA in overleg met de sector een circulaire en een lijst met vragen en antwoorden opgesteld. De FSMA zal met de beroepsverenigingen ook een sensibiliseringscampagne voeren om ervoor te zorgen dat de betrokken dienstverleners maximaal geïnformeerd worden over de inhoud en de impact van de nieuwe regels.

Naar analogie met wat gebeurd is voor de kredietinstellingen, stelt de FSMA een methodologie op om het MiFID-toezicht op verzekeringsondernemingen en tussenpersonen in de praktijk om te zetten.

Meer nog dan in de banksector zal het toezicht op de naleving van de MiFID-gedragsregels in de verzekeringssector op proportionele wijze gebeuren. Dit belet niet dat met de uitbreiding van de MiFID-gedragsregels naar de verzekeringssector een belangrijke stap wordt gezet in

⁷⁷ Wet van 30 juli 2013 tot versterking van de bescherming van de afnemers van financiële producten en diensten alsook van de bevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële diensten en Markten en houdende diverse bepalingen (BS 30 augustus 2013). Voor een toelichting over deze wet, zie dit verslag p. 18.

⁷⁸ Drie ontwerpen van koninklijk besluit:
- koninklijk besluit over de regels voor de toepassing van de artikelen 27 tot 28 bis van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten op de verzekeringssector;
- koninklijk besluit inzake de krachtens de wet vastgestelde gedragsregels en regels over het beheer van belangenconflicten, wat de verzekeringssector betreft;
- koninklijk besluit tot wijziging van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

⁷⁹ De uitzonderingen betreffen specifieke regels in verband met informatie aan cliënten.

de richting van een gelijk speelveld wat betreft de gedragsregels bij de commercialisering van financiële producten.

Mystery shopping

De Belgische wetgever heeft de FSMA de bevoegdheid gegeven om aan *mystery shopping* te doen⁸⁰ in het kader van haar toezicht op de naleving van de gedragsregels evenals voor wat haar bevoegdheden betreft ter bescherming van de financiële consument tegen het onwettig aanbod of de illegale levering van financiële producten of diensten of van kredieten.

Via *mystery shopping* kunnen medewerkers van de FSMA of door de FSMA daartoe gemachtigde externen vaststellingen doen bij gereguleerde ondernemingen zonder kenbaar te maken dat dit gebeurt in opdracht van de FSMA. Om maximaal van dit instrument gebruik te kunnen maken, heeft de FSMA beslist om ook een beroep te doen op externe partners om bepaalde missies inzake *mystery shopping* uit te voeren. Daartoe werd een openbare aanbestedingsprocedure uitgeschreven en zal in 2014 een pilootproject opgestart worden met deze partner. In het kader van het toezicht op de MiFID-gedragsregels zullen de missies inzake *mystery shopping* voornamelijk betrekking hebben op de informatieverplichtingen evenals op de zorgplicht.

Wet op de financiering van KMO's

De wet op de financiering van KMO's⁸¹ voert de zorgplicht in met betrekking tot de kredietverlening aan KMO's. Ze geeft de FSMA de bevoegdheid om toe te zien op die specifieke regels. De FSMA zal beleidslijnen en werkprogramma's opstellen om dat toezicht zo efficiënt mogelijk te organiseren.

Complianceofficers

De FSMA staat in voor de erkenning van *complianceofficers* en ook voor de erkenning van opleidingsprogramma's voor *complianceofficers*. De beroepsverenigingen organiseren tweemaal per jaar een dergelijke opleiding en examen. Deze programma's zijn een succes en de ervaringen zijn positief. In het kader van de uitbreiding van de MiFID-regels naar de verzekeringssector zal de FSMA erop toezien dat de opleidingsprogramma's hierop afgestemd zijn.

2.2.4. Toezicht op de financiële dienstverleners en tussenpersonen

2.2.4.1. Toezicht op de financiële dienstverleners

De opdracht van de FSMA ten aanzien van de financiële dienstverleners houdt in essentie in dat zij prudentieel toezicht uitoefent op de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en de beleggingsondernemingen die een vergunning als vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies hebben aangevraagd.

⁸⁰ Wet van 30 juli 2013 tot versterking van de bescherming van de afnemers van financiële producten en diensten alsook van de bevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële diensten en Markten en houdende diverse bepalingen (BS 30 augustus 2013). Voor een toelichting over deze wet, zie dit verslag, p. 18.

⁸¹ Wet van 21 december 2013 betreffende diverse bepalingen inzake de financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 31 december 2013.

Dat toezicht heeft tot doel erop toe te zien dat de vennootschappen onder toezicht hun verbintenissen te allen tijde kunnen nakomen en de continuïteit van hun bedrijfsuitoefening kunnen waarborgen. De toezichtstaken betreffen onder andere de analyse van de administratieve en boekhoudkundige organisatie en het interne controlesysteem, de kwaliteit van het management en het beheer, de geschiktheid van de aandeelhouders, de evolutie van de activiteiten en risico's, alsook de opvolging van de financiële structuur in zijn geheel. Ook op de naleving van de vergunnings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden wordt continu toegezien.

De FSMA is ook belast met het toezicht op de wisselkantoren. Dat toezicht spitst zich toe op de witwaspreventie, de professionele betrouwbaarheid van de leiders en de nodige kwaliteiten van de aandeelhouders.

Tabel 10: Evolutie van het aantal ondernemingen

	31/12/2011	31/12/2012	31/12/2013
Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	20	21	20
In België gevestigde bijkantoren van beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en onder het toezicht van de FSMA vallen	7	9	12
Beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die in België actief zijn in het kader van de vrije dienstverlening	2.576	2.606	2.783
Beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de EER, en die hun voornemen hebben meegedeeld om in België beleggingsdiensten te verrichten in het kader van de vrije dienstverlening	80	79	83
Beheervenootschappen van ICB's naar Belgisch recht	7	7	7
In België gevestigde bijkantoren van beheervenootschappen van ICB's die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER	UCITS III: 4	UCITS III: 3 UCITS IV: 2	UCITS III: 3 UCITS IV: 3
Beheervenootschappen van ICB's die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en die in België actief zijn in het kader van de vrije dienstverlening	UCITS III: 53 UCITS IV: 4	UCITS III: 49 UCITS IV: 7	UCITS III: 51 UCITS IV: 23
Wisselkantoren met vergunning in België	13	13	12

Wat de evolutie van het aantal ondernemingen betreft, zet de tendens van de afgelopen jaren zich door. Dit uit zich in een lichte daling van het aantal Belgische vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies. Deze daling komt er omdat een aantal vennootschappen die tot een buitenlandse groep behoren, hun activiteiten in het buitenland in één vestiging concentreren. Als land van vestiging wordt frequent het Verenigd Koninkrijk gekozen. Verder kan men een blijvende toename vaststellen van het aantal buitenlandse beleggingsondernemingen die in België beleggingsdiensten aanbieden, zowel via een bijkantoor als via de vrije dienstverlening.

Toezicht in de praktijk

In de loop van 2013 werden door de FSMA nieuwe aanvraagdossiers behandeld voor het verkrijgen van een vergunning als vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies. Deze dossiers bevinden zich in verschillende stadia van ontwikkeling. Enkele dossiers zijn

nog in verdere voorbereiding bij de aanvragers; anderen worden nog door de FSMA verder geanalyseerd en ten slotte werd ook één vergunningsdossier ingetrokken door de aanvrager. Om de verwachtingen van de FSMA voor een dergelijk vergunningsdossier verder te verduidelijken, werd in 2013 het ‘memorandum voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een beleggingsonderneming naar Belgisch recht’, dat werd opgesteld in september 2005 en beschikbaar was op de website van de FSMA, volledig herzien. Het nieuwe memorandum werd gepubliceerd op de website van de FSMA op 18 juni 2013⁸².

Sinds de invoering van het *Twin Peaks*-toezichtsmodel in 2011, werd de afgelopen jaren de nadruk gelegd op de aanwerving en vorming van nieuwe inspecteurs, die ter plaatse bij de instellingen onder statuut controles verrichten. In het verlengde hiervan werd in 2013 de inspectiemethodologie op punt gezet. Deze inspectiemethodologie bouwt voort op de bestaande inspectiemethodologie ten tijde van de CBFA, maar houdt rekening met de nieuwe toezichtsomgeving. De traditionele auditfilosofie werd hierbij bewaard (risico-identificatie en -analyse, opstelling van een jaarlijks controleplan). Het afgelopen jaar werden in totaal negen inspecties ter plaatse verricht, zowel bij beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging als bij vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies. De nadruk kwam daarbij vooral te liggen op de evaluatie van de controlefuncties (interne audit, *risk management* en compliance).

Indien de FSMA vaststelt dat:

- een beleggingsonderneming niet werkt overeenkomstig de bepalingen van de wet en de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen;
- het beleid of de financiële positie van een beleggingsonderneming de goede afloop van haar verbintenissen in het gedrang dreigt te brengen of niet voldoende waarborgen biedt voor haar solvabiliteit, liquiditeit of rendabiliteit;
- de beleidsstructuren, administratieve of boekhoudkundige organisatie of interne controle van een beleggingsonderneming ernstige leemten vertoont,

kan zij een hersteltermijn⁸³ vastleggen waarbinnen de betrokken vennootschap aan de vastgestelde tekortkoming moet verhelpen. Tijdens de verslagperiode werd één keer van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

De bij de wisselkantoren uitgevoerde inspecties hadden tot doel de naleving te controleren door deze wisselkantoren van de regels in verband met de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

De voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme is een blijvend aandachtspunt van de FSMA. Dat kwam in 2013 tot uiting door enerzijds een grotere focus te leggen op de kwaliteit van de door de financiële dienstverleners jaarlijks ingediende witwasverslagen en door anderzijds dit thema ook meer systematisch deel te laten uitmaken van de inspecties ter plaatse, in het bijzonder wat de wisselkantoren betreft. Het grote belang dat wordt gehecht aan witwaspreventie wordt verder geïllustreerd door de publicatie van de gemeenschappelijke circulaire, met de NBB, betreffende recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie⁸⁴.

Het juridische kader dat ingesteld werd om de *Twin Peaks*-hervorming tot stand te brengen, voorziet in een verplichte raadpleging van de FSMA bij de beoordeling van de professionele betrouwbaarheid van voorgedragen personen die voor het eerst deelnemen aan het bestuur

⁸² Zie dit verslag, p. 153.

⁸³ Overeenkomstig artikel 104 van de wet van 6 april 1995.

⁸⁴ Circulaire FSMA_2013_20.

van een financiële onderneming onder toezicht van de NBB. Sinds medio 2013 werd dit toepassingsveld *ratione personae* uitgebreid met de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties bij een financiële onderneming onder toezicht van de NBB. De FSMA deelt haar advies inzake professionele betrouwbaarheid mee aan de NBB binnen een termijn van een week na ontvangst van het verzoek om advies. In 2013 heeft de FSMA aan de NBB zo'n mededeling gestuurd voor 236 personen.

Activiteiten buiten het prudentieel toezicht

Verder werden gedurende het afgelopen jaar activiteiten uitgeoefend en ondersteund die strikt gezien buiten het prudentieel toezicht op de financiële dienstverleners vallen. Hierna volgt een kort overzicht van de voornaamste dergelijke activiteiten.

Er was in de loop van 2013 een grote betrokkenheid bij de voorbereiding van de vierde evaluatiecyclus van de FATF waarbij België als één van de eerste landen aan bod komt⁸⁵. Zo moesten betreffende de beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, de venootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies en de wisselkantoren de antwoorden voorbereid worden op een uitgebreide lijst van vragen. Deze vragen houden een evaluatie in van de doeltreffendheid van het systeem ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

De FSMA leverde een bijdrage aan de totstandkoming van de wetgeving betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders. In afwachting van de omzetting van de Europese richtlijn inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen⁸⁶ in Belgisch recht werkte ze ook mee aan de voorbereiding van de sector op de noodzaak van beheerders die activiteiten overeenkomstig deze richtlijn verrichten vóór 22 juli 2014 een vergunningsaanvraag hiertoe in te dienen. Er werd aandacht geschonken aan het opzetten van de interne organisatie om met deze vergunningsaanvragen om te gaan en aan de dialoog met de sector hierover⁸⁷.

De FSMA leverde tevens een grote bijdrage aan de voorbereiding van de totstandkoming van de wetgeving inzake het statuut van en het toezicht op de onafhankelijk financieel planners en inzake het verstrekken van raad over financiële planning door gereguleerde ondernemingen.

In het kader van het van kracht worden op 15 maart 2013 van de Gedelegeerde Verordeningen van 19 december 2012 die de technische reguleringsnormen instellen van de EMIR-verordening⁸⁸ werden alle beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en venootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies gewezen op de noodzakelijke maatregelen die genomen moeten worden om te voldoen aan de in de verordening opgenomen verplichtingen.

⁸⁵ Zie ook dit verslag, p. 29.

⁸⁶ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen.

⁸⁷ Zie onder meer mededeling FSMA_2013_11.

⁸⁸ Zie mededeling FSMA_2013_15.

Verder werd door de FSMA een nieuw reglement aangenomen betreffende de periodieke staten van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies⁸⁹.

De FSMA werkte ook aan de totstandkoming van een samenwerkingsprotocol met de NBB voor het toezicht op de buitenlandse beleggingsondernemingen die op het Belgisch grondgebied actief zijn. Met dat protocol willen de beide autoriteiten afspraken maken over de verdeling van hun bevoegdheden ten aanzien van deze buitenlandse beleggingsondernemingen. Daarbij wordt uitgegaan van het verdelingsmodel dat is toegepast op de beleggingsondernemingen naar Belgisch recht.

Ten slotte heeft de FSMA als gevolg van de *Twin Peaks*-hervorming waarbij de verantwoordelijkheden werden gesplitst tussen de FSMA en NBB, werk gemaakt van de verfijning van de circulaire CBFA_2009_19 van 8 mei 2009 'Medewerkingsopdracht van de erkende commissarissen' tot de relevante vennootschappen onder toezicht van de FSMA. Zo werd gewerkt aan een nieuwe circulaire die handelt over de opdracht van de erkend commissarissen die in functie zijn bij beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht en de bijkantoren van dergelijke instellingen die in België gevestigd zijn, om medewerking te verlenen aan het prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door de FSMA.

2.2.4.2. Toezicht op de tussenpersonen

De opdracht van de FSMA ten opzichte van de tussenpersonen⁹⁰ bestaat in essentie uit de controle op de toegang tot het beroep van bank- of verzekeringsbemiddelaar. Deze controle houdt voornamelijk in :

- de behandeling van de inschrijvingsaanvragen in de registers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en van tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten, en het bijhouden van deze registers;
- het toezicht op de naleving van de wettelijke voorwaarden om die inschrijving te kunnen behouden.

Tabel 11: Inschrijvingen in de registers

Verzekeringstussenpersonen	31/12/2012	31/12/2013
Collectief ingeschreven	6.219	6.200
Agent	1.228	1.086
Sub-agent	4.991	5.114
Individueel ingeschreven	10.933	10.338
Makelaar	8.215	7.997
Agent	2.071	1.817
Sub-agent	647	524
Totaal	17.152	16.538

⁸⁹ FSMA-reglementen van 12 februari 2013 betreffende de periodieke staten van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies. Zie ook hoofdstuk II, p. 152.

⁹⁰ Het toezicht op de tussenpersonen is geregeld door de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen en de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten.

Herverzekeringstussenpersonen	31/12/2012	31/12/2013
Individueel ingeschreven	13	14
Makelaar	11	12
Agent	2	2
Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten		
Collectief ingeschreven	3.087	2.973
Agent	3.087	2.973
Individueel ingeschreven	821	738
Makelaar	14	15
Agent	807	723
Totaal	3.908	3.711

Bewegingen in de lijsten

In 2013 werden 1.927 verzekeringstussenpersonen en een herverzekeringstussenpersoon ingeschreven in het register van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen. Daarvan werden 1.405 verzekeringstussenpersonen ingeschreven via het systeem van een collectief dossier waarbij het aanvraagdossier bij de FSMA wordt ingediend door een centrale instelling. In het register van de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten werden 179 nieuwe tussenpersonen ingeschreven, waarvan 160 collectief.

Het grootste gedeelte van de uitschrijvingen uit de registers betroffen tussenpersonen met wie de samenwerking door de centrale instelling werd beëindigd of waren tussenpersonen die zich op eigen initiatief lieten doorhalen uit het register.

De FSMA heeft in 2013 de inschrijving van 43 verzekeringstussenpersonen uit het register geschrapt omdat zij de inschrijvingsvoorwaarden niet naleefden. Voorbeelden hiervan zijn het niet verzekeren van de risico's van beroepsaansprakelijkheid of het niet beantwoorden van de vragen die de Ombudsman van de Verzekeringen stelt. Ook het niet beantwoorden van vragen die de FSMA stelt, kan leiden tot de schrapping uit het register.

Daarnaast heeft de FSMA de inschrijving van 28 verzekeringstussenpersonen tijdelijk geschorst of definitief geschrapt omdat hun geschiktheid en/of hun professionele betrouwbaarheid in het gedrang was gekomen⁹¹. De inschrijving van tien tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten werd geschrapt omdat de bankagentuurovereenkomst tussen de agent en de principaal werd beëindigd. Van 19 verzekeringstussenpersonen en een tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten werd de inschrijving ambtshalve geschrapt omdat zij failliet werden verklaard.

⁹¹ Zie hierover meer in het hoofdstuk II, p. 157.

Ook in 2013 liet zich een daling optekenen van het aantal ingeschreven verzekeringstussenpersonen. Deze tendens doet zich al enkele jaren voor. Bij de inwerkingtreding van de wet van 27 maart 1995 waren er ruim 28.000 verzekeringstussenpersonen ingeschreven.

Europees paspoort

Overeenkomstig de Europese richtlijn 2002/92/EG kunnen verzekeringstussenpersonen die zijn ingeschreven in het register van een andere lidstaat van de EER aan de controleautoriteit van hun land van herkomst melden dat zij ook in België activiteiten van verzekerings- en herverzekeringbemiddeling wensen uit te oefenen in vrije dienstverlening of via een bijkantoor. Belgische tussenpersonen ingeschreven in het register kunnen op hun beurt aan de FSMA melden dat zij in vrije dienstverlening of via bijkantoor wensen te opereren in een of meer andere lidstaten van de EER.

In 2013 hebben 421 verzekeringstussenpersonen ingeschreven in een ander lidstaat van de EER via hun nationale toezichthouder gemeld dat zij op de Belgische markt activiteiten van verzekeringsbemiddeling wensten uit te oefenen; 266 staakten hun activiteiten.

Eind 2013 bedroeg het totaal aantal verzekeringstussenpersonen die een dergelijke kennisgeving hebben laten verrichten 6.473.

De FSMA ontving in 2013 van 515 Belgische verzekeringstussenpersonen een aanvraag om in een of meerdere andere lidstaten van de EER activiteiten van verzekeringsbemiddeling te ontplooiën; 54 Belgische verzekeringstussenpersonen die voorheen reeds actief waren inzake vrije dienstverlening verzochten om hun activiteiten uit te breiden naar bijkomende lidstaten binnen de EER.

Eind 2013 bedroeg het totaal aantal Belgische tussenpersonen die op deze basis actief zijn in andere lidstaten van de EER 876.

Controles ter plaatse

In 2013 werden er 22 controles ter plaatse uitgevoerd met het oog op de verificatie van inschrijvingsdossiers van verzekeringstussenpersonen. Negen daarvan vonden plaats bij centrale instellingen die verantwoordelijk zijn voor collectieve inschrijvingen.

Met controles ter plaatse bij centrale instellingen wordt nagegaan op welke wijze deze instellingen georganiseerd zijn om hun eerstelijnstoezicht op de inschrijvingsvoorwaarden uit te oefenen. Ook worden er verificaties verricht met betrekking tot de volledigheid en correctheid van de dossiers die de centrale instellingen ter beschikking houden.

De controles ter plaatse die werden uitgevoerd bij individueel ingeschreven tussenpersonen bieden onder meer de mogelijkheid om de inschrijvingsvoorwaarden te controleren die op basis van het ingediende inschrijvingsdossier moeilijk te verifiëren zijn, zoals bijvoorbeeld de effectieve naleving van de informatieverplichtingen ten aanzien van de cliënten.

Antiwitwaswetgeving

In 2013 heeft de FSMA aan alle verzekeringstussenpersonen die hun beroepsactiviteiten buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst uitoefenen in de groep van activiteiten 'leven' ('de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen') een mededeling verstuurd waarin zij werden herinnerd aan de verplichtingen die hen worden opgelegd door de antiwitwaswetgeving. Het gaat onder meer om de verplichting tot identificatie van het cliënteel en de controle van hun

identiteit, de bijzondere waakzaamheid bij het onderschrijven van een levensverzekeringscontract en het belang van de samenwerking met de CFI⁹².

Accreditatie als opleidingsverstrekkers

In 2012 zijn de gedragsregels en de FAQ's over de regelmatige bijscholing van de beroepskennis van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en van de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten gewijzigd. Naar aanleiding van die gewijzigde gemeenschappelijke gedragsregels en FAQ's voor beide sectoren hebben zowel de FSMA als de beroepsverenigingen van beide sectoren in 2013 25 inspecties uitgevoerd bij geaccrediteerde opleidingsverstrekkers.

Deze inspecties hadden vooral betrekking op de naleving van de criteria waartoe de opleidingsverstrekkers zich hadden geëngageerd in het vooruitzicht van hun accreditatie. De nieuwe gedragsregels en FAQ's blijken over het algemeen behoorlijk te worden toegepast door de geaccrediteerde opleidingsverstrekkers. De inspecties hebben verder uitgewezen dat de verstrekte opleidingen de nagestreefde verbetering van de beroepskennis van de tussenpersonen ten volle verwezenlijken. Tijdens de inspectiebezoeken werd ook informatie uitgewisseld over het opleidingsaanbod in het kader van de wettelijke bijscholingsverplichting, en konden de verschillende vragen van de opleidingsverstrekkers over de voor hen geldende verplichtingen worden beantwoord.

Nieuw examenreglement

Om hun beroepskennis aan te tonen en tot het beroep van verzekeringstussenpersoon te kunnen toetreden, moeten de kandidaten die houder zijn van een getuigschrift van hoger secundair onderwijs, met name een door de FSMA erkende gespecialiseerde cursus in verzekeringen met vrucht hebben gevolgd. Artikel 11, § 3, 2°, van de wet van 27 maart 1995 bepaalt echter dat die verplichting op een door de Koning te bepalen datum zal worden vervangen door de verplichting om te slagen voor een door de FSMA erkend examen.

Om de inwerkingtreding van die nieuwe bepaling mogelijk te maken en er concreet invulling aan te geven, zijn er het hele jaar contacten geweest met de sector. Een examenreglement voor de verzekerings- en herverzekeringsector wordt bestudeerd, waaraan weldra de laatste hand zou moeten worden gelegd.

Deelname aan werkgroepen

In het kader van de wet van 27 maart 1995 heeft de FSMA de vergaderingen bijgewoond van het *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation* binnen de EIOPA. Zij heeft ook meegewerkt aan de opstelling van de *Guidelines on Complaints-Handling by insurance intermediaries*. Die richten zich tot de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en moeten bijdragen tot het verzekeren van eenzelfde hoog toezichtsniveau bij de afhandeling van bezwaarschriften door de verzekeringstussenpersonen in de EER. De FSMA heeft ook meegewerkt aan de opstelling van het *Good Supervisory Practices Report on knowledge & ability requirements for distributors of insurance products*, dat een passend niveau van beroepskennis en -geschiktheid bij de verdelers van verzekeringsproducten in de EER wil aanmoedigen.

⁹² Zie dit verslag, p. 149.

De FSMA heeft ook geregeld deelgenomen aan de vergaderingen van de Accreditatiecommissie voor de verzekeringssector die is opgericht in het kader van de gedragsregels over de regelmatige bijscholing van de beroepskennis. Die commissie dient zicht uit te spreken over de accreditatieaanvragen van opleidingsverstrekkers en eventueel accreditaties in te trekken. Daarnaast volgt zij de naleving op van de criteria die zijn opgenomen in de door de geaccrediteerde opleidingsverstrekkers onderschreven gedragsregels.

2.2.4.3. Toezicht op de instellingen voor hypothecair krediet

De opdracht van de FSMA ten aanzien van de instellingen voor hypothecair krediet houdt in essentie in dat zij toeziet op de verlening - door die ondernemingen aan natuurlijke personen - van hypothecaire woonkredieten die voor niet-professionele doeleinden worden gebruikt, en het beheer daarvan.

Dit toezicht betreft de manier waarop de bepalingen van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet zowel bij het aanbod (inclusief de precontractuele fase) als bij de uitvoering en het verloop van overeenkomsten door de hypotheekondernemingen worden nageleefd met het oog op de bescherming van de kredietnemer. Bij de ondernemingen zonder prudentieel statuut betreft het toezicht ook de witwaspreventie.

Het toezicht houdt in de eerste plaats in dat de documenten die ter beschikking worden gesteld van de consumenten, vooraf op hun wettelijkheid worden getoetst.

Het gaat daarbij om aanvraagformulieren, prospectussen, kredietaanbiedingen en -overeenkomsten. Die documenten worden door de FSMA goedgekeurd voor ze ter beschikking worden gesteld van het publiek.

Ook de klachtenbehandeling is een waardevolle bron van informatie: de FSMA kan daarbij immers kennis nemen van de gevallen waarin de wet van 4 augustus 1992 niet correct wordt toegepast.

Tot slot vormen de inspecties ter plaatse een belangrijk toezichtsinstrument, omdat de FSMA op die manier kan nagaan of de wet van 4 augustus 1992 correct wordt toegepast.

In 2013 heeft de FSMA specifieke aspecten van de wet, zoals de variabiliteit van de rentevoeten, de aanrekening van kosten aan de cliënten en het geschillenbeheer, nogmaals onder de aandacht gebracht van de instellingen voor hypothecair krediet.

Tabel 12: Evolutie van het aantal ingeschreven en geregistreerde ondernemingen

	31/12/2012(*)	31/12/2013(**)
Verzekeringsondernemingen en IBP's	26	28
Kredietinstellingen	30	28
Openbare instellingen	4	3
Overige ondernemingen	117	111
Totaal	177	170
Geregistreerde ondernemingen	25	26
Algemeen totaal	202	196

* Publicatie in het Belgisch Staatsblad van 4 februari 2013.

** Publicatie in het Belgisch Staatsblad van 30 januari 2014.

Tijdens de inspecties zijn bepaalde tekortkomingen aan het licht gekomen op het vlak van de aanrekening van administratieve kosten, beheerkosten en advocatenhonoraria in het kader van het dossierbeheer, alsook berekeningsfouten bij vervroegde terugbetalingen. Soms moesten ook de geldende termijnen in herinnering gebracht worden wanneer, bij een betalingsachterstand, een aangetekende brief wordt verzonden.

De betrokken ondernemingen werden verzocht hun toestand te regulariseren en naargelang het geval:

- onterecht aangerekende advocatenhonoraria en administratieve kosten terug te betalen;
  - enkel de postkosten aan te rekenen bij de verzending van een aangetekende brief;
  - het bij vervroegde terugbetalingen te veel geïnde geld terug te storten;
  - de termijnen na te leven bij de verzending van een aangetekende brief;
- en de FSMA op de hoogte te houden van het aan de dossiers gegeven gevolg.

In 2013 was ook de naleving van de witwaswetgeving door de hypotheekondernemingen die geen kredietinstelling of verzekeringsonderneming zijn, een aandachtspunt tijdens de inspecties.

Tot slot is bij de inspecties bijzondere aandacht besteed aan de toepassing - door de hypotheekondernemingen - van de in 2009 door de Beroepsvereniging van het Krediet (BVK) uitgevaardigde gedragscode.

Die code definieert verschillende regels met betrekking tot de verantwoorde kredietverstrekking en de bestrijding van de overmatige schuldenlast.

De hypotheekondernemingen passen verschillende beginselen uit de gedragscode spontaan toe, maar toch zou de naamsbekendheid van de code nog kunnen worden verbeterd.

De code wordt immers op vrijwillige, niet-verplichte basis toegepast, wat betekent dat de ondernemingen er niet toe worden aangezet om er kennis van te nemen of systematisch alle beginselen die erin vervat zitten, toe te passen.

Het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake woningkredietovereenkomsten is op 10 december 2013 door het Europees Parlement en op 28 januari 2014 door de Ministerraad goedgekeurd.

Na de publicatie van de richtlijn beschikken de lidstaten over een termijn van twee jaar om de tekst in hun nationaal recht om te zetten.

2.2.5. Toezicht op de aanvullende pensioenen

De FSMA is bevoegd voor het toezicht op de aanvullende pensioenen die werknemers en zelfstandigen opbouwen in het kader van hun beroepsactiviteiten (de zogenaamde ‘tweede pijler’). De FSMA houdt toezicht op de naleving van de sociale wetgeving met betrekking tot de tweede pensioenpijler. Ze ziet tevens toe op de financiële gezondheid van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP’s), die instaan voor het beheer van pensioenregelingen.

2.2.5.1. Prudentieel toezicht op de IBP’s

De sector van de IBP’s kende een forse toename van het aantal deelnemers. Eind 2012 was het aantal deelnemers toegenomen tot 1,395 miljoen, een stijging met 57 procent ten opzichte van een jaar eerder. Deze toename is een gevolg van de komst van twee nieuwe sectorfondsen met een groot aantal deelnemers. Het balanstotaal van de IBP-sector is in dezelfde periode gestegen tot 18,59 miljard euro, een stijging van 15,8 procent. IBP’s beleggen voornamelijk in aandelen- en obligatie-ICB’s. De overgrote meerderheid van de IBP’s biedt een vorm van beloofd rendement⁹³. Door de komst van de twee nieuwe sectorfondsen heeft de meerderheid van de aangeslotenen wel een regeling met vaste bijdragen.

Opvolging van de herstel- en saneringsmaatregelen van IBP’s

In 2012 liep het aantal lopende herstel- en saneringsmaatregelen terug. Eind 2012 waren er nog 33 IBP’s met een financieringstekort tegenover 66 IBP’s eind 2011. Van de 33 IBP’s met een financieringstekort hadden er 29 in 2011 reeds een herstel- of saneringsplan lopen om dat tekort weg te werken. Die herstel- of saneringsmaatregelen bestaan vaak uit het bijstorten door de bijdragende onderneming(en) in functie van een in het herstelplan gedefinieerd hersteltraject. Vier IBP’s stelden eind 2012 een nieuw tekort vast, dat voornamelijk veroorzaakt werd door het feit dat deze IBP’s strengere, en dus veiligere, hypothesen hanteren voor de berekening van hun verplichtingen. In de loop van 2013 kon het aantal lopende herstel- en saneringsplannen nog verder worden verminderd tot 27.

Voor de hele sector gingen de globale dekkingsgraden⁹⁴ omhoog. Eind 2012 bedroeg de globale dekkingsgraad voor de kortetermijnverplichtingen 145,63 procent, tegenover 136,96 procent eind 2011; eind 2012 bedroeg de globale dekkingsgraad voor de langetermijnverplichtingen 122 procent, tegenover 114,92 procent eind 2011.

In het verlengde van het beleid ontwikkeld in 2012, heeft de FSMA bijzondere aandacht voor het engagement van de IBP om een herstelpad te volgen met per boekjaar vastgelegde maximale nominale tekorten of minimale dekkingsgraden. De FSMA vraagt bovendien dat de bijdragende ondernemingen zich ertoe engageren een jaarlijkse minimale herstelbijdrage te storten.

⁹³ Zowel vaste prestatieplannen en cash-balanceplannen als vaste bijdrageplannen met gewaarborgd rendement bieden een vorm van beloofd rendement.

⁹⁴ De globale dekkingsgraad is de mate waarin de optelsom van het vermogen van alle Belgische IBP’s samen genomen de verplichtingen van de volledige sector dekken.

Grensoverschrijdende activiteit

IBP's naar Belgisch recht kunnen hun activiteiten uitoefenen in andere landen door vanuit België buitenlandse pensioenstelsels te beheren. Eind 2013 waren er 11 IBP's met een dergelijke grensoverschrijdende activiteit in 11 landen. Het gaat om tien lidstaten van de Europese Unie en Zwitserland.

Wanneer een IBP een dergelijke grensoverschrijdende activiteit uitoefent, zijn de Belgische prudentiële regels van kracht, maar geldt de sociale en arbeidswetgeving van het land waar de pensioentoezegging wordt gedaan. De FSMA wil in dit kader ten volle haar rol spelen als *home* toezichthouder en heeft dan ook haar contacten met de toezichthouders van de landen van ontvangst verder uitgebouwd en gesystematiseerd. Via die contacten verwerft de FSMA de nodige knowhow om een efficiënt toezicht uit te kunnen oefenen op de grensoverschrijdende activiteiten van Belgische IBP's. De FSMA zit in dit verband de werkgroep voor die zich binnen EIOPA buigt over de prudentiële impact in het thuisland van sociaalrechtelijke regels van het land van ontvangst.

Bij de uitvoering van een buitenlandse pensioentoezegging moeten, net zoals bij het beheer van een Belgische pensioentoezegging, volgens de Belgische prudentiële normen prudente langetermijnvoorzieningen (LTV) worden aangelegd die de duurzaamheid van de pensioenverbintenissen kunnen waarborgen. Daarenboven mogen de technische voorzieningen voor die toezegging in geen geval minder bedragen dan de verworven reserves bepaald door de pensioenregeling, met als minimum de verworven reserves zoals bepaald door de toepasselijke sociale of arbeidswetgeving. Deze verworven reserves - de kortetermijnvoorzieningen (KTV) - zijn de reserves waarop een aangeslotene op een bepaald ogenblik recht heeft overeenkomstig het pensioenreglement en die hij bij uittreding ook kan overdragen. Deze overdrachtswaarde kan volgens het buitenlands sociaal of arbeidsrecht soms hoger liggen dan de LTV die wordt bepaald op grond van de Belgische prudentiële normen. Hieruit vloeit voort dat de technische voorzieningen, waarbij het hoogste wordt genomen van de LTV en de KTV, per land moeten worden bepaald.

Een bijzonder aandachtspunt voor de FSMA zijn de gevallen waarin sprake is van de overheveling van het beheer van een pensioentoezegging naar een Belgische IBP vanuit een land waar er bij een financieringstekort in specifieke omstandigheden de mogelijkheid bestaat om de pensioenaanspraak te reduceren. In dergelijk geval waakt de FSMA erover dat de aangeslotenen correct worden ingelicht over de draagwijdte van een mogelijke reductie van de pensioentoezegging en over de omstandigheden waarin ze kan plaatsgrijpen.

In die gevallen waar op grond van het buitenlandse toepasselijke sociaal of arbeidsrecht twijfel rijst over de verplichte tussenkomst van de sponsor bij financieringstekorten zoekt de FSMA proactief oplossingen om bijkomende zekerheid te verschaffen aan aangeslotenen en zo de duurzaamheid van de verbintenissen te waarborgen. Het kan bijvoorbeeld gaan om contractuele garanties van de sponsor of bijkomende buffers.

Aandachtspunten

De FSMA besteedt bijzondere aandacht aan de inschatting van het verwacht rendement en de daarmee samenhangende te hanteren actualisatievoet. In een context van aanhoudend lage rentevoeten richt deze aandacht zich in het bijzonder op IBP's met een grote obligatieportefeuille. Gelet op de aanhoudende lage rentestand wenst de FSMA dat de IBP's voldoende aandacht blijven schenken aan de rentegevoeligheid van hun portefeuille vastrentende instrumenten en de impact hiervan op het verwacht rendement. Indien bij de berekening van de langetermijnvoorzieningen geen evenredige wijziging van de actualisatievoet plaatsvindt,

kan dit een verkeerd beeld geven van de effectieve dekkinggraad van de verplichtingen en kan dus een onderliggend financieringstekort miskend worden.

In dit kader heeft de FSMA een sectorbevraging uitgevoerd bij de IBP's waarvan de portefeuille voor minimum de helft rechtstreeks of onrechtstreeks bestaat uit obligaties. Er werd een aantal gegevens opgevraagd, zoals onder meer het herberekend verwachte rendement van de globale portefeuille rekening houdend met de *yield to maturity* van de vastrentende portefeuille. Met dit materiaal wenste de FSMA te onderzoeken welke invloed de lage rentestand heeft op het door de IBP's gehanteerde verwachte rendement en welke de impact op de dekkinggraad zou zijn van de verplichtingen indien deze zouden worden vastgesteld met als actualisatievoet een door de FSMA -volgens een eigen methodologie- herberekend verwacht rendement. De FSMA onderwierp de aangeleverde cijfers ook aan een stress test met een scenario van rentestijging dat enkel de vastrentende portefeuille op de actiefzijde impacteert.

Uit de bevraging is gebleken dat de helft van de onderzochte IBP's een actualisatievoet hanteert die overeenstemt met het door hen herberekende verwachte rendement. Het leeuwendeel van de in het onderzoek opgenomen IBP's kan een stijging met 1 procentpunt van de rentevoeten absorberen zonder een significant financieringstekort (dekkinggraad kleiner dan 95 procent) te vertonen. De meerderheid van de IBP's kan zelfs een stijging met 2 procent opvangen zonder dat de verplichtingen niet langer volledig gedekt zijn. De vijf IBP's die bij een rentestijging van 1 procentpunt wel een betekenisvol financieringstekort zouden vertonen, maken al het voorwerp uit van een herstel- of saneringsplan.

Inspectiemethodologie

De FSMA gaat haar toezicht op de IBP's aanvullen met meer systematische inspecties ter plaatse. Daarmee komt de FSMA ook tegemoet aan een aanbeveling in het kader van de *peer review* door EIOPA. De FSMA heeft dan ook een inspectiemethodologie opgesteld en uitgewerkt die aangepast is aan de specificiteit van de IBP-sector.

De eerste reeks inspecties ter plaatse gaat van start in 2014. Deze inspecties zullen betrekking hebben op het databeheer bij IBP's. De IBP's waar een inspectie zal plaatsvinden, worden geselecteerd op basis van voor het inspectiethema relevante criteria.

Adviesverlening

De FSMA heeft in 2013 een aantal adviezen verstrekt ter attentie van de ministers van Pensioenen, Economie en Financiën. Deze adviezen hadden betrekking op de diensttijdeverredegige opbouw van pensioenrechten; het recht op een individuele keuze voor werknemers bij aanvullende pensioenplannen ('cafetariaplannen'); de impact van een echtscheiding op de aanvullende pensioenen; het onderscheid tussen arbeiders en bedienden; dynamisch beheer; en de bevoegdheid inzake prudentieel toezicht op de IBP's.

Voorts heeft de FSMA ook technische bijstand verstrekt voor andere elementen van wetgeving in wording. Het gaat onder meer over de uitkering van het aanvullend pensioen op de wettelijke pensioenleeftijd, het aanvullend pensioen voor zelfstandige bedrijfsleiders, informatie aan aangeslotenen over aanvullende pensioenen en de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken.

EMIR

De FSMA heeft in 2013 een bijzondere inspanning geleverd om de sector van de IBP's bij te staan bij de invoering van de Europese EMIR-verordening. Daartoe heeft de FSMA alle IBP's een brief gestuurd met praktische en bevattelijke toelichting over de specifieke gevolgen en verplichtingen van de EMIR-verordening voor de IBP's. Daarnaast heeft de FSMA een loket opgericht waar IBP's terecht kunnen met vragen in verband met EMIR.

Internationaal

Een belangrijk staal van Belgische IBP's nam deel aan de kwantitatieve impactstudie (*Quantitative Impact Study - QIS*) van EIOPA over de door de Europese Commissie in het vooruitzicht gestelde herziening van de IBP-richtlijn. De bevindingen van deze studie luiden dat de mogelijke bijkomende tussenkomst van de werkgever (*sponsor support*) als zekerheidsmechanisme in België gemiddeld genomen verwaarloosbaar is en dat de impact van de invoering van een nieuw solvabiliteitsregime gebaseerd op *Solvency II* zou leiden tot een financieel tekort voor de gemiddelde Belgische IBP, zelfs wanneer de *sponsor support* in aanmerking zou worden genomen. Hoewel de 14 deelnemende IBP's in termen van balanstotaal 23 procent van de Belgische pensioenfondsensector vertegenwoordigden, kunnen deze resultaten niet als representatief worden beschouwd voor de hele Belgische IBP-sector. Dit is te verklaren door de deelname van enkele IBP's met belangrijke overfinanciering van hun verplichtingen enerzijds en van enkele grote IBP's die geen beroep kunnen doen op *sponsor support* om de toename in verplichtingen te absorberen anderzijds. Op vraag van de FSMA nuanceert het EIOPA-rapport dan ook de bevindingen van de QIS in het licht van het atypische karakter van het staal van Belgische IBP's die aan de studie deelnamen.

Toch heeft de deelname aan deze studie de FSMA, de betrokken IBP's en de werkgroep van de Belgische Vereniging van Pensioeninstellingen (BVPI) en het Instituut van Actuarissen in België (IABE) toegelaten een goed inzicht te krijgen in de werking van de *Holistic Balance Sheet*⁹⁵ en de mogelijke tekortkomingen van dit nieuwe concept.

De FSMA benut deze ervaring ten volle in haar actieve deelname aan de verdere werkzaamheden van EIOPA over een eventueel nieuw solvabiliteitskader voor IBP's. Hierbij ligt de nadruk op de uitwerking van de voornaamste mechanismen van de *Holistic Balance Sheet*, met name:

- de rol van de bijdragende onderneming in het financiële evenwicht van de IBP;
- de rol van de toezichthouder in het behoud van dit evenwicht;
- de impact van het besluitvormingsproces inzake onder meer de uitkeringen, de *sponsor support* en de aanleg van eigen vermogen, op de omvang van de verplichtingen van de IBP;
- de impact van de eventuele mogelijkheid om de pensioenuitkeringen te verminderen op de omvang van de verplichtingen van de IBP; en
- de afbakening van de pensioenverplichtingen van de IBP.

⁹⁵ In haar advies van 15 februari 2012 heeft EIOPA het concept van de 'holistische balans' uitgewerkt. Deze 'balans' is een prudentieel beoordelingsinstrument, waarin niet alleen de boekhoudkundige en financieeltechnische activa en passiva van een IBP zijn opgenomen, maar evenzeer de zekerheidsmechanismen waarop een IBP of de aangeslotenen in geval van financiële tekorten kunnen terugvallen. Op deze wijze zou de 'holistische balans' vanuit het perspectief van de aangeslotenen een goed zicht moeten bieden op de wijze waarop de pensioentoezegging is verzekerd.

2.2.5.2. Sociaal toezicht

Klachten en vragen

De FSMA is het aanspreekpunt voor vragen en klachten in verband met aanvullende pensioenen van de tweede pijler. Zoals de vorige jaren, waren de verzoeken afkomstig van zowel aangeslotenen of begunstigden als IBP's, inrichters, advocaten of consultants. Ze hadden betrekking op de toepassing van de sociale wetgeving (verworven rechten, verandering van pensioeninstelling, overdracht van reserves, wijziging van de pensioentoezegging, discriminatie, individuele toezeggingen, ...) en op de interpretatie van de prudentiële wetgeving (technische voorzieningen, financieringsplan, deugdelijk bestuur, kennisgeving van een grensoverschrijdende activiteit, vereffeningprocedures, ...).

In 2013 heeft de FSMA 176 verzoeken om informatie of klachten ontvangen over een pensioeninstelling (IBP of verzekeringsonderneming) of over een pensioentoezegging. Dat is precies evenveel als het jaar voordien. De meeste vragen hadden betrekking op de uitbetaling van de pensioentoezegging (19 procent). Het tweede meest voorkomende onderwerp was de uittreding van de aangeslotene⁹⁶ (12 procent). In vergelijking met 2012 zijn de vragen in verband met de uitbetaling van pensioentoezeggingen het meest gestegen. Het aantal vragen in verband met de insolventie van een pensioeninstelling is fors gedaald als gevolg van het kleiner aantal vragen in verband met de vereffening van de verzekeringsonderneming Apra Leven.

Gegevensbank

Het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving gebeurt vandaag vooral punctueel, naar aanleiding van het toelatingsdossier van een IBP, in het kader van de behandeling van klachten of bij het beantwoorden van allerlei vragen naar verduidelijking en interpretatie.

Voor een meer gestructureerd sociaal toezicht biedt de verdere uitbouw van de 'Databank Aanvullende Pensioenen' (DB2P) perspectieven.

Deze databank werd opgericht door de overheid met als belangrijkste doel het sociale, fiscale en parafiscale toezicht op de aanvullende pensioenen efficiënter en effectiever te laten verlopen.

Op termijn zal de databank publiek consulteerbaar zijn voor de burgers, die er een zicht zullen krijgen op de voordelen die ze hebben opgebouwd in het kader van hun aanvullend pensioen.

In 2011 werd de gegevensbank opengesteld voor gegevensaanleveringen door de pensioeninstellingen. Waar eerst enkel gegevens betreffende pensioentoezeggingen voor werknemers werden verzameld, werden in 2013 ook de regelingen voor zelfstandigen aangegeven (de VAPZ en RIZIV-overeenkomsten).

⁹⁶ Met de 'uittreding' wordt in geval van een ondernemingsstelsel de beëindiging van de arbeidsovereenkomst bedoeld, anders dan door overlijden of pensionering, of nog de overgang van een werknemer in het kader van een overgang van een onderneming, waarbij het pensioenstelsel van de werknemer niet wordt overgedragen.

Vanaf 1 januari 2014 wordt het toepassingsgebied van de databank nog verder uitgebreid tot:

- de regelingen die door de WAP specifiek in het leven zijn geroepen om de situatie na de uittrekking van een aangeslotene te reguleren. Het gaat daarbij om de onthaalstructuur, de individuele pensioeneis en overeenkomsten met een pensioeninstelling die de totale winst verdeelt en de kosten beperkt;
- intern gefinancierde individuele pensioentoezeggingen;
- andere regelingen voor zelfstandigen (bijvoorbeeld collectieve en individuele pensioentoezeggingen voor zelfstandige bedrijfsleiders,...).

De FSMA heeft ook in 2013 verder meegewerkt aan de uitbouw van de databank. Deze werkzaamheden betroffen enerzijds de vaststelling van nieuwe aangifte-instructies en anderzijds de ontwikkeling van toepassingen met het oog op de exploitatie van de databank.

Wat de aangiftes betreft, ging de aandacht onder meer uit naar het uitwerken van de aangifte-instructies voor de zogenaamde 'gereduceerde contracten'. Dit zijn verzekeringscontracten waarvoor de band met de oorspronkelijke pensioentoezegging werd verbroken, bijvoorbeeld wegens het faillissement van de inrichter. In het kader van deze werkzaamheden vond zeer geregeld overleg plaats met de sector van de pensioeninstellingen over een aantal technische aspecten.

Daarnaast werden er in samenwerking met de diensten van SIGeDIS informaticatoepassingen ontwikkeld die de FSMA moeten toelaten om de gegevens in de databank te raadplegen. Wanneer de gegevensbank voor exploitatie beschikbaar zal zijn, krijgt de FSMA meer mogelijkheden om de conformiteit van de pensioenplannen met de sociale regels te controleren. De eerste beperkte toepassingen bevonden zich eind 2013 in een testfase en zullen in de loop van 2014 in gebruik worden genomen.

Tweejaarlijkse verslagen

De FSMA moet tweejaarlijks een verslag opstellen over zowel de sectorale pensioenstelsels als over het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen. Beide tweejaarlijkse verslagen werden in 2013 gepubliceerd. Ze hebben betrekking op de periode 2010-2011. De verslagen bevatten uitgebreide informatie over allerlei aspecten van de tweede pensioenpijler en kunnen geraadpleegd worden via de website van de FSMA.

2.2.6. Relaties met de consumenten van financiële diensten

De FSMA beantwoordt consumentenvragen in verband met financiële onderwerpen. De FSMA waarschuwt ook het publiek en de gerechtelijke autoriteiten wanneer ze onwettige aanbiedingen van financiële producten vaststelt.

In 2013 heeft de FSMA 957⁹⁷ schriftelijke verzoeken om informatie behandeld. In 2012 bedroeg het aantal schriftelijke verzoeken 774. Naast deze schriftelijke verzoeken ontvangt de FSMA ook een groot aantal telefonische verzoeken.

⁹⁷ Sinds 4 november 2013 worden alle schriftelijke verzoeken van consumenten gecentraliseerd behandeld. Dit cijfer is samengesteld uit het aantal schriftelijke verzoeken die gesteld zijn aan de betrokken dienst tot en met 3 november 2013 en uit de schriftelijke verzoeken die sinds 4 november 2013 gecentraliseerd behandeld werden.

De FSMA heeft in het verslagjaar 2014 onderzoeken geopend over een mogelijk onwettig aanbod van financiële diensten. In 2012 werden er 161 dergelijke dossiers geopend voor verder onderzoek; in 2011 waren dat er 142. Deze onderzoeken werden geopend op basis van meldingen door derden en op basis van eigen vaststellingen.

Dergelijke onderzoeken kunnen aanleiding geven tot de publicatie van een waarschuwing om het publiek af te raden in te gaan op een onwettig aanbod. De FSMA heeft in 2013 22 dergelijke waarschuwingen gepubliceerd. In 2012 en 2011 waren dat er respectievelijk 18 en 23.

Naast haar eigen waarschuwingen publiceert de FSMA ook de waarschuwingen van haar Europese collega-toezichthouders. Die waarschuwingen worden aan de FSMA bezorgd via het secretariaat van ESMA-Pol. Dat is een onderdeel van ESMA waarbinnen de toezichthouders informatie uitwisselen over hun toezichtsactiviteiten. In 2013 publiceerde de FSMA 276 dergelijke waarschuwingen. Ook de waarschuwingen van buitenlandse toezichthouders die lid zijn van IOSCO worden via een hyperlink gepubliceerd op de website van de FSMA.

De FSMA heeft eind 2013 een steeds grotere belangstelling vastgesteld van zowel de media als van het publiek voor virtuele munten, en meer in het bijzonder voor Bitcoin. De FSMA en de NBB hebben hierover een gemeenschappelijke tekst gepubliceerd. In de tekst wordt gewaarschuwd voor de risico's die verbonden zijn aan het gebruik van virtueel geld, zoals het feit dat het geen wettelijk betaalmiddel is en dat er geen toezicht is op dergelijke virtuele munten. De waarschuwing is begin 2014 gepubliceerd.

De FSMA is tevens een onderzoek begonnen naar de naleving van de wetgeving voor wat betreft de reisannulatieverzekeringen en de garantieverzekeringen voor elektronische en mobiele apparatuur (garantie en diefstal). De FSMA heeft vastgesteld dat er over dit type van verzekeringen klachten zijn, onder meer bij de Ombudsman van de Verzekeringen.

2.3. Financiële vorming

De Belgische wetgever heeft de FSMA de opdracht gegeven een bijdrage te leveren tot de financiële vorming. Een betere financiële vorming kan bijdragen tot een herstel van het vertrouwen in het financiële stelsel.

Om invulling te geven aan deze wettelijke opdracht, heeft de FSMA een aparte dienst opgericht die een actieplan inzake financiële vorming heeft opgesteld en dat ten uitvoer brengt. Als onderdeel van dit actieplan ontwikkelde de FSMA een nieuw programma voor financiële vorming, Wikifin. Dit programma werd op 31 januari 2013 gelanceerd tijdens de eerste nationale conferentie over financiële vorming.

Het door de FSMA ontwikkelde programma voor financiële vorming heeft als doel initiatieven te nemen om de financiële geletterdheid van de consumenten te verbeteren en ze hun hele leven bij te staan bij het nemen van financiële beslissingen. Het programma omvat meerdere luiken, die hieronder nader worden toegelicht.

De portaalsite www.wikifin.be

Een eerste luik van het programma voor financiële vorming is de website www.wikifin.be. Deze site biedt neutrale, betrouwbare en praktische informatie over geldgerelateerde thema's. De informatie op de website is in een eenvoudige en toegankelijke taal opgesteld. De site stelt ook praktische instrumenten ter beschikking van de consument.

De website wordt constant verder uitgebouwd en aangevuld. In de loop van 2013 werd naast informatie over bepaalde thema's (sparen, beleggen, verzekeren, ...) ook informatie toegevoegd over belangrijke levensmomenten. Voorbeelden van dergelijke levensmomenten zijn 'studeren', 'wonen', 'pensioen', ... Begin 2014 is er een woonsimulator aan de website toegevoegd. Deze simulator laat toe snel en eenvoudig de kostprijs te berekenen van een woonproject.

De belangstelling voor Wikifin.be is aanzienlijk. Een jaar nadat de site online kwam, werd hij al 750.000 maal bezocht. Het aantal inschrijvers op de maandelijkse nieuwsbrief van Wikifin, bedraagt intussen 10.000. In 2013 is Wikifin ook actief geworden op de sociale netwerken Facebook en Twitter.

Campagnes

Om de bekendheid van Wikifin en van de website www.wikifin.be te vergroten en om de consumenten te sensibiliseren voor bepaalde financiële thema's, worden regelmatig campagnes gevoerd. Dergelijke campagnes omvatten onder meer een publiciteitscampagne via internet en via de radio en communicatie naar de media.

In 2013 vonden twee dergelijke campagnes plaats. Een eerste campagne draaide rond het thema pensioenen en werd in juni 2013 gelanceerd tijdens een persconferentie in aanwezigheid van de minister van Pensioenen en de minister van Financiën. In het kader van deze campagne werd een didactische pensioenquiz georganiseerd waaraan de consumenten konden deelnemen via www.wikifin.be. Dankzij de samenwerking met een aantal krantentitels konden de deelnemers aan de quiz een krantenabonnement winnen.

Er namen 15.000 personen deel aan de quiz en de gemiddelde score was 3,7 op 7. De quizresultaten geven aan dat de Belg doorgaans een goede kennis heeft van de verschillende pensioenpijlers, het aanvullend pensioen, de hospitalisatieverzekering en van de regels over wanneer men recht heeft op een volwaardig pensioen. De zwakste resultaten werden behaald op de vragen in verband met de rendementen van pensioenproducten en de uitbetaling van een pensioenkapitaal als rente, waarbij het voordeel van een renteregime onderschat wordt. Er is dus ruimte voor verbetering van de kennis over deze thema's.

De resultaten van de quiz geven ook aan dat de Belgen hun eigen kennis over pensioenen eerder onderschatten.

De tweede campagne vond plaats in november rond het thema 'Wonen'. In het kader van deze campagne konden de consumenten hun vragen stellen in verband met dit thema. Wie een vraag stelde, maakte kans op een prijs. Op basis van die vragen is een top-10 van de vaakst voorkomende vragen opgesteld. Deze tien vragen en de antwoorden erop werden begin 2014 gebundeld in een brochure en onder meer ter beschikking gesteld tijdens de woonbeurs Batibouw, waar Wikifin met een stand aanwezig was.

Naast haar eigen campagnes heeft Wikifin ook campagnes ondersteund van verenigingen die actief zijn op het terrein. Op die manier probeert Wikifin in contact te komen met een publiek dat moeilijker te bereiken is. Dit is bijvoorbeeld het geval geweest via de sponsoring van het platform 'Dag zonder krediet' in november 2013. Dit platform bestaat uit verenigingen die actief zijn inzake de preventie van schuldenoverlast en consumentenbescherming.

Het onderwijs

Een andere pijler van het Wikifin-programma is het onderwijs. Financiële vorming begint immers op jonge leeftijd. De school is de uitgelezen plaats om de jongeren kennis, vaardigheden en een gezonde houding bij te brengen over geldzaken. De FSMA heeft daartoe contacten in zowel het noorden als het zuiden van het land om na te gaan op welke manier Wikifin kan bijdragen tot financiële vorming via het onderwijs. In dat kader heeft Wikifin in 2013 haar eerste educatieve pakketten ontwikkeld en heeft die voor advies voorgelegd aan leerkrachten en pedagogen. De bedoeling is deze pakketten op grotere schaal in scholen te testen. Na het verwerken van de feedback zal het materiaal ter beschikking gesteld worden van de leerkrachten, de scholen en de onderwijsnetten via een speciaal daarvoor bestemde sectie op website.

De samenwerking en de uitwisseling van goede praktijken

De FSMA speelt ook een rol in het bevorderen van de samenwerking tussen verschillende actoren en de uitwisseling van goede praktijken inzake financiële vorming. In dat kader organiseert de FSMA ontmoetingsmomenten rond financiële vorming. In 2013 vond een dergelijke moment plaats met de eerste nationale conferentie over financiële vorming waar Wikifin werd gelanceerd. Daarnaast neemt de FSMA zelf ook deel aan conferenties over financiële vorming en is ze aanwezig in internationale fora die werken rond financiële vorming. Zo neemt de FSMA deel aan het overleg in het kader van de OESO, is ze lid van het netwerk van verantwoordelijken voor financiële vorming binnen ESMA en van het in 2013 opgerichte comité binnen IOSCO dat zich in eerste instantie toelegt op financiële geletterdheid.

2.4. Administratieve sancties

2.4.1. Door de diensten overgelegde aanwijzingen van inbreuken en vooronderzoeksfase

In het kader van de procedure voor de oplegging van administratieve geldboetes door de FSMA (artikel 70 e.v. van de wet van 2 augustus 2002) beslist de auditeur of al dan niet een onderzoek wordt geopend naar feiten die aanleiding kunnen geven tot de oplegging van een administratieve geldboete⁹⁸. Die beslissing wordt meestal genomen op basis van door de controlediensten van de FSMA overgelegde aanwijzingen (of ingevolge een klacht).

In 2013 heeft de auditeur 19 dossiers ontvangen met aanwijzingen die aanleiding kunnen geven tot de beslissing om een onderzoek te openen.

Doorgaans hebben de aan de auditeur overgelegde dossiers tot gevolg dat de dienst *Enforcement* bijkomende vooronderzoeksdaden moet stellen vooraleer wordt beslist of de auditeur al dan niet een onderzoek zal openen in de zin van artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002.

Tijdens de vooronderzoeksfase van dossiers over eventuele marktmisbruiken gaat de dienst *Enforcement* dus over tot de identificatie van de opdrachtgevers van verdachte verrichtingen en tot een voorafgaande toetsing van de feiten.

⁹⁸ Artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002.

Zodra de opdrachtgevers zijn geïdentificeerd en de voorafgaande toetsing van de feiten de aanwijzingen van een overtreding bevestigt, beslist de auditeur om een onderzoek te openen.

2.4.2. Beslissingen om een onderzoek te openen

In 2013 besliste de auditeur in zeven dossiers over feiten die aanleiding konden geven tot de oplegging van een administratieve geldboete, om een onderzoek te openen in de zin van artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002. Verder zijn twee bijkomende onderzoeken verricht in het kader van een in 2012 geopend onderzoek.

In diezelfde periode besliste de auditeur in acht dossiers om, in het licht van de tijdens de vooronderzoeksfase uitgevoerde taken, geen onderzoek te openen.

Zoals in het verleden verwijst de term 'dossier' naar de beslissing van de auditeur om een onderzoek te openen conform artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002, met dien verstande dat die beslissing betrekking kan hebben op ernstige aanwijzingen dat één of meer personen één of meer wetteksten hebben overtreden. De raming van het aantal personen waarop het dossier betrekking heeft, is overigens indicatief: het onderzoek betreft immers feiten en dus is het mogelijk dat het onderzoek van die feiten uitwijst dat het aantal betrokken personen moet worden bijgesteld.

2.4.3. Overzicht van de behandelde dossiers

De onderzoeken van de auditeur betreffen feiten die aanleiding kunnen geven tot de oplegging van een administratieve geldboete. Onder leiding van de auditeur stellen de medewerkers van de dienst *Enforcement* de onderzoeksdaden die zij nodig achten in het kader van de dossiers die hun in hun hoedanigheid van verslaggever zijn toevertrouwd, en onderzoeken zij de verzamelde elementen in het licht van de toepasselijke bepalingen.

Voorstel tot minnelijke schikking

De bepalingen over de organisatie van de procedure inzake de oplegging van administratieve geldboetes voorzien in de mogelijkheid om een dossier met een minnelijke schikking af te sluiten⁹⁹.

De beslissing om een minnelijke schikking te aanvaarden, wordt door het directiecomité genomen. De betrokkene moet aan het onderzoek hebben meegewerkt en vooraf met het voorstel tot minnelijke schikking hebben ingestemd.

Tijdens de verslagperiode heeft de auditeur een voorstel tot minnelijke schikking waarmee de daders van de betrokken praktijken hadden ingestemd, ter aanvaarding aan het directiecomité voorgelegd.

Het voorstel betrof vier natuurlijke en drie rechtspersonen in een dossier rond misbruik van voorkennis. Dit voorstel tot minnelijke schikking is op 27 november 2013 door het directiecomité aanvaard en wordt in dit verslag toegelicht bij de door het directiecomité genomen beslissingen¹⁰⁰.

⁹⁹ Artikel 71, § 3, van de wet van 2 augustus 2002.

¹⁰⁰ Zie de FSMA-website in de sectie 'Administratieve sancties'.

Overmaking van de bevindingen aan het directiecomité

Na afloop van het onderzoek wordt een onderzoeksverslag opgesteld. Daarin wordt vermeld of de vastgestelde feiten een inbreuk kunnen vormen die aanleiding kan geven tot de oplegging van een administratieve geldboete, en/of een strafrechtelijke inbreuk kunnen vormen¹⁰¹.

De auditeur bezorgt het directiecomité het definitieve onderzoeksverslag. Vervolgens beslist het directiecomité op basis van dat verslag welke gevolgen het aan het dossier verleent¹⁰².

Tijdens de verslagperiode heeft de auditeur 24 onderzoeksverslagen aan het directiecomité overgemaakt. Die verslagen hadden in totaal betrekking op 27 natuurlijke of rechtspersonen.

*
* *

Sinds 2011, het jaar waarin de nieuwe, door de Twin Peaks-wet¹⁰³ ingevoerde procedure in werking is getreden, en tot 31 december 2013, heeft de auditeur beslist om 18 dossiers te openen met betrekking tot het bestaan van één of meer praktijken die aanleiding konden geven tot de oplegging van een administratieve geldboete in hoofde van één of meer personen.

Tijdens diezelfde periode heeft de auditeur in totaal 47 voorstellen tot minnelijke schikking afgehandeld en onderzoeksverslagen afgesloten. Verschillende van die minnelijke schikkingen en verslagen betroffen dossiers waarvan het onderzoek door het directiecomité aan de auditeur was toevertrouwd vóór de inwerkingtreding van de nieuwe, door de Twin Peaks-wet ingevoerde procedure.

Die minnelijke schikkingen en onderzoeksverslagen hebben het mogelijk gemaakt 18 dossiers definitief af te sluiten. Een aantal van die dossiers dateerden overigens van vóór de inwerkingtreding van de nieuwe sanctieprocedure.

De sinds 15 juli 2011 door de auditeur genomen beslissingen om een onderzoek te openen betreffen ernstige aanwijzingen van de overtreding van één of meer van de volgende wetten¹⁰⁴:

¹⁰¹ Artikel 70, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

¹⁰² Artikel 71 van de wet van 2 augustus 2002.

¹⁰³ Zie het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 42.

¹⁰⁴ Diverse door de auditeur behandelde dossiers betroffen mogelijke inbreuken op verschillende van de in de tabel vermelde wetten. Daarom ligt het totaal aantal toepassingsgevallen van de in dit cumulatief overzicht vermelde wetten hoger dan het aantal dossiers.

Tabel 13: Overzicht van de wetten waarop de sinds 15 juli 2011 door de auditeur behandelde dossiers betrekking hebben

Cumulatief overzicht	Van 15 juli 2011 tot 31 december 2013
Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme	1
Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten	
1. Handel met voorkennis	10
2. Marktmanipulatie en gebrek aan informatieverstrekking aan de markt	5
Koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt	2
Koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik	3
Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten	3

2.4.4. Internationale samenwerking

Voortaan worden de verzoeken om internationale samenwerking in het kader van de dossiers over eventuele marktmisbruiken gecentraliseerd bij de dienst *Enforcement*.

In 2013 is het aantal verzoeken om internationale samenwerking, zowel het aantal verzoeken dat de dienst *Enforcement* ontving, als het aantal dat die dienst zelf richtte aan de bevoegde autoriteiten van lidstaten van de Europese Unie of van derde landen, in globaal stabiel gebleven ten opzichte van 2012.

Zo heeft de dienst *Enforcement* 29 samenwerkingsverzoeken ontvangen van bevoegde buitenlandse autoriteiten. De dienst heeft aan al die verzoeken gevolg gegeven binnen een termijn van 15 dagen tot maximaal drie maanden, waarbij de duur van die termijn werd bepaald door de aard en de omvang van de te verrichten taken.

Die taken hebben vaak betrekking op de identificatie van de begunstigde van een verrichting. Zij kunnen ook betrekking hebben op de inzameling van informatie bij een emittent of een telecommunicatie-operator, of op de organisatie van hoorzittingen van getuigen of van personen die ervan verdacht worden een inbreuk te hebben gepleegd.

Daarnaast heeft de dienst *Enforcement* in diezelfde periode 32 verzoeken om samenwerking gericht aan buitenlandse bevoegde autoriteiten. Die verzoeken betreffen doorgaans de identificatie van de begunstigde van een verrichting. Daarnaast kunnen de verzoeken van de dienst *Enforcement*, zoals de verzoeken van de buitenlandse bevoegde autoriteiten, echter ook betrekking hebben op de inzameling van informatie bij een emittent of een ander persoon. Zo werd in twee gevallen een hoorzitting georganiseerd van buitenlanders die niet in België waren gedomicilieerd en ervan werden verdacht een overtreding te hebben begaan. In een van die gevallen kon de hoorzitting met de toestemming van de bevoegde toezichthouder in de FSMA-kantoren worden georganiseerd; in het andere geval hebben twee medewerkers van de dienst *Enforcement* zich naar de kantoren van de buitenlandse toezichthouder begeven om de hoorzitting daar bij te wonen.

II. EVOLUTIE VAN DE REGELGEVING EN ADMINISTRATIEF- RECHTELIJKE TOEZICHTS- PRAKTIJK PER BEVOEGDHEIDS- DOMEIN

1. Toezicht op de genoteerde vennootschappen en op de financiële markten

1.1. Evolutie van de regelgeving

Omzetting in Belgisch recht van Richtlijn 2010/73/EU (tot wijziging van de prospectusrichtlijn en de transparantierichtlijn) en versterking van de beleggersbescherming

Richtlijn 2010/73/EU tot wijziging van de prospectusrichtlijn en de transparantierichtlijn is omgezet in het Belgische recht bij wet van 17 juli 2013¹⁰⁵ en koninklijk besluit van 26 september 2013^{106,107,108}.

Daarnaast werden met deze wet en dit koninklijk besluit eveneens diverse wijzigingen aangebracht in de Belgische reglementering voor de openbare aanbiedingen, de ICB's¹⁰⁹ en de openbare overnamebiedingen teneinde de beleggersbescherming te verbeteren of de coherentie tussen bepaalde reglementeringen te vergroten.

Omzetting in Belgisch recht van Richtlijn 2010/73/EU

Richtlijn 2010/73/EU is een maximale-harmonisatierichtlijn. Dergelijke richtlijnen laten de lidstaten weinig bewegingsvrijheid voor hun omzetting.

Deze richtlijn wijzigt de prospectusrichtlijn met als doel (a) de beleggersbescherming te verbeteren, (b) de geldende regeling te vereenvoudigen en (c) de lasten voor de emittenten te drukken. Dit zijn dan ook de doelstellingen van de wet van 17 juli 2013 en het koninklijk besluit van 26 september 2013.

¹⁰⁵ Wet van 17 juli 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen en van de wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende diverse bepalingen (1).

¹⁰⁶ Koninklijk besluit van 26 september 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van het koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip gekwalificeerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van het koninklijk besluit van 23 mei 2007 met betrekking tot de private privak, van het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten en van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

¹⁰⁷ Voor toelichting over het beleid voor de behandeling van de uitgiftedossiers door de FSMA sinds 1 juli 2012, de datum waarop Richtlijn 2010/73/EU moest zijn omgezet in Belgisch recht, zie het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 54.

¹⁰⁸ Deze wet en dit koninklijk besluit bevatten eveneens bepalingen tot omzetting in Belgisch recht van een aantal bepalingen van Richtlijn 2010/78/EU, de zogenaamde "Omnibusrichtlijn". Zie dit verslag, p. 90.

¹⁰⁹ Zie dit verslag, p. 151 en 152.

a) Verbetering van de beleggersbescherming

Om de beleggersbescherming te verbeteren werd allereerst een van de drempels gewijzigd die gehanteerd worden om te bepalen of een aanbieding al dan geen openbaar karakter heeft. Tot dusver hadden aanbiedingen waarvoor een tegenwaarde van meer dan 50.000 euro was vereist geen openbaar karakter. In artikel 3, § 2 van de prospectuswet werd deze drempel van 50.000 euro opgetrokken tot 100.000 euro, conform Richtlijn 2010/73/EU. Zodoende werd de verplichting om een prospectus te publiceren uitgebreid tot aanbiedingen die een tegenwaarde per belegger vereisen tussen 50.000 en 100.000 euro.

Aangezien de Europese regelgeving inzake transparantie bij de genoteerde vennootschappen de voormelde drempel van 50.000 euro als referentie hanteert, diende de transparanti Richtlijn te worden aangepast nu die drempel in de prospectusrichtlijn was verhoogd. Als gevolg daarvan diende diezelfde drempel te worden aangepast in de Belgische transparantieregelgeving, meer bepaald in artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002, in de transparantiewet en in het koninklijk besluit van 14 november 2007.

Eveneens om de beleggersbescherming te verbeteren, heeft richtlijn 2010/73/EU de geldende regels voor de samenvatting van het prospectus gewijzigd teneinde ze toe te spitsen op de “kernegegevens” van de verrichting. Deze nieuwe regeling schrijft voor dat de samenvatting in een gestandaardiseerde vorm moet worden gegoten om aldus de vergelijkbaarheid te vergemakkelijken tussen samenvattingen over soortgelijke effecten.

Het is immers de bedoeling dat de samenvatting, dankzij die kernegegevens, een essentiële bron van informatie wordt voor het publiek. De prospectuswet werd dan ook gewijzigd om deze vereisten inzake de kernegegevens erin op te nemen. Aldus geeft de wet¹¹⁰ thans aan welke gegevens als “kernegegevens” worden beschouwd en bijgevolg in de samenvatting moeten worden opgenomen.

b) Vereenvoudiging van de wettelijke regeling

De wettelijke regeling voor het prospectus werd met name vereenvoudigd door de definitie van “gekwaliceerde beleggers” af te stemmen op definitie van de begrippen “professionele cliënten” en “in aanmerking komende tegenpartijen” uit de MiFID-richtlijn. Voortaan vallen onder “gekwaliceerde beleggers” de professionele cliënten en de in aanmerking komende tegenpartijen in de zin van het koninklijk besluit van 3 juni 2007, inclusief de beleggers (natuurlijke personen of kmo’s) die aan hun financiële instelling hebben gevraagd om als dusdanig te worden beschouwd (“opt in”).

Bijgevolg dienden een aantal wijzigingen te worden aangebracht in het koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip gekwaliceerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger.

Teneinde de vereisten te vereenvoudigen voor de genoteerde vennootschappen werd titel X van de prospectuswet aangaande de verplichte jaarlijkse informatieverstrekking geschrapt. Het vereiste document bood immers geen toegevoegde waarde meer voor het publiek nu de betrokken informatie te allen tijde kan worden geraadpleegd via de mechanismen voor centrale opslag (*officially appointed mechanisms* of OAM’s) waarin alle gereguleerde

¹¹⁰ Voor de geharmoniseerde openbare aanbiedingen (dit zijn de aanbiedingen voor een bedrag dat hoger is dan 5.000.000 euro) voorziet de nieuwe prospectusverordening zelfs voor elk type effect in een volledig gestandaardiseerd schema dat als zodanig moet worden gehanteerd.

informatie is opgenomen die is openbaar gemaakt door de genoteerde vennootschappen op een gereguleerde markt.

c) Drukking van de lasten voor de emittenten

Richtlijn 2010/73/EU drukt de lasten voor de emittenten, onder meer door een prospectusvrijstelling te verlenen voor het merendeel van de aanbiedingen die zijn voorbehouden aan het personeel. Bijgevolg past de wet van 17 juli 2013 ook de prospectusvrijstellingen aan die door de prospectuswet worden verleend voor deze aanbiedingen (artikel 18, § 1, f) en g)).

Bovendien stelt de prospectuswet dat een nog geldig prospectus¹¹¹ voortaan opnieuw kan worden gebruikt door tussenpersonen op de secundaire markt die de betrokken beleggingsinstrumenten doorverkopen (mits toestemming van de emittent die het prospectus heeft opgesteld).

Op te merken valt dat het bedrag van 2.500.000 euro waarboven openbare aanbiedingen door de prospectusrichtlijn worden geharmoniseerd, door Richtlijn 2010/73/EU is opgetrokken tot 5.000.000 euro. Om de bestaande beleggersbescherming te waarborgen heeft de Belgische wetgever evenwel vastgehouden aan de keuze die in 2006 in de prospectuswet is gemaakt om ook een prospectus te eisen voor de niet-geharmoniseerde openbare aanbiedingen prospectusplichtig te maken. Deze drempel van 5.000.000 euro vormt voortaan de grens in de prospectuswet, tussen de openbare aanbiedingen die geharmoniseerd zijn door de Richtlijn en de openbare aanbiedingen die niet geharmoniseerd zijn door de Richtlijn¹¹².

Overige wijzigingen ter verbetering van de beleggersbescherming

Naast de omzetting van Richtlijn 2010/73/EU bevatten de wet van 17 juli 2013 en het koninklijk besluit van 26 september 2013 ook een aantal bepalingen waarmee de Belgische regelgeving vervolledigd wordt met het oog op de versterking van de beleggersbescherming.

Zo heeft de wet van 17 juli 2013 het beleggingsmonopolie als vastgelegd in titel V van de prospectuswet uitgebreid tot een aantal niet-openbare aanbiedingen, meer bepaald de aanbiedingen van beleggingsinstrumenten met een nominale waarde van meer dan 100.000 euro of met een tegenwaarde van meer dan 100.000 euro per belegger. Het doel is de beleggersbescherming te verbeteren door te vermijden dat personen zonder toezichtstatuut een rol zouden kunnen spelen bij de plaatsing van dergelijke aanbiedingen voor rekening van de bieder of van de uitgevende instelling. Deze uitbreiding van het bemiddelingsmonopolie geldt niet voor aanbiedingen die uitsluitend gericht zijn aan gekwalificeerde beleggers (voor wie niet dezelfde bescherming is vereist), noch voor aanbiedingen die gericht zijn aan beperkte beleggersgroepen (minder dan 150 beleggers) en evenmin voor aanbiedingen voor een totaalbedrag van minder dan 100.000 euro. Voor dergelijke aanbiedingen van beperkte omvang (die bijvoorbeeld op een crowdfundingplatform plaatsvinden) zou een uitbreiding van het beleggingsmonopolie verhoudingsgewijs te hoge kosten met zich hebben gebracht.

¹¹¹ Als een prospectus eenmaal is goedgekeurd, blijft het in principe twaalf maanden geldig op voorwaarde dat het wordt geactualiseerd.

¹¹² Ter herinnering, de prospectuswet maakt een onderscheid tussen de geharmoniseerde openbare aanbiedingen en de niet-geharmoniseerde openbare aanbiedingen, meer bepaald wat de inhoud van het prospectus betreft (voor de geharmoniseerde aanbiedingen wordt dit geregeld door de prospectusverordening) of de draagwijdte ervan (het prospectus voor de geharmoniseerde aanbiedingen beschikt over een paspoort voor de EER).

Voorts laat de wet van 17 juli 2013 de FSMA voortaan toe om bepaalde maatregelen te nemen ten aanzien van de tussenpersonen die instaan voor de plaatsing van de aanbiedingen¹¹³ als ook ten aanzien van de uitgevers, drukkers of verdelers van de reclame en andere berichten over de openbare aanbiedingen.

Om de beleggers nog beter te beschermen, schrijft de wet van 17 juli 2013 eveneens voor dat het herroepingsrecht waarover de beleggers beschikken ingeval een aanvulling op het prospectus¹¹⁴ wordt gepubliceerd, hun via de pers dan wel persoonlijk ter kennis moet worden gebracht. Deze verplichting geldt evenwel niet als de nieuwe ontwikkeling, materiële vergissing of onjuistheid die tot de publicatie van de aanvulling op het prospectus heeft geleid, de beoordeling van de beleggingsinstrumenten positief zou beïnvloeden dan wel een neutrale impact op die beoordeling zou hebben. In dat geval hebben de beleggers deze verscherpte beschermingsmaatregel niet nodig.

Daarnaast heeft de wet van 17 juli 2013 de procedure aangepast voor de goedkeuring van de reclame teneinde ervoor te zorgen dat de FSMA steeds kennis kan nemen van de definitief goedgekeurde versie van het prospectus alvorens reclame goed te keuren die bijvoorbeeld een beschrijving bevat van de essentiële kenmerken van de aangeboden beleggingsinstrumenten, van de emittent, dan wel van de garant. In dat geval dient de FSMA immers te verifiëren of deze informatie overeenstemt met de informatie in het prospectus.

Tot slot bevat de wet van 17 juli 2013, wat de openbare overnamebiedingen betreft, een bepaling die gelijkaardig is aan die waarin artikel 3, § 4 van de prospectuswet voorziet en die tot doel heeft te voorkomen dat de Belgische ingezetenen, houders van effecten waarop een bod is uitgebracht dat hoofdzakelijk plaatsvindt in het buitenland, zouden worden uitgesloten van deelname aan het bod. In bepaalde gevallen wordt door de bidders (of door de gekwalificeerde tussenpersonen die belast zijn met de bewaring van de effecten) in een dergelijke uitsluiting voorzien, omdat zij willen vermijden dat de mededelingen die aan de Belgische ingezetenen-aandeelhouders worden gericht, in hun hoofde als een openbare aanbieding zouden worden gekwalificeerd, wat zou impliceren dat zij verplicht zouden zijn om in België een prospectus te publiceren. De bepaling die werd ingevoerd in de overnamewet preciseert dan ook dat wanneer een in België gevestigde gekwalificeerde tussenpersoon zijn cliënten, die hem hun effecten in bewaring hebben gegeven, ervan in kennis stelt dat er buiten het Belgisch grondgebied een openbaar overnamebod op die effecten wordt uitgebracht, deze mededeling niet wordt beschouwd als een openbare overnamebieding, evenmin als het feit dat de bidder de effecten aanvaardt die door de Belgische ingezetenen worden ingebracht. Die uitsluiting doet natuurlijk geen afbreuk aan de eventuele verplichting, in hoofde van een bidder, om zijn overnamebod in België open te stellen, als de reglementering hem daartoe verplicht.

Nog altijd met betrekking tot de openbare overnamebiedingen heeft het koninklijk besluit van 26 september 2013 wijzigingen aangebracht in het overnamebesluit teneinde het standpunt dat de doelvennootschap moet bekendmaken over het bod inhoudelijk uit te breiden. De bedoeling van deze wijziging is het bestuursorgaan van de doelvennootschap te verplichten zijn visie te geven over de opportuniteit voor de effectenhouders om de effecten in hun bezit over te dragen aan de bidder. Aldus beschikken de aandeelhouders voortaan over een bijkomende aanwijzing om een besluit te nemen over het al dan niet inbrengen van hun

¹¹³ Een aantal van de bevoegdheden waarover de FSMA beschikte ten aanzien van de bidder, de emittent of de persoon die om toelating tot de verhandeling verzocht, werden uitgebreid tot de bemiddelaars die instaan voor de plaatsing. Soms doet zich immers een situatie voor waarin enkel deze bemiddelaars op het Belgisch grondgebied zijn gevestigd zodat het eenvoudiger is om zich tot hen te richten teneinde illegale praktijken een halt toe te roepen.

¹¹⁴ Bij het publiceren van een aanvulling op het prospectus beschikken de beleggers die het bod al hebben aanvaard terwijl het nog loopt gedurende twee werkdagen over een herroepingsrecht.

effecten in het bod. De leden van de raad van bestuur van de doelvennootschap moesten in hun standpunt weliswaar reeds aangeven of zij, in hun hoedanigheid van effectenhouder, voornemens waren om hun effecten over te dragen aan deieder. Deze aanwijzing leek evenwel niet te volstaan voor de aandeelhouders aangezien de bestuurders specifieke redenen konden hebben om hun effecten al dan niet in het bod in te brengen die verband konden houden met hun persoonlijke situatie en dus mogelijk volledig losstonden van de voorwaarden van het bod zelf. Voortbouwend op die redenering zullen de bestuurders, in voorkomend geval, moeten uitleggen waarom hun eigen gedrag als effectenhouder, of het gedrag van de effectenhouders die zij in feite vertegenwoordigen, afwijkt van de visie van het bestuursorgaan als meegedeeld aan de aandeelhouders.

Omzetting in Belgisch recht van richtlijn 2010/78/EU (de zogenaamde “Omnibusrichtlijn”)

De Omnibusrichtlijn¹¹⁵ regelt de goede werking van de drie Europese toezichthoudende autoriteiten voor de financiële sector, te weten EBA, EIOPA en ESMA.

Deze drie autoriteiten, opgericht in de nasleep van de financiële crisis, hebben voornamelijk als taak het toezicht op de grensoverschrijdende groepen aan te scherpen, technische normen te ontwerpen die moeten bijdragen tot de opmaak van het “single rulebook” en eventuele geschillen te beslechten tussen de toezichthouders van de EER-lidstaten.

Om die taken te kunnen vervullen moeten de Europese toezichthoudende autoriteiten, elk voor hun eigen bevoegdheidsdomein, de mogelijkheid krijgen om samen te werken met de bevoegde autoriteiten van de EER-lidstaten. Daartoe voert de Omnibusrichtlijn in 11 financiële richtlijnen ad-hocsamenwerkingsmechanismen in. Om deze richtlijn om te zetten in Belgisch recht heeft de wetgever zich dan ook genoodzaakt gezien om alle overeenstemmende nationale regelgevingen aan te passen.

Deze omzetting werd hoofdzakelijk doorgevoerd in de loop van 2013 via verschillende wetten en koninklijke besluiten¹¹⁶ waarbij sommige uitsluitend de omzetting van de Omnibusrichtlijn tot doel hadden, terwijl andere ruimere projecten waren die ook andere richtlijnen omzetten of andere hervormingen doorvoerden.

¹¹⁵ Richtlijn 2010/78/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot wijziging van de Richtlijnen 98/26/EG, 2002/87/EG, 2003/6/EG, 2003/41/EG, 2003/71/EG, 2004/39/EG, 2004/109/EG, 2005/60/EG, 2006/48/EG, 2006/49/EG en 2009/65/EG wat de bevoegdheden van de Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Bankautoriteit), de Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen) en de Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten) betreft (= Omnibus I).

¹¹⁶ Voor de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de FSMA behoren betreft het de volgende instrumenten:

a) de ICB-wet en het ICB-besluit;

b) het koninklijk besluit van 29 april 2013 tot wijziging van de WIBP met het oog op de omzetting van Richtlijn 2010/78/EU;

c) de wet van 17 juli 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen en van de wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende diverse bepalingen (1);

d) de wet van 30 juli 2013 tot versterking van de bescherming van de afnemers van financiële producten en diensten alsook van de bevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten en houdende diverse bepalingen (I);

e) het koninklijk besluit van 26 september 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van het koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip gekwalificeerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van het koninklijk besluit van 23 mei 2007 met betrekking tot de private privak, van het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten en van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

Mededeling van de FSMA en de NBB over de verordening (EU) nr. 648/2012 (EMIR)

De FSMA en de NBB hebben de betrokken instellingen in een gezamenlijke mededeling geïnformeerd over de gevolgen van de inwerkingtreding van de Europese verordening nr. 648/2012 van 4 juli 2012 betreffende OTC-derivaten, centrale tegenpartijen en transactieregisters (hierna “de EMIR-verordening” genoemd). Die verordening wordt hieronder toegelicht.

De EMIR-verordening heeft tot doel het regelgevingskader voor derivatentransacties te versterken door de stabiliteit, de transparantie en de efficiëntie op de derivatenmarkten te verbeteren. Verder strekt zij ertoe de krediet-, liquiditeits- en operationele risico's van de tegenpartijen bij de clearing van OTC-derivatentransacties te reduceren.

De EMIR-verordening bestaat in hoofdzaak uit twee delen. Titel II van de EMIR-verordening regelt het verplichte gebruik van centrale tegenpartijen voor de clearing van bepaalde OTC-derivatencontracten, en stelt risicobeheervereisten in voor de andere OTC-derivatencontracten waarvoor de clearingverplichting niet geldt. Titels III, IV en VI van de EMIR-verordening regelen de voorwaarden en procedures voor de verlening van een vergunning aan de centrale tegenpartijen en van een registratie aan de transactieregisters.

Het toezicht op de naleving van de verplichtingen die op nationaal vlak voortvloeien uit de EMIR-verordening, zal in België worden uitgeoefend door de FSMA en de NBB, overeenkomstig een op het *Twin Peaks*-model gebaseerde bevoegdheidsverdeling. De wet tot verdeling - tussen de FSMA en de NBB - van de bevoegdheden die uit de EMIR-verordening voortvloeien, is op 25 april 2014¹¹⁷ goedgekeurd.

De EMIR-verordening is aangevuld met een reeks gedelegeerde verordeningen van de Europese Commissie¹¹⁸, die op 15 maart 2013 in werking zijn getreden. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van die verordeningen en gelet op hun respectieve bevoegdheden, hebben de FSMA en de NBB een mededeling¹¹⁹ gepubliceerd, die tot doel heeft de betrokken instellingen te informeren over de voor hen geldende verplichtingen die voortvloeien uit Titel II van de EMIR-verordening.

Die verplichtingen zijn van toepassing bij de uitvoering van OTC-derivatencontracten, i.e. derivatencontracten waarvan de uitvoering niet op een gereguleerde markt plaatsvindt.

Die verordeningen hebben betrekking op twee onderscheiden categorieën van tegenpartijen: de financiële en de niet-financiële tegenpartijen. De financiële tegenpartijen omvatten de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen, de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen, de ICBE's, de beheervenootschappen van ICBE's, de alternatieve beleggings-

¹¹⁷ Wet tot wijziging van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 16 februari 2009 op het herverzekeringbedrijf, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen, de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen en de wet van 15 december 2004 betreffende financiële zekerheden en houdende diverse fiscale bepalingen inzake zakelijkezekerheidsovereenkomsten en leningen met betrekking tot financiële instrumenten.

¹¹⁸ De gedelegeerde verordeningen van de Commissie (EU) nr. 148/2013 tot 153/2013 van 19 december 2012 tot aanvulling van de EMIR-verordening zijn gepubliceerd in het Publicatieblad (PB L 52 van 23 februari 2013) en zijn op 15 maart 2013 in werking getreden.

¹¹⁹ Zie mededeling FSMA_2013_15 van 17 juli 2013 van de NBB en de FSMA aan de instellingen waarover zij toezicht uitoefenen inzake de verplichtingen ingevolge de inwerkingtreding van de Gedelegeerde Verordeningen van 19 december 2012 bij Verordening 648/2012 van 4 juli 2012 inzake OTC-derivatentransacties, centrale tegenpartijen en transactieregisters (“EMIR”-verordening).

fondsen beheerd door beheerders van alternatieve beleggingsfondsen die over een vergunning of een registerinschrijving beschikken, en de IBP's. Een niet-financiële tegenpartij is een in de Europese Unie gevestigde onderneming met posities in OTC-derivatencontracten, die noch een centrale tegenpartij, noch een financiële tegenpartij is.

Titel II van de EMIR-verordening legt in de eerste plaats de verplichting op om een beroep te doen op centrale tegenpartijen voor de clearing van OTC-derivatencontracten. De centrale tegenpartijen zijn entiteiten die zichzelf tussen twee tegenpartijen bij een transactie plaatsen en daarbij de koper worden voor elke verkoper en de verkoper voor elke koper.

Die clearingverplichting geldt voor de financiële tegenpartijen en voor de niet-financiële tegenpartijen met posities in OTC-derivatencontracten boven een zekere clearingdrempel.

Niet alle OTC-derivatencontracten zijn onderworpen aan de clearingverplichting. De EMIR-verordening voorziet in een specifieke procedure, alsook in criteria om te bepalen voor welke derivatencontracten die verplichting geldt. Aan de hand van die criteria wordt bekeken of het contract gestandaardiseerd en liquide is, en of prijsinformatie beschikbaar is. De ESMA zal een openbaar register bijhouden van de klassen van OTC-derivaten die onder de clearingverplichting vallen.

De EMIR-verordening voorziet onder bepaalde voorwaarden in vrijstellingen van de clearingverplichting voor pensioenregelingen¹²⁰ en intragroepstransacties¹²¹.

De OTC-derivatencontracten die niet via een centrale tegenpartij moeten worden gecleard, zijn onderworpen aan een aantal risico-inperkings technieken, zoals de verplichting tot tijdige bevestiging van de transactie, de verplichting tot dagelijkse waardering van de uitstaande contracten, en de verplichting om portefeuilles te reconciliëren en te comprimeren.

Naast de clearingverplichting legt de EMIR-verordening ook de verplichting op om alle (al dan niet OTC-)derivatencontracten, ongeacht of zij zijn gecleard, te rapporteren aan een centraal transactieregister dat geregistreerd is, of dat - als het buiten de Europese Unie gevestigd is - erkend is door de ESMA en onderworpen is aan het ESMA-toezicht. Deze rapportageverplichting, die ook geldt voor transacties die op de gereguleerde markten worden uitgevoerd (of op een markt van een derde land die geacht wordt gelijkwaardig te zijn), heeft tot doel een volledig beeld te geven van de werking van de derivatenmarkten. Tot slot geldt voor de tegenpartijen ook de verplichting om ten minste gedurende vijf jaar na de beëindiging van een contract een register bij te houden van alle derivatencontracten die zij hebben gesloten en van alle daarin aangebrachte wijzigingen.

De EMIR-verordening voorziet in een vergunningsprocedure voor de centrale tegenpartijen en legt hun gedragsregels en prudentiële vereisten op¹²². Tot slot informeert de mededeling van de FSMA en de NBB de betrokken instellingen over de aanvangsdatum van die verschillende verplichtingen.

¹²⁰ De vrijstelling als bedoeld in artikel 89 van de EMIR-verordening is echter beperkt in de tijd.

¹²¹ Artikel 4.2 van de EMIR-verordening.

¹²² Titel III van de EMIR-verordening.

1.2. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

1.2.1. Genoteerde vennootschappen

Bpost: boekhoudkundige aangelegenheden - Marketing- en premarketingaspecten in het kader van een openbare aanbieding

In het kader van de beursintroductie van bpost heeft de FSMA zich onder meer gebogen over bepaalde aspecten van financiële informatieverstrekking in het prospectus en de publiciteit in verband met de verrichting.

Verwijzing naar financiële gegevens die niet in de geauditeerde geconsolideerde jaarrekening aan bod komen

Bij het onderzoek van het ontwerp-prospectus stelde de FSMA vast dat bpost bij de beschrijving van haar historische prestaties in belangrijke mate verwees naar 'genormaliseerde' cijfers, waarbij zij het effect van niet-recurrente elementen op het resultaat elimineert (bijvoorbeeld genormaliseerde EBIT, genormaliseerde winst, ...). Tussen deze genormaliseerde cijfers en de overeenkomstige cijfers uit de geauditeerde geconsolideerde jaarrekening werden significante verschillen vastgesteld.

Het gebruik van maatstaven waarbij het effect van niet-recurrente elementen wordt geëlimineerd, kan een toegevoegde waarde leveren op het vlak van de begrijpelijkheid en de duidelijkheid van een prospectus. Toch is de FSMA van oordeel dat in dergelijke gevallen de nodige omzichtigheid aan de dag moet worden gelegd. Het gaat immers om cijfers die een verkeerd beeld zouden kunnen geven en die overigens niet geauditeerd zijn.

Bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van het gebruik van 'genormaliseerde cijfers' in het prospectus heeft de FSMA zich gebaseerd op de aanbevelingen van ESMA over de consistente implementatie van de prospectusverordening, en meer in het bijzonder op de aanbeveling over de financiële gegevens die niet in de geauditeerde jaarrekeningen aan bod komen¹²³. In casu heeft de FSMA erop toegezien dat bij de informatieverstrekking in het prospectus volgende elementen in acht werden genomen:

- identificatie: bij het gebruik van maatstaven die niet in de geauditeerde rekening aan bod komen moet duidelijk worden aangegeven dat het om niet-geauditeerde cijfers gaat;
- duidelijke definitie: de verklarende woordenlijst moet een duidelijke definitie bevatten van de maatstaven die niet in de geauditeerde rekeningen aan bod komen;
- basis voor berekening: de algemene criteria die worden gehanteerd voor de selectie van de niet-recurrente elementen moeten worden opgenomen in het prospectus. Deze criteria moeten voor elke gepresenteerde periode consistent worden gehanteerd. Bovendien moet het prospectus een reconciliatie bevatten tussen de niet-geauditeerde en de overeenkomstige geauditeerde cijfers over de laatste drie boekjaren;
- presentatie enkel in combinatie met de geauditeerde cijfers: alle tabellen in het prospectus waarin genormaliseerde cijfers worden gepresenteerd bevatten eveneens de overeenkomstige geauditeerde cijfers.

¹²³ Zie ESMA update of the CESR recommendations: *The consistent implementation of Commission Regulation (EC) No 809/2004 implementing the Prospectus Directive* (gepubliceerd op 20 maart 2013), §§ 95 tot 97.

Historische segmentrapportering

Bpost was in 2005 op vrijwillige basis overgeschakeld van de Belgische boekhoudnormen naar de IFRS voor de opstelling van haar geconsolideerde jaarrekening. Aangezien IFRS 8 'Operationele Segmenten' enkel van toepassing is op entiteiten waarvan de schuld- of eigenvermogensinstrumenten worden verhandeld op een markt die toegankelijk is voor het publiek, bevatte de historische gepubliceerde financiële verslaggeving van bpost evenwel geen segmentinformatie.

Op grond van bijlage 1 van de prospectusverordening¹²⁴ moet de gecontroleerde historische financiële informatie over de laatste twee jaar in het prospectus worden *"opgesteld en gepresenteerd in een vorm die aansluit bij die welke voor de volgende gepubliceerde jaarrekening van de uitgevende instelling zal worden gebruikt, met inachtneming van de standaarden voor jaarrekeningen, de grondslagen voor financiële verslaggeving en de op jaarrekeningen toepasselijke wetgeving"*. In casu betekende dit onder meer dat de historische financiële informatie over de boekjaren 2011 en 2012 opgenomen in het prospectus moest worden aangevuld met alle segmentinformatie vereist door IFRS 8. Deze informatie moest eveneens geauditeerd worden.

Op 1 januari 2013 vond een wijziging plaats in de organisatiestructuur van bpost waardoor twee operationele segmenten werden samengevoegd tot één enkel segment. Als gevolg van deze samenvoeging wijzigde het aantal te rapporteren segmenten onder IFRS 8 van drie naar twee. Vervolgens rees de vraag of de segmentrapportering over de boekjaren 2011 en 2012 moest gebeuren op basis van de oude dan wel de nieuwe segmenten. In dit kader oordeelde de FSMA dat de historische financiële informatie moest worden opgesteld op basis van de organisatiestructuur in voege op de historische rapporteringsdatum. Concreet werd de historische segmentinformatie in het prospectus uitgebreid met informatie over de drie te rapporteren segmenten met betrekking tot de boekjaren 2011 en 2012. Deze meer gedetailleerde historische informatie leverde relevante informatie op voor een potentiële investeerder zonder de leesbaarheid van het prospectus in het gedrang te brengen.

Marketing- en premarketingaspecten in het kader van een openbare aanbieding

In het kader van de openbare aanbieding van aandelen heeft bpost een grote premarketing-campagne gevoerd, waarbij al reclame werd verspreid vóór de effectieve opening van de aanbieding en zelfs vóór de goedkeuring van het prospectus door de FSMA.

De prospectuswet sluit niet uit dat een emittent reclame verspreidt vóór de FSMA het prospectus heeft goedgekeurd. Artikel 60 van de prospectuswet bepaalt echter dat de reclame in dat geval door de FSMA moet zijn goedgekeurd. Die premarketingmogelijkheid wordt ook door de prospectusrichtlijn voorzien. Die stelt ter zake evenwel dat de reclame moet aankondigen dat een prospectus zal worden goedgekeurd, en dat de informatie in de reclame steeds moet overeenstemmen met de informatie in het prospectus.

Om te kunnen garanderen dat de reclame die vóór de goedkeuring van het prospectus wordt verspreid, wel degelijk strookt met de in het prospectus vermelde informatie, is de FSMA van oordeel dat zij reclame voor premarketingdoeleinden enkel kan goedkeuren als die zich beperkt tot de aankondiging van de toekomstige aanbieding. Zij acht het immers niet opportuun reclame goed te keuren die detailinformatie over de verrichting of de emittent bevat,

¹²⁴ Item 20.1 van Bijlage I van de prospectusverordening.

omdat die informatie eventueel in strijd zou kunnen zijn met de informatie in het prospectus dat pas later zal worden goedgekeurd. Het is inderdaad niet mogelijk te anticiperen op de inhoud van een prospectus dat, op het moment van de premarketingcampagne, nog niet helemaal is gefinaliseerd.

Bijgevolg mag de reclame die vóór de goedkeuring van het prospectus wordt verspreid, geen informatie bevatten waarvan de FSMA niet kan controleren of zij al dan niet compatibel is met het prospectus.

Naast de premarketingcampagne hebben bpost en de banken van het plaatsingssyndicaat ook na de goedkeuring van het prospectus door de FSMA een marketingcampagne gevoerd. Om de coherentie tussen het prospectus en de reclame te kunnen garanderen, zijn de risicofactoren in de reclame afgestemd op de risicofactoren in de samenvatting van het prospectus. Die samenvatting moet immers de door de beleggers vereiste kerngegevens op beknopte wijze en in niet-technische bewoordingen vermelden. Aangezien het een samenvatting betreft, komen daarin niet noodzakelijk alle risico's aan bod die in het prospectus worden besproken, maar enkel de voor de beleggers meest pertinente risico's. De FSMA heeft het dus wenselijk geacht dat de in de samenvatting van het prospectus vermelde risicofactoren als dusdanig in reclame van een zekere omvang worden vermeld, waardoor kan worden vermeden dat in de reclame een nieuwe selectie van risico's wordt gemaakt. Het is evenwel mogelijk dat de FSMA haar standpunt zal moeten verfijnen in functie van het betrokken dossier, met name wanneer het gaat om documenten die niet door haar zijn goedgekeurd.

Niet IFRS-conforme saldering van een leasevordering met een schuld

Tijdens het onderzoek van een registratiedocument van een beursgenoteerde vennootschap is de FSMA op een niet-geoorloofde saldering in de IFRSrekeningen gestoten.

De verrichtingen aan de basis van deze saldering hadden betrekking op de verhuuractiviteit van de betrokken vennootschap, waarbij ze informaticamaterieel aankocht om dit vervolgens aan haar klanten te verhuren. Deze huurcontracten werden geclassificeerd als financiële leases.

In overeenstemming met IAS 17.36 moet een leasinggever of *lessor* (de beursgenoteerde vennootschap) activa aangehouden op grond van een financiële lease in de balans opnemen en als vordering presenteren, waarbij het bedrag gelijk moet zijn aan de netto-investering in de lease. De netto-investering in de lease stemt overeen met de verdisconteerde waarde van (1) de door de *lessor* te ontvangen minimale leasebetalingen op grond van een financiële lease, en (2) de eventuele ongegarandeerde restwaarde¹²⁵ die de *lessor* toekomt.

In de meeste gevallen financiert de beursgenoteerde vennootschap het aangekochte informaticamaterieel als volgt:

- ze cedeert de vordering die overeenstemt met de minimale leasebetalingen (cessie zonder verhaal tegenover de beursgenoteerde vennootschap) aan een herfinancieringsinstelling, waardoor die vordering uit haar balans verdwijnt. Op de balans van de beursgenoteerde vennootschap blijft wel een vordering staan die overeenstemt met de verdisconteerde waarde van de ongegarandeerde restwaarde;

¹²⁵ De restwaarde is de waarde van het geleasede actief op het einde van het leasingcontract. De ongegarandeerde restwaarde is het gedeelte van de restwaarde van het geleasede actief waarvan de realisatie door de leasinggever niet is verzekerd of alleen wordt gegarandeerd door een met de leasinggever verbonden partij.

- ze gaat eveneens een lening aan bij de herfinancieringsinstelling ter financiering van (een gedeelte van) de ongegarandeerde restwaarde.

Contract per contract saldeerde de beursgenoteerde vennootschap de leasevordering op de actiefzijde van de balans (en die overeenstemde met de verdisconteerde waarde van de ongegarandeerde restwaarde) met het bedrag van de schuld ten opzichte van de herfinancieringsinstelling (die overeenstemde met de financiering van de restwaarde) op het passief. Naargelang het saldo van de saldering positief of negatief was, werd er respectievelijk een netto-vordering (op het actief) of een netto-schuld (op het passief) opgenomen in de balans ter waarde van dit saldo.

Volgens de beursgenoteerde vennootschap zorgde deze saldering voor een beter economisch beeld van de toekomstige verwachte kasstroom dan bij een afzonderlijke voorstelling van het actief en het passief.

Zowel de beursgenoteerde vennootschap als haar revisor erkenden dat deze saldering niet IFRS-conform is, maar vonden het effect ervan niet van materieel belang ten opzichte van het balanstotaal. Zonder compensatie zou het balanstotaal respectievelijk 3,3 % en 4,5 % hoger zijn geweest in de jaren 2012 en 2011.

De FSMA was het niet eens met deze werkwijze. IAS 1.32 bepaalt dat een entiteit activa en verplichtingen niet mag salderen, tenzij dit door een IFRS is voorgeschreven of toegestaan. IFRSs voorzien niet in de saldering van een dergelijke leasevordering en schuld.

IAS 32 bevat regels over de saldering van financiële activa en verplichtingen¹²⁶. IAS 32.42 bepaalt dat een financieel actief en een financiële verplichting moeten worden gesaldeerd en dat het nettobedrag in de balans moet worden opgenomen als en alleen als een entiteit:

- a) een in rechte afdwingbaar recht heeft om de opgenomen bedragen te salderen; en
- b) plant om de verplichting op nettobasis af te wikkelen of om de vordering te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

Aangezien de leasevordering en de verplichting met verschillende niet-gerelateerde partijen zijn, konden de verplichting en de vordering niet gelijktijdig op een nettobasis worden afgewikkeld. Bovendien bestond er ook geen afdwingbaar recht om de opgenomen bedragen te salderen. De saldering was dus niet voorgeschreven of toegelaten door IFRS.

De FSMA was bovendien van oordeel dat de saldering wel een effect van materieel belang had op de rekeningen. Zij leidde immers tot een onderschatting van de vaste activa met respectievelijk 7,9 % en 11,8 % in 2012 en 2011 en een onderschatting van respectievelijk 17,3 % en 27 % van de langlopende verplichtingen in dezelfde jaren.

Op vraag van de FSMA heeft de beursgenoteerde vennootschap in het registratiedocument¹²⁷ (zowel bij de jaarrekening als bij de halfjaarcijfers) vermeld dat deze saldering niet IFRS-conform was. Verder heeft ze de cijfers zonder saldering vermeld. De FSMA heeft de beursgenoteerde vennootschap er ten slotte op gewezen dat dit in de volgende jaarrekening moet worden gecorrigeerd.

¹²⁶ IAS 32 is van toepassing op financiële instrumenten (IAS 32.4). Men kan evenwel betwijfelen of de leasevordering (die overeenstemde met de ongegarandeerde restwaarde die de leasinggever toekomt) wel onder het toepassingsgebied van IAS 32 valt aangezien ze niet lijkt te voldoen aan de definitie van een financieel instrument zoals omschreven in IAS 32.11.

¹²⁷ Op de website van de vennootschap heeft ze bij haar jaarverslag en bij haar halfjaarverslag verwezen naar de aangepaste informatie opgenomen in het registratiedocument.

Procedure tot waarschuwing van de naamloze vennootschap De Rouck Geomatics

De FSMA heeft vastgesteld dat De Rouck Geomatics, een op Alternext genoteerde emittent, geen nieuwe commissaris had aangesteld naar aanleiding van zijn jaarlijkse algemene vergadering, terwijl het mandaat van zijn vorige commissaris was afgelopen.

Na tussenkomst van de FSMA heeft de emittent in een persbericht op 13 december 2012 aangekondigd dat op 30 januari 2013 een buitengewone algemene vergadering zou plaatsvinden om tot de benoeming van een commissaris over te gaan.

Omdat de FSMA begin februari 2013 nog steeds niet op de hoogte was gebracht van enige publicatie, heeft zij de emittent om uitleg gevraagd. Die erkende niet alleen dat hij de aangekondigde algemene vergadering niet had bijeengeroepen, wat meteen ook impliceerde dat die vergadering nooit had plaatsgevonden, maar ook dat hij had nagelaten de markt van die omstandigheden in kennis te stellen.

Met toepassing van artikel 43, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 14 november 2007¹²⁸ heeft de FSMA daarop beslist om op 20 maart 2013 een waarschuwing te publiceren in verband met het niet verstrekken van informatie aan de markt door en het ontbreken van een commissaris bij de emittent, nadat deze de gelegenheid had gekregen om zijn opmerkingen kenbaar te maken. Omdat de raad van bestuur van de emittent een revisor had belast met de certificering van zijn financiële staten 2012, heeft de FSMA in haar waarschuwing onderstreept dat de certificering van de financiële staten van de emittent door een bedrijfsrevisor niet als een certificering door een door de algemene vergadering benoemde commissaris kon worden beschouwd.

Sindsdien heeft de emittent de situatie geregulariseerd: tijdens een buitengewone algemene vergadering op 14 mei 2013 is immers alsnog een nieuwe commissaris benoemd.

Afwijking op de toepassing van de bepalingen inzake vrijwillige openbare overnamebiedingen

Global Graphics, een Europese vennootschap (SE) met statutaire zetel in Frankrijk waarvan het aandeel sinds 17 april 2001 wordt verhandeld op NYSE Euronext Brussels, kondigde met een persbericht van 15 april 2013 de uitvoering van een juridische reorganisatie aan.

Eén van de onderdelen van deze reorganisatie bestond in het voorstel aan de algemene vergadering van 18 oktober 2013 om de statutaire zetel te verplaatsen van Frankrijk naar het Verenigd Koninkrijk.

Bij een verplaatsing van de statutaire zetel van een SE buiten Frankrijk voorziet het toepasselijke Frans recht in de mogelijkheid voor de aandeelhouders om aan de emittent te vragen dat deze hun aandelen overneemt¹²⁹. Om van dit overnamerecht gebruik te kunnen maken, mag een aandeelhouder tijdens de algemene vergadering niet instemmen met de beslissing tot zetelverplaatsing en moet hij vervolgens een uitdrukkelijk schriftelijk verzoek tot overname

¹²⁸ Artikel dat door artikel 4 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten van toepassing is verklaard op emittenten waarvan de financiële instrumenten tot de verhandeling op Alternext zijn toegelaten.

¹²⁹ Zie artikel L229-2, alinea 1, 2 en 3 van de *Code français du commerce*.

van zijn aandeel richten aan de emittent¹³⁰. Voldoet een aandeelhouder aan deze cumulatieve voorwaarden dan is de emittent verplicht om hem door middel van een aangetekende brief met ontvangstmelding een bod te richten tot overname van zijn aandeel¹³¹. In haar communicatie over de voorgenomen zetelverplaatsing heeft Global Graphics gewezen op het bestaan van dit overnamerecht en de cumulatieve voorwaarden die moeten zijn vervuld om van dit recht gebruik te kunnen maken.

Deze wettelijk voorgeschreven uitstapmogelijkheid voor aandeelhouders die niet instemmen met de zetelverplaatsing impliceert voor de emittent een verplichte inkoop van eigen aandelen. In de situatie van Global Graphics kon dit aanleiding geven tot een toepassing van de Franse en Belgische regels inzake openbare overnamebiedingen.

Uit de verplichte inkoop van eigen aandelen kon naar Frans recht voor de feitelijk controlerende aandeelhouder van Global Graphics, de Stichting Andlinger & Co. Euro-Foundation, een biedplicht ontstaan. Aan het rechtstreeks belang van 28,02 % in het bezit van deze controlerende aandeelhouder worden immers voor de doeleinden van de Franse overnamewetgeving, en meer bepaald voor de beoordeling van de overschrijding van de 30 % drempel die een biedplicht doet ontstaan, de eigen aandelen in het bezit van de gecontroleerde vennootschap toegevoegd¹³². Door als voorwaarde voor de zetelverplaatsing te bepalen dat maximaal 1 % van de eigen aandelen kon worden ingekocht, werd vermeden dat deze inkopen zouden resulteren in een overschrijding van de 30 % drempel en hierdoor een biedplicht naar Frans recht zou ontstaan. Bij ontstentenis van een verplicht bod in Frankrijk kon er per definitie ook geen verplichte openstelling plaatsvinden in België¹³³. Er kon om die reden evenmin een Belgisch luik inzake de geboden vergoeding en de biedingsprocedure bestaan¹³⁴. In elk geval kon er bij gebrek aan een statutaire zetel in België uit deze verrichting nooit een biedplicht naar Belgisch recht ontstaan¹³⁵.

Indien het bod als een vrijwillig bod naar Frans recht zou moeten worden beschouwd, zou dit evenmin een toepassing van de Belgische overnamebepalingen met zich meebrengen, vermits het een bod tot inkoop van eigen aandelen betreft¹³⁶.

Indien echter ten minste 150 aandeelhouders in België zich zouden verzetten tegen de zetelverplaatsing en uitdrukkelijk om de overname van hun aandeel zouden verzoeken, zou dit aanleiding geven tot een toepassing van de Belgische bepalingen inzake de vrijwillige openbare overnamebiedingen. Het bod tot overname dat Global Graphics in dat geval verplicht tot deze aandeelhouders zou moeten richten, zou dan immers een openbaar karakter in België verkrijgen¹³⁷.

Om deze reden heeft Global Graphics de FSMA verzocht om haar een afwijking te verlenen op de toepassing van de bepalingen inzake de vrijwillige openbare overnamebiedingen, inzonderheid het hoofdstuk II 'Vrijwillig openbaar overnamebod' van het overnamebesluit, voor het geval het verplicht door haar uit te brengen inkoopbod een openbaar karakter in

130 Dit verzoek moet gebeuren door middel van een aangetekende brief met ontvangstmelding binnen de maand na de publicatie van de beslissing van de algemene vergadering over de zetelverplaatsing in een Franse krant en in de *Bulletin des annonces légales obligatoires*. Zie artikel R229-6 van de *Code français du commerce*.

131 Dit bod moet worden uitgebracht binnen de 15 dagen na ontvangst van het verzoek tot overname van de betreffende aandeelhouders. Zie artikel R229-7 van de *Code français du Commerce*.

132 Zie artikel L433-3, I, lid 1 en 2 van de *Code monétaire et financier*, artikel 234-2, lid 1 van het *Règlement Général de l'AMF* en artikel L233-9 van de *Code français de commerce*.

133 Zie artikel 4, § 4, lid 2 van de overnamewet.

134 Zie artikel 4, § 1, 3° van de overnamewet.

135 Zie artikel 4, § 1, 2° en artikel 5 van de overnamewet en artikel 49 van het overnamebesluit.

136 Zie artikel 4, § 2, 3° en artikel 4, § 4, lid 1 van de overnamewet.

137 Artikel 4, § 1, 1° overnamewet *juncto* artikel 6 overnamewet. Het is zeer aannemelijk dat de aangetekende brief met ontvangstmelding die uitgaat van de emittent valt onder de definitie van 'reclamemiddel' uit artikel 6, § 2, lid 2, 2° van de overnamewet. Op het ogenblik van het verzoek tot het bekomen van een afwijking bedroeg de wettelijke drempel ten minste 100 personen.

België zou verkrijgen. Global Graphics verantwoordde dit verzoek in het licht van de richtsnoeren uit artikel 9 van de overnamewet op grond van de specifieke beschermingsregeling die naar Frans recht is uitgewerkt voor de aandeelhouders die zich verzetten tegen de zetelverplaatsing.

De FSMA ging akkoord met de stelling dat geen afbreuk werd gedaan aan de richtsnoeren uit artikel 9 van de overnamewet. Daarom heeft zij beslist om deze afwijking toe te staan voor zover de Belgische bepalingen inzake vrijwillige openbare overnamebiedingen toepassing zouden vinden als gevolg van de verplichte toepassing van de Franse wettelijke procedure tot overname. Een toepassing van de Belgische regels inzake vrijwillig inkoopbod op deze situatie zou er immers toe leiden dat de Belgische overnamewetgeving het recht toekent aan alle aandeelhouders om op het inkoopbod in te gaan, terwijl de vennootschap overeenkomstig het Franse recht net enkel een bod tot overname moet richten aan die aandeelhouders die niet instemmen met de zetelverplaatsing en die uitdrukkelijk om de inkoop vragen. Deze ongewenste situatie werd door het verlenen van de afwijking voorkomen.

Met een persbericht van 21 oktober 2013 maakte Global Graphics bekend dat de algemene vergadering op 18 oktober 2013 het voorstel tot zetelverplaatsing heeft goedgekeurd. Slechts vijf aandeelhouders hebben tijdens deze algemene vergadering niet ingestemd met de zetelverplaatsing. Luidens een persbericht van 26 november 2013 ontving Global Graphics van deze vijf aandeelhouders een schriftelijk verzoek tot overname van hun aandeel en zal zij hen een bod tot overname van hun aandelen richten. Gezien het beperkt aantal aandeelhouders dat van dit overnamerecht gebruik heeft gemaakt, werd geen concrete uitwerking gegeven aan de door de FSMA verleende afwijking.

Voorstelling van het resultaat van een niet-operationele vennootschap opgenomen volgens de “equity-methode” buiten het operationeel resultaat

Een beursgenoteerde vennootschap heeft de FSMA de vraag voorgelegd of zij het resultaat van naar haar mening niet-operationele *joint ventures*, opgenomen volgens de “equity-methode”, kon voorstellen buiten het operationeel resultaat.

Op dat ogenblik werd het aandeel van de beursgenoteerde vennootschap in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* voorgesteld als onderdeel van het operationeel resultaat (EBIT).

De vennootschap had het plan opgevat om de presentatie van haar overzicht van winst of verlies te wijzigen. Het aandeel in de winst of het verlies van niet-operationele geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* die worden verwerkt volgens de “equity-methode” zou vlak vóór het “resultaat vóór belastingen” komen. Voor de operationele geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* die worden verwerkt volgens de “equity-methode” zou er niets veranderen.

Een entiteit die wordt verwerkt volgens de “equity-methode” wordt door de vennootschap als “operationeel” geclassificeerd als zij voldoet aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- de activiteit van de entiteit houdt verband met de operationele activiteiten van de groep;
- de elementen in het overzicht van winst of verlies zijn voornamelijk operationeel van aard: indien de resultaten hoofdzakelijk financieel zijn, kan ervan worden uitgegaan dat het om een niet-operationele entiteit gaat;
- ingeval het om een industriële entiteit gaat, moet zij de productie gestart hebben.

Het eerste toepassingsgeval waarvoor de vennootschap de presentatie wenste te wijzigen, is een *joint venture* die zich in een opstartfase bevindt en een andere functionele valuta hanteert dan de groep. De activa van deze *joint venture* bestaan hoofdzakelijk uit een fabriek in aanbouw.

De vennootschap wees erop dat de resultaten van een startend bedrijf qua aard beduidend verschillen van de resultaten van een operationele entiteit aangezien zij grotendeels bestaan uit financiële resultaten die niet operationeel zijn van aard - bijvoorbeeld de gevolgen van wisselkoerswijzigingen die niet worden beschouwd als een aanpassing van de rentekosten conform IAS 23.6 (e) - en andere lasten bevatten die niet kunnen worden geactiveerd als deel van de fabriek in aanbouw. De vennootschap haalde tevens aan dat deze resultaten verschillen van het soort lasten dat zij moet dragen voor haar dochterondernemingen die zich in een opstart-/uitbouwfase bevinden aangezien de *joint venture* in een andere regio actief is en een andere functionele valuta heeft.

Volgens de vennootschap bevatten de IFRSs onvoldoende richtlijnen voor de presentatie van dergelijke resultaten. IAS 1.82 c) eist dat er ten minste een afzonderlijke post wordt opgenomen in het overzicht van winst of verlies voor het aandeel in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* die worden verwerkt volgens de “*equity*-methode”, maar geeft niet aan waar die post moet worden gepresenteerd en verbiedt evenmin het gebruik van twee posten¹³⁸.

Bovendien was de vennootschap van oordeel dat deze wijziging in de grondslagen voor financiële verslaggeving de transparantie ten goede zou komen en zou leiden tot een betrouwbaare en meer relevante informatieverstrekking.

Na overleg binnen EECS heeft de FSMA volgend standpunt ingenomen. Volgens de FSMA is er effectief geen plaats waar de resultaten van de volgens de “*equity*-methode” verwerkte vennootschappen verplicht moeten worden voorgesteld, en kunnen argumenten worden aangevoerd om die resultaten op te nemen in het deel van het overzicht van winst of verlies dat betrekking heeft op de operationele, financiële of beleggingsactiviteiten. Als ervoor wordt geopteerd om de resultaten voortaan in een andere categorie voor te stellen, moet die verandering, conform IAS 8, als een wijziging van de grondslagen voor financiële verslaggeving worden gezien, en moet die te verantwoorden zijn door het feit dat de jaarrekening op die manier betrouwbaare en meer relevante informatie verstrekt¹³⁹. Gelet op de mogelijkheid om bijkomende posten op te nemen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten of in het overzicht van winst of verlies, kan worden gesteld dat een entiteit ervoor kan opteren twee posten te gebruiken voor de voorstelling van haar aandeel in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* die volgens de “*equity*-methode” zijn opgenomen.

De FSMA heeft de vennootschap er evenwel op gewezen dat, wanneer ze ervoor kiest om het resultaat van operationele activiteiten in het overzicht van winst of verlies bekend te maken, ze er overeenkomstig IAS 1, BC 56¹⁴⁰ voor moet zorgen dat dit resultaat representatief is voor wat normalerwijze als operationeel resultaat wordt aanzien.

¹³⁸ Met name een afzonderlijke post voor operationele en voor niet-operationele deelnemingen en *joint ventures* die worden verwerkt volgens de “*equity*-methode”.

¹³⁹ Volgens IAS 8.14 mag een entiteit een grondslag voor financiële verslaggeving alleen wijzigen als die wijziging tot een jaarrekening leidt die betrouwbaare en meer relevante informatie verstrekt over de gevolgen van transacties, andere gebeurtenissen en omstandigheden voor de financiële positie, financiële prestatie of kasstromen van de entiteit.

¹⁴⁰ Volgens IAS 1, BC 56 moet de entiteit ervoor zorgen dat het vermelde bedrag representatief is voor de activiteiten die normaliter als “operationeel” zouden worden beschouwd. Volgens de IASB zou het misleidend zijn en zou de vergelijkbaarheid van de jaarrekening in het gedrang komen als exploitatieposten uit de resultaten van de operationele activiteiten zouden worden uitgesloten, zelfs als die praktijk gangbaar zou zijn in de betrokken sector. Het zou bijvoorbeeld niet gepast zijn om posten die duidelijk verband houden met de operationele activiteiten (zoals afschrijvingen van voorraden en reorganisatie- en overplaatsingskosten), uit te sluiten omdat zij niet regelmatig voorkomen of weinig frequent zijn, dan wel - qua bedrag - ongebruikelijk zijn. Tegelijkertijd zou het ongepast zijn om posten uit te sluiten omdat zij geen kasstromen impliceren, zoals afschrijvings- en amortisatiekosten.

De activiteiten van het startende bedrijf zijn van dezelfde aard als sommige kernactiviteiten van de groep. Bovendien vormen opstartactiviteiten die dezelfde zijn als sommige kernactiviteiten in nieuwe regio's, een onderdeel van het normale bedrijf van een groep.

Zodra een vennootschap heeft beslist om haar aandeel in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* als een onderdeel van het operationeel resultaat voor te stellen, is er geen enkele reden om dat aandeel niet bij het operationeel resultaat te verwerken op grond van de overweging dat de betrokken entiteit zich in een opstartfase bevindt, als de activiteiten die worden opgestart van dezelfde aard zijn als de huidige kernactiviteiten van de groep.

Sommige financiële resultaten hangen af van de financieringswijze van de groep. Andere financiële resultaten hangen af van de regio waarin en de manier waarop een groep functioneert. Het feit dat een groep zich in een opstartfase bevindt, is geen geldige reden om te stellen dat deze financiële resultaten geen operationele resultaten zouden zijn, precies omdat het opstarten van nieuwe vennootschappen een activiteit is die beschouwd wordt als een onderdeel van de normale bedrijfspraktijken van een groep. Zodra een vennootschap heeft beslist om haar aandeel in de winst of het verlies van geassocieerde deelnemingen en *joint ventures* bij het operationeel resultaat op te nemen, is er geen enkele reden om dat aandeel niet bij het operationeel resultaat op te nemen omdat de entiteit aanzienlijke financiële resultaten boekt wanneer die als een onderdeel van het normale bedrijf moeten worden gezien (zoals het effect van wisselkoerswijzigingen, zie hoger).

De FSMA heeft geconcludeerd dat de voorgestelde verandering in de grondslagen voor financiële verslaggeving geen jaarrekening zou opleveren die betrouwbare en meer relevante informatie verstrekt, omdat de activiteiten van de *joint venture* in de opstartfase tot de kernactiviteiten van de groep behoren. Bovendien heeft de FSMA geoordeeld dat, gelet op de door vennootschap gemaakte keuze om de resultaten van volgens de "equity-methode" opgenomen operationele vennootschappen in het operationeel resultaat voor te stellen, de resultaten van de opstartende vennootschap als operationele resultaten moeten worden voorgesteld.

1.2.2. Openbare overnamebiedingen

De aanvaardingsperiode van een openbaar overnamebod

Vrijwillige verlenging van de aanvaardingsperiode van een bod - Voorwaarden

Canon Europa lanceerde een vrijwillig openbaar overnamebod op I.R.I.S. Group. Het bod was onderworpen aan de opschortende voorwaarde van een beslissing van de Europese mededingingsautoriteit. Die beslissing werd verwacht in de loop van de door Canon Europa vooropgestelde aanvaardingsperiode van het bod (van 6 februari tot 20 maart 2013), maar er bestond geen absolute zekerheid dat de beslissing effectief vóór 20 maart 2013 gekend zou zijn. Om daar rekening mee te houden, stond het de bieder uiteraard vrij om onmiddellijk te opteren voor de wettelijk bepaalde maximumduur van de aanvaardingsperiode¹⁴¹. De bieder wenste die periode evenwel niet nodeloos lang te maken en stelde voor om zich in het prospectus het recht voor te behouden om de aanvaardingsperiode met twee weken te

¹⁴¹ Luidens artikel 30, eerste lid van het overnamebesluit mag de aanvaardingsperiode van een bod maximum tien weken bedragen.

verlengen voor het geval hij niet vóór 20 maart 2013 op de hoogte zou zijn van de beslissing van de mededingingsautoriteit.

Het overnamebesluit voorziet enkel gevallen waarin een bod verplicht verlengd en verplicht heropend moet worden¹⁴², maar bepaalt niets over vrijwillige verlenging of vrijwillige heropening. De FSMA heeft echter in het verleden al aanvaard dat een bod vrijwillig werd heropend, op voorwaarde dat (i) er tussen de eerste dag van de eerste aanvaardingsperiode en de laatste dag van de aanvaardingsperiode van het heropende bod niet meer dan tien weken verlopen¹⁴³ en (ii) op voorwaarde dat de bieder zich in het prospectus het recht voorbehield om zulke vrijwillige heropening te doen. In casu wenste Canon Europa de mogelijkheid te hebben om de aanvaardingsperiode vrijwillig te verlengen. De FSMA heeft nu ook het principe van vrijwillige verlenging aanvaard, op voorwaarde dat de totale termijn van tien weken niet werd overschreden en voor zover er in het prospectus melding van werd gemaakt.

Uiteindelijk was de beslissing van de Europese mededingingsautoriteit bekend vóór 20 maart 2013, zodat de verlenging niet nodig was.

Vrijwillige heropening van een bod - Voorwaarden - Afwijking verleend door de FSMA

Vermits bieder Canon Europa op 20 maart 2013 meer dan 90 % van de stemrechtverlenende effecten van I.R.I.S. Group bezat, diende hij, overeenkomstig artikel 35, 1° van het overnamebesluit, over te gaan tot een verplichte heropening van het bod. Canon Europa heropende het bod gedurende 15 werkdagen, met name van 27 maart tot 27 april 2013. Na afloop van het heropende bod bezat Canon Europa 94,07 % van de stemrechtverlenende effecten van I.R.I.S. Group.

Dit percentage volstond niet om te kunnen overgaan tot een vereenvoudigd uitkoopbod. Luidens artikel 42 van het overnamebesluit kan de bieder immers slechts zo'n uitkoopbod doen als hij, ingevolge een openbaar bod of de heropening ervan, (i) 95 % bezit van het kapitaal waaraan stemrechten zijn verbonden en tevens 95 % van de stemrechtverlenende effecten en (ii) effecten heeft verworven die ten minste 90 % vertegenwoordigen van het door het bod bestreken kapitaal waaraan stemrechten zijn verbonden. De tweede voorwaarde, de zogenaamde succesvoorwaarde, was vervuld¹⁴⁴, maar de eerste niet. Omdat de bieder een uitkoopbod wou doen, wenste hij het bod nog eens gedurende een drietal weken vrijwillig te heropenen.

Zoals hoger vermeld, heeft de FSMA geen bezwaar tegen een vrijwillige heropening van een bod voor zover er tussen de eerste dag van de eerste aanvaardingsperiode en de laatste dag van de aanvaardingsperiode van het heropende bod niet meer dan tien weken verlopen. Die voorwaarde was in dit geval niet vervuld, omdat er tussen 6 februari en 27 april 2013 al meer dan tien weken waren verlopen. Om die reden vroeg Canon Europa aan de FSMA om een afwijking van artikel 30, eerste lid van het overnamebesluit te verlenen.

De FSMA heeft de gevraagde afwijking toegestaan. Zij deed immers in geen enkel opzicht afbreuk aan de gelijkwaardige behandeling van de houders van effecten¹⁴⁵, aangezien voor de heropening van het bod dezelfde voorwaarden golden als voorgesteld in het kader van de initiële aanvaardingsperiode en de verplichte heropening. Bovendien was voldaan aan de voorwaarde dat het bod succesvol moest zijn en bezat de bieder, na de initiële aanvaardings-

¹⁴² Zie bijvoorbeeld artikel 31, artikel 40, § 1, tweede lid, 4° (verlenging) en artikel 35 (heropening) van het overnamebesluit.

¹⁴³ Dat betekent dat voor de berekening van de termijn van tien weken zowel rekening wordt gehouden met de periodes tijdens dewelke het bod open is als met de periode tussen de initiële en de volgende aanvaardingsperiode tijdens dewelke het bod gesloten is.

¹⁴⁴ Vermits de bieder bij de lancering van het bod ongeveer 17 % van de stemrechtverlenende effecten van I.R.I.S. Group bezat, kon hij er in het bod maximaal 83 % verwerven. Hij verwierf er ongeveer 77 % en dat is meer dan 90 % van 83 %.

¹⁴⁵ Zie richtsnoer van artikel 9, 1° van de overnamewet.

periode en de verplichte heropening van het bod, 94,07 % van het kapitaal van de doelvennootschap. Op grond hiervan oordeelde de FSMA dat deze afwijking de bescherming van de beleggers geenszins in het gedrang bracht en evenmin indruiste tegen het belang van de doelvennootschap¹⁴⁶. Tot slot was de heropening beperkt in de tijd, zodat men bezwaarlijk kon aanvoeren dat door het verlenen van de afwijking de doelvennootschap langer dan redelijk zou worden gehinderd in haar werkzaamheden¹⁴⁷.

Na afloop van het vrijwillig heropende bod bezat Canon Europa 95,98 % van de stemrecht-verlenende effecten van I.R.I.S. Group, wat voldoende was om over te gaan tot een vereenvoudigd uitkoopbod.

Openbare aanbiedingen tot omruiling van obligaties

Enkele genoteerde vennootschappen, namelijk Banimmo, UCB en Bekaert, hebben elk een openbaar ruilbod uitgebracht op door henzelf uitgegeven obligaties die op relatief korte termijn op vervalddag zouden komen.

Die aanbiedingen strekten ertoe de betrokken vennootschappen in staat te stellen voordeel te halen uit de gunstige marktvoorwaarden. Eén bod had betrekking op een deel van de obligaties die in het kader van één uitgifte waren geplaatst en waaraan dus dezelfde voorwaarden en looptijd waren gekoppeld, terwijl de andere twee aanbiedingen betrekking hadden op alle obligaties die tijdens eenzelfde uitgifte waren geplaatst. Het prospectus over het partiële bod vermeldde de gehanteerde methodes voor de toewijzing van de nieuwe obligaties. De beleggers konden immers worden geconfronteerd met de situatie waarin slechts een deel van de bestaande obligaties die zij in het ruilbod hadden ingebracht, tegen nieuwe obligaties zouden worden omgeruild.

Aan die aanbiedingen waren geen voorwaarden gekoppeld en de aanvaardingsperiode bedroeg telkens twee weken. Overigens moet worden genoteerd dat een bod op obligaties geen aanleiding kan geven tot een gedwongen inkoop van de bestaande obligaties die niet in het bod worden ingebracht. De artikelen 42 tot 44 van het overnamebesluit, die met name beschrijven onder welke voorwaarden een bieder tot een uitkoopbod kan overgaan, zijn immers - conform de artikelen 46, § 2, en 47¹⁴⁸ van datzelfde besluit - niet van toepassing op een bod op obligaties.

Voor twee van de betrokken aanbiedingen werd het prospectus, met toepassing van de in artikel 18, § 1, c), en § 2, c) van de prospectuswet¹⁴⁹ vermelde vrijstelling, opgesteld op basis van de bepalingen over openbare overnamebiedingen en niet op basis van de bepalingen van de prospectuswet. De bepalingen die gelden voor ruilaanbiedingen op obligaties, komen aan bod in de artikelen 46, § 2, en 47 van het overnamebesluit. Er moet worden genoteerd dat de schema's als bijlage bij het overnamebesluit niet gelden voor aanbiedingen op obligaties. Voor de derde verrichting werd het prospectus tegelijkertijd opgesteld met toepassing van de bepalingen over openbare overnamebiedingen en de bepalingen van de prospectuswet over openbare aanbiedingen van beleggingsinstrumenten, zonder dat daarbij gebruik werd gemaakt van de in artikel 18, § 1, c), en § 2, c) van de prospectuswet vermelde vrijstelling. De verklaring hiervoor was dat het aanbod van nieuwe obligaties ook in Luxemburg werd uitgebracht, en dat de bieder had gevraagd dat de goedkeuring van de aspecten met betrekking

¹⁴⁶ Zie richtsnoeren van artikel 9, 1° en 9, 3° van de overnamewet.

¹⁴⁷ Zie richtsnoer van artikel 9, 6° van de overnamewet.

¹⁴⁸ Artikel 47 verwijst naar artikel 46 voor de bepalingen die gelden voor aanbiedingen van obligaties. De tweede paragraaf van artikel 46 bevat een opsomming van de bepalingen die niet gelden bij aanbiedingen op obligaties.

¹⁴⁹ Deze bepaling voorziet in een vrijstelling van de prospectusplicht bij de plaatsing van in het kader van een openbaar ruilbod aangeboden instrumenten, voor zover het publiek informatie ontvangt die de FSMA als gelijkwaardig beschouwt. Daartoe is bij de opstelling van het prospectus over het openbaar ruilbod rekening gehouden met bijlagen IV en V bij de prospectusverordening.

tot het bod en de notering van de nieuwe obligaties, conform artikel 36 van de prospectuswet, ter kennis zou worden gebracht van de CSSF. Verder moet worden genoteerd dat een ruilbod op obligaties, volgens de Luxemburgse wetgeving, niet onderworpen is aan de regels inzake openbare overnamebiedingen. De Luxemburgse toezichthoudende autoriteit diende dus geen prospectus over het openbaar ruilbod goed te keuren of te erkennen.

Doelstelling van de aanbiedingen was de bestaande obligaties om te ruilen voor nieuwe obligaties. De nominale rentevoet van de bij het ruilbod aangeboden nieuwe obligaties was samengesteld uit drie elementen: (i) de door de markt verwachte rente voor een door de emittent uitgegeven obligatie met die looptijd, (ii) het uitstel en de spreiding van de latente meerwaarde van de bestaande obligaties, aangezien zij boven pari noteerden, en (iii) een ruilpremie om het ruilbod aantrekkelijker te maken voor de obligatiehouders. In bepaalde gevallen was, in de samenstelling van de rentevoet van de nieuwe obligaties, rekening gehouden met een plaatsingsprovisie.

Het actuariële nettorendement van de nieuwe obligaties werd op de voorpagina van het prospectus en in de reclamestukken vermeld. De FSMA heeft zich ertegen verzet dat een theoretische uitgifteprijs a pari bij de berekening van dit rendement als uitgangspunt zou worden gebruikt. Zij heeft gevraagd dat bij de berekening van het actuariële rendement van de nieuwe obligaties rekening zou worden gehouden met de waarde van de bestaande obligaties op het moment van het bod. Dit stemt overeen met de economische realiteit van een ruilbod op obligaties, in zoverre de nieuwe obligaties in zekere zin worden betaald door de afgifte van de bestaande obligaties. Het actuariële rendement van de nieuwe obligaties mag dus niet worden aangedikt door bij de berekening ervan uit te gaan van een theoretische uitgifteprijs a pari van de nieuwe obligaties.

Voor elk van de drie verrichtingen werd een memorie van antwoord opgesteld. De enige elementen die in die memories van antwoord werden opgenomen, waren die waarvan sprake in artikel 28, § 2 van het overnamebesluit, namelijk het aantal obligaties in het bezit van de bestuurders en gegevens over hun voornemen om hun obligaties al dan niet in het bod in te brengen¹⁵⁰.

Aangezien een bieder voornemens was om na afloop van het ruilbod over te gaan tot de inkoop van de obligaties, heeft de FSMA zich ook uitgesproken over de toepassing van artikel 45 van het overnamebesluit. Krachtens dat artikel is het de bieder gedurende een jaar na het einde van de biedperiode niet toegestaan om rechtstreeks of onrechtstreeks effecten te verwerven waarop het openbaar bod betrekking heeft, tegen voor de overdragers gunstiger voorwaarden dan deze bepaald in het openbaar bod, tenzij mits toekenning van het prijsverschil aan alle effectenhouders die op het bod zijn ingegaan. Die regel garandeert de gelijke behandeling van de effectenhouders na de biedperiode.

Bij een ruilbod op obligaties zou een letterlijke toepassing van die regel tot gevolg kunnen hebben dat de waarde van de oude obligaties op het moment van het bod als plafondprijs zou worden gebruikt, eventueel verhoogd met de biedpremie. Die prijs houdt echter geenszins rekening met het feit dat de prijs van de obligaties steeds meer de terugbetaalingswaarde benadert, naarmate die obligaties hun vervaldatum naderen. Bijgevolg heeft de FSMA gevraagd dat, voor de duur van het verbod, een dynamische plafondprijs zou worden berekend die evolueert in functie van de rentecurve op het moment van het bod, die de voor de emittent geldende rentevoeten weerspiegelt tussen die periode en de vervaldatum van de obligaties.

¹⁵⁰ Zie artikel 47 *juncto* artikel 46, § 2 van het overnamebesluit.

1.2.3. Openbare aanbiedingen

Overdracht van de bevoegdheid tot goedkeuring van een prospectus aan een buitenlandse toezichthouder

Conform de mogelijkheid voorzien in artikel 13 van de prospectusrichtlijn laat artikel 33 van de prospectuswet de FSMA toe om de goedkeuring van een prospectus waarvoor zij krachtens die wet bevoegd is, over te dragen aan een buitenlandse toezichthouder op voorwaarde dat die toezichthouder daarmee instemt en mits de FSMA ESMA daar vooraf van in kennis heeft gesteld¹⁵¹.

Tijdens het verslagjaar heeft de FSMA tweemaal haar goedkeuringsbevoegdheid overgedragen aan de Franse toezichthouder AMF, die hier telkens mee heeft ingestemd.

Het eerste dossier betrof een Belgische vennootschap die zich voornam een openbare aanbieding van effecten te doen waarvan de totale tegenwaarde meer dan 5.000.000 euro zou bedragen. Krachtens artikel 22, § 1 van de prospectuswet was de FSMA in beginsel bevoegd om dat prospectus goed te keuren. Omdat de vennootschap een notering wenste op Alternext Parijs, verzocht zij de FSMA haar bevoegdheid over te dragen aan de AMF. De FSMA heeft gevolg gegeven aan dat verzoek. Zij heeft daarbij rekening gehouden met de overweging dat het permanente toezicht op de vennootschap, na de openbare aanbieding van effecten en na de toelating tot de verhandeling op Alternext Parijs, aan de AMF zou toekomen. Het was dan ook logisch dat de AMF ook het prospectus zou goedkeuren.

Het tweede dossier betrof een Belgische vennootschap waarvan de aandelen al enkele jaren worden verhandeld op Alternext Parijs en die haar jaarlijks financieel verslag 2012 als registratiedocument wilde laten goedkeuren. In dit dossier werd dezelfde redenering gevolgd als in het eerste dossier.

Beursgang zonder tussenkomst van een door de emittent aangestelde Belgische tussenpersoon

De FSMA heeft het prospectus goedgekeurd voor de openbare aanbieding en toelating tot de verhandeling van de aandelen van de nv Cardio3 Biosciences op de gereguleerde markten Euronext Brussels en Euronext Paris.

Deze openbare aanbieding van aandelen was, zowel in België als in Frankrijk, gericht aan particuliere beleggers.

Voor de financiële dienstverlening deed de emittent een beroep op een vennootschap naar Nederlands recht en op een vennootschap naar Frans recht die respectievelijk optraden als algemene coördinator en als *bookrunner*.

Deze beide vennootschappen zijn beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere lidstaat van de EER en kennis hebben gegeven van hun voornemen om in België beleggingsdiensten te verlenen in het kader van het vrij verrichten van diensten.

¹⁵¹ Het voorafgaandelijk in kennis stellen van ESMA is een voorwaarde die werd toegevoegd door de wet van 17 juli 2013 en die op de besproken dossiers nog niet van toepassing was.

Het feit indachtig dat de aanbieding gericht was aan het Belgische (en Franse) publiek zonder aanstelling van enige Belgische financiële tussenpersoon, heeft de FSMA ertoe aangezet om er nauwlettend over te waken dat er een schijf van ten minste 10 % werd voorbehouden aan het Belgische publiek¹⁵² en streng toe te zien op de praktische modaliteiten die het Belgische publiek in acht moest nemen om in te gaan op de aanbieding.

De Belgische particuliere beleggers hebben zich gericht tot het loket van de Belgische tussenpersoon tot wie zij zich normaliter richten. Het is die Belgische tussenpersoon die, na de afsluiting van de aanbiedingsperiode, de inschrijvingsaanvragen heeft overgemaakt aan hetzij Euronext Brussels, hetzij de *bookrunner*. Voor deze operatie heeft Euronext Brussels de rol op zich genomen om de aanvragen van de beleggers te centraliseren. De FSMA heeft erop toegezien dat de plaatsingsorders van de (Belgische of Franse) particuliere beleggers op gelijke wijze werden behandeld, ongeacht de gekozen financiële tussenpersoon.

Uitgifte van een converteerbare obligatielening met warrants - Weigering nihil obstat

De raad van bestuur van een genoteerde vennootschap wenste binnen het kader van het toegestane kapitaal over te gaan tot de uitgifte van een converteerbare obligatielening met warrants. Overeenkomstig de artikelen 583 en 596 W.Venn. stelde de raad van bestuur daarom een bijzonder verslag op dat voorafgaandelijk aan deze uitgifte werd overgemaakt aan de FSMA.

Het bijzonder verslag preciseerde dat de obligaties een looptijd zouden hebben van 18 maanden en zouden worden uitgegeven in coupures van 50.000 euro. Daarom had de voorgenomen uitgifte in de stand van de wetgeving van dat ogenblik geen openbaar karakter.

De aan de potentiële investeerder voorgestelde vergoeding omvatte drie bestanddelen:

- een intrestvergoeding van 8 %;
- de mogelijkheid om elke obligatie op elk moment te converteren aan een conversieprijs die overeenstemde met 90 % van de gemiddelde slotkoers van het onderliggende aandeel gedurende een periode van 30 dagen voorafgaand aan de aanvraag tot conversie; en
- per coupure van 50.000 euro, de gratis toekenning van 25.000 warrants die elk recht gaven op de verwerving van één nieuw aandeel, een looptijd hadden van twee jaar en op elk ogenblik uitoefenbaar waren tegen een uitoefenprijs die een premie inhield van 8,11 % ten opzichte van de beurskoers op het moment van de indiening van het dossier.

Verder zouden de converteerbare obligaties worden geplaatst bij investeerders door bemiddeling van een financiële tussenpersoon. Het bijzonder verslag verduidelijkte dat deze financiële tussenpersoon autonoom tot de selectie van de investeerders zou overgaan en dat de vennootschap geen inspraak zou hebben in de initiële en finale keuze van de investeerders.

De FSMA was van oordeel dat de modaliteiten van de converteerbare obligatielening met warrants, inzonderheid de geboden vergoeding, onvoldoende werden verantwoord in het bijzonder verslag (i). Bovendien kwam de FSMA tot de vaststelling dat de omschrijving die in het bijzonder verslag werd gegeven van de respectieve rol van de vennootschap en de financiële tussenpersoon bij de plaatsing van de converteerbare obligaties en de selectie van de investeerders niet correct was (ii).

¹⁵² Artikel 4 van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 betreffende de primaire marktpraktijken.

- (i) Wat de vergoeding betreft, bleek dat zowel de voormelde individuele componenten van deze vergoeding, als hun combinatie zeer ongebruikelijk waren in het licht van de financiële praktijk in het algemeen en de leningsvoorwaarden van de vennootschap zoals die bleken uit recent door haar afgesloten leningen in het bijzonder.

De voorgestelde conversieprijs was ongewoon omdat deze werd berekend als een vaste korting van 10 % ten opzichte van de gemiddelde slotkoers van het onderliggende aandeel voorafgaand aan de aanvraag tot conversie. Doorgaans houdt de conversieprijs een premie (en dus geen korting) in ten opzichte van de beurskoers op het moment van de uitgifte (en dus niet het moment van conversie).

Deze ongewone combinatie zou resulteren in een conversieoptie die zo goed als zeker¹⁵³ *in-the-money* was. Aan de investeerders werd hiermee de facto de zekerheid van een bijkomend rendement verschaft. Tegenover deze intrinsieke waarde van de conversieoptie voor de investeerder, stond een verwatering voor de bestaande aandeelhouders.

Ook de combinatie van warrants met een conversieoptie was ongebruikelijk omdat beide normaliter als alternatieve veeleer dan als cumulatieve vergoeding worden geboden. Deze warrants vertegenwoordigden een bijkomende vergoeding ter waarde van 4,15 % van de nominale waarde van de coupures zoals berekend door de vennootschap aan de hand van het *Black & Scholes* waarderingsmodel.

Het was zeer te betwijfelen of dergelijke modaliteiten in het belang waren van de vennootschap en haar aandeelhouders. Het voordeel voor de investeerders stond immers buiten verhouding tot het nadeel dat de bestaande aandeelhouders door de opheffing van het voorkeurrecht konden lijden in de vorm van een belangrijke verwatering.

- (ii) Wat de financiële tussenpersoon betreft, werd diens autonome rol bij de selectie van de investeerders, zoals die werd omschreven in het bijzonder verslag, tegengesproken door de beschrijving van die rol in de documentatie tussen de tussenpersoon en de vennootschap. Uit deze documentatie bleek namelijk dat de financiële tussenpersoon slechts een rol van operationele bijstand zou vervullen en geen enkele proactieve demarche zou ondernemen met het oog op de plaatsing van de converteerbare obligaties.

Om bovenstaande redenen was de FSMA van oordeel dat het bijzonder verslag van de raad van bestuur van de vennootschap haar aandeelhouders onvoldoende voorlichtte en hen in dwaling kon brengen. De FSMA heeft deze bezwaren ter kennis gebracht van de vennootschap en heeft haar uitgenodigd om rekening te houden met deze bemerkingen.

De FSMA heeft ook herinnerd aan de voorschriften van de artikelen 598 en 606, 3° W.Venn. Artikel 598 W.Venn. bepaalt onder meer dat bij beperking of opheffing van het voorkeurrecht ten gunste van bepaalde personen die geen personeelsleden zijn van de vennootschap of van een van haar dochtervennootschappen, de uitgifteprijs niet minder mag bedragen dan het gemiddelde van de beurskoersen gedurende de 30 dagen voorafgaand aan de uitgifte. Artikel 606, 3° W.Venn. verbiedt het gebruik van het toegestane kapitaal bij uitgifte van warrants die in hoofdzaak bestemd zijn voor één of meer bepaalde personen, andere dan de leden van het personeel van de vennootschap of van één of meer van haar dochtervennootschappen. De vennootschap had de autonome rol van de financiële tussenpersoon bij de selectie van de investeerders aangehaald als argument om te stellen dat er hier geen sprake

¹⁵³ Behoudens het uitzonderlijke geval waarin de koers op het moment van de conversie lager zou zijn dan 90 % van de gemiddelde slotkoers gedurende een periode van 30 dagen voorafgaand aan de aanvraag tot conversie.

zou zijn van een dergelijke uitgifte ten gunste van bepaalde personen die geen personeelsleden zijn van de vennootschap of van een van haar dochtervennootschappen. De FSMA heeft ter zake gewezen op de verantwoordelijkheid van de bestuursleden voor de naleving van de bepalingen van het Wetboek van vennootschappen.

De vennootschap heeft geen aangepast verslag ingediend. Als gevolg van de bezwaren van de FSMA kon zij dan ook niet overgaan tot de hiervoor beschreven uitgifte van een converteerbare obligatielening met warranten.

Onderzoek naar het bestaan van een actieve markt in bepaalde aandelen onder IFRS 13

Bij het onderzoek van de pro forma rekeningen opgenomen in een ontwerp van beursintroductieprospectus, stelde de FSMA vast dat bij de bepaling van de reële waarde van aandelen van verschillende ondernemingen genoteerd op de beurs van Athene, niet de beurskoers werd gehanteerd maar een waarde gebaseerd op verdisconteerde kasstroomberekeningen en gemiddeldes van beurskoersen over diverse periodes (gaande tot een half jaar). De aldus berekende waarde lag merkkelijk hoger dan de beurskoers.

Voor de bepaling van de reële waarde in de pro forma rekeningen moest de vennootschap de vereisten van IFRS 13 “Waardering tegen reële waarde” volgen.

IFRS 13.67 vereist dat bij het bepalen van de reële waarde entiteiten zo weinig mogelijk niet-waarneembare inputs gebruiken en IFRS 13.77 benadrukt dat wanneer er voor een actief een op een actieve markt genoteerde prijs is, de entiteit in principe deze prijs moet gebruiken zonder aanpassing.

Een actieve markt wordt in appendix A van IFRS 13 gedefinieerd als *“een markt waarop transacties voor het actief of de verplichting voldoende frequent en in voldoende volume plaatsvinden om op permanente basis prijsinformatie te verschaffen”*.

De emittent haalde volgende argumenten aan op basis waarvan volgens hem de beurskoers geen goede indicatie was van de reële waarde:

- de beurs van Athene is niet langer een actieve markt. Om dit argument te staven verwijst de emittent onder meer naar MSCI Inc. die medio 2013 in een persbericht met name stelde dat beperkingen op overdrachten in natura en buitenbeurstransacties en het ontbreken van effectenleningen en shortselling ertoe leidden dat Griekenland geen volledig functionele markt meer had waardoor de Griekse aandelenmarkt niet compatibel is met de normen van andere ontwikkelde aandelenmarkten. Daarom werd de beurs als *“emerging market”* geclassificeerd;
- het gemiddelde dagelijkse handelsvolume kende de voorbije vijf jaar een aanzienlijke daling voor de aandelen van de vijf betrokken entiteiten. Daarbij komt dat het gemiddelde dagelijkse handelsvolume gedurende de voorbije 17 maanden in verhouding tot het totaal aantal uitstaande aandelen schommelde van 0,03 % tot 0,14 %;
- tijdens de laatste 17 maanden lag het verschil tussen de maximum- en minimumkoersen van de vijf betrokken entiteiten tussen 270 % en 502 %. Volgens de emittent vormde deze volatiliteit een duidelijke aanwijzing dat de prijszetting op de Griekse effectenmarkt voor deze ondernemingen niet naar behoren functioneerde;
- de *Athens Exchange Index* daalde de laatste vijf jaar met om en bij de 60 %, wat erop wijst dat de aandelen in de index zwak presteerden, maar ook dat hun kwaliteit ondermaats was doordat verschillende ondernemingen van de beurs werden gehaald;
- de totale marktkapitalisatie van de beurs van Athene verminderde met 70 % tijdens de voorbije vijf jaar;

- sinds april 2007 heeft geen enkele onderneming een aanvraag ingediend om genoteerd te worden op de beurs van Athene, terwijl een aanzienlijk aantal ondernemingen om een schrapping heeft verzocht.

Na overleg binnen EECS heeft de FSMA de emittent meegedeeld dat ze het niet eens was met zijn conclusie en dat ze vond dat de beurskoers moest worden gebruikt als reële waarde, om de volgende redenen:

- het feit dat de beurs van Athene werd geclassificeerd als “*emerging market*” betekent niet dat deze markt niet meer actief is. De criteria die door MSCI (*Morgan Stanley Capital Investments Index*) werden gebruikt voor de classificatie verschillen van deze in de IFRS-definitie van een actieve markt.
- Bovendien werd de FSMA geïnformeerd over het feit dat bepaalde beperkingen op de handel in Griekenland (bijvoorbeeld shortselling) slechts van korte duur waren en niet meer van toepassing op het moment van de waardering van de aandelen;
- er waren volgens de FSMA geen aanwijzingen dat de reële waarde van de aandelen werd beïnvloed door een aanzienlijke daling van het volume of activiteitsniveau ten opzichte van de normale marktactiviteit. Om tot deze conclusie te komen diende de FSMA overeenkomstig IFRS 13.B37 op basis van de beschikbare gegevens een aantal factoren te onderzoeken:
  - bij de beoordeling van het feit of er al dan niet weinig recente transacties waren en van het volume en het activiteitsniveau, heeft de FSMA rekening gehouden met volgende elementen:
    - voor de bewering dat het activiteitsniveau is gedaald, heeft de emittent een wel erg lange periode van vijf jaar in beschouwing genomen;
    - voor vier van de vijf betrokken ondernemingen is de free float beperkt tot 1/4 van de aandelen en voor één onderneming is het ongeveer 1/3 van de aandelen;
    - de aandelen van alle betrokken ondernemingen worden dagelijks verhandeld (dagelijks gemiddeld tienduizenden aandelen, waarbij de bedragen in absolute waarde weliswaar relatief bescheiden waren).

Volgens de FSMA waren de transacties voldoende frequent en voldoende in volume om op permanente basis prijsinformatie te verschaffen¹⁵⁴.

- verder heeft de FSMA geoordeeld dat het aangegeven niveau van volatiliteit bepaald over een periode van 17 maanden, niet toelaat om te concluderen dat de prijzen op de markt niet de reële waarde vertegenwoordigen. De emittent had ook naar de kortetermijn volatiliteit moeten kijken. Significante prijsfluctuaties doen zich bovendien ook voor bij aandelen die verhandeld worden in zeer actieve markten. De aandelen zijn bovendien genoteerd op een gereguleerde markt waardoor investeerders regelmatig en voldoende geïnformeerd worden en waar de prijszetting dus gebeurt op basis van deze informatie¹⁵⁵.
- de bewering in verband met het gebrekkig functioneren van de markt (bewezen volgens de emittent op basis van de slechte performantie van de *Athens Exchange Index* de significante afname van de marktkapitalisatie en het groot aantal entiteiten dat de markt verlaat), is geen bewijs dat de markt onvoldoende actief is voor de betrokken aandelen.

IFRS 13.B38 vraagt om verdere analyse indien een entiteit tot de conclusie komt dat het volume of activiteitsniveau aanzienlijk is gedaald ten opzichte van de normale marktactiviteit, vermits een daling van het volume of activiteitsniveau op zich geen indicatie is dat de prijs de reële waarde niet vertegenwoordigt of dat een transactie op die markt geen regelmatige transactie is. De emittent heeft geen verdere analyse van de transacties of prijzen gedaan om aan te tonen dat de reële waarde niet gelijk is aan de beurskoers.

¹⁵⁴ Zie de definitie van actieve markt.

¹⁵⁵ IFRS 13.B37 (b).

Na bespreking met de FSMA heeft de emittent zijn pro forma rekeningen aangepast en de beurskoers als reële waarde gebruikt.

Prospectus bij onderscheiden, opeenvolgende openbare aanbiedingen

De FSMA behandelde twee dossiers van coöperatieve vennootschappen die als doel hebben omwonenden mee te laten participeren in de financiering van windmolenparken. Deze coöperatieve vennootschappen zullen, telkens wanneer een nieuw windmolenpark opgestart wordt, hun kapitaal verhogen middels een nieuwe openbare aanbieding, waarop enkel inwoners van de omliggende gemeenten kunnen intekenen. De vraag rees of het voor een latere aanbieding zou volstaan om het reeds goedgekeurde prospectus - dat één jaar geldig blijft na goedkeuring - louter aan te vullen, dan wel of een nieuwe verrichtingsnota zou zijn vereist.

Op basis van de recente aanpassing van de prospectuswet aan de herziening van de prospectusrichtlijn mag een aanvulling enkel gebruikt worden om tijdens een lopende aanbieding de reeds in het prospectus vervatte informatie aan te vullen, maar niet voor een andere aanbieding¹⁵⁶.

In de betrokken dossiers werd geoordeeld dat een latere aanbieding de publicatie van een nieuwe verrichtingsnota zal vereisen, aangezien de opeenvolgende aanbiedingen van elkaar onderscheiden zijn.

1.2.4. Marktinfrastructuren

Overname van NYSE Euronext door InterContinentalExchange

InterContinentalExchange (hierna “ICE”) met hoofdzetel in Atlanta, Verenigde Staten, kondigde op 19 december 2012 de overname aan van NYSE Euronext. NYSE Euronext is eigenaar van Euronext NV, die op haar beurt eigenaar is van onder meer Euronext Brussels NV/SA, de Belgische marktonderneming die onder meer de Belgische gereglementeerde markten uitbaat¹⁵⁷. De transactie zou leiden tot een indirecte controlewijziging van Euronext Brussels NV/SA en bijgevolg een impact hebben op de gereglementeerde markten uitgebaat door Euronext Brussels NV/SA.

ICE gaf meteen aan dat haar interesse voor de Europese tak van NYSE Euronext zich beperkte tot Euronext LIFFE¹⁵⁸, de Londense optie- en termijnbeurs. Daarom zou Euronext LIFFE eerst uit Euronext NV gehaald worden (hierna “LIFFE Carve-out”). Wat overblijft van Euronext NV, met name de continentale aandelenmarkten, zou dan in een nieuwe entiteit (Euronext NV NewCo) worden ondergebracht. Algemeen wordt aangenomen dat het de bedoeling is van ICE om via een IPO een marktprijs te krijgen voor een deel van haar aandelen in Euronext NV NewCo, om daarna haar aandeel in deze entiteit verder af te bouwen.

¹⁵⁶ Zie de wijziging van artikel 35, § 1 van de prospectuswet door artikel 24, 1° van de wet van 17 juli 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen en van de wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende diverse bepalingen (1).

¹⁵⁷ Euronext NV is daarnaast ook eigenaar van Euronext Lisbon SA, Euronext Amsterdam NV, Euronext France SAS en Euronext Holdings UK Limited. Deze laatste is eigenaar van onder meer Euronext LIFFE.

¹⁵⁸ London International Financial Futures and Options Exchange.

De geplande overname is grondig geanalyseerd door de FSMA binnen het Euronext College van toezichthouders (“College”)¹⁵⁹. Conform het MoU getekend door de leden van het College, moet de uitvoering van de overname van NYSE Euronext door ICE een verklaring van geen bezwaar (*Declaration of Non-Objection*, hierna “DNO”) verkrijgen van het College. De FSMA heeft binnen de *task force* nauwgezet volgende punten opgevolgd:

- de uitwerking van de overname op het voortbestaan, de organisatie, het bestuur en de middelen van Euronext Brussels NV/SA;
- de gevolgen voor het toezicht door de FSMA op de Belgische gereguleerde markten, gelet op de geïntegreerde matrixorganisatie van NYSE Euronext;
- de onverminderde toepassing van de verbintenissen aangegaan door NYSE Euronext ten tijde van de fusie tussen NYSE en Euronext in 2006;
- de gepaste vertegenwoordiging van de gereguleerde markten in de nieuwe holding;
- garanties voor een adequate organisatie van Euronext NV NewCo zodat deze in staat is om op een adequate manier (met name “*fair and orderly*”) de markten te opereren.

Op 25 oktober 2013 heeft de FSMA een DNO verleend aan ICE voor de indirecte overname van Euronext Brussels NV/SA¹⁶⁰. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de volgende stappen zoals de LIFFE Carve-Out en een mogelijke IPO van Euronext NV NewCo niet vervat zitten in de huidige DNO en enkel mogelijk zullen zijn mits bijkomende, afzonderlijke DNOs.

Wijziging marktregels Euronext Brussels en Alternext Brussels

De FSMA keurde nieuwe marktregels goed voor de toelating tot de verhandeling van obligaties op de gereguleerde markt van Euronext Brussels¹⁶¹.

Voor nieuwe openbare uitgiften van obligaties werd de minimum vereiste nominale waarde per uitgifte opgetrokken van 200.000 euro tot vijf miljoen euro. Uit de praktijk blijkt evenwel dat obligatieuitgiftes doorgaans een nominale waarde van meer dan vijf miljoen euro hebben. Voor obligatieuitgiftes met een lagere nominale waarde bestaat nog steeds de mogelijkheid van een notering op bijvoorbeeld de Vrije Markt. Euronext kan overigens, in uitzonderlijke omstandigheden, een uitzondering toelaten op deze minimaal vereiste nominale waarde. De minimum vereiste nominale waarde voor nieuwe private plaatsingen van obligaties blijft ongewijzigd behouden op 200.000 euro per uitgifte.

Bij openbare uitgiften moeten emittenten van obligaties die kunnen worden gekwalificeerd als ‘SMEs’¹⁶² voortaan een *rating* verkrijgen¹⁶³. Euronext kan op deze verplichting een afwijking toestaan indien de omstandigheden dit toelaten of vereisen. Tevens biedt Euronext voortaan aan om, indien de emittent dit wenst, de centralisatie van de orders te verzorgen bij een openbare uitgifte van obligaties.

Dezelfde nieuwe regels werden doorgevoerd voor de notering van obligaties op de multilaterale handelsfaciliteit Alternext Brussels¹⁶⁴.

¹⁵⁹ Dit College bestaat uit de toezichthouders van Euronext NV (België, Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Portugal).

¹⁶⁰ Overeenkomstig artikel 16 *juncto* 19 van de wet van 2 augustus 2002.

¹⁶¹ Met toepassing van artikel 5, § 3 van de wet van 2 augustus 2002. Deze nieuwe marktregels treden in werking op 7 april 2014.

¹⁶² *Small and Midcap Entities*, vergelijkbaar met KMO's.

¹⁶³ Deze *rating* gaat uit van ratingbureaus die zijn geregistreerd of gecertificeerd overeenkomstig Verordening nr. 1060/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 inzake ratingbureaus.

¹⁶⁴ Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten. Deze regels treden in werking op 7 april 2014.

Deze nieuwe regels kaderen in een verdere harmonisatie van de marktregels en zijn eveneens van toepassing op de andere gereguleerde markten en Alternext-markten van de Euronext-groep¹⁶⁵.

165 In tegenstelling tot wat van toepassing is voor de andere gereguleerde en Alternext-markten van de Euronext-groep, kan niet worden afgeweken van de verplichting om een *rating* te verkrijgen voor de notering van obligaties van SMEs op Euronext Parijs en Alternext Parijs.

2. Toezicht op de naleving van de gedragsregels

2.1. Evolutie van de regelgeving

Reglement van de FSMA betreffende de erkenning van complianceofficers

Artikel 87*bis* van de wet van 2 augustus 2002 verplicht de gereguleerde ondernemingen¹⁶⁶ om één of meerdere complianceofficers aan te stellen om te zorgen voor de controle op en de evaluatie van de aangepastheid en de efficiëntie van het beleid, de procedures en de maatregelen die de naleving van de gedragsregels door de betrokken onderneming, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden beogen¹⁶⁷.

In 2013 heeft de FSMA, met toepassing van het reglement van 27 oktober 2011 betreffende de erkenning van complianceofficers, een erkenning verleend aan de complianceofficers van 34 gereguleerde ondernemingen waarop dat reglement van toepassing is.

Bij 15 complianceofficers gebeurde dat met het oog op de vervanging van eerder door de FSMA erkende complianceofficers, die hetzij van functie veranderden binnen de onderneming, hetzij de onderneming verlieten.

De FSMA-circulaires over de compliancefunctie¹⁶⁸ bieden kleinere instellingen de mogelijkheid om de uitoefening van de compliancefunctie toe te vertrouwen aan een lid van de effectieve leiding die onafhankelijk is ten aanzien van de activiteiten waarop de compliancefunctie toeziet. Dat lid kan de compliancewerkzaamheden op zijn beurt geheel of gedeeltelijk permanent aan een deskundige van buiten de instelling toevertrouwen. Enkele ondernemingen hebben die mogelijkheid ook effectief benut. Zo heeft de FSMA een erkenning verleend aan zeven complianceofficers die deel uitmaakten van de effectieve leiding van de betrokken onderneming, maar ervoor hebben geopteerd om zich door een deskundige van buiten de instelling te laten bijstaan.

Om op de definitieve lijst van de door de FSMA erkende complianceofficers te worden ingeschreven, beschikken de op de voorlopige lijst ingeschreven complianceofficers¹⁶⁹ over een periode van één jaar, die aanvangt op het moment van hun inschrijving op die voorlopige lijst, om het bewijs te leveren dat zij voor een examen zijn geslaagd bij een opleidingscentrum

¹⁶⁶ I.e. de beleggingsondernemingen, de beheervennootschappen van ICB's, de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht, alsook de in België gevestigde bijkantoren van dergelijke instellingen die onder het recht van derde Staten ressorteren.

¹⁶⁷ Zie het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 75 en 76.

¹⁶⁸ Circulaire FSMA_2012_21 van 4 december 2012 en circulaire FSMA_2013_08 van 23 april 2013 (zie het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 82 en 83, en dit verslag, p. 114).

¹⁶⁹ Zie jaarverslag FSMA 2012, p. 82.

waarvan het opleidingsprogramma en de examens door de FSMA zijn erkend¹⁷⁰. Tijdens de verslagperiode zijn 28 complianceofficers die op de voorlopige lijst van de door de FSMA erkende complianceofficers waren ingeschreven, op de definitieve lijst ingeschreven na voor het betrokken examen te zijn geslaagd. Overigens blijken de opleidingsprogramma's niet alleen te worden gevolgd door de complianceofficers die van de FSMA een vergunning dienen te verkrijgen, maar ook door andere medewerkers van de compliancecel. Dit bewijst dat de gereguleerde ondernemingen de opleiding en het examen als een belangrijk kwaliteitslabel voor al hun complianceofficers zien.

Eén gereguleerde onderneming voldeed niet aan de geldende verplichting om de FSMA een complianceofficer te laten erkennen die de naleving van de gedragsregels moet garanderen. De FSMA heeft beslist die onderneming te bevelen om binnen een bepaalde termijn een erkenningsaanvraag in te dienen, op straffe van de publicatie van haar standpunt, en om een dwangsom te betalen. De betrokken onderneming heeft dat bevel nageleefd¹⁷¹.

De lijsten van de door de FSMA erkende complianceofficers worden op haar website gepubliceerd en geactualiseerd. Het gaat daarbij meer bepaald om de lijsten van de complianceofficers van de kredietinstellingen naar Belgisch recht, van de bijkantoren in België van de kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een Staat die geen lid is van de EER, van de beursvennootschappen naar Belgisch recht, van de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies naar Belgisch recht, van de beheervenootschappen van ICB's naar Belgisch recht en van de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht.

Circulaire van de FSMA over de compliancefunctie

Op 23 april 2013 heeft de FSMA een circulaire vastgesteld over de compliancefunctie bij de vennootschappen die onder haar uitsluitend toezicht staan, namelijk de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies en de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging^{172, 173}.

In deze nieuwe circulaire zijn, zonder enige wijziging, alle definities en beginselen overgenomen van de FSMA-NBB-circulaire van 4 december 2012 over de compliancefunctie^{174, 175} bij de gereguleerde ondernemingen die zowel onder toezicht van de FSMA als van de NBB¹⁷⁶ staan. Enkel de inleiding, het toepassingsgebied en de werkdomeinen van de compliancefunctie verschillen van elkaar.

Pro memorie, de circulaire van 4 december 2012 was een gemeenschappelijke circulaire van de FSMA en de NBB aangezien de organisatie van de compliancefunctie bij de kredietinstellingen, de verzekeringsondernemingen en de beursvennootschappen tot het gemeenschappelijke bevoegdheidsdomein van de FSMA en de NBB behoren.

¹⁷⁰ Meer bepaald *Insert* voor de complianceofficers uit de verzekeringssector en *FEBELFIN Academy* voor de complianceofficers op het vlak van de bank- en beleggingsdiensten.

¹⁷¹ Zie dit verslag, p. 117 tot 119.

¹⁷² Zie met name artikel 62, § 3, vierde lid van de wet van 6 april 1995 en artikel 201, § 5 van de ICB-wet.

¹⁷³ Circulaire FSMA_2013_08 van 23 april 2013 over de compliancefunctie.

¹⁷⁴ Circulaire FSMA_2012_21 van 4 december 2012 over de compliancefunctie.

¹⁷⁵ Zie het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 82 en 83.

¹⁷⁶ Dit zijn de kredietinstellingen, de verzekeringsondernemingen, de beursvennootschappen, de verrekeningsinstellingen, de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen.

Mededeling van de FSMA over de bijscholing van de complianceofficers

Conform artikel 5 van het FSMA-reglement van 27 oktober 2011 betreffende de erkenning van complianceofficers¹⁷⁷, moeten de gereguleerde ondernemingen in de zin van artikel 1 van dat reglement erop toezien dat de complianceofficers en alle medewerkers van de compliancecel die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de gedragsregels, ten minste om de 3 jaar aan een door de FSMA erkend opleidingsprogramma deelnemen.

Via die verplichting wil de FSMA ervoor zorgen dat die personen, van wie de vereiste kennis geregeld moet worden geactualiseerd, de nodige opleidingen volgen om hun opdrachten te kunnen uitvoeren.

De FSMA heeft een mededeling¹⁷⁸ opgesteld om de betrokken gereguleerde ondernemingen te informeren over de geldende regels en vereisten in het kader van de bijscholing van de complianceofficers.

Zo moeten de door de FSMA erkende complianceofficers ten minste om de 3 jaar opleidingsprogramma's volgen, naar rato van minstens 40 uur in totaal over een periode van 3 jaar, die voor hen start op 1 januari van het jaar dat volgt op hun inschrijving op de definitieve lijst van de erkende complianceofficers. De medewerkers van de compliancecel die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de gedragsregels, moeten op hun beurt door de FSMA erkende opleidingsprogramma's volgen, naar rato van minstens 20 uur in totaal.

Die opleidingsprogramma's moeten door de FSMA zijn erkend. De opleidingscentra die een aanvraag tot erkenning van een opleidingsprogramma indienen, moeten ermee instemmen cumulatief te voldoen aan criteria inzake kwaliteit, vorm, inhoud en organisatie.

Het erkende opleidingscentrum moet een deelnameattest afleveren voor elke bijscholingsactiviteit. De opleidingscentra, waarvan de programma's door de FSMA zijn erkend, dienen zo'n deelnameattest af te leveren aan de personen die de opleiding daadwerkelijk bijwonen, zodat zij kunnen aantonen dat zij aan hun bijscholingsverplichtingen voldoen. Dat attest moet ter beschikking worden gehouden van de FSMA, die te allen tijde om de overlegging ervan kan vragen.

Bij de opstelling van dit verslag had de FSMA 15 opleidingsprogramma's met betrekking tot de bijscholing van de complianceofficers erkend. Die programma's waren opgesteld door 5 opleidingscentra, namelijk *FEBELFIN Academy*, *Insert*, *Forum Compliance*, *M&D Seminars* en de KUL samen met de UCL. De lijst van de opleidingscentra waarvan de FSMA de programma's heeft erkend in het kader van de bijscholing van de complianceofficers, worden op haar website gepubliceerd en geactualiseerd.

ESMA-Richtsnoeren inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken (MiFID)

Op 11 juni 2013 heeft de ESMA Richtsnoeren gepubliceerd inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken (MiFID) (hierna "de Richtsnoeren" genoemd)¹⁷⁹. Eind 2012 was over die Richtsnoeren, die werden voorbereid door het *Investor Protection and Intermediaries Standing Committee* van de ESMA, een brede publieke consultatieronde georganiseerd.

¹⁷⁷ Zie het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 75 en 76.

¹⁷⁸ Mededeling FSMA_2013_09 van 23 april 2013 over de bijscholing van de complianceofficers.

¹⁷⁹ Richtsnoeren inzake het beloningsbeleid en de beloningspraktijken (MiFID) (ESMA/2013/606).

De richtsnoeren zijn een Europeesrechtelijk instrument waarmee de ESMA zich tot de bevoegde autoriteiten of financiële marktdeelnemers kan richten met het oog op het invoeren van consistente, efficiënte en effectieve toezichtspraktijken binnen het Europees systeem voor financieel toezicht en het verzekeren van een gemeenschappelijke, uniforme en consistente toepassing van het Unierecht¹⁸⁰. Het is tegen die achtergrond dat de ESMA haar zienswijze heeft uiteengezet over de toepassing van de regels inzake beloningen die uit de MiFID-richtlijn voortvloeien.

De Europese verordening tot oprichting van ESMA¹⁸¹ bepaalt dat elke bevoegde nationale autoriteit, binnen twee maanden nadat een richtsnoer is gegeven, aan de ESMA dient te bevestigen of zij aan dat richtsnoer voldoet of voornemens is dat op te volgen. De FSMA heeft die kennisgeving verricht en heeft beslist de Richtsnoeren in haar toezichtsinstrumentarium te integreren.

De Richtsnoeren gelden sinds 1 februari 2014 voor de beleggingsondernemingen (in de zin van artikel 4, lid 1, alinea 1 van de MiFID-richtlijn), inclusief de kredietinstellingen wanneer zij beleggingsdiensten of nevendiensten verlenen¹⁸², alsook de beheerverenootschappen van ICBE's en de beheerders van AICB's wanneer zij beleggingsdiensten van individueel portefeuillebeheer of nevendiensten verlenen¹⁸³.

Deze Richtsnoeren strekken ertoe een consequente en verbeterde tenuitvoerlegging van de huidige MiFID-vereisten inzake belangenconflicten en gedragsregels met betrekking tot de beloning te garanderen. Enerzijds dienen het beloningsbeleid en de beloningspraktijken de naleving van de in artikel 13, lid 3, en artikel 18 van de MiFID-richtlijn beschreven vereisten inzake belangenconflicten te garanderen, en anderzijds dienen zij ook de naleving van de in artikel 19 van de MiFID-richtlijn beschreven gedragsvoorschriften te garanderen¹⁸⁴.

De aandacht wordt gevestigd op het toepassingsgebied van die Richtsnoeren dat, met het oog op de bescherming van de beleggers, bijzonder ruim is. In het kader daarvan worden de twee kernbegrippen “beloning” en “relevante perso(o)n(en)” meer specifiek als volgt gedefinieerd:

- met “beloning” viseren de Richtsnoeren *“alle betalingen en voordelen die ondernemingen direct of indirect aan relevante personen verstrekken in het kader van de verlening van beleggings- en/of aanvullende diensten aan cliënten. De beloning kan financieel zijn (zoals geld, aandelen, opties, kwijtschelding van leningen aan relevante personen bij ontslag, pensioenbijdragen, beloning door derden, bv. via “carried interest”-modellen, salarisverhogingen) of niet-financieel (zoals loopbaanontwikkeling, ziektekostenverzekering, kortingen of bijzondere vergoedingen voor auto of mobiele telefoon, ruime onkostenvergoedingen, seminars op exotische bestemmingen enz.)”*¹⁸⁵;
- met “relevante perso(o)n(en)” viseren de Richtsnoeren de *“personen die wezenlijke invloed kunnen hebben op de verleende dienst en/of het ondernemingsgedrag, te weten*

¹⁸⁰ Zie ter zake artikel 16 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/77/EG van de Commissie.

¹⁸¹ Artikel 16, lid 3, alinea 2 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit.

¹⁸² Respectievelijk in de zin van Deel A of Deel B van bijlage I bij de MiFID-richtlijn.

¹⁸³ Met betrekking tot de beheerverenootschappen van ICBE's, in de zin van artikel 6, lid 3, a) en b), van richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) (herschikking); met betrekking tot de beheerders van AICB's, in de zin van artikel 6, lid 4, a) en b), van de AIFM-richtlijn.

¹⁸⁴ Deze bepalingen zijn in Belgisch recht omgezet door artikel 27 van de wet van 2 augustus 2002, artikel 20bis, § 2 van de bankwet (voor de banken), artikel 62bis, § 2 van de wet van 6 april 1995 (voor de beleggingsondernemingen), artikel 201, § 7 van de ICB-wet (voor de beheerverenootschappen van ICBE's), alsook de artikelen 79 en 80 van het koninklijk besluit van 3 juni 2007.

¹⁸⁵ Zie punt 5 op pagina 4 van de richtsnoeren.

personen in het frontoffice die contact hebben met cliënten, verkoopmedewerkers en/of andere medewerkers die indirect betrokken zijn bij de verlening van beleggings- en/of nevendiensten en wier beloning hen op ongepaste wijze zou kunnen stimuleren om in strijd met het belang van hun cliënten te handelen. Hierin zijn tevens begrepen personen die toezien op het verkooppersoneel (zoals lijnmanagers) en die ertoe aangezet kunnen worden om druk uit te oefenen op verkoopmedewerkers, of financieel analisten aan de hand van wier literatuur verkoopmedewerkers cliënten kunnen overhalen tot het nemen van beleggingsbeslissingen. Personen die betrokken zijn bij de behandeling van klachten, de verwerking van vorderingen, het behoud van cliënten en bij productontwerp en -ontwikkeling zijn eveneens relevante personen. Ook verbonden agenten van de onderneming zijn relevante personen”¹⁸⁶.

Deze Richtsnoeren hebben betrekking op de volgende aspecten van het beloningsbeleid en de beloningspraktijken:

- het beheer en het ontwerp van het beloningsbeleid en de beloningspraktijken in het kader van de MiFID-vereisten inzake gedrag en belangenconflicten;
- het beheersen van risico's die voortkomen uit het beloningsbeleid en de beloningspraktijken;
- het toezicht op en de handhaving van het beloningsbeleid en de beloningspraktijken door bevoegde autoriteiten.

2.2. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

Procedure inzake bevel, bekendmaking en dwangsom bij niet-aanstelling van een erkend complianceofficer

Midden 2013 hadden twee gereguleerde ondernemingen, in strijd met artikel 87bis van de wet van 2 augustus 2002 en het reglement van de FSMA van 27 oktober 2011 betreffende de erkenning van complianceofficers¹⁸⁷, nog geen complianceofficer door de FSMA laten erkennen. Omdat eerdere stappen deze ondernemingen er niet toe hadden gebracht hun verplichtingen in dit verband na te leven, heeft de FSMA beslist om over te gaan tot meer dwingende maatregelen.

Artikel 87bis, § 4 van de wet van 2 augustus 2002 verklaart artikel 36 van dezelfde wet van toepassing ingeval de in artikel 87bis opgelegde verplichtingen niet worden nageleefd. Dat artikel 36 laat de FSMA toe om een persoon te bevelen een wettelijke verplichting binnen de door haar gestelde termijn na te leven. Indien de persoon tot wie de FSMA een bevel heeft gericht in gebreke blijft bij afloop van de hem opgelegde termijn, en op voorwaarde dat die persoon zijn middelen heeft kunnen laten gelden, laat artikel 36 de FSMA toe om (i) haar standpunt met betrekking tot de betrokken inbreuk of tekortkoming bekend te maken en (ii) de betaling van een dwangsom op te leggen die per kalenderdag niet minder mag bedragen dan 250 euro, noch meer mag bedragen dan 50.000 euro, noch in totaal 2.500.000 euro mag overschrijden.

Om deze maatregelen op te leggen, heeft de FSMA een procedure uitgewerkt die de noodzaak aan een efficiënt en krachtadig optreden verzoende met de rechten van de betrokken ondernemingen, en vooral dan met hun recht om voorafgaand hun middelen te kunnen laten gelden.

¹⁸⁶ Zie punt 5 op pagina 4 van de richtsnoeren.

¹⁸⁷ Zie het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 75 en 76, en het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 82.

Met toepassing van deze procedure heeft de FSMA in een eerste fase nog niet meteen een bevel gericht aan deze ondernemingen, maar hen in een eerste brief ingelicht dat zij overwoog om dit te doen alsook dat zij overwoog om desgevallend aan de niet-tijdige naleving van zo'n bevel een dwangsom en een publicatie van het standpunt van de FSMA te koppelen. In diezelfde brief deelde de FSMA tevens een ontwerp van de bekendmaking van haar standpunt mee alsook het bedrag van de dwangsom dat zij overwoog om op te leggen, waarbij zowel een bedrag per dag vertraging in de naleving van het bevel werd vermeld als het maximale bedrag dat in totaal als dwangsom verschuldigd zou kunnen zijn. Deze brief nodigde de ondernemingen uitdrukkelijk uit om binnen een bepaalde termijn hun eventuele middelen schriftelijk te laten gelden.

Na het verstrijken van die termijn en het verwerken van de middelen van deze ondernemingen, bleek dat een van de twee ondernemingen intussen haar verplichtingen was nagekomen. Voor de andere onderneming was dit niet het geval. Aan die laatste legde de FSMA in een tweede brief daadwerkelijk een bevel op. In deze tweede brief legde de FSMA de betrokken onderneming tevens een dwangsom op die verschuldigd zou worden bij niet-tijdige naleving van het bevel. Bovendien vermeldde deze brief de beslissing van de FSMA om bij niet-tijdige naleving van het bevel over te gaan tot bekendmaking van haar standpunt met betrekking tot de inbreuk.

Ten eerste bood deze werkwijze de betrokken ondernemingen de kans om hun middelen al naar aanleiding van de eerste brief ten volle te laten gelden. Zij konden zowel reageren op de inbreuk die de FSMA hen verweet als op de concrete maatregelen die de FSMA overwoog tegen hen te nemen. De ondernemingen werden er inderdaad niet enkel van op de hoogte gebracht dat de FSMA overwoog om hen formeel te bevelen om hun wettelijke verplichting na te komen, maar wisten meteen ook welke bekendmaking en welke dwangsom¹⁸⁸ de FSMA van plan was om te koppelen aan de niet-tijdige naleving van zo'n bevel.

Ten tweede maakte deze procedure het ook mogelijk om een dwingend karakter te verlenen aan het in de tweede brief daadwerkelijk opgelegde bevel. Doordat de betrokken onderneming naar aanleiding van de eerste brief haar middelen al had kunnen laten gelden over de maatregelen die de FSMA van plan was te nemen bij niet-tijdige naleving van het bevel, konden deze maatregelen gelijktijdig met het bevel worden opgelegd in de tweede brief. Het was wel denkbaar dat, om rekening te houden met de door de onderneming ingeroepen middelen, de daadwerkelijk opgelegde maatregelen zouden verschillen van degene die initieel werden overwogen (bijvoorbeeld door te voorzien in een langere termijn voor het bevel, in een aangepaste bekendmaking of in aangepaste bedragen van de dwangsom).

Door deze werkwijze werd met andere woorden vermeden dat bij het verstrijken van de termijn van het bevel nog niet meteen een dwangsom zou zijn verschuldigd en de FSMA nog niet zou kunnen overgaan tot bekendmaking van haar standpunt over de inbreuk. Indien de FSMA eerst een bevel zou opleggen en pas na het verstrijken van de termijn daarvan de onderneming zou uitnodigen haar middelen te doen kennen over de voorgenomen maatregel, zou de overschrijding van de in het bevel opgelegde termijn immers nog enige tijd zonder gevolg blijven. Dat zou ook afbreuk doen aan de aard van de dwangsom als drukingsmiddel om het bevel na te leven binnen de opgelegde termijn (of minstens om de vertraging in de naleving van het bevel zoveel mogelijk te beperken).

¹⁸⁸ Vanuit proportionaliteitsoverwegingen maakte de FSMA voor de bedragen van de mogelijke dwangsommen (die in de eerste brief dus nog niet daadwerkelijk werden opgelegd) overigens een onderscheid in functie van de omvang van de onderneming.

Hoewel de betrokken onderneming al gedurende aanzienlijke tijd in gebreke was om haar wettelijke verplichtingen na te komen, moest het voor haar mogelijk blijven om het bevel na te leven en op die manier de bekendmaking en dwangsom te vermijden. Daarom diende het bevel in een redelijke termijn te voorzien.

Om dezelfde reden moest worden vermeden dat de dwangsom verschuldigd zou worden indien de FSMA een door de onderneming voorgedragen kandidaat zou weigeren te erkennen op basis van een discretionaire beoordeling van bepaalde erkenningsvoorwaarden (zoals de beoordeling van de passende ervaring van de kandidaat). Indien de onderneming daarentegen een kandidaat-complianceofficer zou voordragen (voor erkenning door de FSMA) waarvan objectief kon worden vastgesteld dat hij niet voldeed aan de erkenningsvoorwaarden, diende duidelijk te zijn dat de onderneming het bevel niet nakwam. Het bevel van de FSMA werd daarom zo geformuleerd dat de onderneming een aanvraag tot erkenning moest indienen die vergezeld was van *“een dossier waaruit blijkt dat de kandidaat-complianceofficer voldoet aan de in artikel 3 van het reglement van de FSMA van 27 oktober 2011 gestelde erkenningsvoorwaarden”*¹⁸⁹. Indien de onderneming zo'n volledig dossier zou indienen, beantwoordde zij aan het bevel, ook al diende de FSMA de erkenningsaanvraag nog verder te beoordelen. Indien de onderneming daarentegen geen of een onvolledig dossier zou indienen, leefde zij het bevel niet na zodat de dwangsom verschuldigd zou zijn en de FSMA zou overgaan tot bekendmaking van haar standpunt. De betrokken onderneming heeft het bevel tijdig nageleefd.

¹⁸⁹ Deze formulering van het bevel weerspiegelde de door artikel 2, tweede lid van het reglement aan de onderneming opgelegde verplichting.

3. Toezicht op de financiële producten

3.1. Evolutie van de regelgeving

Boek VI van het Wetboek van economisch recht: toepassing op de financiële diensten en bevoegdheid van de FSMA

In het Wetboek van economisch recht (hierna het “Wetboek” genoemd) zijn in boek VI de bepalingen overgenomen van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming die bijgevolg wordt opgeheven¹⁹⁰.

Bij het integreren van deze regelgeving in het Wetboek werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om ze op een aantal punten te wijzigen. Zo werd met name (1) haar toepassingsgebied uitgebreid tot de financiële instrumenten en (2) de FSMA bevoegd verklaard voor het toezicht op de marktpraktijken en de bescherming van de consumenten van financiële diensten.

Toepassing van boek VI van het Wetboek op alle “financiële diensten”

Artikel 3, § 1 van de voormelde wet van 6 april 2010 sloot de financiële instrumenten uit van het toepassingsgebied maar machtigde de Koning wel om sommige bepalingen van de wet van toepassing te verklaren op deze instrumenten en dit onder de voorwaarden en rekening houdend met de aanpassingen die Hij bepaalde. Zo waren bij koninklijk besluit van 5 december 2000¹⁹¹ een aantal bepalingen van de wet van 14 juli 1991 (die naderhand werd vervangen door de voormelde wet van 6 april 2010) van toepassing verklaard op de financiële instrumenten, zij het met de uitzondering dat zij niet van toepassing waren tijdens de looptijd van een openbare aanbidding op grond dat hiervoor een specifieke reglementering gold waarop de FSMA toezicht hield.

Voortaan vallen de effecten en de andere financiële instrumenten (waaronder de beleggingsinstrumenten) in het toepassingsgebied van de regelgeving over de marktpraktijken en de consumentenbescherming naast, algemener, alle “financiële diensten” die er al van meet af aan onder vielen.

¹⁹⁰ Wet van 21 december 2013 houdende invoeging van boek VI “Marktpraktijken en consumentenbescherming” in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van de definities eigen aan boek VI, en van de rechtshandhabingsbepalingen eigen aan boek VI, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht. Die bepalingen zijn in werking getreden op 31 mei 2014 (koninklijk besluit van 28 maart 2014, BS 29 april 2014).

¹⁹¹ Koninklijk besluit van 5 december 2000 waarbij sommige bepalingen van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, van toepassing worden verklaard op financiële instrumenten, effecten en waarden.

In de zin van het Wetboek wordt met “financiële dienst” iedere dienst bedoeld van bancaire aard of op het gebied van kredietverstrekking, verzekering, individuele pensioenen, beleggingen en betalingen¹⁹². Dit begrip is afkomstig van Richtlijn 2002/65/EG betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. Het slaat niet enkel op de diensten *sensu stricto* (zoals de beleggingsdiensten) maar ook op de financiële producten. Bijgevolg vallen onder “financiële diensten” in de zin van het Wetboek alle “financiële producten” in de zin van artikel 2, 39° van de wet van 2 augustus 2002, namelijk alle spaar-, beleggings- en verzekeringsproducten, inclusief de financiële instrumenten in de zin van artikel 2, 1° van deze wet en, ruimer gezien, alle beleggingsinstrumenten in de zin van artikel 4 van de prospectuswet.

Net als in de andere sectoren zijn in de financiële sector de reglementering over de marktpraktijken en de sectorale regels, zoals de financieelrechtelijke regels, in principe cumulatief van toepassing. Deze sectorgebonden regels of “lex specialis” kunnen evenwel bepalingen bevatten die afwijken van de bepalingen van het Wetboek ingevolge het beginsel “lex specialis derogat generali”.

Toch moet dit uitleggingsbeginsel enigszins genuanceerd worden aangezien zowel de financiële reglementering als een groot deel van de reglementering over de marktpraktijken de omzetting vormen van Europese richtlijnen. Sommige richtlijnen laten de nationale wetgevers niet toe om de regels die zij opleggen aan te vullen (maximale harmonisatie). Andere richtlijnen bevatten dan weer een basispakket met minimumregels die de nationale wetgever wel mag aanvullen (minimale harmonisatie). Bovendien laat de Europese wetgever soms na te preciseren wat precies de onderlinge samenhang is tussen richtlijnen voor de financiële sector en richtlijnen voor de beleggersbescherming. Met andere woorden, doorgaans dient er geval per geval te worden onderzocht welke regels van toepassing zijn, daarbij teruggrijpend naar de richtlijnen waarvan de betrokken regels mogelijk afkomstig zijn.

De wetgever was zich echter bewust van het risico dat bepaalde regels van boek VI van het Wetboek niet passend zouden blijken gezien de aard van bepaalde financiële diensten. Hij heeft de Koning gemachtigd om bijzondere maatregelen te nemen of een afwijking te verlenen van de toepassing van een aantal bepalingen van boek VI van het Wetboek, en dit voor een of meer categorieën van financiële diensten¹⁹³. Op die grondslag is het koninklijk besluit van 23 maart 2014 aangenomen¹⁹⁴.

Dit besluit bevat vrij weinig specifieke of afwijkende bepalingen. Een gedeeltelijke verklaring hiervoor is dat talrijke bepalingen van boek VI van het Wetboek enkel van toepassing zijn op de “goederen” in de zin van het Wetboek, namelijk “lichamelijke roerende zaken” die geen financiële diensten of producten omvatten (rekening houdend met de afschaffing van de effecten aan toonder).

¹⁹² Artikel 1. 8., 18° van het Wetboek.

¹⁹³ Artikel VI. 1., § 2 van het Wetboek.

¹⁹⁴ Koninklijk besluit 23 maart 2014 tot het nemen van bijzondere maatregelen en tot afwijken van sommige bepalingen van boek VI van het Wetboek van economisch recht voor bepaalde categorieën van financiële diensten.

Het koninklijk besluit van 23 maart 2014 bevat afwijkende bepalingen voor de volgende drie materies:

- de prijsaanduiding
Krachtens artikel VI. 3., § 2 van het Wetboek is elke onderneming die aan de consument homogene financiële diensten aanbiedt verplicht om de prijs hiervan schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig aan te duiden. De financiële producten die aan de consument worden aangeboden zijn doorgaans homogene diensten¹⁹⁵.
Aangezien sommige aanbiedingen van beleggingsinstrumenten gericht zijn aan consumenten zonder dat de prijs op voorhand is vastgesteld, bijvoorbeeld als de prijs wordt vastgelegd na afloop van een zogenaamde “bookbuilding”-procedure, voorziet artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 maart 2014 in een afwijking van artikel VI., 3. § 2 van het Wetboek. Voor alle financiële producten die in een andere munt dan de euro zijn uitgedrukt is er eveneens een uitzondering gemaakt op artikel VI. 5. van het Wetboek waarin wordt gesteld dat alle prijzen die worden meegedeeld aan de consument in euro moeten zijn aangegeven (artikel 3 van het koninklijk besluit van 23 maart 2014).
- de promoties inzake prijzen
De artikelen VI. 18. en VI. 19. van het Wetboek leggen regels op voor de promoties inzake prijzen en, meer in het bijzonder, voor de verwijzingen naar de prijs die voorheen door de onderneming werd toegepast. Aangezien die bepalingen niet van toepassing zouden kunnen zijn op de verkoop van beleggingsinstrumenten waarvan de prijs afhankelijk is van fluctuaties op de financiële markt waarop de onderneming geen enkele invloed heeft, voorziet artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 maart 2014 hiervoor eveneens in een uitzondering.
- de onrechtmatige bedingen
In artikel VI. 83. van het Wetboek worden de bedingen opgelijst die in de overeenkomsten met de consumenten als onrechtmatig worden beschouwd. Richtlijn 93/13/EEG¹⁹⁶ bevat evenwel een lijst met bedingen die in principe als onrechtmatig moeten worden beschouwd maar niettemin kunnen worden opgenomen in de overeenkomsten over financiële diensten gezien de bijzondere kenmerken van deze diensten. Artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 maart 2014 zet de betrokken bepaling om in Belgisch recht door een aantal uitzonderingen in te voeren op artikel VI. 83.

Tot slot zorgt artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 maart 2014 voor de formele opheffing van het voormelde koninklijk besluit van 5 december 2000 dat zijn bestaansreden is verloren nu de financiële instrumenten onder boek VI van het Wetboek vallen.

Bevoegdheid van de FSMA voor het toezicht op de marktpraktijken en de bescherming van de consumenten van financiële diensten

Het toezicht op de naleving van de reglementering over de marktpraktijken behoort tot de bevoegdheid van de FOD Economie, in navolging van de regeling die was uitgewerkt in de voormelde wet van 6 april 2010. Boek XV van het Wetboek over de toepassing van de wet somt de bevoegdheden op van de ambtenaren van de FOD Economie: de bevoegdheid om processen-verbaal op te stellen, om een waarschuwing te richten tot de overtreders, enz.

Aangezien boek VI van het Wetboek van toepassing is verklaard op alle “financiële diensten” in de ruime zin en er geen uitzondering meer geldt voor de toepassing van de regels tot bescherming van de consumenten tijdens de biedperiode, bleek het aangewezen om ook de FSMA bevoegd te verklaren voor de handhaving van dit boek VI in de financiële sector.

¹⁹⁵ De homogene diensten zijn gedefinieerd in artikel I. 8. 1° van het Wetboek als “alle diensten waarvan de eigenschappen en de modaliteiten identiek of gelijkaardig zijn, ongeacht onder meer het ogenblik, de plaats van de uitvoering, de dienstverstrekker of de persoon voor wie ze bestemd zijn”.

¹⁹⁶ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten.

Bijgevolg voorziet boek XV van het Wetboek voor de financiële diensten in een gedeelde bevoegdheid van, enerzijds, de FOD Economie en, anderzijds, de FSMA voor de ondernemingen, verrichtingen of producten die zijn onderworpen aan het toezicht van deze laatste¹⁹⁷.

In dit kader kan de FSMA gebruik maken van de bevoegdheden die haar zijn verleend krachtens de wet van 2 augustus 2002. De FSMA en de FOD Economie dienen elkaar in kennis te stellen van de vaststellingen die zij hebben gedaan en de maatregelen die zij hebben getroffen ingeval zij een inbreuk vaststellen op de bepalingen van het Wetboek inzake financiële diensten. Daartoe werd in de wet van 2 augustus 2002 een uitzondering opgenomen op het beroepsgeheim waartoe de FSMA gehouden is, voor de informatieverstrekking aan de FOD Economie¹⁹⁸.

Koninklijk besluit waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen

Inleiding

Het koninklijk besluit van 18 juni 2013 waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen, is op 6 augustus 2013 in werking getreden. Voordien bestond voor gereguleerde spaarrekeningen wel een fiscale reglementering, met name inzake de belastingheffing op de interesten die dergelijke spaarrekeningen genereren, maar geen reglementering met betrekking tot de informatieverstrekking aan het publiek. Het koninklijk besluit van 18 juni 2013 vult die lacune aan met het oog op een betere consumentenbescherming.

Dat koninklijk besluit kadert in de algemene hervorming van de werking van de spaarrekeningen, die tot doel heeft de transparantie en de vergelijkbaarheid voor de spaarder te vergroten. In het kader van die hervorming zijn nog andere initiatieven genomen:

- de wijziging van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (KB/WIB 92), inzonderheid de beperking van voorwaardelijke aanbiedingen, de driemaandelijke betaling van de getrouwheidspremie en het beginsel van de overdracht van de opgebouwde maar nog niet verworven getrouwheidspremie¹⁹⁹;
- de terbeschikkingstelling - op de website www.wikifin.be - van een simulator die de spaaropbrengsten berekent en daarbij de aanbiedingen van de verschillende kredietinstellingen vergelijkt;
- de terbeschikkingstelling van een calculator op de website van elke kredietinstelling die de spaarders helpt te bepalen in hoeverre verschillende soorten interesten al verworven zijn.

Toepassingsgebied

De informatieverstrekkingsverplichtingen gelden bij de commercialisering van gereguleerde spaarrekeningen bij spaarders op het Belgisch grondgebied:

- gereguleerde spaarrekeningen zijn spaarrekeningen die voldoen aan de voorwaarden van artikel 2 van het KB/WIB 92, en in verband waarmee de eerste inkomstenschijf niet belastbaar is als inkomsten uit kapitaal en roerende goederen;

¹⁹⁷ Artikel XV.11., § 2 van het Wetboek en artikel 45, § 1, eerste lid, 7° van de wet van 2 augustus 2002.

¹⁹⁸ Artikel 75, § 1, 13° van de wet van 2 augustus 2002, als gewijzigd bij artikel 41, 2° van de wet van 30 juli 2013 tot versterking van de bescherming van de afnemers van financiële producten en diensten alsook van de bevoegdheden van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten en houdende diverse bepalingen (I).

¹⁹⁹ Koninklijk besluit van 21 september 2013 tot wijziging van het KB/WIB 92 met betrekking tot de voorwaarden tot vrijstelling van de spaardeposito's beoogd in artikel 21, 5°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en de voorwaarden van het aanbod van tarieven op deze laatste.

- de commercialisering gebeurt door kredietinstellingen naar Belgisch recht en door in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen naar buitenlands recht;
- de spaarders zijn natuurlijke en rechtspersonen die geen professionele cliënten zijn.

Regels die van toepassing zijn bij de commercialisering

Om een betere consumentenbescherming te kunnen bieden, berusten de te volgen regels bij de commercialisering van de gereglementeerde spaarrekeningen op twee pijlers:

- de verkrijgbaarstelling voor de spaarder van een gestandaardiseerde informatiefiche, namelijk het document met essentiële spaardersinformatie;
- de naleving van vereisten inzake de voorstellingswijze en de inhoud van reclame en andere documenten en berichten, alsook inzake de voorafgaande goedkeuring ervan door de FSMA.

Document met essentiële spaardersinformatie

Het document met essentiële spaardersinformatie is een informatiefiche met essentiële informatie over de gecommmercialiseerde gereglementeerde spaarrekening²⁰⁰. Dit document, dat als bijlage bij het koninklijk besluit gaat²⁰¹, is zowel qua vorm als qua inhoud gestandaardiseerd om de onmiddellijke identificatie ervan door de spaarder en de vergelijkbaarheid met andere gereglementeerde spaarrekeningen, in de toekomst zelfs met andere financiële producten en diensten, mogelijk te maken. Dit document van twee pagina's in niet-technische bewoordingen beschrijft de werking, de vergoeding, de kosten en de fiscaliteit van de gereglementeerde spaarrekening.

Het document met essentiële spaardersinformatie moet door de kredietinstelling worden opgesteld en geactualiseerd voor elke gereglementeerde spaarrekening die zij commercialiseert. Vóór het document wordt verspreid, moet het door de FSMA worden goedgekeurd. Vervolgens wordt het door de kredietinstelling gratis verkrijgbaar gesteld voor de spaarders uiterlijk op het moment waarop het contract voor de opening van de rekening wordt aangegaan. De actualisering van het document worden gratis ter beschikking gesteld op een duurzame drager of via een website.

Reclame en andere documenten en berichten

Alle documenten en berichten die op initiatief van de kredietinstelling worden verspreid²⁰², en die specifiek betrekking hebben op een gereglementeerde spaarrekening, ongeacht het kanaal waarlangs of de wijze waarop dat gebeurt, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- zij moeten in eenvoudige bewoordingen worden geformuleerd die gemakkelijk te begrijpen zijn door alle spaarders, en informatie bevatten die correct, niet-misleitend en passend is;

²⁰⁰ De documenten met essentiële spaardersinformatie over de gecommmercialiseerde spaarrekeningen zijn beschikbaar op de website van Wikifin: www.wikifin.be.

²⁰¹ Ingevolge de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 21 september 2013 tot wijziging van het KB/WIB 92 met betrekking tot de voorwaarden tot vrijstelling van de spaardepoto's beoogd in artikel 21, 5°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en de voorwaarden van het aanbod van tarieven op deze laatste, is het document met essentiële spaardersinformatie geactualiseerd in het koninklijk besluit van 21 december 2013 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juni 2013 waarbij bepaalde informatieverplichtingen worden opgelegd bij de commercialisering van gereglementeerde spaarrekeningen.

²⁰² De op basis van een andere specifieke wettelijke of reglementaire verplichting opgestelde stukken worden in beginsel niet door het koninklijk besluit geïdentificeerd, omdat zij niet op initiatief van de kredietinstellingen worden opgesteld (bijvoorbeeld de door de kredietinstellingen verspreide algemene voorwaarden of tarieflijst die volledig of deels betrekking hebben op een gereglementeerde spaarrekening). Ook de campagnes die ertoe strekken de naamsbekendheid van de kredietinstelling te vergroten en waarvoor een gereglementeerde spaarrekening niet is of kan worden geïdentificeerd, worden niet geïdentificeerd.

- zij moeten bepaalde gegevens bevatten, onder andere de naam van de kredietinstelling, het gereglementeerde karakter van de rekening, de vergoeding, de eventuele voorwaarden en een verwijzing naar het document met essentiële spaardersinformatie²⁰³;
- zij moeten door de FSMA zijn goedgekeurd vóór ze openbaar worden gemaakt.

Tussen 6 augustus 2013 en eind 2013 hebben 35 kredietinstellingen meer dan 150 reclamecampagnes over gereglementeerde spaarrekeningen ter goedkeuring voorgelegd aan de FSMA.

Wet op de thematische volksleningen

Eind 2013 werd de wet thematische volksleningen²⁰⁴ gepubliceerd. Deze wet regelt de activiteit waarbij kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen door middel van kasbonnen, termijndeposito's of tak 21-levensverzekeringen geld kunnen ophalen bij het publiek om zo welbepaalde projecten met een sociaaleconomisch of maatschappelijk verantwoord doel²⁰⁵ te financieren.

De wetgever heeft het toezicht op de naleving van deze wet door de kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen deels toevertrouwd aan de FSMA en deels aan de NBB. De FSMA werd belast met het toezicht op de financiële producten die in het kader van deze wet worden aangeboden. De NBB ziet toe op de naleving van de regels rond de boekhoudkundige verwerking en de aanwending van de aangetrokken gelden.

Het toezicht door de FSMA wordt geregeld in de artikelen 17 tot en met 20 van de wet. De aard van het toezicht verschilt naargelang de financiële producten worden aangeboden door kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen. Kasbonnen en termijndeposito's worden zowel aan een voorafgaand als aan een periodiek toezicht onderworpen. Voor tak 21-levensverzekeringen wordt daarentegen, gelet op het Europese verbod om verzekeringsproducten aan een voorafgaande goedkeuring te onderwerpen²⁰⁶, enkel in een periodieke rapportering voorzien. De verzekeringsondernemingen kunnen de FSMA wel op eigen initiatief om een voorafgaand toezicht verzoeken (de zogenaamde "opt-in"). De inhoud en de frequentie van de rapportering aan de FSMA is nader uitgewerkt bij reglement²⁰⁷.

De voorwaarden waaraan de in het kader van deze wet aangeboden kasbonnen, termijndeposito's en tak 21-levensverzekeringen moeten voldoen, zijn opgenomen in artikel 4, derde en vierde lid en artikel 5, eerste lid van deze wet. Belangrijke voorwaarden zijn de voldoende toegankelijkheid van deze producten voor particuliere beleggers²⁰⁸ en de marktconformiteit van de aan de beleggers toegekende vergoeding.

²⁰³ De FSMA kan evenwel individuele afwijkingen van de verplichte vermeldingen toestaan, als het materieel onmogelijk is om die informatie in dergelijke mededelingen te vermelden. Daarbij worden in hoofdzaak de via het internet verspreide banneradvertenties en de reclameboodschappen op radio of televisie geïsoleerd.

²⁰⁴ Wet van 26 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake thematische volksleningen.

²⁰⁵ Voor de lijst met projecten, zie: koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 9, eerste lid van de wet van 26 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake de thematische volksleningen tot vaststelling van de geschikte projecten voor financiering in het kader van een thematische volkslening.

²⁰⁶ Richtlijn 2009/138/EG van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II).

²⁰⁷ Reglement van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten van 15 april 2014 betreffende de door de kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen voorafgaandelijk en periodiek te verstrekken informatie in het kader van de thematische volksleningen. Zie de website van de FSMA: www.fsma.be.

²⁰⁸ Deze voorwaarde werd nader uitgewerkt bij koninklijk besluit van 28 februari 2014 tot bepaling van de voorwaarden van toegankelijkheid voor particuliere beleggers in de zin van artikel 4, derde lid, g, artikel 4, vierde lid, f, en artikel 5, eerste lid, h van de wet van 26 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake de thematische volksleningen.

EUVECA- en EUSEF-verordeningen

De EUVECA-verordening²⁰⁹ en de EUSEF-verordening²¹⁰ zijn op 22 juli 2013 in werking getreden. Deze verordeningen voeren de mogelijkheid in voor kleinschalige beheerders van AICB's om respectievelijk durfkapitaalfondsen en sociaalondernemersfondsen te verhandelen met een paspoort in de Europese Unie. Zij leggen de voorwaarden vast waaronder de beheerders van dergelijke AICB's in de Europese Unie AICB's kunnen aanbieden onder de benaming "EUVECA" en "EUSEF" aan het door de verordeningen vastgelegde doelpubliek.

De voornaamste bepalingen van deze verordeningen zijn de volgende:

EUVECA-verordening

Doel en toepassingsgebied (artikelen 2 en 4)

De verordening beoogt de groei van en innovatie door KMO's binnen de Europese Unie te versterken. Meer in het bijzonder is het de bedoeling om durfkapitaal²¹¹ aan te moedigen door de financiering (in eerste instantie eigen vermogensfinanciering) te vergemakkelijken van zeer kleine ondernemingen die zich in de beginfase van hun bestaan bevinden en die een groot groei- en expansiepotentieel hebben.

De verordening is van toepassing op beheerders (hierna "AIFM") van durfkapitaalfondsen (*European Venture Capital Funds*, afgekort EUVECA) waarvan de beheerde activa (*unleveraged* portefeuille²¹²) minder dan 500 miljoen euro bedragen.

Indien aan de voorwaarden van de verordening wordt voldaan, kan het label EUVECA gebruikt worden bij de aanbieding van deze fondsen binnen de Europese Unie aan het in de verordening gedefinieerd doelpubliek, zonder dat bijkomende voorwaarden kunnen worden opgelegd door individuele lidstaten. De aanvraag van voormeld "productlabel" is een recht, geen verplichting.

Definitie EUVECA (artikel 3)

De verordening definieert EUVECA als *Alternative Investment Funds* (hierna "AIF") die gevestigd zijn in de Europese Unie en die voornemens zijn om 70 % van het totaalbedrag van de kapitaalbreng en het niet-gestort toegezegd kapitaal, na aftrek van alle relevante kosten en aangehouden kasgeld en kasgeldequivalenten, te beleggen in welbepaalde kleine ondernemingen²¹³. De beleggingen moeten in eerste instantie bestaan uit aandelen of quasi-aandeleninstrumenten. Tot 30 % van het voormeld totaalbedrag kan belegd worden via het toestaan van leningen door de EUVECA aan de voormelde ondernemingen.

²⁰⁹ Verordening nr. 345/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 inzake Europese durfkapitaalfondsen (of nog *European Venture Capital Funds*).

²¹⁰ Verordening nr. 346/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 inzake Europese sociaalondernemersfondsen (of nog *European Social Entrepreneurship Funds*).

²¹¹ Durfkapitaal of *venture capital* wordt door de Europese Commissie onderscheiden van *private equity* in die zin dat *private equity* betrekking heeft op "a sector that invests in mature companies and organises leveraged buy-outs".

²¹² Met andere woorden zonder hefboomwerking.

²¹³ Ondernemingen (1) die niet genoteerd zijn op een gereguleerde markt of een MTF, (2) die minder dan 250 personen in dienst hebben en (3) waarvan de jaaromzet 50 miljoen euro niet overschrijdt of het jaarlijks balanstotaal 43 miljoen euro niet overschrijdt. De voormelde ondernemingen waarin de EUVECA belegt, mogen geen ICB's, kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen of holdings zijn. De ondernemingen moeten in de Europese Unie gevestigd zijn of eventueel in derde landen (mits een aantal voorwaarden worden vervuld inzake samenwerking en fiscaal regime).

Interactie met AIFMD (artikel 2)

EUVECA zijn AIF's zoals bedoeld in AIFMD die beheerd worden door een AIFM. De bepalingen van AIFMD gelden echter niet voor EUVECA-beheerders, met uitzondering van de registratieplicht als bedoeld in artikel 3 van AIFMD, voor zover zij voldoen aan de voorwaarden van artikel 3, § 2, (b) van AIFMD, dat stelt dat de beheerders waarvan de beheerde activa (*unleveraged* portefeuille) minder bedragen dan 500 miljoen euro uitgesloten²¹⁴ zijn van AIFMD (behoudens de voormelde registratieplicht).

De verplichtingen²¹⁵ ten aanzien van een AIFM die ervoor kiest om de bepalingen van de EUVECA-verordening na te leven, zijn beduidend beperkter dan deze onder AIFMD.

Indien de beheerde activa van een EUVECA-beheerder na de registratie zouden toenemen en de voormelde limiet van 500 miljoen euro overschreden zou worden, voorziet de EUVECA-verordening in artikel 2, § 2 dat het EUVECA-label mag behouden blijven mits (1) alle AIFMD bepalingen worden geëerbiedigd en (2) bepaalde voorwaarden²¹⁶ uit de EUVECA-verordening nog steeds worden nageleefd.

Doelpubliek (artikel 6)

EUVECA mogen enkel worden aangeboden aan professionele beleggers en andere beleggers die zich ertoe verbinden een minimum van 100.000 euro te beleggen. Deze beperking werd wenselijk geacht omdat durfkapitaal van nature een verhoogd risico inhoudt. De Europese Commissie zal tegen 22 juli 2017 nagaan of het aangewezen is om het doelpubliek uit te breiden naar particuliere beleggers.

Toezicht en samenwerking (artikelen 14 tot 22)

Om het EUVECA-label te verkrijgen, moet het fonds door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst worden geregistreerd.

Na registratie kan de marketing binnen de Europese Unie aanvangen, zonder dat de lidstaat van ontvangst bijkomende verplichtingen kan opleggen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst verwittigt de lidstaten van ontvangst waar de EUVECA de deelbewijzen wenst te verhandelen, alsook ESMA²¹⁷.

EUSEF-verordening

De EUSEF-verordening maakt deel uit van het initiatief voor sociaal ondernemerschap van de Europese Commissie. Meer in het bijzonder is het doel van de verordening de versterking van de groei van sociale ondernemingen in de Europese Unie. Een sociale onderneming wordt in de verordening omschreven als een onderneming in de sociale economie met als hoofddoelstelling de realisatie van een sociaal effect, eerder dan het maximaliseren van de winst.

²¹⁴ Tenzij de AIFM's expliciet kiezen voor een *opt in*.

²¹⁵ De verplichtingen in de verordening (zie de artikelen 5 tot 13) hebben betrekking op het beleggingsbeleid (zie hierna de definitie van EUVECA), het doelpubliek, het *fit and proper* karakter van de manager, delegatie van beheertaken, belangenconflicten, eigen vermogen, waarderingsregels, jaarverslag en informatie naar het publiek toe. De gelijknamige verplichtingen onder AIFMD zijn beduidend zwaarder.

²¹⁶ Met name blijven voldoen aan de bepalingen van artikel 3, de voorwaarden voor het gebruik van de benaming "EUVECA" van artikel 5 en de informatieverplichtingen van artikel 13, lid 1 onder c) en i) van de EUVECA-verordening.

²¹⁷ ESMA zal een notificatieprocedure uitwerken en een database bijhouden met de EUVECA-beheerders en de EUVECA.

Behoudens de hierna vermelde elementen, zijn de bepalingen van de EUSEF-verordening gelijkaardig, zo niet identiek aan deze van de EUVECA-verordening.

Een EUSEF moet beleggen in ondernemingen met als hoofddoel de realisatie van meetbare positieve sociale effecten, voor zover de ondernemingen:

1. diensten of goederen leveren ten behoeve van kwetsbare, gemarginaliseerde, benadeelde of uitgesloten personen;
2. een productiemethode voor hun goederen of diensten gebruiken die hun sociale doelstelling belichaamt; en
3. hun winst hoofdzakelijk gebruiken om hun sociale hoofddoel te realiseren.

In tegenstelling tot de EUVECA-verordening, legt de EUSEF-verordening geen voorwaarde op qua aantal werknemers of omzet/balanstotaal. Deze afwijking vindt voornamelijk haar oorsprong in het feit dat sociale ondernemingen grote ondernemingen kunnen zijn of nog dat die ondernemingen werken met een groot aantal vrijwilligers. Niet de grootte van de onderneming is het onderscheidend criterium, maar wel het sociaal aspect.

Nieuw reglement inzake de erkende commissarissen

Op 1 juli 2013 is het reglement van de FSMA van 14 mei 2013 in werking getreden betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen voor de uitoefening van een revisoraal mandaat bij instellingen voor collectieve belegging, beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening²¹⁸.

Dit reglement wijzigt de regels op het gebied van de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen voor de uitoefening van de functie van commissaris²¹⁹. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met de hervorming van het financiële toezicht, maar worden ook nieuwe vereisten ingevoerd om het toezicht op de kwaliteit van de tussenkomsten van de erkende revisoren aan te scherpen.

Ten gevolge van de *Twin Peaks*-hervorming staat de FSMA in voor de erkenning van de revisoren en revisorenvennootschappen die de opdracht van commissaris uitoefenen bij de IBP's, de ICB's en de beheervennootschappen van ICB's²²⁰. Ook na deze hervorming bleef deze erkenning in eerste instantie nog onderworpen aan het reglement van de CBFA van 21 februari 2006 betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen. Het nieuwe reglement van de FSMA geeft voor de erkenning van revisoren gestalte aan de *Twin Peaks*-hervorming en heft het CBFA-reglement van 2006 dan ook op voor wat betreft de uitoefening van een revisoraal mandaat bij de drie voornoemde categorieën instellingen²²¹.

De grote principes en voornaamste nieuwigheden van het nieuwe erkenningsreglement van de FSMA zijn de volgende:

- één enkele FSMA-erkenning is geldig voor de drie betrokken categorieën van instellingen²²²;

²¹⁸ Het reglement werd goedgekeurd bij ministerieel besluit van 17 juni 2013 en trad in werking op de datum van de bekendmaking van dat ministerieel besluit in het Belgisch Staatsblad.

²¹⁹ Dit reglement geeft dus geen uitvoering aan artikel 87ter van de wet van 2 augustus 2002 (zie daarover het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 75).

²²⁰ De andere categorieën van door de FSMA vergunde instellingen zijn niet onderworpen aan de wettelijke verplichting om de opdracht van commissaris toe te vertrouwen aan een door de FSMA erkend revisor of revisorenvennootschap.

²²¹ Het reglement van de CBFA gold daarmee enkel nog als erkenningsreglement van de NBB. Sinds 9 juli 2013 is echter ook een nieuw erkenningsreglement van de NBB in werking getreden.

²²² Onder het CBFA-reglement van 2006 waren er daarentegen in totaal vier soorten erkenningen, waarbij voor ICB's ofwel een afzonderlijke erkenning ofwel een erkenning die ook gold voor onder meer beheervennootschappen van ICB's kon worden toegekend, maar voor de IBP's in elk geval nog een andere erkenning was vereist.

- de FSMA beslist over de erkenning na gemotiveerd advies van een door haar opgerichte commissie die belast is met het onderzoek van de kandidaatstellingen;
- de kandidaten moeten over nuttige ervaring beschikken in de financiële sector en moeten minstens vijf jaar relevante beroepservaring hebben op het vlak van de audit; de nuttige ervaring in de financiële sector kan zijn opgedaan in het kader van auditopdrachten maar ook op een andere manier;
- de kandidaten moeten een specifieke, door de FSMA georganiseerde, vorming over de bijdrage van de revisoren aan de controle van de FSMA hebben gevolgd;
- vanuit het streven naar kwaliteitscontrole moet een revisor permanente, door de FSMA georganiseerde, vormingen volgen voor iedere sector waarin hij een mandaat wenst uit te oefenen;
- hoewel de erkenning in beginsel voor onbepaalde duur geldig is, kan deze door de FSMA worden herroepen indien de kwaliteit van de revisorale controle niet voldoet of wanneer de revisor de permanente vormingen niet op frequente en actieve wijze volgt. De FSMA kan de erkenning onder meer herroepen wanneer de revisor zijn verplichtingen op het vlak van de samenwerking met de FSMA niet met de nodige bekwaamheid en toewijding nakomt, wanneer hij een of meerdere revisorale mandaten niet op professionele, bewaam, nauwgezette, loyale en diligente wijze uitoefent, wanneer hij niet of niet op voldoende wijze deelneemt aan een onderhoud dat daartoe door de FSMA wordt georganiseerd of wanneer hij ernstig of meermaals tekortkomt in de uitoefening van zijn taken;
- naast het behoud ("*grandfathering*") van de bestaande erkenningen van revisoren (die destijds door de CBFA werden toegekend) geldt een vereenvoudigde erkenningsprocedure voor de revisoren die, na een nieuwe erkenning van de NBB te hebben verkregen, tevens een erkenning bij de FSMA wensen te verkrijgen; ook voor al deze revisoren gelden evenwel de nieuwe "permanente" kwaliteitsvereisten.

Het nieuwe reglement schaft ook de uitzonderlijke situatie af waarin een aantal actuarissen die in het verleden waren erkend door de CDV het mandaat van erkend commissaris bij IBP's konden uitoefenen hoewel zij geen lid van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (hierna IBR) en dus geen revisor waren. Het erkenningsreglement van de CBFA van 21 februari 2006 had deze situatie in stand gehouden. Deze personen waren bovendien deels nog onderworpen aan vroegere erkenningsreglementen van de CDV, die voor het overige al sedert meerdere jaren waren opgeheven. Bij de afschaffing van deze uitzonderlijke situatie hebben volgende overwegingen meegespeeld:

- de erkenning van niet-revisoren stond op gespannen voet met artikel 103, tweede lid van de WIBP. Overeenkomstig die bepaling - die overigens dateert van na het erkenningsreglement van de toenmalige CBFA van 21 februari 2006 - dient de opdracht van commissaris te worden toevertrouwd aan een of meerdere revisoren of aan een of meer revisorenvennootschappen die lid zijn van het IBR;
- de situatie waarin enkele personen kunnen optreden als door de FSMA erkend commissaris zonder dat zij bedrijfsrevisor zijn, valt in het licht van het gelijkheidsbeginsel niet evident te verantwoorden tegenover andere niet-revisoren voor wie die mogelijkheid niet bestaat;
- ook ten opzichte van de revisoren viel het in het licht van het gelijkheidsbeginsel niet evident te verantwoorden dat enkele personen dezelfde opdracht van erkend commissaris mochten uitoefenen zonder te voldoen aan dezelfde - zelfs wettelijk verankerde - voorwaarde van lidmaatschap van het IBR;
- impliciet gaan de wet en het reglement ervan uit dat de erkende commissarissen door hun lidmaatschap van het IBR al zijn onderworpen aan strenge vereisten, onder meer inzake permanente opleiding. De nieuwe opleidingsvereisten uit het reglement viseren voornamelijk sectorale of toezichtsgebonden aandachtspunten en strekken niet tot vervanging van die meer algemene vormingsvereisten waaraan een bedrijfsrevisor moet voldoen. Deze nieuwe opleidingsvereisten bieden dan ook geen afdoende verantwoording voor het behoud van de erkenning van personen die niet aan de algemene vormingsvereisten van het IBR zijn onderworpen;

- de regelgeving zou ook moeilijk toegankelijk en weinig coherent zijn geweest indien de oude erkenningsreglementen van de CDV ondanks de invoering van een nieuw erkenningsreglement (gedeeltelijk) zouden hebben voortbestaan voor deze categorie van personen;
- bovendien zou het behoud van de erkenning die slechts geldig was voor een mandaat bij de IBP's niet hebben gestrookt met de benadering van het nieuwe reglement om nog slechts in één enkele FSMA-erkenning te voorzien die geldig is voor de drie betrokken categorieën van instellingen.

Om de onmiddellijke gevolgen te milderen van de afschaffing van de mogelijkheid voor een aantal niet-revisoren om de functie van erkend commissaris uit te oefenen, werd in het reglement van 14 mei 2013 voorzien dat de betrokken personen hun lopende mandaten wel nog mogen uitdoen.

Circulaire over berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

In juni 2013 heeft de FSMA een circulaire gepubliceerd over de berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming²²³.

De regels inzake deze berichten, reclame en andere stukken zijn vervat in de artikelen 60 tot 69, 155 en 166 van de ICB-wet en in de artikelen 35 tot 46 van het ICB-besluit.

Overeenkomstig de artikelen 60, 155 en 166 van de ICB-wet mogen de berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB dan wel een dergelijk aanbod aankondigen of aanbevelen, ongeacht de publicatiewijze, pas worden gepubliceerd na goedkeuring door de FSMA.

De circulaire beoogt voormelde publiciteitsregels en de modaliteiten en procedures inzake de goedkeuring door de FSMA van het publicitaire materiaal verder te verduidelijken en toe te lichten. De circulaire betreft zowel openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming naar Belgisch recht als naar buitenlands recht.

De circulaire is een getrouwe vertaling van de sinds 2005 toegepaste controlepraktijk op publiciteit. De volgende onderwerpen komen onder andere aan bod: minimale reclame-inhoud, afwijking in functie van het gebruikte medium, *awards* en *ratings*, specifieke terminologie, beleggingsadvies en arbitrage, publiciteit via internet en fondsencommentaar.

Ook licht de circulaire verschillende nieuwe publiciteitsregels toe²²⁴, geïnspireerd op bepalingen²²⁵ die van toepassing zijn op de essentiële beleggersinformatie (KIID). De nieuwe publiciteitsregels hebben in het bijzonder betrekking op de lopende kosten, de risico- en opbrengstindicator, toekomstscenario's en rendementen.

De circulaire werd besproken met BEAMA, de Raad voor het Verbruik, OIVO²²⁶ en Test-Aankoop.

²²³ Circulaire FSMA_2013_13 van 27 juni 2013 over de berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op een openbaar aanbod van rechten van deelneming van een openbare ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

²²⁴ Onder meer opgenomen in artikel 42 van het ICB-besluit.

²²⁵ Deze bepalingen zijn vervat in de verordening (EU) nr. 583/2010 van de Commissie van 1 juli 2010 tot uitvoering van Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft essentiële beleggersinformatie en de voorwaarden waaraan moet worden voldaan als de essentiële beleggersinformatie of het prospectus op een andere duurzame drager dan papier of via een website wordt verstrekt.

²²⁶ Het onderzoeks- en informatiecentrum van de verbruikersorganisaties.

Mededeling over de vragen en antwoorden over de overgangperiode waarvan sprake in Richtlijn 2011/61/EU (AIFMD) en over de Belgische bepalingen tot omzetting van die Richtlijn

Op 2 juli 2013 heeft de FSMA mededeling FSMA_2013_11-1 gepubliceerd over de vragen en antwoorden over de overgangperiode waarvan sprake in de AIFM-richtlijn (hierna “de mededeling” genoemd). De AIFM-richtlijn strekt ertoe een regeling uit te werken voor de activiteiten van de beheerders van AICB's. Die term verwijst naar de zelfbeheerde AICB's en de zogenaamde “externe” beheerders, i.e. de beheervenootschappen, die één of meer AICB's beheren.

De artikelen 61 en 66 van de AIFM-richtlijn voorzien in een overgangperiode die loopt van 22 juli 2013 tot 22 juli 2014.

Eenzijds blijkt uit artikel 61 van de AIFM-richtlijn dat de beheerders die vóór 22 juli 2013²²⁷ al een door de AIFM-richtlijn gereguleerde activiteit uitoefenden, uiterlijk op 22 juli 2014 een vergunningsaanvraag met betrekking tot de uitoefening van die activiteit moeten indienen, en dat zij vóór die datum alle nodige maatregelen moeten nemen om de door AIFM-richtlijn uitgewerkte regeling na te leven. Anderzijds bepaalt artikel 66 van de AIFM-richtlijn dat de EER-lidstaten die Richtlijn uiterlijk op 22 juli 2013 in hun nationaal recht moeten hebben omgezet.

Aangezien de AIFM-richtlijn op 22 juli 2013 niet in Belgisch recht was omgezet, heeft de FSMA het nuttig geacht deze mededeling te publiceren.

Uitgaande van de veronderstelling dat de AIFM-richtlijn vóór 22 juli 2014 in Belgisch recht omgezet zal zijn, maakt de mededeling een onderscheid tussen de periode tussen 22 juli 2013 en de datum van inwerkingtreding van de Belgische wet waarmee de AIFM-richtlijn wordt omgezet, en de periode die aanvangt op de datum van inwerkingtreding van die wet.

De mededeling strekt ertoe een aantal vragen over de overgangperiode te beantwoorden. Die vragen betreffen de volgende punten²²⁸:

- de mogelijkheid om, vóór de datum van inwerkingtreding van de Belgische wet tot omzetting van de AIFM-richtlijn, bij de FSMA een dossier in te dienen met betrekking tot de aanvraag van een vergunning als AICB-beheerder, en de inhoud van dat dossier²²⁹;
- de regels die tijdens de overgangperiode gelden voor de AICB's naar Belgisch recht die vóór 22 juli 2013 al bestonden;
- de regels die gelden voor de entiteiten die vóór 22 juli 2013 al een activiteit als beheerder van AICB's uitoefenden;
- de regels die gelden voor de beheerders naar Belgisch recht van AICB's en voor de AICB's die tijdens de overgangperiode zijn opgericht;
- de regels die gelden voor private plaatsingen in België van rechten van deelneming in AICB's naar Belgisch of buitenlands recht, ongeacht of die worden beheerd door een beheerder naar Belgisch recht, die in een EER-lidstaat is gevestigd in dan wel onder het recht van een derde land ressorteert;
- de regels die gelden voor de verhandeling aan professionele beleggers of aan het publiek - in België - van rechten van deelneming in AICB's uit de EER door een in de EER

²²⁷ Er wordt opgemerkt dat de beheerders van AICB's naar Belgisch recht die vanaf 22 juli 2013 worden opgericht, zich rechtstreeks en vrijwillig dienen te conformeren aan de AIFM-richtlijn, en vervolgens, zodra die in werking treedt, aan de nationale wetgeving die de AIFM-richtlijn in Belgisch recht omzet.

²²⁸ Zie de bijlage bij mededeling FSMA_2013_11-1 van 2 juli 2013, getiteld “Vragen en antwoorden over de overgangperiode waarvan sprake in Richtlijn 2011/61/EU en over de Belgische nationale bepalingen tot omzetting van die Richtlijn”.

²²⁹ De concrete inhoud van het vergunningsdossier wordt toegelicht in een tabel als bijlage bij de mededeling.

gevestigde beheerder, of - in de EER - van rechten van deelneming in AICB's uit de EER door een in België gevestigde beheerder, en;

- de regels die gelden voor het beheer van, enerzijds, AICB's naar Belgisch recht door een beheerder uit de EER, en, anderzijds, AICB's uit de EER door een beheerder naar Belgisch recht.

Bijwerking van de aanbevelingen inzake reclame voor openbare aanbiedingen van beleggingsinstrumenten

De prospectuswet stelt dat alle reclame als gedefinieerd in haar artikel 11, en alle andere documenten en berichten met betrekking tot een openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten, ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de FSMA alvorens openbaar te worden gemaakt. Toch bevat de wet slechts zeer algemene regels over de inhoud van de reclame en de andere documenten en berichten. Zo stelt zij met name in haar artikel 58 dat de informatie die erin is opgenomen niet misleidend mag zijn.

Om de naleving van dit artikel 58 te vergemakkelijken, meer bepaald de regel dat reclame niet misleidend mag zijn, heeft de CBFA op 22 april 2008 een aantal richtsnoeren en aanbevelingen gepubliceerd²³⁰ die naderhand op 5 maart 2009 werden aangepast.

Gezien de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan in de praktijk, leek het aangewezen om deze aanbevelingen nogmaals bij te werken om zodoende een grotere transparantie in de sector te waarborgen²³¹.

Deze laatste wijzigingen hebben hoofdzakelijk betrekking op de volgende punten:

- de identificatie van de aard van het beleggingsinstrument;
- de identificatie van het doelpubliek en het bepalen van het beleggersprofiel;
- het recht op terugbetaling van het kapitaal op vervalddag (op te merken valt dat de term "kapitaalbescherming" is voorbehouden aan de ICB's omwille van de specifieke regels die op hen van toepassing zijn);
- de vervroegde terugbetaling naar eigen goeddunken van de uitgevende instelling (*callable*) en het potentiële belangenconflict dat hierdoor dreigt te rijzen tussen de uitgevende instelling en de beleggers;
- het ontbreken van een markt en het gebrek aan liquiditeit, en de gevolgen hiervan voor de beleggers.

ESMA-richtsnoeren betreffende ETF's en andere kwesties in verband met ICBE's

Op 18 februari 2013 zijn ESMA-richtsnoeren in werking getreden betreffende ETF's²³² en andere kwesties in verband met ICBE's (hierna "de richtsnoeren")²³³. Volgens de FSMA wordt de toepassing van diverse bepalingen van de Belgische ICB-wetgeving door de richtsnoeren gepreciseerd, en dus heeft zij die in haar toezichtsinstrumentarium geïntegreerd. Hiertoe

²³⁰ Mededeling CBFA_2008_14 van 22 april 2008 betreffende de aanbevelingen van de CBFA over de reclame en de andere documenten en berichten die betrekking hebben op een verrichting als bedoeld in Titel VI van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

²³¹ Aanbeveling FSMA_2013_12 van 27 juni 2013 over de aanbevelingen van de FSMA over de reclame en de andere documenten en berichten die betrekking hebben op een verrichting als bedoeld in titel VI van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt (aanbevelingen gepubliceerd op 22 april 2008 en geactualiseerd op 5 maart 2009 en 27 juni 2013).

²³² *Exchange traded funds*.

²³³ Deze richtsnoeren werden op 18 december 2012 gepubliceerd op de website van ESMA met referentie ESMA/2012/832.

heeft de FSMA op 13 februari 2013 een document gepubliceerd op haar website waarin zij toelichting geeft bij de richtsnoeren en het toepassingsgebied hiervan in België preciseert²³⁴.

De richtsnoeren geven aan dat zij gelden voor beheervennootschappen van ICBE's en voor zelfbeheerde beveks met een Europees paspoort (ICBE's). Overeenkomstig de benadering die in België wordt gevolgd, waarbij de regeling van toepassing op ICBE's in de mate van het mogelijke ook wordt toegepast op de openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die beleggen in effecten en liquide middelen, gelden de door ESMA geformuleerde richtsnoeren voor alle openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming naar Belgisch recht en voor hun beheervennootschappen.

De richtsnoeren bevatten in de eerste plaats bepalingen over de informatie die ICB's moeten opnemen in, naargelang het geval, hun prospectus, essentiële beleggersinformatie en/of periodieke verslagen. Tevens worden diverse bepalingen ingevoerd waarmee ICB's rekening moeten houden in specifieke situaties. Hieronder volgt een overzicht van de meest markante richtsnoeren.

Indexvolgende ICB's moeten informatie geven over, onder meer, de gevolgde index en zijn onderliggende componenten, de wijze van replicatie en de verwachte *tracking error*. Indexvolgende ICB's met hefboom moeten ook informatie meedelen over het gebruik van de hefboom.

Exchange traded funds (ETF's) moeten verschillende gegevens bekendmaken in hun documentatie. Bovendien gelden bijzondere regels inzake actief beheerde ETF's en inzake de behandeling van beleggers op de secundaire markt.

Specifieke bepalingen worden ingevoerd voor ICB's die gebruik maken van technieken voor goed portefeuillebeheer, zoals effectenleningen en *reverse repo*-overeenkomsten. Zo moeten alle inkomsten die voortkomen uit deze technieken, verrekend met directe en indirecte operationele kosten, aan de betrokken ICB worden overgedragen. Bovendien moeten ICB's hun beleggers, via het prospectus en de periodieke verslagen, uitgebreid informeren over het gebruik van deze technieken en de gevolgen hiervan.

Ook het gebruik van financiële derivaten en financiële indexen wordt gepreciseerd. Zo moet een financiële index waarin een ICB belegt, voldoen aan verschillende vereisten inzake spreiding en toegankelijkheid.

Ten slotte bevatten de richtsnoeren bepalingen inzake het zekerhedenbeheer voor transacties in OTC-derivaten en technieken voor goed portefeuillebeheer. In dit kader worden de criteria gepreciseerd waaraan moet worden voldaan voor de zekerheden die ICB's gebruiken om het tegenpartijrisico te beperken. Naast de criteria van onder meer liquiditeit en kwaliteit, wordt ook de diversifiëring van de zekerheden behandeld. Tevens bevatten de richtsnoeren vereisten inzake het herbeleggings-, stresstest- en haircutbeleid.

De toepassing van de richtsnoeren heeft tot gevolg dat een groot deel van de Belgische ICB's tot een aanpassing van hun prospectus moet overgaan.

²³⁴ Zie FSMA_2013_03 van 13 februari 2013 betreffende ETF's en andere kwesties in verband met ICBE's: tenuitvoerlegging door de FSMA.

De richtsnoeren doen geen afbreuk aan de bestaande ICB-wetgeving. Zo blijven de bepalingen van het koninklijk besluit van 7 maart 2006 met betrekking tot de effectenleningen door bepaalde instellingen voor collectieve belegging onverkort van toepassing. Bijgevolg dient de ICB-wetgeving cumulatief te worden toegepast met de richtsnoeren.

Tot slot heeft ESMA op haar website ook een document met *Questions and Answers* gepubliceerd, waarin zij verdere informatie geeft over de praktische toepassing van de richtsnoeren.

3.2. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

Inschrijving en eerste notering van een nieuwe Belgische vastgoedbevak

Eind 2013 schreef de FSMA de eerder dat jaar opgerichte vennootschap QRF Comm. VA in als vastgoedbevak. De aandelen van deze nieuwe bevak werden vanaf 18 december 2013 toegelaten tot de verhandeling op Euronext Brussels.

De FSMA was van mening dat de structuur van deze bevak belangenconflicten zou kunnen veroorzaken. Zo wordt de vastgoedbevak, die is opgericht onder de vorm van een commanditaire vennootschap op aandelen, bestuurd door haar enige statutaire zaakvoerder. Het technisch vastgoedbeheer en bijhorend financieel beheer van de vastgoedportefeuille worden gedelegeerd aan een met de bevak verbonden vennootschap. Bovendien is de CFO van de bevak eigenaar van de helft van de aandelen van een vennootschap waarmee de bevak samenwerkingsovereenkomsten heeft afgesloten. Daarnaast zijn de aandelen van zowel de zaakvoerder van de bevak als van de technische vastgoedbeheerder in handen van de promotor van de bevak. Tot slot zijn diverse sleutelfuncties binnen de bevak toevertrouwd aan personen verbonden met de promotor.

De bevak moest dan ook sluitende procedures opstellen om (potentiële) belangenconflicten te allen tijde te kunnen identificeren en af te handelen. Om de beleggers afdoende te informeren over het bestaan van deze potentiële belangenconflicten, werd een omstandige beschrijving van de mogelijke belangenconflicten, alsook een beschrijving van de door de bevak ontwikkelde procedures om deze belangenconflicten te beheersen, opgenomen in het *corporate governance* charter van de bevak, alsook in het prospectus dat de beursgang begeleidde.

Ook aan de samenstelling van de initiële portefeuille van de bevak verleende de FSMA bijzondere aandacht. Aangezien de bevak de opbrengst van de beursgang nodig had om de verwerving van de initieel vooropgestelde portefeuille te financieren, kon de verwerving van deze portefeuille pas plaatsvinden bij het afsluiten van de inschrijvingsperiode. Indien echter de beursgang geen volledig succes zou zijn of men slechts een deel van de beoogde portefeuille zou kunnen verwerven, liepen de inschrijvers het risico dat ze aandeelhouder zouden zijn van een bevak met een te kleine of onevenwichtig samengestelde portefeuille. Dit zou in bepaalde gevallen het verlies van de vergunning als bevak tot gevolg kunnen hebben of anderszins nadelige financiële gevolgen voor de aandeelhouders van de bevak met zich zou kunnen brengen.

Om te vermijden dat het risico van een eventueel falen van de beursgang zou worden afgewenteld op de beleggers, heeft de bevak op verzoek van de FSMA een procedure uitgewerkt, waarbij de uitvoering van de inschrijvingen op het openbaar bod kon plaatsvinden op basis van een *“Delivery versus Payment”* mechanisme. Via dit mechanisme moesten de beleggers slechts overgaan tot betaling van de aandelen waarop ze hadden ingeschreven tegen aflevering van de in het kader van de beursgang nieuw gecreëerde aandelen. Deze nieuwe

aandelen werden uitgegeven naar aanleiding van een kapitaalsverhoging die plaatsvond op het einde van het openbaar bod, voor zover de opgehaalde middelen toelieten de volledige vooropgestelde portefeuille te verwerven. In concreto betekende dit dat de financiële instellingen die de beursgang begeleidden en aldus kennis hadden van het bedrag van de voorwaardelijke intekeningen door het publiek, de vereiste fondsen (met betrekking tot het publieke deel) voor de kapitaalsverhoging gedurende een zeer beperkte periode hebben voorgefinancierd. Op deze manier hadden de beleggers die hadden ingetekend, de zekerheid dat op het ogenblik van hun betaling het risico op het verwerven van een te kleine of slecht gespreide portefeuille zich niet zou realiseren.

Een ander belangrijk element in dit dossier was de vaststelling dat de netto-inventariswaarde van een aandeel van de bevak onmiddellijk na de eerste notering een belangrijke daling zou ondergaan. Deze daling was een gevolg van twee elementen: ten eerste was er het feit dat de reële waarde van een deel van het vastgoed van de initiële portefeuille lager lag dan de aanschaffingswaarde ervan waardoor de bevak onmiddellijk een waardevermindering moest boeken, ten tweede had men beslist om de kosten van de oprichting en de beursgang van de bevak aan de beleggers door te rekenen middels een kapitaalvermindering.

De FSMA heeft erover gewaakt dat in het prospectus en in alle publicitaire documenten die de beursgang begeleidden, over deze onmiddellijke waardedaling van de netto-inventariswaarde van het aandeel transparant werd gecommuniceerd.

De samenvatting van het prospectus dat de beursgang begeleidde, bevatte een relatief extensieve beschrijving van de risico's verbonden aan een inschrijving op de aandelen van de bevak. Omdat een opname van al deze risico's in de publicitaire documenten die de beursgang begeleidden tot gevolg zou hebben dat het volume van deze publicitaire documenten te omvangrijk zou worden waardoor de leesbaarheid nadelig zou worden beïnvloed, heeft de FSMA beslist om af te wijken van haar gangbare standpunt dat publicitaire documenten tevens alle risico's vermeld in de samenvatting van een prospectus moeten bevatten. In de publicitaire documenten die de beursgang begeleidden werden aldus enkel de belangrijkste risico's verbonden aan de verrichting opgenomen.

Openbaar aanbod in het kader van een crowdfundingtransactie

De FSMA onderzocht een verzoek tot goedkeuring van een prospectus over een openbaar aanbod van beleggingsinstrumenten door een crowdfundingplatform waarvan de enige activiteit erin bestaat de financieringstoegang voor ondernemingen te vergemakkelijken door deelnemingen in het kapitaal van die ondernemingen te verwerven of door hun een krediet te verlenen.

Daartoe geeft dat platform - via een vehikel - beleggingsinstrumenten uit die bestemd zijn voor het publiek en/of voor professionele beleggers, en gebruikt het de ingezamelde middelen om die in de geselecteerde kleine vennootschappen te beleggen of om hun een krediet te verlenen. Het vehikel is dus bedoeld als centraal verzamelpunt voor die beleggingen en als tussenschakel tussen de beleggers en de geselecteerde kleine vennootschap.

In dit dossier werd aan het publiek voorgesteld te beleggen in een kleine vennootschap die voor de 18- tot 35-jarigen een speciaal op de sociale media gerichte informatiesite zou lanceren.

Om die belegging uit te voeren, heeft de vennootschap die het crowdfundingplatform beheert, een specifiek vehikel opgericht. Dat vehikel (hierna "de emittent" genoemd) geeft beleggingsinstrumenten uit met de bedoeling bij het publiek middelen in te zamelen, en die vervolgens te beleggen in de kleine vennootschap die de informatiesite verder wil uitbouwen.

Het behaalde rendement wordt door de emittent aan de beleggers bezorgd overeenkomstig het “*pass through*”-beginsel. Via die structuur kan worden tegemoetgekomen aan de wens van de promotoren om te voorkomen dat de aandeelhoudersgroep te sterk versnipperd zou raken in een massa particuliere beleggers.

In het kader van die transactie biedt de emittent het publiek *sui generis*-instrumenten (“*notes*”) aan, die recht geven op het rendement dat wordt gegenereerd door de met de opbrengst van het bod gekochte aandelen.

De emittent plaatst de aandelen die worden verworven met door de particulieren belegde fondsen, op een afzonderlijke rekening. Alle inkomsten van de aandelen van de kleine vennootschap (dividenden en/of verkoopprijs van de aandelen, met of zonder meerwaarde ten opzichte van de oorspronkelijke prijs) worden aan de beleggers overgedragen door de emittent, met uitzondering van zijn mogelijke vergoeding die wordt ingehouden op de meerwaarde die eventueel bij de overdracht van de aandelen wordt gerealiseerd. De belegger zal dus een soortgelijk rendement ontvangen als het rendement dat hij zou hebben verkregen als hij hetzelfde bedrag rechtstreeks in aandelen van de kleine vennootschap zou hebben belegd.

De emittent zal te allen tijde kunnen beslissen om de aandelen op die rekening te verkopen. Op dat moment zullen de beleggers worden vergoed en zullen zij een meer- of minderwaarde realiseren. Daarbij zal hun deel van het door de emittent ontvangen bedrag worden berekend in functie van de omvang van hun belegging.

De mogelijkheid om de emittent als ICB te kwalificeren, werd onderzocht.

Die kwalificatie werd niet weerhouden, omdat de FSMA de bevestiging heeft gekregen dat de belangrijkste activiteit van de vennootschap erin zou bestaan uitsluitend deelnemingen te verwerven als bedoeld in de artikelen 5 tot 9 en 13 van het Wetboek van Vennootschappen. Bijgevolg werd de kwalificatie als ICB uitgesloten op grond van artikel 4, § 3, 1°, van de ICB-wet²³⁵, dat de holdings viseert en ze uit het toepassingsgebied van de wet uitsluit.

Toch heeft de FSMA de emittent erop gewezen dat de AIFM-richtlijn het concept “*holding*” heeft gewijzigd, meer bepaald door het restrictiever te maken, waardoor de emittent geen beroep meer zal hoeven te doen op dat statuut eens de richtlijn in Belgisch recht zal zijn omgezet. De emittent is er dus van op de hoogte gebracht dat de FSMA zijn eventuele kwalificatie als ICB in de toekomst opnieuw zal moeten bekijken.

De FSMA heeft overigens opgemerkt dat de aard van de transactie aanzienlijke risico's inhoudt voor de particuliere beleggers. Ter zake wordt verwezen naar het risico op twee ondernemingen²³⁶, het hoge risico ingevolge een belegging in een kleine vennootschap die nog geen financieel “*track record*” had, of het risico ingevolge een totaal gebrek aan liquiditeit.

Opdat de beleggers zich bewust zouden zijn van de omvang van die risico's, heeft de FSMA erop aangedrongen dat zij duidelijk in het prospectus zouden worden aangekaart, en heeft zij geëist dat op de voorpagina een waarschuwing zou worden gepubliceerd waarin de be-

²³⁵ Krachtens deze bepaling worden “*de vennootschappen waarvan de effecten het voorwerp uitmaken of uitgemaakt hebben van een openbaar aanbod in België, en waarvan de activiteit in hoofdorde bestaat uit het uitoefenen van controle of gezamenlijke controle over andere vennootschappen, zoals omschreven in de artikelen 5 tot 9 van het Wetboek van Vennootschappen, of het houden van deelnemingen, zoals omschreven in artikel 13 van het Wetboek van Vennootschappen*” uit het toepassingsgebied van de wet uitgesloten.

²³⁶ De belegger loopt het risico om het door hem belegde kapitaal te verliezen, en dat niet alleen wanneer de emittent zelf in gebreke blijft, maar ook wanneer dat gebeurt met de kleine vennootschap waarin de middelen zijn belegd, omdat zijn rechten beperkt zijn tot de opbrengst van de aandelen van die vennootschap.

langrijkste risico's worden opgesomd en samengevat, en die de mogelijkheid benadrukt dat de beleggers hun belegging volledig verliezen. Dezelfde vereisten zijn ook toegepast op de door de emittent gebruikte reclamestukken.

Gelet op de specifieke aard van de transactie, die moeilijk te begrijpen is voor beleggers die weinig vertrouwd zijn met crowdfunding, en op het doelpubliek van dergelijke beleggingen, werd tot slot benadrukt dat het prospectus begrijpelijk moest zijn. De FSMA heeft ter zake een specifieke inspanning van de emittent geëist, met name wat de samenvatting van het prospectus betreft.

Er moet worden genoteerd dat dergelijke verrichting aan bod zal komen in de nieuwe reglementering inzake crowdfunding, die in de loop van de komende maanden in werking zou moeten treden, en die de betrokken reglementaire verplichtingen zal versoepelen.

Marktonderzoek naar de tariefverhogingen bij de “individuele hospitalisatie”-verzekering

In oktober 2012 heeft de FSMA een onderzoek ingesteld bij de verzekeringsondernemingen die in België “andere dan beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten” (ook “individuele hospitalisatieverzekeringen” genoemd) aanbieden teneinde na te gaan of zij de wetgeving correct toepassen. Daarbij heeft zij voornamelijk gekeken naar de legaliteit van de contractuele bedingen, de tariefverhogingen die tussen 2010 en 2012 zijn doorgevoerd, de transparantie van de communicatie naar de cliënten toe en de inachtneming van de niet-discriminatiewetgeving. Voor dit onderzoek werden 17 verzekeringsondernemingen ondervraagd.

Het marktonderzoek heeft tot de volgende vaststellingen geleid:

- het merendeel van de ondervraagde verzekeringsondernemingen heeft tijdens de onderzochte periode de tarieven en ziekteverzekeringpremies verhoogd binnen de grenzen van de wettelijk toegestane indexeringen²³⁷. In een aantal gevallen zijn er evenwel tariefverhogingen doorgevoerd die niet stroken met de wet of de verzekeringsovereenkomst;
- de algemene voorwaarden zijn niet altijd voldoende helder en nauwkeurig verwoord. Zo is bijvoorbeeld meestal niet duidelijk aangegeven dat een “andere dan beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten” wordt aangegaan voor het leven²³⁸. Hierdoor zouden de verzekeringnemers en de verzekerden misleid kunnen worden wat de duur van de overeenkomst betreft;
- op het vlak van de informatieverstrekking aan de verzekeringnemers blijkt in de contractuele bedingen niet altijd even duidelijk te zijn aangegeven op welke wijze het indexcijfer wordt berekend. Dit maakt het voor de doorsnee consument moeilijk, soms onmogelijk om zelf na te gaan welke maximale indexering voor zijn polis mag worden toegepast; en,
- de niet-discriminatiewetgeving wordt doorgaans goed nageleefd. Slechts bij een zeer klein aantal verzekeringsondernemingen werden op dit vlak tekortkomingen vastgesteld.

De FSMA heeft de verzekeringsondernemingen die in gebreke waren gebleven verzocht om de meerprijs terug te storten die zij hadden geïnd ingevolge de tariefverhogingen die zij hadden doorgevoerd in strijd met de wet of de verzekeringsovereenkomsten, en om de contractuele bedingen aan te passen die voor de consumenten onvoldoende duidelijk, volledig of verstaanbaar waren. Over het algemeen hebben de ondernemingen gehoor gegeven aan de verzoeken van de FSMA.

²³⁷ Art. 138bis en volgende van de WLVO.

²³⁸ Art. 138bis-3 van de WLVO.

Publicatie van de nettoinventariswaarde en van andere informatie over de ICB's

De ICB's publiceren geregeld twee soorten informatie: de nettoinventariswaarde (hierna "NIW" genoemd) en persberichten. De NIW²³⁹ moet iedere dag waarop de uitgifte of de inkoop van rechten van deelneming mogelijk is, worden gepubliceerd. Wanneer persberichten precies moeten worden gepubliceerd²⁴⁰, hangt af van de gebeurtenissen in het bestaan van een ICB. Krachtens het ICB-besluit moet de NIW in één of meer in België uitgegeven dagbladen worden gepubliceerd, en moeten persberichten in twee dagbladen worden gepubliceerd die landelijk (of in grote oplage) worden verspreid. In beide gevallen verleent het ICB-besluit de FSMA echter het recht om enig ander gelijkwaardig publicatiemiddel te aanvaarden.

Zo heeft de FSMA in 2013 twee websites als publicatiemiddel voor ICB's aanvaard. De eerste daarvan is de website van BEAMA, die is aanvaard voor de publicatie van de persberichten²⁴¹ van de ICB's. Overigens was die website al in 2009 aanvaard voor de publicatie van de NIW's²⁴² van de ICB's.

De andere website die de FSMA heeft aanvaard, is die van de vennootschap naar Zwitsers recht Fundinfo AG. Die website is aanvaard voor de publicatie van NIW's en van persberichten. Aangezien op die website, naast NIW's en persberichten, ook wettelijke documenten (prospectussen en documenten met essentiële beleggersinformatie) en publiciteitsdocumenten worden gepubliceerd, heeft de FSMA er tegelijkertijd op toegezien dat bij de publicatie van die wettelijke en publiciteitsdocumenten, zoals de maandelijksse "factsheets", op die website ook aan de geldende Belgische wetgeving wordt voldaan²⁴³. Het toezicht op die website beperkt zich dus niet tot de publicatie van NIW's en van persberichten.

De website van Fundinfo AG bestaat uit twee aparte delen, één voor institutionele beleggers en één voor retailbeleggers dat enkel ICB's omvat die aan het publiek worden aangeboden. Beide delen staan los van elkaar, zodat elke bezoeker van de website moet aangeven of hij een retailbelegger dan wel een institutioneel belegger is.

In dit dossier heeft de FSMA enkel het voor de retailbeleggers bestemde deel geanalyseerd, omdat zij ter zake over toezichtsbevoegdheden beschikt. Daarbij heeft zij erop toegezien dat, met betrekking tot de aan het publiek aangeboden ICB's, aan de volgende voorwaarden is voldaan.

De FSMA heeft de volgende elementen gecontroleerd in verband met de NIW²⁴⁴:

- dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de publicatie van de NIW en de publicatie van alle andere publiciteitsmateriaal dat via de website wordt verspreid;
- dat de via de website verspreide gegevens identiek dezelfde zijn aan de in de kranten gepubliceerde gegevens, en dat de zoekcriteria (inzonderheid inzake het beleggingsbeleid) eenduidig en ondubbelzinnig zijn gedefinieerd;
- dat de gegevens in een wijzigbare versie kunnen worden gekopieerd; en
- dat er, als de dienstverlener computerproblemen heeft, praktische oplossingen voorhanden zijn zodat de belegger de NIW's diezelfde dag nog op een gelijkwaardige wijze kan raadplegen.

²³⁹ Zie artikel 90 van de ICB-wet en artikel 194 van het ICB-besluit.

²⁴⁰ Zie de artikelen 115, 153, 183, 189, 204 en 215 van het ICB-besluit.

²⁴¹ Zie de artikelen 115, § 3, 153, 8°, tweede lid, 183, § 2, tweede lid, 189, § 2, derde lid, 204 en 215, § 1 van het ICB-besluit.

²⁴² Zie de artikelen 194, 220, derde lid, en 223, § 4, tweede lid van het ICB-besluit.

²⁴³ Zie de artikelen 33, § 1, 219, § 1, en 223, § 1 van het ICB-besluit voor de wettelijke documenten, en de artikelen 35 tot 46 van het ICB-besluit voor de publiciteitsdocumenten.

²⁴⁴ Deze voorwaarden zijn identiek aan de voorwaarden die in 2009 aan BEAMA zijn opgelegd.

Tot slot heeft de FSMA gecontroleerd of de dienstverlener een archiveringssysteem voor de gepubliceerde NIW's heeft uitgewerkt.

Wat de persberichten betreft, legt de FSMA twee voorwaarden op²⁴⁵. In de eerste plaats moet de voor de betrokken ICB geldende wetgeving toestaan dat de betrokken persberichten uitsluitend via het internet worden gepubliceerd. Als voorbeeld kan worden vermeld dat bepaalde soorten berichten aan de aandeelhouders, zoals de oproepingen voor de algemene vergaderingen van ICB's naar Belgisch recht²⁴⁶, doorgaans in het Belgisch Staatsblad en in een nationaal verspreid blad moeten worden gepubliceerd. De tweede voorwaarde betreft de invoering, door de dienstverlener, van een archiveringssysteem voor de gepubliceerde persberichten.

Bovendien is aan Fundinfo AG meegedeeld dat zij, aan de hand van door de FSMA gepubliceerde lijsten, regelmatig zal moeten controleren of alle informatie die zij van de promotoren van fondsen ontvangt (zowel de NIW als persberichten, wettelijke documenten en publiciteitsdocumenten) en op haar website publiceert, uitsluitend betrekking heeft op ICB's die in België openbaar mogen worden aangeboden.

Tot slot heeft de FSMA de promotoren van fondsen, die de wens hadden uitgedrukt om die website als publicatiemiddel te gebruiken, gevraagd om die beslissing via een bericht aan hun aandeelhouders openbaar te maken. Zij heeft hen ook gevraagd om in het prospectus van de ICB (en, wat de publicatie van de NIW betreft, in de documenten met essentiële beleggersinformatie) te vermelden dat de publicatie van de informatie via een website gebeurt met vermelding van het adres van die site. De FSMA heeft de promotoren er dan ook attent op gemaakt dat zij moeten nagaan of de beleggers die geen internettoegang hebben, de informatie ook kunnen verkrijgen bij de financiële-dienstverlener, en dat zij in hun volgend jaarverslag moeten toelichten welke impact die veranderde publicatiewijze op de kosten van de ICB heeft.

Het begrip 'gezamenlijk aanbod'

Ingevolge artikel 37, § 2 van het ICB-besluit dient de FSMA erover te waken dat elke reclame²⁴⁷ die betrekking heeft op een openbaar aanbod van rechten van deelneming in een ICB de informatie op een correcte en niet-misleidende manier weergeeft²⁴⁸.

Op dit punt is de FSMA van oordeel dat reclame voor een gezamenlijk aanbod van een financieel product en een voordeel, strijdig is met dit algemene beginsel. In dergelijk geval dreigt de klemtoon van de reclame immers te verschuiven van het financieel product naar het voordeel, wat het risico inhoudt dat de consument het financieel product koopt om het voordeel te krijgen en niet langer omwille van de intrinsieke voordelen van het product zelf.

De FSMA heeft onderzocht of het voor reclame mogelijk is om tegelijkertijd betrekking te hebben op, enerzijds, de aanbieding van rechten van deelneming in een ICB en, anderzijds, de storting van een bepaalde som op de rekening van de cliënt bij de inschrijving op rechten van deelneming van deze ICB. De vraag rees meer bepaald of beschouwd moest worden dat dergelijke reclame betrekking had op een gezamenlijk aanbod.

²⁴⁵ Dezelfde voorwaarden zijn opgelegd aan BEAMA.

²⁴⁶ Zie artikel 533 W.Venn.

²⁴⁷ In de zin van artikel 35, § 1 van het ICB-besluit.

²⁴⁸ Dit algemene beginsel is eveneens neergelegd in artikel 64, § 2 van de ICB-wet.

In dit specifieke geval werd de som immers op de rekening van de cliënt gestort op voorwaarde dat was ingeschreven op rechten van deelneming van de betrokken ICB voor een minimumbedrag gedurende een welbepaalde periode. De som die op de rekening van de cliënt werd gestort kon dus worden beschouwd als een korting op de inschrijvingsprijs die aan de cliënt werd aangeboden. De FSMA heeft geoordeeld dat dergelijke reclame niet kon worden aangemerkt als een gezamenlijk bod maar een louter promotioneel bod was aangezien de belegger, in dit geval, een korting werd aangeboden op de inschrijvingsprijs van de rechten van deelneming in ICB's.

De FSMA heeft er bovendien op gewezen dat het voormelde algemene beginsel ook inhoudt dat de boodschap die reclame wil overbrengen evenwichtig moet zijn. Dit betekent dat de prijsvermindering als vermeld in de betrokken reclame geen disproportionele plaats mag innemen vergeleken bij de overige informatie die wordt gegeven.

Samenwerkingsovereenkomsten in het kader van de AIFM-richtlijn

De AIFM-richtlijn bepaalt dat de bevoegde Europese autoriteiten en de bevoegde autoriteiten van derde landen (buiten de EER) met name in de volgende gevallen een samenwerkingsovereenkomst moeten sluiten²⁴⁹:

- wanneer AICB's uit een derde land door een in de EER gevestigde beheerder worden beheerd;
- wanneer binnen de EER een AICB wordt verhandeld die onder het recht van een derde land ressorteert en door een in de EER of een derde land gevestigde beheerder wordt beheerd.

Die samenwerkingsovereenkomsten moeten de betrokken bevoegde autoriteiten in staat stellen om, via een doeltreffende informatie-uitwisseling, uitvoering te geven aan de opdrachten waarmee zij door de AIFM-richtlijn zijn belast.

Om de onderhandelingen tussen de bevoegde Europese autoriteiten en de bevoegde autoriteiten van derde landen te rationaliseren, hebben de toezichthoudende autoriteiten van de EER-lidstaten de ESMA belast met het voeren van voorafgaande onderhandelingen met de bevoegde autoriteiten van derde landen. Op basis van een door de raad van toezichthouders (*Board of Supervisors*) goedgekeurde modeltekst²⁵⁰, heeft de ESMA aldus onderhandelingen gevoerd die tot een voorstel van overeenkomst met 43 autoriteiten hebben geleid.

Vervolgens werden de verschillende nationale toezichthouders verzocht om die overeenkomsten op bilaterale basis te ondertekenen met de betrokken autoriteiten uit de derde landen.

De FSMA heeft de volgende elementen in aanmerking genomen bij de selectie van de door de ESMA voorgestelde derde landen:

- het niveau van de handelsactiviteiten tussen België en het rechtsgebied van de betrokken autoriteiten;
- de in het rechtsgebied van de betrokken autoriteiten geldende verbintenissen op het vlak van de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme²⁵¹; alsook
- de bestaande akkoorden over de uitwisseling van fiscale informatie tussen België en het rechtsgebied van de betrokken autoriteiten²⁵².

²⁴⁹ Artikelen 20(1)(d), 21(6)(a), 34(1)(b), 35(2)(a), 36(1)(b), 37(7)(d), 40(2)(a) en 42(1)(b) van de AIFM-richtlijn.

²⁵⁰ Dit model werd goedgekeurd in de vorm van richtsnoeren en is op 18 juli 2013 op de ESMA-website gepubliceerd met kenmerk ESMA/2013/998.

²⁵¹ De FSMA heeft zich, na overleg met de CFI, gebaseerd op de door de FATF gebaseerde lijsten.

²⁵² De FOD Financiën is ter zake geraadpleegd.

Tegen die achtergrond heeft de FSMA met 36 autoriteiten een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De lijst van die autoriteiten is op de FSMA-website gepubliceerd in de rubriek “Samenwerkingsovereenkomsten”²⁵³.

Wettelijkheid van de beheeractiviteiten voor rekening van derden en de eventuele uitoefeningsvoorwaarden in dat verband

Een openbare vastgoedbevak was voornemens activiteiten inzake vastgoedbeheer te verrichten voor rekening van derden. Die activiteiten omvatten met name de selectie van vastgoedactiva, de benchmarking van die activa ten opzichte van de sector, en de follow-up van de werkzaamheden op de bouwplaatsen. De vennootschap heeft bevestigd dat zij niet aan vastgoedpromotie zou doen²⁵⁴.

Volgens de huidige wetgeving mag een openbare vastgoedbevak geen beheeractiviteiten verrichten voor rekening van derden. Zij mag dergelijke activiteiten ook niet in (i) dochtervennootschappen met het statuut van institutionele vastgoedbevak²⁵⁵ en in (ii) dienstverlenende dochtervennootschappen²⁵⁶ onderbrengen.

Verder legt artikel 45 van het vastgoedbevakbesluit elke openbare vastgoedbevak de verplichting op om al haar Belgische vastgoeddochters die zij sedert 1 januari 2009 in handen heeft, tot institutionele vastgoedbevaks om te vormen, zodra zij voor minstens één van die Belgische vastgoeddochters voor dat statuut heeft geopteerd.

De huidige wetgeving verplicht daarentegen noch de Belgische vastgoedvennootschappen die vóór 1 januari 2009 in handen waren van een openbare vastgoedvennootschap²⁵⁷, noch de buitenlandse vastgoedvennootschappen die in handen zijn van een openbare vastgoedvennootschap, om voor het statuut van institutionele vastgoedvennootschap te opteren²⁵⁸.

Aangezien één van de dochters van de betrokken openbare vastgoedvennootschap voor het statuut van institutionele vastgoedvennootschap had geopteerd, dienden alle Belgische vastgoeddochters die de betrokken openbare vastgoedbevak na 1 januari 2009 in handen had, voor het statuut van institutionele vastgoedvennootschap te opteren. Naar aanleiding daarvan rees de vraag of de beheeractiviteiten voor rekening van derden in een reeds vóór 1 januari 2009 gehouden Belgische vastgoedvennootschap, dan wel in een buitenlandse vastgoedvennootschap mochten worden ondergebracht. Artikel 2, 15°, van het vastgoedbevakbesluit definieert de vastgoedvennootschap als *“de vennootschap naar Belgisch of buitenlands recht met als statutair hoofddoel de oprichting, de verwerving, het beheer, het verbouwen of de verkoop, alsook de verhuur van vastgoed voor eigen rekening, of het bezit van deelnemingen in vennootschappen met een soortgelijk doel”*. Uit die definitie blijkt dat,

²⁵³ Zie: www.fsma.be/-/media/Files/fsmafiles/mou/list/liste_nl.ashx.

²⁵⁴ Pro memorie wordt erop gewezen dat een openbare vastgoedbevak, krachtens artikel 51 van het vastgoedbevakbesluit, niet als bouwpromotor mag optreden, met uitsluiting van occasionele verrichtingen.

²⁵⁵ Krachtens artikel 18 van de ICB-wet verwijst het begrip “ICB met een vast aantal rechten van deelneming”, de categorie van instellingen waartoe ook de openbare en institutionele vastgoedbevaks behoren, naar de ICB's *“die als uitsluitend doel de collectieve belegging in één van de categorieën van toegelaten beleggingen hebben”*. Die bepaling wordt aangevuld door artikel 20 van dezelfde wet, waarvan het tweede lid stelt dat een vastgoedbevak *“geen andere werkzaamheden mag verrichten dan omschreven in artikel 3, 1° en 2°, a), en geen andere activa mag bezitten dan die welke noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van haar statutair doel”*. Zo mag een (openbare of institutionele) vastgoedbevak geen beheeractiviteiten verrichten.

²⁵⁶ Krachtens artikel 47 van het vastgoedbevakbesluit mogen *“de openbare vastgoedbevak en haar dochtervennootschappen deelnemingen bezitten in vennootschappen met rechtspersoonlijkheid en met beperkte aansprakelijkheid die een maatschappelijk doel hebben dat aansluit bij dat van de openbare vastgoedbevak en haar dochtervennootschappen en dat voor eigen rekening of voor rekening van de openbare vastgoedbevak of haar dochtervennootschappen wordt uitgeoefend, zoals het beheer of de financiering van het vastgoed van de openbare vastgoedbevak of haar dochtervennootschappen”*. Als een dochtervennootschap activiteiten van vastgoedbeheer mag verrichten, mag dat uitsluitend gebeuren ten gunste van de vennootschappen die deel uitmaken van de groep van de openbare vastgoedbevak, en niet voor rekening van derden.

²⁵⁷ Daarmee worden de vastgoedvennootschappen bedoeld waarop een openbare vastgoedbevak vóór 1 januari 2009 een controle uitoefende in de zin van het vennootschapsrecht.

²⁵⁸ Artikel 45, derde lid van het vastgoedbevakbesluit.

hoewel beheeractiviteiten voor rekening van derden niet het hoofddoel mogen zijn van (Belgische of buitenlandse) vastgoedvennootschappen, deze wel degelijk beheeractiviteiten mogen verrichten als dat bijkomende activiteiten betreft. Aldus heeft de FSMA in dit dossier geoordeeld dat juridische argumenten ontbraken om te verbieden dat beheeractiviteiten voor rekening van derden in een reeds vóór 1 januari 2009 gehouden Belgische vastgoeddochter of in een buitenlandse vastgoeddochter zouden worden ondergebracht, op voorwaarde echter dat die beheeractiviteiten bijkomende activiteiten zouden blijven.

In dit dossier zijn diverse criteria, uitgedrukt in de vorm van inkomstendrempels, voorgesteld om het “bijkomende” karakter van de beheeractiviteiten voor rekening van derden te beoordelen. Voor de beheerde activa is daarnaast als criterium ook een in termen van maximale reële waarde uitgedrukte begrenzing gehanteerd.

In zoverre de vastgoedbevak in het uitsluitend belang van haar aandeelhouders moet worden bestuurd²⁵⁹, heeft de FSMA tot slot gevraagd dat procedures zouden worden uitgewerkt ter omkadering van alle potentiële belangenconflicten tussen de aandeelhouders van de openbare vastgoedbevak en de derden voor rekening van wie de beheeractiviteiten worden verricht. Verder heeft de vastgoedbevak zich ertoe verbonden om elk belangenconflict in het voordeel van haar aandeelhouders op te lossen, wat expliciet door haar medecontractanten moet worden aanvaard.

Verplichte vermelding van een risicofactor met betrekking tot de door een vastgoedbevak toegepaste methode voor de berekening van de exittaks

Elke vennootschap die een vergunning als vastgoedbevak aanvraagt of een deel van haar vermogen in een vastgoedbevak inbrengt (via een inbreng, fusie of splitsing), is onderworpen aan een taks op de meerwaarde ten belope van 16,5 %²⁶⁰, die “exittaks” wordt genoemd. De exittaks wordt berekend op het verschil tussen de “reële waarde” van het goed²⁶¹ en zijn “klassieke” boekwaarde²⁶² zoals vermeld in de rekeningen van de vennootschap die tot de inbreng overgaat of die een vastgoedbevak wordt, na aftrek van de reeds getaxeerde reserves.

Vanuit boekhoudkundig oogpunt kan de in de rekeningen van een vastgoedbevak vermelde reële waarde worden bepaald met toepassing van twee afzonderlijke percentages die van de aanschaffingswaarde van dat vastgoed moeten worden afgetrokken. Als de aanschaffingswaarde van het betrokken vastgoed meer dan 2.500.000 euro bedraagt, wordt de reële waarde in de rekeningen bepaald door 2,5 %²⁶³ af te trekken van de aanschaffingswaarde. Als de aanschaffingswaarde van het vastgoed minder dan 2.500.000 euro bedraagt (of als die aanschaffingswaarde meer dan 2.500.000 euro bedraagt en de vastgoedbevak ervoor opteert om de voornoemde forfaitaire 2,5 % niet af te trekken), wordt de reële waarde in de rekeningen bepaald door van de aanschaffingswaarde de effectief toegepaste registratierechten af te trekken (dat wil zeggen 10 % of 12,5 % naargelang van het Gewest waar het vastgoed is gelegen).

Vanuit fiscaal oogpunt heeft de fiscale administratie er in 2004 mee ingestemd dat, voor de bepaling van de belastinggrondslag van de exittaks, de reële waarde van een goed wordt

²⁵⁹ Artikel 9 van het vastgoedbevakbesluit.

²⁶⁰ In werkelijkheid wordt de aanslagvoet van 16,5 % verhoogd met een crisisheffing van 3 % (berekend op die 16,5 %), waardoor die aanslagvoet dus 16,995 % bedraagt.

²⁶¹ De boekwaarde van vastgoed dat deel uitmaakt van het vermogen van een vastgoedbevak, moet de “reële waarde” van dat vastgoed zijn.

²⁶² In een vennootschap die niet het statuut van vastgoedbevak heeft, stemt de boekwaarde van het vastgoed overeen met de aanschaffingswaarde ervan verminderd met de afschrijvingen.

²⁶³ Dit bedrag van 2,5 % vormt de forfaitaire vertegenwoordiging van de registratierechten.

bepaald door de bij de aankoop van het betrokken vastgoed betaalde registratierechten of btw af te trekken van de in aanmerking genomen beleggingswaarde²⁶⁴.

In de praktijk blijken bepaalde vastgoedbevaks voor het percentage van 2,5 % te opteren om de reële waarde van vastgoed vanuit boekhoudkundig oogpunt te bepalen, terwijl zij daarentegen het reële percentage van 10 % of 12,5 % gebruiken om de reële waarde van datzelfde vastgoed vanuit fiscaal oogpunt te bepalen, en om de belastinggrondslag te verlagen waarop de exittaks wordt berekend. Op die manier lopen die vastgoedbevaks het risico dat de fiscale overheden ervan uitgaan dat de bij de berekening van de exittaks gebruikte reële waarde moet overeenstemmen met de reële waarde in de rekeningen van de betrokken vastgoedbevak. Het risico bestaat dus dat de autoriteiten van die vastgoedbevaks een correctie van de exittaks zullen eisen via een verhoging van de belastinggrondslag met 7,5 % of 10 % (in functie van het toegepast effectief registratierecht).

In februari 2012 heeft de FSMA die vastgoedbevaks daarom verzocht om, bij de risicospreking in hun registratiedocumenten en prospectussen, een risicofactor te vermelden met betrekking tot de berekening van de exittaks. Die moest op zijn minst verduidelijken dat de vennootschap, bij de berekening van de exittaks, niet uitgaat van de boekwaarde maar van een ad-hocwaarde die per definitie lager ligt dan de boekwaarde, opdat de belastinggrondslag zou dalen.

Het standpunt van de FSMA werd echter aangevochten door een openbare vastgoedbevak die zich, ter staving van haar betwisting, beriep op een vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Leuven van 2 april 2010. De vennootschap leidde uit dat vonnis af dat de door haar toegepaste berekeningsmethode van de exittaks (waarbij zij de werkelijke registratierechten van 10 % of 12,5 % aftrok van de beleggingswaarde, inclusief voor vastgoed met een waarde van meer dan 2.500.000 euro) perfect beantwoordde aan de ter zake ingenomen administratieve en gerechtelijke standpunten. In het betrokken geschil had de rechtbank zich er in werkelijkheid toe beperkt te bevestigen dat de reële waarde van vastgoed wordt verkregen door het bedrag van de registratierechten af te trekken van de beleggingswaarde, zonder zich echter uit te spreken over het percentage van de af te trekken registratierechten. De rechtbank heeft, met andere woorden, helemaal niet beslist dat in alle gevallen het percentage van 10 % of 12,5 % (dat wil zeggen het reële tarief en niet het forfaitaire tarief van de registratierechten) moest worden gebruikt om tot de reële waarde te komen. Als dat het geval geweest zou zijn, zou de reële waarde van een gebouw kunnen verschillen naargelang die om fiscale dan wel boekhoudkundige redenen wordt bepaald.

Na kennis te hebben genomen van voornoemd vonnis en van de door de vastgoedbevak aangevoerde redenering in verband met de gevolgen van dat vonnis voor de berekeningswijze van de exittaks, heeft de FSMA op 1 oktober 2013 haar standpunt bevestigd en heeft zij haar verzoek aan de betrokken vastgoedbevaks gehandhaafd om, in hun jaarverslag en hun prospectus, bij de beschrijving van de risico's, een risicofactor te vermelden met betrekking tot de berekening van de exittaks. Deze stellingname heeft enkel betrekking op de invoeging van een risicofactor in de voornoemde documenten, zonder dat de FSMA zich daarbij ten gronde over het fiscale aspect uitspreekt.

²⁶⁴ Circulaire nr. Ci.RH. 423/567.729 van de Belgische Federale Overheidsdienst Financiën van 23 december 2004 over de berekening van de exittaks.

Aftoetsing aan het moratorium van een commerciële campagne door een kredietinstelling naar Belgisch recht

De FSMA heeft het voornemen onderzocht van een Belgische bank om een commerciële campagne te lanceren waarbij zij dagelijks een aantal smartphones zou verloten en waarbij, om kans te maken deze te winnen, onder meer de intekeningen op gestructureerde producten in rekening zouden worden gebracht.

De betrokken intentie werd door de FSMA afgetoetst aan het moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten, alsook aan de algemene vragen over de doelstelling van het moratorium (FAQ's)²⁶⁵.

Op grond van het moratorium moeten distributeurs zich onthouden van de commercialisering van gestructureerde producten waarbij gebruik wordt gemaakt van 'teasers'²⁶⁶, zoals een vaste opbrengst die niet geldt voor de hele looptijd van een product of geschenken bij de aankoop van een product.

Op basis hiervan beschouwde de FSMA de aanbieding van een lot voor smartphones bij de aankoop van een gestructureerd product als een geschenk en bijgevolg als een *teaser*. De betrokken bank heeft de campagne dan ook niet gelanceerd.

Moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten - Wijziging van vraag nr. 16 van de FAQ's

De distributeurs die zijn toegetreden tot het moratorium²⁶⁷ hebben zich ertoe verbonden om bij particuliere beleggers geen gestructureerde producten te commercialiseren die als bijzonder ingewikkeld worden beschouwd. Een gestructureerd product wordt met name als bijzonder ingewikkeld beschouwd zodra er in de berekeningsformule van de opbrengst meer dan drie mechanismen zijn vervat.

Sommige mechanismen worden door de FSMA beschouwd als zijnde in het voordeel van de cliënt. Die mechanismen hoeven niet te worden meegerekend wanneer bepaald wordt hoeveel mechanismen vervat zijn in de berekeningsformule van de opbrengst van een gestructureerd product.

Het zijn voornamelijk bepaalde technieken die erop gericht zijn te vermijden dat toevallige grote schommelingen op het ogenblik van de uitgifte of op de eindvervaldag van een product bepalend zouden zijn voor zijn opbrengst, initiële waarde en/of uiteindelijke waarde die worden vastgesteld op grond van het gemiddelde van verschillende vaststellingen over een gegeven periode.

In de lijst met mechanismen in het voordeel van de cliënt, als opgenomen in vraag nr. 16 van de FAQ's²⁶⁸, was gepreciseerd dat "een *observatiewaarde bepaald op basis van een gemiddelde van prestaties gedurende een bepaalde periode*" wordt beschouwd als een mechanisme in het voordeel van de cliënt. Daarentegen werd noch de duur van deze periode aangegeven, noch de wijze om dit gemiddelde te berekenen (rekenkundig gemiddelde, meetkundig, gewogen, getrimd, ...).

²⁶⁵ Technische vragen over de bepalingen van het moratorium (FAQ's), zie de website van de FSMA: www.fsma.be/nl/Sitemap/Article/nipic/faqb.aspx.

²⁶⁶ *Teasers* zijn productkenmerken of samen met het product aangeboden zaken die erop gericht zijn om de interesse van het publiek voor het product te wekken.

²⁶⁷ Moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten. Zie het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 13.

²⁶⁸ Zie de website van de FSMA: www.fsma.be/nl/Supervision/finprod/Article/nipic/faqb.aspx#16.

Om redenen van transparantie en consistentie bij de berekening van het aantal mechanismen, heeft de FSMA in vraag nr. 16 van de FAQ's de maximumperiode vastgesteld voor de gemiddelden in het voordeel van de cliënt. De FSMA heeft geoordeeld dat deze periode niet langer mag zijn dan een derde van de looptijd van het product (berekend tussen de uitgifte- en de vervaldatum) opdat de aard van het product niet zou worden gewijzigd. Daarnaast werd vraag nr. 16 van de FAQ's eveneens gewijzigd om te preciseren dat het om een rekenkundig gemiddelde moet gaan.

Toelating tot de notering van obligaties die bestemd zijn voor de financiering van sociale huisvestingsmaatschappijen

De FSMA ontving een verzoek tot goedkeuring van een basisprospectus over de toelating van obligaties tot de notering.

Die obligaties worden uitgegeven door een vennootschap (hierna "de emittent" genoemd) die middelen leent aan sociale huisvestingsmaatschappijen, met de bedoeling de problemen te ondervangen die zij ondervinden om een lening te krijgen bij een kredietinstelling.

De tot de notering toegelaten obligaties ter waarde van meer dan 100.000 euro worden enkel aan institutionele beleggers aangeboden.

Volgens het prospectus neemt de emittent deel aan overheidsopdrachten die zich richten tot ondernemingen die middelen wensen te lenen aan sociale huisvestingsmaatschappijen. De emittent stelt zich alleen kandidaat voor de toekenning van een lening als hij eerst voldoende zekerheid heeft dat hij het geleende bedrag zal kunnen financieren met de door de institutionele beleggers ingebrachte middelen.

De emittent neemt uitsluitend deel aan een overheidsopdracht als de toe te kennen lening door één van de Belgische Gewesten wordt gegarandeerd.

Als hij de overheidsopdracht krijgt, geeft hij effectief de obligaties uit om de lening te financieren die aan de betrokken sociale huisvestingsmaatschappij zal worden toegekend. De emittent vestigt een handelspand ten behoeve van de obligatiehouders als de schuldvorderingen uit de lening voortvloeien. De obligatiehouders dragen dus het kredietrisico van de sociale huisvestingsmaatschappij waaraan de middelen zullen worden geleend, en in tweede lijn het kredietrisico van het Gewest dat de lening garandeert.

Elke uitgifte van obligaties is gekoppeld aan één bepaalde en specifieke lening. Wanneer hij belegt, weet de belegger dus aan wie de middelen zullen worden geleend. Het rendement en de looptijd van de obligaties zijn geënt op die van de onderliggende lening.

Bij het onderzoek van het dossier zijn diverse vragen gerezen.

Statuut van de emittent

Gelet op de vooropgestelde activiteit, heeft de FSMA zich gebogen over de mogelijke kwalificatie van de emittent als kredietinstelling, enerzijds, en als AICB, anderzijds.

De vraag naar de eventuele kwalificatie van de emittent als kredietinstelling vloeit voort uit de vaststelling dat zijn activiteit bestaat in het inzamelen van financiële middelen bij beleggers met de bedoeling die middelen te gebruiken voor de toekenning van leningen aan kredietnemers, in dit geval sociale huisvestingsmaatschappijen.

In overeenstemming met het standpunt van NBB is die kwalificatie niet weerhouden. Bij de beoordeling is met name uitgegaan van het feit dat de beleggers, zoals al gezegd, op het moment waarop zij beleggen, weten aan welke sociale huisvestingsmaatschappij de middelen zullen worden geleend, zodat de emittent geen beoordelingsmarge heeft over het gebruik van die middelen, alsook van het feit dat het aan de toegestane leningen verbonden kredietrisico door de obligatiehouders en niet door de emittent wordt gedragen.

Bij de vraag naar de mogelijke kwalificatie van de emittent als AICB conform de desbetreffende toekomstige wetgeving, is het uitgangspunt de vaststelling dat de emittent middelen zal inzamelen om ze - via leningen - in verschillende sociale huisvestingsmaatschappijen te beleggen.

In het licht daarvan heeft de FSMA ook die kwalificatie niet weerhouden, omdat de emittent geen enkele discretionaire bevoegdheid heeft met betrekking tot de bestemming van de door de beleggers geleende middelen, vermits de vennootschap waaraan de middelen zullen worden geleend, al gekozen zal zijn vóór de belegger beslist om te beleggen.

Vorm van het prospectus

De FSMA heeft de mogelijkheid onderzocht om, gelet op de aard van de geplande transactie, voor een basisprospectus te opteren.

Aangezien het kredietrisico zal verschillen telkens wanneer een nieuwe schijf wordt uitgegeven, zal de structuur van het basisprospectus immers tot gevolg hebben dat de entiteit waarop het kredietrisico rust, en de garant in de *final terms* zullen worden vermeld, met andere woorden, in een document dat niet door de FSMA wordt goedgekeurd.

Die mogelijkheid is ingeschreven in bijlage XX van het prospectusreglement, op voorwaarde weliswaar dat de entiteit waarop het kredietrisico rust, of haar garant effecten uitgeeft die op een gereguleerde markt worden genoteerd.

Vermits het Vlaamse en het Waalse Gewest allebei genoteerde effecten hebben uitgegeven, mag bij de uitgifte van obligaties die verband houden met een door die Gewesten gegarandeerde lening, effectief een basisprospectus worden gebruikt.

Op te merken valt dat dit niet zo was voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het moment waarop het prospectus werd onderzocht²⁶⁹. Als de emittent zou hebben beslist om obligaties uit te geven in verband met een door dat Gewest gegarandeerde lening, had hij een specifiek prospectus over die verrichting ter beschikking moeten stellen van de beleggers²⁷⁰. De FSMA heeft er ter zake mee ingestemd dat in het prospectus werd vermeld dat de mogelijkheid bestond om obligaties uit te geven in het kader van een door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gegarandeerde transactie, voor het geval dat Gewest in de daaropvolgende maanden zou beslissen om zijn effecten op een gereguleerde markt te laten noteren.

Hoewel in dit dossier een basisprospectus mocht worden gebruikt, heeft de FSMA erop aangedrongen dat in het prospectus een afdoende beschrijving zou worden opgenomen van de sociale huisvestingsmaatschappijen waaraan de emittent wellicht middelen zal lenen, en vooral van de aard van de door de Gewesten verleende garanties en van hun financiële positie, opdat de potentiële beleggers zich een algemeen beeld zouden kunnen vormen van het aan de transactie verbonden kredietrisico.

²⁶⁹ De effecten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn sinds 7 april 2014 genoteerd op Euronext Brussels.

²⁷⁰ Op verzoek van de FSMA is ter zake een waarschuwing opgenomen in het prospectus.

Door de belegger gedragen kosten

De FSMA heeft erop toegezien dat de beleggers de door de emittent aangerekende marge voor hun vergoeding duidelijk kunnen identificeren, i.e. het verschil tussen het door de toegestane leningen geboden rendement en het door de obligaties geboden rendement.

In dit dossier wordt de berekening van het totale kostenplaatje bemoeilijkt door het feit dat de kosten van diverse oorsprong zijn: sommige kosten worden immers jaarlijks geïnd, terwijl andere kosten bij de uitgifte moeten worden betaald (volgens een soortgelijk beginsel als dat van de instapkosten).

Opdat de beleggers zich een totaal beeld zouden kunnen vormen van de aan de transactie verbonden kosten, heeft de FSMA gevraagd dat het prospectus ter zake gedetailleerde informatie zou bevatten en dat die zou worden geïllustreerd met voorbeelden die het mogelijk maken om alle aan de transactie verbonden kosten op te lijsten en de grondslag ervan toe te lichten.

Protocol van 12 juni 2013 betreffende de samenwerking tussen het Fonds voor Arbeidsongevallen en de FSMA

De FSMA en het Fonds voor Arbeidsongevallen (hierna "FAO") zijn elk binnen hun bevoegdheidsdomein belast met toezicht op verzekeringsondernemingen. Daarom voorziet artikel 87*bis* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 dat het FAO en de FSMA (voorheen CBFA) een protocol moeten sluiten om afspraken vast te leggen over de samenwerking tussen beide instellingen. Dat protocol moet onder meer regels vastleggen voor de mededeling van alle relevante gegevens in verband met de financiële situatie van de sector, de uitwisseling van informatie en van de vaststellingen gedaan tijdens de controlewerkzaamheden, de organisatie van de gezamenlijke controles en de maatregelen ter vrijwaring van de belangen van de verzekeringsnemers, de verzekerden en de begunstigten.

Ingevolge de *Twin Peaks*-hervorming moest het bestaande protocol tussen de CBFA en het FAO van 6 juni 2005 aangepast worden aan de gewijzigde bevoegdheden van de FSMA. De FSMA en het FAO hebben daarom in het afgelopen jaar een nieuw protocol gesloten dat in werking getreden is op 12 juni 2013.

Het nieuwe protocol legt het kader vast voor de samenwerking en de uitwisseling van gegevens tussen de beide instellingen met het oog op de doeltreffende uitoefening van hun respectieve toezichtbevoegdheden op verzekeringsondernemingen.

Het protocol bepaalt onder meer dat de FSMA en het FAO wederzijds informatie kunnen vragen en overleg plegen telkens dit nodig is voor de uitvoering van hun bevoegdheden. Het protocol bepaalt ook dat de FSMA en het FAO op eigen initiatief informatie over verzekeringsondernemingen uitwisselen, wanneer die relevant is voor de toezichtopdracht van de andere instelling. De instellingen informeren elkaar ook over elke definitieve sanctie die ze nemen ten aanzien van een verzekeringsonderneming die de activiteit van arbeidsongevallenverzekering beoefent. De FSMA en het FAO kunnen gemeenschappelijke controles organiseren.

Het protocol bepaalt verder dat de FSMA en het FAO periodiek overleg plegen, onder meer over hun samenwerking, om voorstellen te bespreken inzake nieuwe wetgeving die van gemeenschappelijk belang is en om gezamenlijk advies te geven bij toekomstige regelgeving die hun wordt voorgelegd.

Protocol voor de samenwerking tussen de FSMA en de Controledienst voor de Ziekenfondsen en de Landsbonden van Ziekenfondsen

Op het vlak van ziekteverzekering zijn de verzekeringsondernemingen en de maatschappijen van onderlinge bijstand²⁷¹ onderworpen aan dezelfde reglementering²⁷². Het toezicht op de naleving van deze reglementering wordt uitgeoefend door twee afzonderlijke autoriteiten: enerzijds de FSMA voor de verzekeringsondernemingen en anderzijds de Controledienst voor de Ziekenfondsen en de Landsbonden van Ziekenfondsen (hierna de “CDZ”) wat de maatschappijen van onderlinge bijstand betreft. De CDZ houdt eveneens toezicht op de verzekeringstussenpersonen die optreden voor rekening van deze maatschappijen van onderlinge bijstand²⁷³.

Teneinde een algemeen kader op te zetten voor de samenwerking tussen de FSMA en de CDZ hebben deze beide instellingen in augustus 2013 een samenwerkingsprotocol afgesloten²⁷⁴.

Dit samenwerkingsprotocol moet meer bepaald de uitwisseling mogelijk maken van informatie die zowel de FSMA als de CDZ nodig hebben om hun respectieve toezichtsbevoegdheden uit te oefenen en deze gemeenschappelijke regelgeving op uniforme wijze toe te passen.

Het protocol bepaalt ook dat de FSMA en de CDZ geregeld overleg zullen plegen over de wijze waarop hun samenwerking in de praktijk verloopt. Zij zullen die gelegenheid eveneens te baat nemen om de voorstellen te bespreken voor nieuwe nationale, Europese of internationale reglementeringen die hen beiden aanbelangen.

²⁷¹ De artikelen 43*bis*, § 5 en 70, §§ 6, 7 en 8 van de wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen.

²⁷² Het betreft meer bepaald de artikelen 2*bis*, 9, § 1, eerste lid, laatste zin, 11, 3°, 6° en 8°, 14*bis*, 19, § 1, 19*bis*, 19*ter*, 20, 21*octies*, §§ 1 en 2, derde lid, 28*ter* tot 28*decies*, 64, § 2, 65, 76 en 77 van de controlewet verzekeringen en de WLVO.

²⁷³ Artikel 5, § 3 van de wet van 27 maart 1995.

²⁷⁴ Dit protocol is opgesteld krachtens artikel 77*quater* van de wet van 2 augustus 2002, artikel 140, derde lid van de WLVO en artikel 52, tweede en derde lid van de wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen.

4. Toezicht op de financiële dienstverleners en tussenpersonen

4.1. Evolutie van de regelgeving

4.1.1. Toezicht op de tussenpersonen

Afschaffing van de verplichte herzieningsprocedure in het kader van de versnelde beroepsprocedure bij de Raad van State

Het koninklijk besluit van 15 mei 2003 regelt de versnelde procedure in geval van beroep bij de Raad van State tegen de beslissingen van de FSMA die zijn opgesomd in artikel 122 van de wet van 2 augustus 2002. In de praktijk gaat het meestal om beroepen tegen beslissingen van de FSMA die betrekking hebben op de inschrijving van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en van tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten. Bij koninklijk besluit van 20 februari 2013²⁷⁵ werd dit koninklijk besluit gewijzigd.

Deze wijziging strekte vooreerst tot verduidelijking van het toepassingsgebied van dit koninklijk besluit in het licht van de *Twin Peaks*-hervorming. Daardoor verwijst het gewijzigde koninklijk besluit van 15 mei 2003 voortaan uitdrukkelijk naar zowel de beslissingen van de FSMA als die van de NBB waarop de door dit besluit geregelde versnelde procedure van toepassing is.

Daarnaast werd ook de verplichte herzieningsprocedure afgeschaft. Deze procedure verplichtte de personen die bij de Raad van State beroep wilden aantekenen volgens de versnelde procedure om de FSMA eerst te verzoeken haar beslissing in te trekken of te wijzigen. Op deze verplichting gold slechts een uitzondering indien de FSMA in de bestreden beslissing had aangegeven dat zij haar beslissing wenste uit te voeren niettegenstaande enig verzoek in die zin.

Mededeling over de naleving van de anti-witwaswetgeving

De anti-witwaswet legt een aantal verplichtingen op aan de verzekeringstussenpersonen die hun beroepsactiviteiten buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst uitoefenen in de groep van activiteiten “leven” (hierna “de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen”).

²⁷⁵ Koninklijk besluit van 20 februari 2013 tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 tot regeling van de versnelde procedure in geval van beroep bij de Raad van State tegen sommige beslissingen van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen en van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Naast de verplichting tot het identificeren van hun cliënteel, het controleren van hun identiteit en de bijzondere waakzaamheid vóór en na het onderschrijven van een levensverzekeringscontract, wordt de samenwerking met de CFI als één van de belangrijkste verplichtingen van deze tussenpersonen beschouwd.

Ondanks de stijging van het aantal meldingen aan de CFI in toepassing van de anti-witwaswetgeving in 2012 met 12,5 % in vergelijking met 2010²⁷⁶, daalde het aantal meldingen ontvangen van de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen van 18 in 2010 naar 10 in 2012²⁷⁷.

Vanuit de noodzaak om de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen te herinneren aan hun verplichtingen, in het bijzonder die van een actieve samenwerking met de CFI, voerde de FSMA in 2012 gesprekken met de CFI en de betrokken beroepsverenigingen²⁷⁸.

Deze gesprekken resulteerden in een mededeling van de FSMA aan alle niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen inzake de naleving van de anti-witwaswetgeving²⁷⁹.

Deze mededeling herinnert alle niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen eraan dat zij, om de door de anti-witwaswetgeving opgelegde verplichtingen te kunnen naleven, aan een aantal vereisten moeten voldoen.

Zo moeten de betrokken verzekeringstussenpersonen een verantwoordelijke voor het voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme aanduiden.

Ook moeten er interne maatregelen worden uitgewerkt om verrichtingen die vatbaar geacht worden voor het witwassen van geld of de financiering van terrorisme te voorkomen, op te sporen en eventueel te verhinderen. Daarnaast moeten er passende procedures worden vastgesteld voor het behandelen van de interne rapporten met betrekking tot deze verrichtingen en, in voorkomend geval, voor het meedelen van de vermoedens aan de CFI.

Tevens worden zij geacht hun personeelsleden en medewerkers voldoende op te leiden en te sensibiliseren over deze problematiek.

De mededeling vestigt daarbij uitdrukkelijk de aandacht van de niet-exclusieve verzekeringstussenpersonen op de verplichting tot aangifte aan de CFI zodra er een aanwijzing of een vermoeden bestaat dat een uit te voeren verzekeringsverrichting verband houdt met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, en dit op straffe van administratieve sancties²⁸⁰.

Ten slotte verwijst de mededeling naar de website van de FSMA voor de toepasselijke regelgeving²⁸¹, naar de site van de CFI voor uitgebreide informatie over gebruikte witwasmethodes²⁸² alsook naar de Sectorcode inzake de distributie van financiële producten dat een hoofdstuk wijdt aan de verplichtingen voortvloeiend uit de anti-witwaswetgeving²⁸³.

²⁷⁶ Zie het Activiteitenverslag 2012 van de CFI, p. 5, www.ctif-cfi.be.

²⁷⁷ Het aantal meldingen door de levensverzekeringsondernemingen kende wel een lichte stijging van 76 meldingen in 2010 naar 84 meldingen in 2012. Zie het Activiteitenverslag 2012 van de CFI, p. 10.

²⁷⁸ Zie het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 43.

²⁷⁹ Mededeling FSMA_2013_02 van 5 februari 2013 inzake de naleving van de anti-witwaswetgeving.

²⁸⁰ Zie artikel 40 van de witwaswet.

²⁸¹ De toepasselijke regelgeving waarnaar verwezen wordt omvat de anti-witwaswet, het reglement van 23 februari 2010 van de CBFA betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme alsook een aantal mededelingen van de FSMA (voorheen CBFA) zoals de mededeling CBFA_2010_18 van 25 augustus 2010 inzake de vereiste verhoogde waakzaamheid in het kader van de bestrijding van het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de proliferatie van massavernietigingswapens.

²⁸² Zie de website van de CFI: www.ctif-cfi.be.

²⁸³ Zie de website van Assuralia: www.assuralia.be.

4.1.2. Toezicht op de beheerverenootschappen van ICB's en op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies

Wet van 17 juli 2013: bepalingen gericht op het waarborgen van de coherentie tussen de reglementering over de openbare aanbiedingen en de ICB-reglementering

Reeds onder de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten bestond er een parallellisme tussen de wettelijke definities van het begrip “openbare aanbieding” in de ICB-reglementering en in de prospectuswet. De gebruikte criteria om uit te maken of een aanbieding een openbaar karakter heeft zijn immers identiek, of het nu gaat om een aanbieding van beleggingsinstrumenten als bedoeld in de prospectuswet of van rechten van deelneming in ICB's.

Teneinde dit parallellisme te bewaren, heeft de wet van 17 juli 2013²⁸⁴ in de ICB-regelgeving²⁸⁵ eveneens een nieuwe drempel van 100.000 euro ingevoerd waarboven een aanbieding van effecten van een ICB met een vast aantal rechten van deelneming geen openbaar karakter heeft.

Voortbouwend op dit idee drong zich ingevolge de invoering van een nieuwe definitie van het begrip “gekwalificeerd belegger” in de prospectuswet eveneens een wijziging op van het begrip “institutionele of professionele belegger” dat tot dusver was gehanteerd in de ICB-wet, teneinde dit af te stemmen op het begrip in de prospectuswet.

Precies omdat deze nieuwe definitie met name gestoeld is op de categorisering van de cliënten als vastgesteld door de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen (de zogenaamde MiFID-categorieën) heeft de Belgische wetgever het nodig geacht om in de ICB-regelgeving een nieuw begrip in te voeren, te weten de “in aanmerking komende belegger” teneinde een objectieve grondslag te hebben om een ICB te kwalificeren als institutionele ICB. De professionele cliënten en de in aanmerking komende tegenpartijen als gedefinieerd in het koninklijk besluit van 3 juni 2007 worden beschouwd als “in aanmerking komende beleggers”. De wet van 17 juli 2013 machtigt de Koning overigens om het aldus gedefinieerde begrip van “in aanmerking komende belegger” uit te breiden of te beperken. Gebruik makend van die machtiging werd bij koninklijk besluit van 26 september 2013 een soortgelijk instrumentarium ingevoerd als het instrumentarium waarin tot dusver was voorzien door het koninklijk besluit van 26 september 2006²⁸⁶ tot uitbreiding van het begrip gekwalificeerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger. De rechtspersonen die gebruik zullen hebben gemaakt van de *opt in* waarin het koninklijk besluit van 3 juni 2007 voorziet, zullen voor de toepassing van de ICB-wet worden beschouwd als “institutionele of professionele beleggers” maar zullen slechts worden beschouwd als “in aanmerking komende beleggers” op voorwaarde dat zij bij de FSMA een aanvraag indienen om als dusdanig te worden beschouwd. De FSMA zal een register bijhouden van die in aanmerking komende beleggers.

²⁸⁴ Voor nadere toelichting bij de overige bepalingen van deze wet, zie dit verslag, p. 86 tot 90.

²⁸⁵ Deze wijziging werd opgenomen in de ICB-wet en in het koninklijk besluit van 23 mei 2007 met betrekking tot de private privak.

²⁸⁶ Koninklijk besluit van 26 september 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van het koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip gekwalificeerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van het koninklijk besluit van 23 mei 2007 met betrekking tot de private privak, van het koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten en van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt.

Sinds deze hervorming mogen de institutionele ICB's enkel nog financiële middelen inzamen bij dergelijke "in aanmerking komende beleggers". Dit op het eerste gezicht ingewikkelde systeem is er in feite op gericht een statu quo te behouden op het vlak van de kwalificatie van de institutionele ICB's niettegenstaande de wijzigingen die zijn aangebracht in de definitie van institutionele en professionele beleggers ingevolge de wijziging van de definitie van gekwalificeerde beleggers.

Nieuw reglement inzake de erkende commissarissen

Zie dit verslag, p. 128 tot 130.

Bekrachtiging van de FSMA-reglementen van 12 februari 2013 betreffende de periodieke staten van de beheervennootschappen van ICB's en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies

Met haar circulaire van 27 maart 2012²⁸⁷ heeft de FSMA de inzameling georganiseerd van de periodieke staten van de beheervennootschappen van ICB's en van de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies. Dit was een voorlopige maatregel in afwachting van de goedkeuring van de reglementen waarin de rapporteringsverplichtingen voor de periodieke staten worden vastgelegd²⁸⁸.

Na raadpleging van de betrokken instellingen die vertegenwoordigd waren door hun beroepsverenigingen heeft de FSMA deze reglementen op 12 februari 2013 goedgekeurd. Vervolgens werden ze bekrachtigd bij koninklijk besluit van 29 mei 2013. Het eerste reglement is van toepassing op de beheervennootschappen van ICB's, het tweede op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies.

De FSMA heeft de voormelde instellingen via circulaire van 17 juli 2013²⁸⁹ ingelicht dat de reglementen in werking zijn getreden en hen de tekst ervan overgemaakt. Daarnaast waren in deze circulaire ook de technische modaliteiten bepaald voor de elektronische overlegging van de periodieke staten en de overige tabellen die de FSMA nodig heeft om haar toezicht uit te oefenen.

Circulaire van 18 december 2013 over de recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie

De FSMA en de NBB hebben de bepalingen van de wet van 15 juli 2013 en het koninklijk besluit van 19 juli 2013²⁹⁰ die van toepassing zijn op de financiële instellingen en gericht zijn op het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld, terrorismefinanciering en financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens, uit deze teksten gelicht om ze te bundelen in een gezamenlijke circulaire²⁹¹ waar ze nader worden toegelicht.

Deze gezamenlijke circulaire van de FSMA en de NBB heeft tot doel de aandacht van de financiële instellingen onder hun respectief toezicht te vestigen op de recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie, te weten:

²⁸⁷ Circulaire FSMA_2012_05 van 27 maart 2012 over de periodieke staten van de beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies.

²⁸⁸ Zie het jaarverslag 2012 van de FSMA, p. 95 en 96.

²⁸⁹ Circulaire FSMA_2013_14 van 17 juli 2013 over het FiMiS-platform, de tool voor de inzameling van de door de FSMA benodigde financiële tabellen in het kader van de uitoefening van haar prudentieel toezicht.

²⁹⁰ Koninklijk besluit tot vastlegging van de lijst van derde equivalente landen en van de lijst van Europese publieke overheden of instellingen als respectievelijk bedoeld in artikel 37, § 2, eerste lid, 2° en 5° van de witwaswet.

²⁹¹ Zie circulaire FSMA_2013_20 van 18 december 2013 over de recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie.

1. de waarschuwing van de CFI voor het hoge risico op witwassen van geld bij bepaalde verrichtingen in goud en edele metalen en bij grote bewegingen van contanten. De wet van 15 juli 2013 houdende dringende bepalingen inzake fraudebestrijding wijzigt artikel 21 van de witwaswet. Als regel geldt dat handelaren van waardevolle goederen of diensten de prijs van de verkoop ervan niet mogen vereffenen in contanten als die prijs een van de drempels overschrijdt die bij wet zijn vastgesteld (10 % van de verkoopprijs als die meer dan 5.000 euro bedraagt, met een absoluut maximum van 5.000 euro; deze bedragen worden met ingang van 1 januari 2014 teruggebracht naar 3.000 euro). Dit verbod werd aangevuld met een nieuw verbod voor handelaren in edele metalen om de prijs van de aankopen die zij verrichten te vereffenen in contanten als die prijs dezelfde drempels te boven gaat (nieuw artikel 21, tweede lid van de wet);
2. de verruiming van het toepassingsgebied van de witwaswet wat de onderliggende misdrijven betreft, in het bijzonder op het vlak van fiscale fraude²⁹²;
3. de publicatie in het Belgisch Staatsblad van de lijst van derde equivalente landen;
4. de publicatie in het Belgisch Staatsblad van de lijst van Europese publieke autoriteiten en instellingen die geacht kunnen worden een laag risico in te houden.

Daarnaast bevat deze circulaire de aanbevelingen van de FSMA en de NBB voor een correcte en doeltreffende toepassing van deze bepalingen.

Nieuw memorandum voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies

De FSMA heeft al lang als praktijk een memorandum ter beschikking te stellen van de kandidaat-aanvragers voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning bij de FSMA. Dit memorandum is een handleiding die ertoe strekt de aanvragers te helpen bij de samenstelling van het dossier ter ondersteuning van hun aanvraag.

In de loop van 2013 werd het “memorandum voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een beleggingsonderneming naar Belgisch recht”, dat werd opgesteld in september 2005, volledig herzien. Het nieuwe memorandum werd op 18 juni 2013 gepubliceerd op de website van de FSMA²⁹³.

De herziening strekte ertoe het memorandum in overeenstemming te brengen met de sinds 2005 gewijzigde relevante regelgeving. Zo werden onder andere de criteria ter beoordeling van kandidaat-aandeelhouders²⁹⁴, de organisatorische voorschriften en de voorschriften inzake deugdelijk bestuur²⁹⁵ geactualiseerd. Tevens werd het memorandum aangepast aan de MiFID-richtlijn. Tot slot werd het document herschreven om het specifiek van toepassing te maken op vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, en niet langer op beleggingsondernemingen in het algemeen, rekening houdend met de gewijzigde bevoegdheden van de FSMA sinds de *Twin Peaks*-hervorming.

Er wordt aan herinnerd dat het memorandum geen gedetailleerde toelichting bevat bij de betrokken reglementering (wetgeving, circulaire, mededelingen), waarvan de aanvragers worden verondersteld deze grondig te kennen en te kunnen toepassen. Het memorandum

²⁹² Met de voormelde wet van 15 juli 2013 werden wijzigingen aangebracht in de lijst van de onderliggende misdrijven van witwassen van geld, als vastgesteld door artikel 5, § 3 van de witwaswet.

²⁹³ Zie: www.fsma.be/-/media/Files/fsmfiles/memorandum/nl/2013-06-18_memorandum.ashx.

²⁹⁴ Overeenkomstig de wet van 31 juli 2009 tot omzetting van richtlijn 2007/44/EG van 5 september 2007 wat betreft procedureregels en evaluatiecriteria voor de prudentiële beoordeling van verwervingen en vergrotingen van deelnemingen in de financiële sector.

²⁹⁵ Overeenkomstig Circulaire PPB-2007-6-CPB-CPA over de prudentiële verwachtingen van de CBFA inzake het deugdelijk bestuur van financiële instellingen.

doet evenmin afbreuk aan de mogelijkheid van de FSMA om de betrokkenen om bijkomende informatie te vragen in het kader van haar analyse van hun dossier.

4.1.3. Toezicht op de hypotheekondernemingen

Richtlijn inzake hypothecair krediet

Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de Richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010²⁹⁶ (hierna “de Richtlijn” genoemd) is begin 2014 goedgekeurd en op 20 maart 2014 in werking getreden. Vanaf die datum hebben de lidstaten twee jaar om die Richtlijn in hun nationaal recht om te zetten.

Doelstelling van de Richtlijn

Doelstelling van de Richtlijn is bij te dragen tot de ontwikkeling van een meer transparante, efficiënte en concurrerende interne markt voor hypothecaire kredietovereenkomsten in de Europese Unie, en tegelijkertijd een hoog consumentenbeschermingsniveau te garanderen.

Om die doelstelling te kunnen verwezenlijken, is een geharmoniseerd juridisch kader uitgewerkt, dat zoveel mogelijk rekening houdt met de verschillen tussen de kredietovereenkomsten op de nationale en regionale onroerendgoedmarkten.

De krachtlijnen van de Richtlijn kunnen als volgt worden samengevat.

Betere informatieverstrekking, langere bedenktijd, verscherpte normen inzake kredietwaardigheidsbeoordeling

De consumenten moeten beter worden geïnformeerd, zodat zij met kennis van zaken een keuze kunnen maken. Daartoe moeten de kredietgevers de kandidaat-kredietnemers een Europees gestandaardiseerd informatieblad (hierna “ESIS” of “*European Standardised Information Sheet*” genoemd) bezorgen, zodat zij de producten kunnen vergelijken en het product kunnen kiezen dat het best bij hen past.

Bij een variabele rentevoet moet het ESIS ook simulaties van ongunstige scenario's bevatten om de kredietnemer zo volledig mogelijk te kunnen informeren.

De Richtlijn bevat ook bepalingen over reclame, die onder meer de verplichting inhouden dat die reclame billijk, duidelijk en niet-misleidend moet zijn, en dat zij bepaalde informatie moet bevatten.

Zo wordt het begrip “jaarlijks kostenpercentage” ingevoerd, dat in de reclame moet worden vermeld in de Staten waarvan de nationale wetgeving dat verplicht stelt.

De kredietnemers zullen over een bepaalde termijn beschikken voor zij door een kredietovereenkomst gebonden zijn (bedenktijd en/of herroepingsrecht).

²⁹⁶ PB L 60 van 28 februari 2014, p. 34 tot 85.

Om te garanderen dat de kredietnemers hun verplichtingen kunnen nakomen, voert de Richtlijn standaardnormen in aan de hand waarvan de kredietwaardigheid van de kredietnemers kan worden beoordeeld. De beslissing om een krediet toe te kennen, moet in overeenstemming zijn met het resultaat van de kredietwaardigheidsbeoordeling.

Gedragsregels

De kredietgevers en de kredietbemiddelaars moeten bepaalde beginselen naleven in hun rechtstreekse relatie met de consumenten. Zo moeten zij nagaan of hun vergoeding niet ten koste kan gaan van de kwaliteit van de aan de consument te verstrekken diensten, en moeten zij een ondergeschiktheidsrelatie tussen een kredietbemiddelaar en een kredietgever vermijden.

Ook de personeelsleden van de kredietgevers en de kredietbemiddelaars moeten aan bepaalde kwaliteitsnormen voldoen. Zo moeten zij over voldoende kennis beschikken en vanaf de precontractuele fase toelichting kunnen verstrekken. Verder is voor het verlenen van adviesdiensten ook specifieke kennis vereist.

Vervroegde terugbetaling

De Richtlijn bepaalt dat de consumenten een algemeen recht hebben om hun kredieten vervroegd terug te betalen.

Toch laat de Richtlijn het aan de lidstaten over om te beslissen over de opties voor de vervroegde terugbetaling van kredieten, meer bepaald in welke gevallen de kredietgevers recht hebben op een billijke compensatie voor de kosten die rechtstreeks en uitsluitend verband houden met de vervroegde terugbetaling.

Achterstallige betalingen en gedwongen verkoop

De Richtlijn spoort de kredietgevers ertoe aan strenge beginselen te hanteren, maar toch een redelijke mate van tolerantie aan te houden wanneer zij te maken krijgen met kredietnemers met ernstige betaalproblemen. Zo kunnen de lidstaten eisen dat de door de kredietgevers aangerekende kosten niet hoger mogen zijn dan wat nodig is ter vergoeding van de schade die de kredietgever als gevolg van de niet-nakoming heeft geleden.

Om de consument te beschermen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat er maatregelen worden genomen die de terugbetaling vergemakkelijken.

Vergunnings- en paspoortregeling voor de kredietbemiddelaars en voor de kredietgevers die geen kredietinstellingen zijn

De Richtlijn poneert beginselen voor de verlening van een vergunning aan en de registratie van de kredietbemiddelaars, en voert een paspoortregeling voor hen in.

Die bepalingen houden in dat een kredietbemiddelaar aan wie in één lidstaat een vergunning is verleend, in de hele interne markt de diensten mag verlenen waarvoor hij een vergunning heeft gekregen in zijn land van herkomst.

Om te kunnen worden vergund, moeten de betrokkenen aan enkele voorwaarden voldoen. Zo moeten de kredietbemiddelaars over een passend kennis- en bekwaamheidsniveau beschikken en blijven beschikken, een beroepsaansprakelijkheidsverzekering sluiten en de vereiste betrouwbaarheid hebben.

Ook voor de kredietgevers die geen kredietinstellingen zijn, geldt een vergunningsregeling.

4.2. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

4.2.1. Toezicht op de tussenpersonen

Verwerping door de Raad van State van een verzoek tot nietigverklaring tegen het ambtshalve verval van een inschrijving van een verzekeringstussenpersoon

In zijn arrest van 21 januari 2014 verwierp de Raad van State het verzoek tot nietigverklaring dat een verzekeringstussenpersoon had ingesteld tegen de beslissing waarbij de FSMA akte had genomen van het ambtshalve verval van zijn inschrijving.

Om in het register van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen te worden ingeschreven en om die inschrijving te behouden, moet een tussenpersoon aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet hij onder meer toetreden tot een buitengerechtelijke klachtenregeling en ingaan op elk verzoek om informatie dat hij in het kader van die regeling ontvangt²⁹⁷.

Eind 2012 bracht de Ombudsman van de Verzekeringen (hierna de “Ombudsman”) de FSMA op de hoogte van een dossier waarin een verzekeringsmakelaar, ondanks verschillende herinneringen, niet had gereageerd op zijn verzoek om informatie over een klacht die een consument bij de Ombudsman had ingediend. Ook op een aanmaning van de FSMA om binnen een maand het bewijs te leveren dat de vragen van de Ombudsman alsnog werden beantwoord²⁹⁸, werd niet gereageerd. De FSMA zag zich dan ook genooddaakt om akte te nemen van het ambtshalve verval van de inschrijving van de verzekeringsmakelaar²⁹⁹.

De betrokken verzekeringsmakelaar stelde hiertegen een beroep tot nietigverklaring in bij de Raad van State. Hij argumenteerde dat de FSMA de hoorplicht en de zorgvuldigheidsplicht had geschonden. Door hem niet voorafgaandelijk te horen, zou de bestreden beslissing zijn genomen met onvoldoende kennis van zaken en dus onzorgvuldig zijn voorbereid.

De Raad van State heeft deze argumentatie weerlegd met een tweeledige redenering. Wanneer de hoorplicht van toepassing is, zo stelt de Raad, moet de bestuurde minstens de mogelijkheid krijgen om schriftelijk te reageren op de tegen hem in aanmerking genomen feiten. Het is in beginsel niet vereist dat de bestuurde mondeling wordt gehoord.

De Raad ging evenwel verder en preciseerde dat de hoorplicht in dit soort dossiers geen toepassing vindt aangezien de FSMA slechts over een gebonden bevoegdheid beschikt. De FSMA heeft immers geen beoordelingsvrijheid, maar moet, wanneer zij vaststelt dat de tussenpersoon na de termijn van een maand nog steeds niet is ingegaan op het verzoek om informatie van de Ombudsman, akte nemen van het ambtshalve verval van de betrokken inschrijving. Aangezien het aan deze feiten te verlenen gevolg bij wet is vastgelegd³⁰⁰, is er voor de FSMA geen reden om de betrokkene hierover te horen.

²⁹⁷ Artikel 10, eerste lid, 6°bis van de wet van 27 maart 1995.

²⁹⁸ Artikel 13bis, § 2, eerste lid van de wet van 27 maart 1995.

²⁹⁹ Artikel 13bis, § 2, tweede lid van de wet van 27 maart 1995.

³⁰⁰ *Ibid.*

Schrappingsbeslissingen

Tussenpersonen die ingeschreven zijn in de registers die worden bijgehouden door de FSMA moeten over een voldoende geschiktheid en professionele betrouwbaarheid beschikken om hun inschrijving te kunnen behouden. Als de tussenpersoon opgericht wordt onder de vorm van een rechtspersoon, zijn het de effectieve leiders van deze rechtspersoon die onderworpen zijn aan deze vereiste, alsook in alle gevallen de verantwoordelijken voor de distributie. In tegenstelling tot de andere inschrijvingsvoorwaarden, waarvan de naleving in de regel objectief kan worden vastgesteld, beschikt de FSMA op het vlak van de beoordeling van de geschiktheids- en professionele betrouwbaarheidsvereisten over een appreciatiebevoegdheid.

In 2013 heeft de FSMA ten aanzien van 28 verzekeringstussenpersonen herstelmaatregelen getroffen omdat zij van oordeel was dat de wettelijke inschrijvingsvoorwaarde van geschiktheid en/of professionele betrouwbaarheid niet meer vervuld was. In dergelijke gevallen maant de FSMA, overeenkomstig artikel 13*bis* van de wet van 27 maart 1995, de tussenpersoon aan om deze tekortkoming binnen een welbepaalde termijn te verhelpen. In de aanmaningsbrief wordt altijd uitdrukkelijk aangegeven dat de tussenpersoon het recht heeft om, vóór het verstrijken van de termijn, zijn standpunt te laten kennen over de beoordeling van de FSMA en de feiten die er de basis van vormen. Vervolgens kan de tussenpersoon zijn schriftelijke reactie mondeling toelichten tijdens een hoorzitting, al is het volgens de vaste rechtspraak van de Raad van State in beginsel niet vereist dat de bestuurde mondeling gehoord wordt³⁰¹. Hij kan eveneens de stukken van het administratief dossier inzien en er een afschrift van nemen. Indien de FSMA na afloop van de aanmaningstermijn, na kennis te hebben genomen van het standpunt van de bestuurde, en na dit standpunt te hebben onderzocht, vaststelt dat de tekortkomingen niet zijn verholpen, voorziet de wet dat zij de inschrijving van de tussenpersoon schrapt uit het register (hetgeen een verbod inhoudt om bemiddelingsactiviteiten uit te oefenen). De wet voorziet niet in andere maatregelen dan de schrapping, en de schrapping zelf is niet louter een optie voor de FSMA, maar een gebonden bevoegdheid van zodra zij vaststelt dat niet aan de tekortkomingen werd verholpen.

De FSMA kan eveneens beslissen om de inschrijving in het register gedurende de aanmaningstermijn tijdelijk te schorsen. In de regel maakt de FSMA gebruik van deze mogelijkheid wanneer er aanwijzingen zijn van fraude en daardoor de bescherming van het publiek of de reputatie van de sector in het gedrang zou kunnen komen.

De FSMA heeft bijvoorbeeld schorsings- of schrappingsbeslissingen genomen in dossiers waarin werd vastgesteld dat klantengelden werden verduisterd of verzekeringspremies niet werden doorgestort aan de verzekeringsonderneming. Andere feiten die aan de grondslag lagen van zulke beslissingen zijn de opmaak van valse (polis)documenten, de nabootsing van handtekeningen van klanten of de aflevering van niet-gedekte voorlopige internationale motorrijtuigverzekeringskaarten (zogenaamde “groene kaarten”).

De FSMA kan ook oordelen dat de wettelijke vereisten inzake geschiktheid en/of professionele betrouwbaarheid niet meer vervuld zijn wanneer tussenpersonen financiële producten of diensten aanbieden waarvoor zij geen vergunning hebben. Hetzelfde geldt voor tussenpersonen die aan consumenten laten uitschijnen dat hun FSMA-inschrijving hen ook toelaat om andere financiële producten of diensten aan te bieden die in werkelijkheid niet vergunningsplichtig zijn. Tussenpersonen kunnen ook ongeschikt worden bevonden omdat de wijze

301 Voor een recent arrest, zie arrest 226.131 van de Raad van State, randnummer 6.1. Voor een bespreking van dit arrest, zie dit verslag, p. 156.

waarop zij zijn georganiseerd op het vlak van leiding en intern toezicht hen klaarblijkelijk niet langer in staat stelt om te handelen in overeenstemming met de wettelijke voorschriften.

Het komt voor dat verzekeringsondernemingen aan derden de volmacht verlenen om in hun naam en voor hun rekening, al dan niet binnen bepaalde limieten, risico's te onderschrijven en/of schadegevallen te regelen. Wanneer de activiteiten uitgeoefend door een dergelijke volmachtdrager onder de definitie van verzekeringsbemiddeling vallen, moet deze ingeschreven zijn in het register van de verzekeringstussenpersonen alvorens zijn activiteiten te kunnen aanvaarden. Het spreekt voor zich dat de verzekeringsondernemingen die dergelijke volmachten verlenen, gemachtigd moeten zijn om in België de betrokken verzekeringsproducten aan te bieden. In 2013 werd de inschrijving in het register van een door een verzekeringsonderneming gemandateerde verzekeringstussenpersoon geschrapt, omdat deze namens de betrokken verzekeraar risico's had aanvaard waarvoor deze verzekeraar niet vergund was in België.

De FSMA heeft ook de inschrijving van een tussenpersoon geschrapt omdat deze zijn FSMA-inschrijvingsnummer ter beschikking had gesteld van een derde partij en zodoende deze persoon, die niet aan de inschrijvingsvoorwaarden voldeed, de facto toeliet om bemiddelingsactiviteiten uit te oefenen. Het is evident dat een FSMA-inschrijvingsnummer enkel mag worden gehanteerd door de persoon aan wie het is toegekend en geenszins overdraagbaar is of ter beschikking mag worden gesteld van een andere persoon. Zo mag een tussenpersoon die als natuurlijke persoon is ingeschreven zijn inschrijvingsnummer ook niet ter beschikking stellen van een rechtspersoon waarvoor hij al dan niet optreedt.

De geschiktheids- en professionele betrouwbaarheidvereisten gelden ook in het kader van aanvragen tot inschrijving in het register. Indien de FSMA van oordeel is dat deze inschrijvingsvoorwaarden niet zijn vervuld, moet zij de aanvraag weigeren. Zo werd in 2013 de aanvraag tot inschrijving van een tussenpersoon geweigerd omdat hij geen enkel gevolg had gegeven aan herhaaldelijke verzoeken om zijn bemiddelingsactiviteiten te staken zolang hij niet was ingeschreven in het register. De inschrijving van een andere kandidaat-tussenpersoon werd geweigerd nadat werd vastgesteld dat het diploma dat hij bij zijn aanvraagdossier had gevoegd, een vervalsing was. Bij dergelijke vaststellingen gaat de FSMA ook over tot aangifte bij het Parket.

Beslissing tot het verlenen van een voorafgaand akkoord - toepassingsgebied van de wet van 27 maart 1995

Een Belgische vennootschap diende een aanvraag tot voorafgaand akkoord³⁰² in over de toepassing van artikel 2, § 2, 1° van de wet van 27 maart 1995³⁰³. Dit artikel bepaalt onder meer dat er geen inschrijving als verzekeringstussenpersoon is vereist wanneer de verzekeringsbemiddelingsactiviteiten uitsluitend worden uitgeoefend *“met het oog op het verzekeren [...] van risico's [...] van de groep van ondernemingen waartoe [de vennootschap behoort]”*.

In het kader van een vereenvoudiging van de groepsstructuur, wenste de aanvrager de verzekeringsbemiddelingsactiviteiten van haar 100 %-dochter over te nemen. Deze dochtervennootschap beschikte wel over een inschrijving als verzekeringstussenpersoon bij de FSMA. De aanvrager had, in tegenstelling tot haar dochtervennootschap, echter enkel de intentie om op te treden voor vennootschappen die deel uitmaakten van de nieuwe groepsstructuur

³⁰² Overeenkomstig artikel 11 van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 publiceert de FSMA een samenvatting van deze aanvraag tot voorafgaand akkoord alsook van de beslissing die haar directiecomité ter zake heeft genomen, na weglating van de nominatieve en vertrouwelijke gegevens.

³⁰³ Met toepassing van artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004.

onder controle van haar Franse moedervenootschap. Van de FSMA wenste de aanvrager te vernemen of zij inderdaad een beroep kon doen op voormelde uitzondering en zij dus niet moest worden ingeschreven in het register van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen.

De FSMA heeft het gevraagde voorafgaand akkoord verleend. Na onderzoek van de voorgestelde groepsstructuur was de FSMA van oordeel dat de aanvrager inderdaad deel uitmaakt van een groep van ondernemingen in de zin van artikel 2, § 2, 1° van de wet van 27 maart 1995.

Volgens de FSMA moet het begrip “groep van ondernemingen” worden geïnterpreteerd aan de hand van het begrip “controle” in het wetboek van vennootschappen. Artikel 5, § 1 W.Venn omschrijft “controle” als: *“de bevoegdheid in rechte of in feite om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid”*.

Controle in rechte wordt in een aantal gevallen op onweerlegbare wijze vermoed, onder meer *“wanneer zij voortvloeit uit het bezit van de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen van de betrokken vennootschap”*³⁰⁴. Aangezien de aanvrager enkel zou optreden voor vennootschappen waarin de Franse moedervenootschap rechtstreeks of onrechtstreeks de meerderheid van de stemrechten bezat, heeft de FSMA geoordeeld dat zij zich inderdaad kon beroepen op de uitzondering in voormeld artikel 2, § 2, 1° van de wet van 27 maart 1995. Een inschrijving als verzekeringstussenpersoon was dus niet vereist.

4.2.2. Toezicht op de beheervenootschappen van ICB's en op de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies

Uitbesteding - Noodzaak om voldoende substantie te behouden binnen de beheervenootschap

In de loop van 2012 stelde een Belgische beheervenootschap van ICB's de FSMA in kennis van haar voornemen om voor de ICB's waarvoor zij als beheervenootschap was aangesteld, de administratieve beheertaak geheel uit te besteden. Deze voorgenomen uitbesteding werd verantwoord door de toegenomen complexiteit van het administratieve beheer van ICB's en de groeiende nood aan specialisatie die hiermee gepaard gaat.

De uitbesteding van administratieve beheertaken roept op zich geen principieel bezwaar op³⁰⁵ maar moet wel beoordeeld worden in de globale context van de door de betrokken beheervenootschap uitgeoefende activiteiten. Aangezien de beheervenootschap voordien reeds het grootste deel van zowel het beheer van de beleggingsportefeuille als de verhandeling van de door haar beheerde ICB's had uitbesteed, impliceerde haar voornemen een quasi-volledige uitholling van haar taken. Zij zou enkel nog een deel van de ondersteunende taken, waaronder de compliancefunctie, zelf blijven uitoefenen.

In lijn met een eerdere beslissing³⁰⁶, was de FSMA van mening dat de beheervenootschap, indien zij haar voornemen zou uitvoeren, slechts een dermate beperkt aantal taken zelf zou blijven uitoefenen dat zij niet langer over voldoende substantie zou beschikken om het be-

³⁰⁴ Artikel 5, § 2, 1° W.Venn.

³⁰⁵ Zie de circulaire ICB 2/2006 van 27 maart 2006 over de aanbevelingen van de CBFA over de organisatie van de “zelfbeheerde” ICB's en de circulaire PPB 2004/5 van 22 juni 2004 over gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding door kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

³⁰⁶ Zie CBFA Verslag DC 2009-2010, p. 53.

houd van een Belgische vergunning van beheervenootschap van ICB's te rechtvaardigen. De FSMA steunde hierbij op artikel 154, § 2 van de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles³⁰⁷, dat stelt dat de beheervenootschap niet in die mate mag gebruikmaken van de mogelijkheid tot uitbesteding dat de *“in materieel, menselijk en technisch opzicht vereiste middelen niet langer volstaan om de naleving van dit artikel 153³⁰⁸ te waarborgen”*.

De FSMA heeft haar standpunt toegelicht aan de verantwoordelijken van de beheervenootschap en haar moederonderneming. Naar aanleiding hiervan heeft de beheervenootschap beslist om haar organisatie grondig te herzien en te versterken, waarbij zij haar activiteiten gevoelig zou uitbreiden. Zo zou zij opnieuw instaan voor het beheer van de beleggingsportefeuille en de verhandeling van de ICB's waarvoor zij was aangesteld als beheervenootschap. Bovendien zou worden voorgesteld om haar aan te stellen als beheervenootschap van verschillende ICB's die voorheen als “zelfbeheerde bevek” waren georganiseerd. In dat grondig herziene kader had de FSMA geen bezwaar meer tegen de uitbesteding van de administratieve beheertaken.

³⁰⁷ Intussen vervangen door artikel 202, § 2 van de ICB-wet.

³⁰⁸ Intussen vervangen door artikel 201 van de ICB-wet. Dit artikel handelt over de organisatie van de beheervenootschap.

5. Toezicht op de aanvullende pensioenen

5.1. Evolutie van de regelgeving

5.1.1. Prudentieel toezicht op IBP's

Nieuw erkenningsreglement revisoren en revisorenvennootschappen

Zie dit verslag, p. 128 tot 130.

Circulaire betreffende de mededeling van de jaarrekening, statistieken en erbij te voegen documenten voor het boekjaar 2013

De circulaire³⁰⁹ bevat richtlijnen voor het opstellen van de documenten die de IBP's jaarlijks moeten overmaken aan de FSMA. Het gaat onder meer om de balans, de resultatenrekening, de toelichtingen, de statistieken, de samenvattende opgave en de gedetailleerde lijst van de dekkingswaarden en het verslag van de actuaris.

Gelet op de aanhoudende lage rentestand wenst de FSMA dat de IBP's voldoende aandacht blijven schenken aan de rentegevoeligheid van hun portefeuille vastrentende instrumenten. Om deze reden wordt een rapporteringsverplichting ingevoerd over de gemiddelde looptijd van de financiële stromen gewogen naar hun geactualiseerde waarde volgens de actualisatievoet uit het financieringsplan (*Macaulay duration*). Om de FSMA toe te laten te controleren of de gehanteerde actualisatievoet realistisch is, moet voortaan ook gerapporteerd worden over het verwacht rendement op de globale portefeuille en over de verwachte volatiliteit. Onder verwachte volatiliteit wordt begrepen de standaardafwijking van de waarde van de globale portefeuille, gebaseerd op de matrix van varianties-covarianties van alle elementen van de portefeuille.

Verder wordt de IBP's gevraagd voortaan mee te delen of ze ten aanzien van de werkgever voorzien in een rapportering over de graad van financiering van de rendementsgarantie opgenomen in de WAP en of over deze kwestie werd beraadslaagd in de raad van bestuur van de IBP.

Ten slotte wordt gevraagd om onder de gegevens met betrekking tot de pensioenregeling nu ook aan te geven welke de Sigedis-ID is van de regeling die de IBP aangeeft in de gege-

³⁰⁹ Circulaire FSMA_2014_01 van 20 januari 2014 betreffende de mededeling van de jaarrekening, statistieken en erbij te voegen documenten voor het boekjaar 2013.

vensbank “Opbouw aanvullende pensioenen”, beheerd door Sigedis VZW (“DB2P”). Op deze manier kunnen de regelingen aangegeven in de rapportering aan de FSMA enerzijds en in de DB2P anderzijds in de toekomst gelinkt worden om dubbele rapportering te vermijden.

5.2. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

5.2.1. Prudentieel toezicht op IBP's

Gedeeltelijke externalisatie van de wettelijke pensioentoezeggingen van de openbare besturen

Een IBP heeft de FSMA gevraagd of de wettelijke pensioentoezeggingen van openbare besturen gedeeltelijk mogen worden geëxternaliseerd.

Externalisatiebeginsel

Conform het externalisatiebeginsel³¹⁰ moet een instelling het beheer van haar pensioentoezeggingen aan een pensioeninstelling toevertrouwen. Dat kan zowel een verzekeringsonderneming als een IBP zijn.

Doelstelling van de externalisatie is het vermogen van de onderneming te scheiden van de voor de pensioenopbouw benodigde middelen, om zo de rechten van de werknemers voor de gevolgen van een eventueel faillissement van de werkgever te vrijwaren.

Voor privé-ondernemingen is het externalisatiebeginsel algemeen van toepassing met betrekking tot het aanvullend pensioen.

Wat de openbare rechtspersonen betreft, maakt de WIBP een onderscheid tussen de overheidsbedrijven en de openbare besturen. De overheidsbedrijven worden gedefinieerd als de publiekrechtelijke rechtspersonen die aan de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen zijn onderworpen, terwijl de openbare besturen worden gedefinieerd als de openbare entiteiten of de publiekrechtelijke rechtspersonen die niet aan voornoemde wet van 17 juli 1975 zijn onderworpen.

Conform artikel 137 van de WIBP geldt het externalisatiebeginsel voor de overheidsbedrijven, net als voor de privé-ondernemingen, met betrekking tot zowel het aanvullend als het wettelijk pensioen.

Volgens artikel 136, § 1 van de WIBP zijn de bepalingen van de WIBP echter niet van toepassing op de pensioenregelingen die worden beheerd door openbare besturen of rechtspersonen, die zij daartoe hebben opgericht, andere dan instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. De externalisatieplicht geldt dus niet voor de aanvullende of wettelijke pensioentoezeggingen van de openbare besturen.

Niettemin machtigt artikel 136, § 2 van de WIBP de openbare besturen om het beheer van hun pensioenregeling toe te vertrouwen aan een IBP die zij daartoe, zo nodig, oprichten. In dat

³¹⁰ Artikel 3, § 1 van de WIBP.

geval is de IBP aan alle bepalingen van de WIBP onderworpen. De openbare besturen mogen hun wettelijke pensioenregeling ook aan een verzekeringsonderneming externaliseren.

Gedeeltelijke externalisatie

Aangezien de openbare besturen hun pensioenregeling aan een IBP mogen externaliseren, rees de vraag of zij die pensioenregeling ook gedeeltelijk mogen externaliseren.

Om hun aanzienlijke pensioenlasten te kunnen financieren, kunnen de openbare besturen het immers raadzaam achten om minstens een deel van hun pensioentoezeggingen vooraf te financieren, ook al is dat niet wettelijk verplicht.

Noch de WIBP, noch de memorie van toelichting gaan dieper in op de mogelijkheid voor een openbaar bestuur om haar pensioenregeling gedeeltelijk te externaliseren.

Wat de toepasselijke wetgeving betreft, lijkt er geen bezwaar te bestaan tegen een gedeeltelijke externalisatie van de wettelijke pensioentoezeggingen van de openbare besturen. Hoewel het slechts een gedeeltelijke externalisatie betreft, kan het openbaar bestuur toch niet worden vrijgesteld van het verbod om opnieuw intern te gaan zorgen voor het beheer van (het deel van) de geexternaliseerde pensioentoezegging, of om de bij de IBP opgebouwde reserves voor de dekking van (het deel van) de geëxternaliseerde pensioentoezegging opnieuw (intern) te gaan beheren.

De gedeeltelijke externalisatie kan verschillende vormen aannemen: externalisatie van een vast percentage van de pensioenformule, externalisatie voor een bepaalde populatie, externalisatie voor een bepaalde periode, ...

Zodra voor de gedeeltelijke externalisatie een beroep wordt gedaan op een IBP, gelden bepaalde specifieke voorwaarden bovenop de algemene voorwaarden die van toepassing zijn op elke externalisatie van een pensioentoezegging, opdat de FSMA haar toezicht zou kunnen uitoefenen en er volledige transparantie zou bestaan ten aanzien van de aangeslotenen:

- het geëxternaliseerde deel van de wettelijke pensioentoezegging moet duidelijk, objectief en controleerbaar worden gedefinieerd, en door het openbaar bestuur worden mede-ondertekend. Die definitie maakt het mogelijk om de doelstelling van het beheer door de IBP duidelijk af te bakenen;
- er moet een interne methodologie worden ontwikkeld in verband met de wijze waarop de verschillende soorten van gedeeltelijke externalisatie kunnen worden aangepakt. Het moet immers mogelijk zijn voor een exacte en objectieve bepaling te zorgen van het geëxternaliseerde deel van de pensioentoezegging alsook van alle elementen die een impact kunnen hebben op de uiteindelijke prestatie in functie van het soort gedeeltelijke externalisatie, zoals bijvoorbeeld de evolutie van de lonen na de periode waarop de externalisatie betrekking heeft, de vergoeding, de toepassing van minima en maxima inzake wettelijk pensioen, het specifieke geval van de slapende aangeslotenen of de latere overstap naar de RSZPPO ^{311, 312};

³¹¹ Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten.

³¹² De provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en bepaalde lokale politiezones kunnen later immers om aansluiting bij het gesolidariseerd pensioenfonds van de RSZPPO verzoeken, hoewel zij die aansluiting bij de oprichting van dat fonds hebben geweigerd. Als zij zich toch bij het gesolidariseerd pensioenfonds van de RSZPPO aansluiten, wordt de lopende last van het rust- en overlevingspensioen van de betrokken overheidsdiensten op het moment van de aansluiting geheel of gedeeltelijk door het gesolidariseerd pensioenfonds van de RSZPPO overgenomen, terwijl de last van de toekomstige pensioenen van die overheidsdiensten volledig wordt overgenomen. De overname van de lopende pensioenen hangt af van de loonmassa die de werkgever voor het aansluitingsjaar uitbetaalt, en van de pensioenlast voor datzelfde jaar. Bovendien wordt dat pensioen slechts overgenomen voor zover het met het basispensioen overeenstemt. Bijgevolg worden de pensioentoezeggingen geheel of gedeeltelijk overgenomen door het gesolidariseerd pensioenfonds van de RSZPPO, mits betaling van een basisbijdrage die eventueel wordt verhoogd met een solidariteitsbijdrage. Doorgaans blijft echter slechts een klein gedeelte ten laste van de provinciale of plaatselijke overheidsdienst dat, in voorkomend geval, deels kan worden geëxternaliseerd. De omvang van dat gedeelte zal exact moeten worden bepaald.

- niet enkel bij de externalisatie zelf, maar ook jaarlijks moet ten aanzien van de aangeslotenen voor de nodige transparantie worden gezorgd met betrekking tot het geëxternaliseerde deel van de pensioentoezegging. Voor die informatieverstrekking aan de aangeslotenen moeten standaarddocumenten worden opgesteld.

Aandelen in de wettelijke pensioenen: implicaties voor de boekhouding en de dekkingswaarden bij de IBP's

Inzake het wettelijk pensioen bepaalt de wetgever dat de laatste werkgever van de overheidssector het volledig wettelijk pensioen moet storten voor de hele loopbaan van de betrokkene in de overheidssector. Daartegenover staat dat die werkgever het deel van het wettelijk pensioen voor de loopbaanjaren die de betrokkene bij andere openbare instellingen heeft gewerkt, bij die instellingen kan recupereren. Die delen worden "aandelen" genoemd en worden jaarlijks bij de betrokken openbare instellingen gerecupereerd vanaf de pensionering van de betrokkene tot op het moment van zijn overlijden en dat van zijn/haar eventuele echtgeno(o)t(e).

De werkgever van de overheidssector kan het beheer van zijn wettelijke pensioentoezegging aan een IBP toevertrouwen. In die context rees de vraag hoe de technische voorziening voor het wettelijk pensioen moet worden bepaald, rekening houdend met het bestaan van die "aandelen" die bij de vroegere werkgevers (of bij de pensioeninstellingen waaraan die vroegere werkgevers hun pensioentoezegging zouden hebben geëxternaliseerd) kunnen worden gerecupereerd.

Gelet op het vereiste inzake de transparantie en het getrouwe beeld moet een technische voorziening worden geboekt in de rekeningen van de IBP, waarbij rekening wordt gehouden met de volledige loopbaan van de aangeslotene, terwijl in de balanspost "V.F. Overige vorderingen" één of meer schuldvorderingen moeten worden geboekt ten belope van het deel van de technische voorziening dat betrekking heeft op die "aandelen". Aldus leeft de IBP het vereiste van het getrouwe beeld na door in haar rekeningen alle toezeggingen te verwerken die zij beheert. Zij moet de rente immers integraal storten.

Die boeking kan echter voor een probleem zorgen, omdat de vorderingen met betrekking tot die "aandelen" niet voorkomen op de lijst van de aanvaardbare dekkingswaarden in artikel 27 van het IBP-besluit. Deze situatie kan dus resulteren in een tekort aan dekkingswaarden en dus in een ontoereikende dekking van de technische voorzieningen.

Welnu, krachtens artikel 40 van het IBP-besluit, mag de FSMA, in uitzonderlijke omstandigheden en voor de duur ervan, op behoorlijk gemotiveerd verzoek van de IBP, een afwijking toestaan van met name de regels in verband met de beleggingscategorieën waartoe de dekkingswaarden moeten behoren.

De FSMA is van oordeel dat zij, in het kader van het beheer van een wettelijke pensioentoezegging door een IBP, de vorderingen met betrekking tot de "aandelen" in het wettelijk pensioen dat door de IBP van de laatste werkgever van de overheidssector wordt beheerd, als aanvaardbare dekkingswaarden kan aanvaarden. Die afwijking kan echter uitsluitend worden verleend op voorwaarde dat de technische voorziening voor het betrokken wettelijk pensioen overeenstemt met het volledig wettelijk pensioen en dat de IBP ter zake een behoorlijk gemotiveerd verzoek indient bij de FSMA.

6. Relaties met de consumenten van financiële diensten

6.1. Ontwikkelingen in de administratiefrechtelijke toezichtspraktijk

Platform voor de online verkoop van individuele handelsvorderingen

De FSMA heeft het project onderzocht van een vennootschap (hierna “de vennootschap”) om via een Belgische website een platform aan te bieden waarop ondernemingen en zelfstandigen (de “verkopers”) hun handelsvorderingen zouden kunnen verkopen aan andere ondernemingen en zelfstandigen (de “kopers”). Het zou om geïndividualiseerde niet gestandaardiseerde handelsvorderingen gaan die per aanbieding maximaal 50.000 euro zouden bedragen.

Bijkomend zou de vennootschap een overkoepelend kredietverzekeringscontract afsluiten met een verzekeringsonderneming, zodat zij bij niet-betaling door de schuldenaar van een overgedragen vordering³¹³ een vergoeding zou ontvangen.

De FSMA heeft onderzocht of deze activiteit onder de toepassing valt van de wetten waarop de FSMA toeziet.

Vooreerst heeft de FSMA onderzocht of het te koop aanbieden van geïndividualiseerde niet gestandaardiseerde handelsvorderingen gekwalificeerd moet worden als een openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten in de zin van artikel 3, § 1 van de prospectuswet en onder de prospectusplicht valt. Doordat elke aanbieding minder dan 100.000 euro bedraagt, heeft zij geen openbaar karakter in de zin van de wet en valt zij niet onder de prospectusplicht. De FSMA heeft dan ook niet moeten onderzoeken of het aanbieden van dergelijke handelsvorderingen beschouwd moet worden als het aanbieden van een beleggingsinstrument in de zin van de wet³¹⁴.

De aanbieding van handelsvorderingen door de tussenkomst van de vennootschap valt bovendien niet onder artikel 68*bis* van de prospectuswet. Er is in dit geval immers geen sprake van terugbetaalbare gelden³¹⁵ die door de vennootschap ontvangen worden van het publiek.

³¹³ Bij de verkoop van een schuldvordering wordt de overdracht van schuldvordering door de vennootschap ter kennis gebracht van de schuldenaar van de vordering (artikel 1690 Burgerlijk Wetboek).

³¹⁴ De vraag rijst in casu of de individuele niet gestandaardiseerde schuldvorderingen te beschouwen zijn als beleggingsinstrumenten in de zin van artikel 4, § 1, 10° van de voormelde wet.

³¹⁵ Voor de interpretatie van het begrip “terugbetaalbare gelden” volgt de FSMA de interpretatie van de doctrine die bepaalt dat die gelden twee kenmerken moeten vertonen: (1) ze moeten ter beschikking staan van diegene die ze ontvangt en ze voor eigen rekening mag gebruiken, en (2) de persoon die ze ontvangt, moet contractueel verplicht zijn tot de terugbetaling in hoofdsom ten belope van het nominale bedrag van de ontvangen gelden.

Daarnaast heeft de FSMA onderzocht of de activiteit onder de toepassing valt van de wet van 6 april 1995. De handelsvorderingen die de verkopers te koop zouden aanbieden via het platform, zijn niet te beschouwen als financiële instrumenten in de zin van artikel 2, 1° van de wet van 2 augustus 2002. Bijgevolg is er geen sprake van beleggingsdiensten in de zin van de wet en vereist dergelijke activiteit niet het statuut van beleggingsonderneming of kredietinstelling.

Ten slotte heeft de FSMA onderzocht of de vennootschap een activiteit van verzekeringsbemiddeling zou uitoefenen in de zin van artikel 1, 1° van de wet van 27 maart 1995. De vennootschap zou een overkoepelende kredietverzekeringscontract afsluiten voor alle handelsvorderingen die via het platform zouden worden verkocht. Daarbij zou zij optreden als verzekeringsnemer, verzekerde en begunstigde. De koper van de schuldvordering zou geen partij zijn bij dit contract en hij zou geen premie betalen in uitvoering van dit contract. Om die redenen heeft de FSMA geoordeeld dat de vennootschap geen activiteit van verzekeringsbemiddeling zou uitoefenen en dat bijgevolg geen inschrijving als verzekeringstussenpersoon was vereist.

Vragen in verband met de werking van een belangenvereniging in het dossier Quality Investments

De FSMA ging in eerdere verslagen in op het dossier Quality Investments. Quality Investments commercialiseerde in België *life settlement*-contracten. In haar verslagen ging de FSMA ook in op de belangrijke risico's die verbonden zijn aan beleggingen in deze producten³¹⁶.

In 2011 informeerde de FSMA het publiek over de onderzoeken van buitenlandse autoriteiten en van het parket van Gent naar de activiteiten van de vennootschap Quality Investments en haar leiding. De onderzoeken zijn gestart omwille van verdenking van fraude. De vennootschap Quality Investments bvba is ondertussen failliet verklaard.

In België en Nederland werden verschillende belangenverenigingen opgericht die zich bezighouden met het verdedigen van de belangen van de investeerders in de Quality Investments producten.

Het behoort niet tot de bevoegdheden van de FSMA om investeerders te adviseren over de verschillende belangenverenigingen en bij welke zij zich best zouden aansluiten.

De FSMA heeft echter vastgesteld dat één van deze verenigingen, opgericht als maatschap, fondsen en werkmiddelen bij haar leden ophaalde via de uitgifte van effecten, met het doel de door haar leden in de maatschap ingebrachte vorderingsrechten en de betalingsverplichtingen³¹⁷ gezamenlijk te beheren en haar activiteit te financieren.

De FSMA heeft de juridische kwalificatie van het aanbod van deze effecten onderzocht en heeft nagekeken of door dit initiatief de financiële wetgeving waarop de FSMA moet toezien, niet geschonden werd. Zij is tot de bevinding gekomen dat de betrokken maatschap met deze uitgifte de prospectuswet overtrad. De overwegingen waren de volgende:

³¹⁶ Zie CBFA Verslag DC 2007, p. 81, CBFA Verslag DC 2008-2009, p. 73, CBFA Verslag DC 2009-2010, p. 44 en het jaarverslag 2011 van de FSMA, p. 79.

³¹⁷ Het betreft de betaling van de premies op de onderliggende Amerikaanse levensverzekeringen.

- de deelbewijzen van de vereniging konden worden gekwalificeerd als beleggingsinstrumenten, en meer bepaald, effecten in de zin van artikel 4 *juncto* artikel 5, § 1, 1° van de prospectuswet;
- deze effecten maakten het voorwerp uit van een openbare aanbieding op het Belgisch grondgebied in de zin van artikel 3, § 1 van de prospectuswet;
- er is niet aangetoond dat de aanbieding viel onder het uitzonderingsregime bepaald bij artikel 3, § 2, eerste lid, c) of d) van de prospectuswet. Er was daarentegen om verschillende redenen een sterk vermoeden dat de reële waarde van sommige ingebrachte vorderingen net minder bedroeg dan 50.000 euro³¹⁸.

Bijgevolg heeft de FSMA de maatschap verzocht om het onregelmatige aanbod onmiddellijk stop te zetten, geen nieuwe toetredingen meer te aanvaarden, en om tegenover de al toegetreden beleggers de volgende acties te ondernemen:

- een exhaustieve informatie te geven over de maatschap, waaronder de eraan verbonden risico's en de implicatie van de toetreding tot de maatschap op hun oorspronkelijke vorderingsrechten;
- een voorstel te doen waarbij hen de mogelijkheid wordt gegeven om zonder voor hen nadelige gevolgen uit de maatschap te treden;
- mee te delen dat het aanbod door de maatschap in zijn bestaande vorm niet conform de prospectuswet is gebeurd.

De FSMA heeft daarbij aangedrongen op een maximale transparantie vanwege de vereniging naar haar leden.

De vereniging heeft gevolg gegeven aan de verzoeken van de FSMA. Zij heeft ondermeer haar leden geïnformeerd door een informatiememorandum te verspreiden.

³¹⁸ De wettelijke drempel van toepassing op het ogenblik van het aanbod bedroeg 50.000 euro. Dit bedrag werd opgetrokken tot 100.000 euro bij wet van 17 juli 2013 tot wijziging, met het oog op de omzetting van de Richtlijnen 2010/73/EU en 2010/78/EU, van de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen en van de wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende diverse bepalingen (1).

III. DE ORGANISATIE VAN DE FSMA

1. Organisatie

1.1. Structuur

1.1.1. Bestuurorganen

Directiecomité

Jean-Paul Servais,
voorzitter

Wim Coumans,
ondervoorzitter ³¹⁹

Annemie Rombouts,
ondervoorzitter ³²⁰

Henk Becquaert,
lid van het directiecomité

Gregory Demal,
lid van het directiecomité

Albert Niesten,
secretaris-generaal ³²¹

³¹⁹ Bij koninklijk besluit van 25 april 2014 (BS 7 mei 2014), dat in werking trad op 2 mei 2014, werd de heer Wim Coumans ontheven uit zijn functie van lid van het directiecomité en ondervoorzitter van de FSMA. De heer Wim Coumans wordt ertoe gemachtigd de eretitel van zijn functie van ondervoorzitter en lid van het directiecomité van de FSMA te voeren.

³²⁰ Bij koninklijke besluiten van 18 november 2013 en 25 april 2014 (BS 7 mei 2014), die in werking traden op 2 mei 2014, werd mevrouw Annemie Rombouts benoemd als lid van het directiecomité en ondervoorzitter van de FSMA voor een hernieuwbare termijn van zes jaar.

³²¹ Bij koninklijk besluit van 25 april 2014 (BS 7 mei 2014), dat in werking trad op 2 mei 2014, werd de heer Albert Niesten ontheven uit zijn functie van secretaris-generaal van de FSMA. De heer Albert Niesten wordt ertoe gemachtigd de eretitel van zijn functie van secretaris-generaal van de FSMA te voeren.

1.1.2. Organogram van de departementen en diensten

Onderstaand organogram is in voege sinds 2 mei 2014.

1.1.3. Raad van toezicht

1.1.3.1. Samenstelling

Dirk Van Gerven,
voorzitter

Jean-François Cats

Jean Eylenbosch

Robert Geurts

Hilde Laga

Didier Matray

Pierre Nicaise

Jean-Paul Pruvot ³²²

Michel Rozie ³²³

Reinhard Steennot

Marnix Van Damme

Marieke Wyckaert

³²² Het mandaat van de heer Jean-Paul Pruvot verstreek op 1 mei 2013.

³²³ Het mandaat van de heer Michel Rozie verstreek op 1 mei 2013.

1.1.3.2. Verslag van de raad van toezicht

De raad van toezicht van de FSMA heeft in de loop van 2013 negen keer vergaderd en één keer gebruik gemaakt van de schriftelijke procedure.

De raad van toezicht heeft tijdens de verslagperiode vooral aandacht besteed aan de tenuitvoerlegging door de FSMA van haar opdrachten na de *Twin Peaks*-hervorming van het financieel toezicht en in het bijzonder van de nieuwe opdrachten tot bescherming van de afnemers van financiële diensten en producten. De raad heeft tevens van gedachten gewisseld over tal van onderwerpen die betrekking hebben op de toezichtspraktijk of op de interne werking van de FSMA. De raad dankt het directiecomité, de secretaris-generaal en de medewerkers van de FSMA voor hun medewerking bij de vervulling van de opdrachten van de raad.

Tenuitvoerlegging van de opdrachten van de FSMA

Zoals tijdens de vorige verslagperiodes heeft de raad op grond van uiteenzettingen van het directiecomité kennis genomen van de initiatieven van de FSMA om haar toezichtsoverdrachten en haar andere opdrachten inzake bescherming van de afnemers van financiële diensten en producten ten uitvoer te leggen.

De raad heeft tijdens zijn vergaderingen bijzondere aandacht besteed aan de werkzaamheden voor de uitbouw van de opdracht van de FSMA om bij te dragen tot de financiële vorming. Hij heeft de progressieve ontwikkeling gevolgd van de in 2013 opengestelde portaal-site over financiële vorming, waarop eveneens de door de FSMA beheerde simulator voor spaarrekeningen beschikbaar is. Het groot aantal raadplegingen van deze site toont aan dat dit initiatief aan een nood bij de consumenten beantwoordt en de raad verwelkomt dan ook de nieuwe initiatieven die op dit gebied worden voorbereid.

De raad werd tevens in de gelegenheid gesteld van gedachten te wisselen over de belangrijkste toezichtsacties van de FSMA. De raad werd in dit kader geïnformeerd over de eerste bevindingen van het toezicht op de naleving van de MiFID.

De raad noteerde ook de realisaties van de FSMA op het gebied van de handhaving van de regels via de oplegging van administratieve sancties vooral inzake inbreuken op het vlak van de misbruik van voorwetenschap en andere praktijken van marktmisbruik. Vermits een afdoende handhaving een onmisbaar sluitstuk vormt van een effectief toezichtsapparaat beveelt de raad aan dat deze handhavingsactie zich zou uitstrekken tot het geheel van de toezichtsbevoegdheden van de FSMA zoals de regels tot bescherming van de afnemers van financiële diensten en producten.

De raad werd voorts ingelicht van de bevindingen van het IMF in het kader van het *Financial Sector Assessment Program (FSAP)* waarin het IMF de stabiliteit van de Belgische financiële sector analyseert, en dit met betrekking tot de rol van de FSMA. De raad verwelkomt de gunstige beoordeling van het IMF van de opstart van de FSMA en moedigt de FSMA aan om gevolg te geven aan de oproep van het IMF om de plannen van de FSMA op een efficiënte wijze concreet uit te voeren. De raad kreeg ook toelichting bij de *peer review* van EIOPA waarbij de toezichtspraktijk van de nationale toezichthouders (waaronder de FSMA) inzake de pensioenfondsen werd onderzocht en waarin de uitvoering van het toezicht door de FSMA positief werd beoordeeld.

Het directiecomité gaf verder toelichting bij de evolutie van het moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten. De raad nam kennis van de aandacht op internationaal niveau voor dit initiatief en van de positieve appreciatie ervan door het IMF in het kader van het FSAP, in het bijzonder omwille van de horizontale aanpak ongeacht de juridische vorm van het product. De raad verwelkomt de efficiënte interactie met de financiële sector op dit vlak, die toelaat om het voorafgaand toezicht op nieuwe producten te versterken.

Regelgevende ontwikkelingen

De raad werd regelmatig geïnformeerd over de nieuwe ontwikkelingen op regelgevend vlak. Hij kreeg toelichting over de wet van 30 juli 2013 die de taken en toezichtsinstrumenten van de FSMA verder uitbreidt, alsook over de ontwerpbesluiten tot toepassing van de relevante MiFID-gedragsregels op de verzekeringssector.

De leden werden ook ingelicht over de initiatieven die beogen de bescherming van de spaarder te verhogen op het vlak van de gereguleerde spaarrekeningen, alsook over de krachtlijnen van de hervorming van de verzekeringswetgeving wat de aspecten betreft waarvoor de FSMA bevoegd is.

De raad besprak eveneens het toekomstig statuut van de onafhankelijke financiële planners, en in het bijzonder de afbakening van het toepassingsgebied van dit nieuwe statuut onder meer in verhouding tot andere gereguleerde beroepen.

Op grond van zijn wettelijke opdracht vervat in artikel 49, § 3, van de wet van 2 augustus 2002 heeft de raad van toezicht het directiecomité geadviseerd over de reglementen van de FSMA over de organisatie van de externe periodieke rapportering, en over het reglement van de FSMA voor de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen.

De raad kreeg ook toelichting over de voorbereiding van het reglement van de FSMA over de verplichte melding van een label over de risico's van financiële producten en formuleerde een aantal suggesties tot verfijning van dit initiatief. De raad wisselde tevens van gedachten over het reglement dat de FSMA kan treffen om de commercialisering van bepaalde producten aan retailbeleggers te verbieden.

De raad kreeg tevens informatie over een aantal betekenisvolle marktontwikkelingen en de mogelijke risico's die daarmee gepaard kunnen gaan, waaronder de groei van *high frequency trading* op de financiële markten. De leden hebben in dit verband vooral aandacht besteed aan de technische en menselijke middelen waarover de toezichthouder dient te beschikken om dit fenomeen op te volgen.

Benoemingen van de hoogste leiding

Gevolggevend aan het verzoek van de bevoegde ministers heeft de raad overeenkomstig zijn wettelijke opdracht advies verleend over de voorstellen tot benoeming binnen de hoogste leiding van de FSMA.

Interne organisatie en werking van de FSMA

De leden van de raad hebben, in uitvoering van de algemene toezichtsoopdracht op de werking van de FSMA, herhaaldelijk van gedachten gewisseld over de interne werking van verschillende diensten van de FSMA alsook over het beleid inzake *human resources*. De raad werd ook ingelicht over de ramingen inzake de personeelsbehoeften van de FSMA ingevolge

het geheel van nieuwe taken en opdrachten die aan de FSMA wordt opgedragen krachtens de nieuwe regelgeving die in de loop van 2014 uitwerking zal krijgen.

In het kader van zijn wettelijke opdrachten heeft de raad de begroting van de FSMA voor 2013 goedgekeurd op 4 februari 2013 en de begroting voor 2014 op 20 december 2013.

De raad heeft de jaarrekening voor het jaar 2012 goedgekeurd op 24 april 2013 en de jaarrekening voor 2013 op 30 april 2014.

Het jaarverslag 2012 werd goedgekeurd op 16 mei 2013, terwijl onderhavig verslag, wat de bevoegdheden van de raad van toezicht betreft, op 30 april 2014 werd goedgekeurd.

In de loop van 2013 verstreek het mandaat van twee leden van de raad van toezicht, de heer Michel Rozie en de heer Jean-Paul Pruvot. De leden zijn beide leden erkentelijk voor hun waardevolle bijdrage aan de werkzaamheden van de raad van toezicht.

1.1.3.3. Verslag over de uitoefening door het auditcomité van zijn wettelijke opdrachten

Sinds de *Twin Peaks*-hervorming van het financieel toezicht beschikt de FSMA over een auditcomité. Artikel 48, § 1, van de wet van 2 augustus 2002, als gewijzigd door het KB van 3 juni 2011, bepaalt dat de raad van toezicht van de FSMA algemeen toezicht uitoefent op de FSMA en dat de raad, teneinde deze toezichtsoopdracht uit te oefenen, uit zijn midden een auditcomité opricht³²⁴.

Taken in verband met begroting, rekeningen en verslag

Met toepassing van voormeld artikel 48 komt het auditcomité tussen in het goedkeuringsproces van de financiële staten en het jaarverslag van de FSMA.

In de loop van 2013 heeft het auditcomité de begroting van de FSMA voor respectievelijk 2013 en 2014 onderzocht, begroting die aan de basis ligt van de prefinanciering van de werkingskosten van de FSMA conform de regels bepaald in het financieringsbesluit van de FSMA. Het heeft eveneens de rekeningen van de FSMA voor 2012 onderzocht. Met toepassing van voormeld artikel 48 heeft het auditcomité over de door het directiecomité opgestelde rekeningen en budgetten verslag uitgebracht bij de raad van toezicht en middels een aantal verduidelijkingen een voorstel tot goedkeuring geformuleerd. Het auditcomité heeft ook beraadslaagd over het deel van het jaarverslag 2012 dat de bevoegdheden van de raad van toezicht aanbelangt en heeft de raad van toezicht voorgesteld het door het directiecomité voorbereide jaarverslag goed te keuren.

Het auditcomité nam ook kennis van de halfjaarlijkse rekeningen van de FSMA per 30 juni 2013.

Wisselwerking met de interne audit van de FSMA

Met toepassing van artikel 48, § 1, derde lid, van de wet van 2 augustus 2002 heeft het directiecomité het auditcomité twee interneauditverslagen bezorgd over de operationele audits die de dienst interne audit binnen zijn controleprogramma heeft uitgevoerd. Deze verslagen betreffen de volgende onderwerpen:

- De doorlichting van de regeling van het moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten;

³²⁴ Voor een overzicht van de taken van het auditcomité, zie FSMA Jaarverslag 2011, p. 97-98. De samenstelling van het auditcomité, dat uit drie door de raad gekozen leden bestaat, bleef in 2013 ongewijzigd.

- De doorlichting van het toezicht op de genoteerde ondernemingen en op de uitgifteverrichtingen door de diensten ‘controle op de genoteerde vennootschappen’ en ‘conformiteitstoezicht op de financiële producten’.

De interne auditor heeft deze verslagen aan het auditcomité toegelicht en het auditcomité heeft de bevindingen ervan besproken. Het auditcomité volgt het door het directiecomité aan deze verslagen gegeven gevolg verder op.

Het auditcomité heeft met de interne auditor tevens de werking van de interneauditfunctie binnen de FSMA besproken.

Interactie met het directiecomité en de raad van toezicht

Het auditcomité bracht tijdens het jaar 2013 verslag uit bij de raad van toezicht over zijn werkzaamheden het voorbije jaar.

Tijdens het jaar 2013 werden geen formele aanbevelingen aan de voorzitter van het directiecomité geformuleerd.

1.1.4. Bedrijfsrevisor

André Killesse³²⁵

Volgens artikel 57, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002, wordt de controle op de rekeningen van de FSMA uitgeoefend door een of meer bedrijfsrevisoren. Zij worden door de raad van toezicht benoemd voor een hernieuwbare termijn van drie jaar, op voorwaarde dat zij niet zijn ingeschreven op de lijst van de door de FSMA erkende revisoren en dat zij geen functie uitoefenen bij een onderneming die aan haar toezicht is onderworpen. De revisoren controleren en certificeren elk gegeven waarvan sprake in de reglementering over de dekking van de werkingskosten van de FSMA zoals bedoeld in artikel 56 van voornoemde wet.

1.1.5. Sanctiecommissie

1.1.5.1. Samenstelling

De samenstelling van de sanctiecommissie onderging een wijziging op grond van het koninklijk besluit van 9 maart 2014³²⁶. Het mandaat van de heer Claude Parmentier werd op zijn verzoek beëindigd en mevrouw Christine Matray werd, in haar hoedanigheid van ereraadslid in het Hof van Cassatie en op voordracht van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie, benoemd als nieuw lid van de sanctiecommissie. Zij zal het mandaat van de heer Parmentier voleindigen. De leden van de sanctiecommissie danken de heer Parmentier voor zijn waardevolle inbreng in het kader van de werkzaamheden van de sanctiecommissie. De Koning verleende hem de machtiging om de eretitel van zijn functie te voeren.

³²⁵ Benoemd overeenkomstig artikel 57, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

³²⁶ Belgisch Staatsblad van 19 maart 2014.

Michel Rozie, voorzitter

Luc Huybrechts

Guy Keutgen

Christine Matray³²⁷

Pierre Nicaise

Claude Parmentier³²⁸

Philippe Quertainmont

Hamida Reghif

Reinhard Steennot

Marnix Van Damme

Dirk Van Gerven

1.1.5.2. Procedure en werking

Met toepassing van artikel 48*bis* van de wet van 2 augustus 2002 beslist de sanctiecommissie van de FSMA over het opleggen van administratieve geldboetes door de FSMA³²⁹.

De sanctieprocedure voor de sanctiecommissie wordt aangevat door een beslissing van het directiecomité ingevolge waarvan een kennisgeving van grieven aan de betrokken personen wordt gestuurd. Bij deze kennisgeving wordt het onderzoeksverslag gevoegd dat door de auditeur is opgesteld na afronding van het onderzoek dat door hem is aangevat en onder zijn leiding is gevoerd.

³²⁷ Mevrouw Christine Matray werd benoemd tot lid van de sanctiecommissie van de FSMA bij koninklijk besluit van 9 maart 2014 (BS 19 maart 2014), ter vervanging van de heer Claude Parmentier wiens mandaat zij voleindigt.

³²⁸ De heer Claude Parmentier werd bij koninklijk besluit van 9 maart 2014 (BS 19 maart 2014) op eigen verzoek ontheven uit zijn functies als lid van de sanctiecommissie van de FSMA.

³²⁹ Zie het jaarverslag FSMA 2011, p. 99-101, voor een beschrijving van de opdrachten, de samenstelling en de werking van de sanctiecommissie.

De sanctiecommissie ontving in 2012 en 2013 vanwege het directiecomité in totaal 11 dossiers waarvan sommige dossiers op meerdere personen betrekking hadden. In 2012 werd in twee van deze dossiers uitspraak gedaan, terwijl in 2013 zeven beslissingen werden getroffen. In zes dossiers werd door de sanctiecommissie een administratieve geldboete opgelegd, waartegen vier beroepsprocedures lopen. In drie dossiers werd beslist dat er geen overtreding werd begaan. De uitspraken die in 2013 werden getroffen worden hierna toegelicht³³⁰.

In het kader van een aantal dossiers heeft de sanctiecommissie in 2013 uitspraak gedaan over haar hoedanigheid en over de principiële vraag of artikel 6 van het ERVM op haar van toepassing is. De sanctiecommissie merkte in dit verband op dat het orgaan van de FSMA dat administratieve sancties kan opleggen, door het Hof van Beroep van Brussel uitdrukkelijk is bestempeld als een administratieve overheid en niet als een administratieve rechtbank (Brussel, 1 februari 2008, Bank Fin. R. 2008, p. 167). Artikel 6 van het EVRM is bijgevolg niet als dusdanig toepasselijk op de rechtspleging voor de sanctiecommissie (Brussel, 13 december 2011, website FSMA, nr. 43). Niettemin mag deze rechtspleging volgens de sanctiecommissie de naleving van de waarborgen van artikel 6 van het EVRM door de beroepsrechter, te weten het Hof van Beroep van Brussel, niet in het gedrang brengen zodat de sanctiecommissie er onrechtstreeks toe gehouden is om zelf de fundamentele waarborgen van een eerlijk proces na te leven (in die zin: sanctiecommissie FSMA, Beslissing van 17 juni 2013, nr. 19.2, en sanctiecommissie FSMA, *Décision* van 17 juni 2013, nr. 20, en sanctiecommissie FSMA, Beslissing van 25 oktober 2013, nr. 10.1, website FSMA).

1.1.5.3. Beslissingen van de sanctiecommissie

1.1.5.3.1. Handel met voorkennis - Beroep

Op 19 februari 2013 sprak de sanctiecommissie in een dossier van handel met voorkennis een administratieve geldboete uit ten aanzien van een rechtspersoon en een eenvoudige schuldigverklaring ten aanzien van twee natuurlijke personen. Tegen deze beslissing werd beroep bij het Hof van Beroep te Brussel aangetekend. Met toepassing van artikel 72, § 1, van de wet van 2 augustus 2002 zoals van toepassing op het moment van de feiten besliste de sanctiecommissie de bekendmaking van deze beslissing uit te stellen tot de uitslag van de gerechtelijke procedures.

1.1.5.3.2. Handel met voorkennis - Begrip voorkennis

In een beslissing van 12 maart 2013 legde de sanctiecommissie een geldboete op wegens een inbreuk op de verbodsbepalingen inzake handel met voorkennis. In dit dossier ging de sanctiecommissie nader in op het begrip voorkennis. Ze oordeelde met name dat informatie over een tussenstap in het kader van een in de tijd gespreid proces als nauwkeurige informatie kan worden beschouwd, ook al blijft de uitkomst van dat proces alsnog onzeker. De sanctiecommissie verwees in dit verband naar de door het Hof van Justitie gegeven interpretatie dat 'in het geval van een in de tijd gespreid proces dat erop gericht is een bepaalde situatie of gebeurtenis te doen plaatsvinden, niet alleen deze situatie of gebeurtenis maar ook tussenstappen van dit proces die verband houden met de verwezenlijking van deze situatie of gebeurtenis, concrete informatie' kunnen zijn (Hof van Justitie, zaak C-19/11, Markus Gelte tegen Daimler AG, 28 juni 2012). In de door de sanctiecommissie behandelde zaak gaf de betrokken persoon opdracht tot de aankoop van aandelen van een beursgenoteerde vennootschap op een moment dat hij over voorkennis beschikte, vermits hij kennis had van

³³⁰ Zie het jaarverslag FSMA 2012, p. 112-113, voor een toelichting bij de twee in 2012 getroffen beslissingen.

de beslissing van het topmanagement van een andere vennootschap om een openbaar bod op eerstgenoemde vennootschap voor te bereiden en van de hiermee verband houdende werkzaamheden. Hij was dus op de hoogte dat een belangrijke tussenstap in het overnameproces was gezet en wist of moest geweten hebben dat deze informatie voorkennis was.

De op te leggen sanctie diende volgens de sanctiecommissie een ontradend effect te hebben voor de betrokkene en andere marktpartijen, hetgeen inhield dat het bedrag van de boete de waarde van het vermogensvoordeel diende te overtreffen. Gelet op de voorliggende inbreuk zou de sanctiecommissie een administratieve geldboete van 60.000 euro hebben opgelegd, maar gelet op de overschrijding van de redelijke termijn sinds verweerder met de dreiging van een sanctieprocedure geconfronteerd was, werd de op te leggen geldboete herleid tot 52.500 euro. Om dezelfde reden werd geoordeeld dat de nominatieve en integrale bekendmaking van de beslissing de verweerder een onevenredig nadeel zou berokkenen en werd beslist dat de bekendmaking overeenkomstig artikel 72, § 1, van de wet van 2 augustus 2002, zoals van toepassing op het moment van de inbreuken, bij uittreksel en niet-nominatief zou gebeuren. Tegen deze beslissing werd geen beroep ingesteld.

1.1.5.3.3. Marktmanipulatie door een genoteerde vennootschap en haar leiders - niet-bekendmaken van voorkennis - vermeende onregelmatigheden in de procedure³³¹

Op 17 juni 2013 heeft de sanctiecommissie aan een genoteerde vennootschap die op het ogenblik van de betrokken gebeurtenissen deel uitmaakte van een bankverzekeringsgroep, een administratieve geldboete van 500.000 euro opgelegd wegens overtreding van de artikelen 10, § 1, en 25, § 1, eerste lid, 4° van de wet van 2 augustus 2002 en van artikel 5 van het koninklijk besluit van 14 november 2007.

De sanctiecommissie heeft eveneens de drie leiders die ten tijde van de betwiste mededelingen waren opgetreden als woordvoerder van de vennootschap, veroordeeld wegens overtreding van artikel 25, § 1, eerste lid, 4° van de wet van 2 augustus 2002³³². Een van deze leiders werd veroordeeld tot een geldboete van 250.000 euro, de andere twee leiders tot een geldboete van 400.000 euro.

Conform artikel 72, § 3, vierde lid van de wet van 2 augustus 2002 heeft de sanctiecommissie besloten om de sanctiebeslissingen nominatief bekend te maken omdat deze publicatie de financiële markten niet ernstig zou verstoren en de betrokken personen geen onevenredig nadeel zou berokkenen. Op dit punt heeft de sanctiecommissie onder meer rekening gehouden met de grote mediabelangstelling die er voor dit dossier was geweest.

Er moet worden opgemerkt dat de betrokken vennootschap bij de aanvang een wrakingsverzoek had ingediend ten aanzien van bepaalde leden van de sanctiecommissie op grond van de overweging dat er naamgenoten van hen voorkwamen bij de eisers in het kader van gerechtelijke procedures die tegen haar liepen. Artikel 48*bis*, § 3, zesde lid, van de wet van 2 augustus 2002 bepaalt

³³¹ In verband met deze feiten heeft de sanctiecommissie twee beslissingen bekendgemaakt: een in het Nederlands en een andere in het Frans naargelang de taal van de procedure als gekozen door de betrokken personen.

³³² De sanctiecommissie heeft erop gewezen dat artikel 25, § 1 van de wet van 2 augustus 2002 zowel de rechtspersoon als de natuurlijke persoon aansprakelijk stelt voor de administratieve inbreuken waarin zij voorziet zodra de betwiste handeling in het licht van de betrokken omstandigheden kan worden toegerekend aan de rechtspersoon en/of aan de natuurlijke persoon. Opdat een inbreuk op dit artikel zou kunnen worden toegerekend aan een rechtspersoon meent de sanctiecommissie dat de betwiste informatie de vorm moet - en dat volstaat dan ook - aannemen van een officieel document dat uitgaat van de rechtspersoon (zoals een perscommuniqué) of dat die informatie verspreid is door natuurlijke personen die optreden in naam en voor rekening van de rechtspersoon. De inbreuk kan evenwel ook worden toegerekend aan de natuurlijke personen die de betwiste informatie hebben verspreid als blijkt dat die constitutieve bestanddelen ook in hun hoofde voorkomen. In het onderhavige geval heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat het feit dat deze natuurlijke personen optreden als woordvoerder of dat hun mededeling op collegiale wijze werd goedgekeurd, hen op geen enkele manier vrijstelde van hun eigen verantwoordelijkheid.

ter zake dat de leden van de sanctiecommissie niet kunnen beraadslagen in een aangelegenheid waarin zij een persoonlijk belang hebben dat hun oordeel zou kunnen beïnvloeden. Die verplichting wordt overigens ook als deontologische regel bepaald in artikel 39, eerste lid, van het reglement van inwendige orde van de sanctiecommissie van 21 november 2011. Na daarover te zijn ondervraagd, hebben de betrokken leden aan de voorzitter van de sanctiecommissie geantwoord dat zij weigerden zich te onthouden omdat de betrokken personen, ondanks het feit dat zij dezelfde naam hadden, noch een verwantschapsband, noch enige andere band met hen hadden. Na op 25 oktober 2012 over dit punt te hebben beraadslaagd in afwezigheid van de betrokken leden heeft de sanctiecommissie beslist het wrakingsverzoek te verwerpen³³³.

In dit dossier heeft de sanctiecommissie ten gronde geoordeeld dat de betrokken vennootschap een inbreuk had gepleegd op artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002 door na te laten bepaalde voorkennis over haar solvabiliteitsprognoses onmiddellijk bekend te maken. De sanctiecommissie heeft eveneens geoordeeld dat de vennootschap en haar woordvoerders artikel 25, § 1, eerste lid, 4° van de wet van 2 augustus 2002 herhaaldelijk hadden overtreden door in diezelfde periode informatie te verspreiden die valse of misleidende signalen kon geven over het aandeel van de vennootschap, terwijl zij wisten of hadden moeten weten dat die informatie onjuist of misleidend was. Daarnaast heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat de inbreuken die de betrokken vennootschap had gepleegd op de artikelen 10 en 25, § 1, eerste lid, 4° van de wet van 2 augustus 2002 eveneens een inbreuk inhielden door deze vennootschap op artikel 5 van het koninklijk besluit van 14 november 2007. Als een emittent zich niet kwijt van zijn plicht om de voorkennis waarover hij beschikt onmiddellijk openbaar te maken of als hij valse of misleidende informatie verstrekt aan de markt, voldoet hij daardoor immers evenmin aan de verplichtingen die hem zijn opgelegd bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 krachtens welk hij aan het publiek de nodige informatie ter beschikking dient te stellen om de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt te verzekeren.

Voorafgaand aan deze beslissing heeft de sanctiecommissie een aantal vermeende onregelmatigheden in de procedure weerlegd:

Vermeende partijdigheid van de sanctiecommissie

In dit dossier hebben de betrokken personen de onpartijdigheid van de sanctiecommissie ter discussie gesteld op grond dat zij zich niet zou kunnen uitspreken over de tegen hen ingestelde vervolgingen zonder te oordelen over de kwaliteit van de beslissingen die de FSMA (destijds de CBFA) voorheen in haar hoedanigheid van toezichthouder op de Belgische financiële sector had genomen ten aanzien van de betrokken vennootschap.

In dit verband heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat de cumulatie van preventieve en repressieve functies het wezen van de FSMA uitmaakt. Hoewel de sanctiecommissie een orgaan is van de FSMA, draagt de wet van 2 augustus 2002 haar op om in alle onpartijdigheid te oordelen en acht de wet haar daartoe in staat. Gezien haar samenstelling als bepaald door artikel 48bis van de wet van 2 augustus 2002 en de procedure die in haar inrichtingsreglement is vastgelegd, heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat zij alle nodige waarborgen bood voor een billijke rechtspleging. Bovendien was geen enkel van de zetelende leden ooit lid geweest van het directiecomité van de FSMA. Het feit dat twee zetelende leden eveneens zitting hadden in de raad van toezicht van de FSMA, een orgaan dat geen kennis neemt van individuele dossiers maar uitsluitend belast is met het toezicht op de algehele werking van

³³³ Een dergelijke beslissing om een wrakingsverzoek te verwerpen, is een louter voorbereidende handeling. Tegen die handeling kan geen beroep worden ingesteld, onder voorbehoud van de mogelijkheid voor de personen die een wrakingsverzoek hebben ingediend, om die beslissing te betwisten, wanneer de definitieve beslissing ten gronde wordt uitgesproken, waartegen beroep kan worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel.

de FSMA, kon geen afbreuk doen aan het vermoeden van hun onpartijdigheid en onafhankelijkheid als lid van de sanctiecommissie. Artikel 48bis, § 3 van de wet van 2 augustus 2002 staat de leden van de raad van toezicht overigens toe om lid te zijn van de sanctiecommissie.

De sanctiecommissie heeft geoordeeld dat als de wetgever de FSMA de bevoegdheid heeft verleend om aan een genoteerde bankverzekeringsgroep en haar leiders sancties op te leggen bij inbreuken op de wet van 2 augustus 2002 en haar uitvoeringsbesluiten, de loutere uitoefening van deze bevoegdheid door het daartoe aangeduide orgaan van de FSMA op zich niet maakt dat dit orgaan partijdig zou zijn.

Vermeende partijdigheid van de auditeur

Volgens de betrokken personen had de auditeur artikel 70, § 2 van de wet van 2 augustus 2002 overtreden op grond dat hij het onderzoek van het dossier niet ten laste en ten gunste zou hebben gevoerd zoals voorgeschreven door de destijds geldende reglementering. Daarnaast haalden zij aan dat de auditeur niet onafhankelijk zou zijn ten aanzien van de FSMA aangezien hij een orgaan is van de instelling. Zij hadden eveneens kritiek op het feit dat de auditeur in zijn hoedanigheid van secretaris-generaal van de FSMA met raadgevende stem deelneemt aan de vergaderingen van het directiecomité van de FSMA.

Op dit punt heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat het feit dat de auditeur eveneens secretaris-generaal is van de FSMA en derhalve een orgaan is van de instelling, hem niet belet om de dossiers op onpartijdige wijze te onderzoeken. De sanctiecommissie heeft in herinnering gebracht dat de auditeur niet deelneemt aan de beraadslagingen van het directiecomité over de beslissing om de auditeur al dan niet te vatten voor een dossier. De sanctiecommissie heeft bovendien geoordeeld dat noch uit het onderzoeksdossier, noch uit de behandeling van het dossier voor de sanctiecommissie is gebleken dat de auditeur bij het onderzoek van het dossier tekort zou zijn gekomen aan zijn onpartijdigheidsplicht. Tot slot heeft de sanctiecommissie er nog op gewezen dat het feit dat een van de betrokken personen pas in de laatste fase werd betrokken bij het onderzoek omdat zijn rol in deze zaak pas op dat ogenblik aan het licht is gekomen, geenszins belette dat het onderzoek ten laste en te gunste werd gevoerd.

Vermeende overschrijding, door de auditeur, van de grenzen van zijn saisine

Een van de betrokken personen haalde aan dat bij het onderzoek dat naar hem was gevoerd, de grenzen van de saisine van de auditeur waren overschreden aangezien de mededeling die hij als woordvoerder van de vennootschap had verricht niet was opgenomen in de saisinebrief. De sanctiecommissie heeft dit argument verworpen op grond dat niets de auditeur belet om het onderzoek naar de feiten waarvoor hij is gevat uit te breiden tot andere personen die betrokken blijken te zijn. Bovendien heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat de feiten waarvoor de auditeur gevat was, betrekking hadden op de externe communicatie van de betrokken vennootschap aangaande de solvabiliteit tijdens een welbepaalde periode, alsook dat de mededelingen waarvan sprake in de saisinebrief degene waren die reeds bekend waren in het stadium van het voorafgaand onderzoek en bijgevolg op geen enkele wijze een beperking van de saisine van de auditeur vormden.

Vermeende schending van de rechten van de verdediging wegens ontbreken van een hoorzitting tijdens het onderzoek en betwisting van bepaalde onderzoeksdaden die zouden zijn uitgevoerd na het afsluiten van het onderzoek

De betrokken vennootschap voerde aan dat de rechten van de verdediging zouden miskend zijn omdat zij tijdens het onderzoek niet was gehoord door de auditeur. De sanctiecommissie heeft

in dit verband vastgesteld dat de vennootschap de auditeur, in de fase waarin hij zijn voorlopige bevindingen meedeelde, te kennen had gegeven dat zij een hoorzitting niet nodig achtte.

Ook een andere persoon haalde aan dat de rechten van de verdediging zouden zijn geschonden op grond dat hij slechts over een korte periode had beschikt om te reageren op de voorlopige bevindingen van de auditeur zonder door hem te zijn gehoord. Deze persoon betwiste eveneens het feit dat op hem een verdenking kwam te rusten nadat de auditeur de brief had verstuurd waarin hij zijn voorlopige bevindingen meedeelde aan de andere personen die reeds betrokken waren bij het onderzoek en hen daarbij uitnodigde om hem hun bemerkingen mee te delen over de praktijken waarop het onderzoek betrekking had. Volgens de betrokken persoon stelde deze brief een eind aan het onderzoek van de auditeur.

Op dit punt heeft de sanctiecommissie erop gewezen dat de auditeur, conform artikel 71, § 1 van de wet van 2 augustus 2002 zoals dat destijds van toepassing was, zijn voorlopige bevindingen had meegedeeld aan de betrokken personen om hen in staat te stellen hun bemerkingen over de desbetreffende praktijken mee te delen. Deze mededeling van de auditeur stelde geenszins een einde aan zijn onderzoek. De auditeur kon achteraf nog elke onderzoekshandeling stellen die hij nuttig achtte ingevolge de bemerkingen van de betrokken partijen, zijn onderzoek uitbreiden tot een bijkomend persoon of zelfs zijn voorlopige bevindingen wijzigen. De sanctiecommissie heeft dan ook geoordeeld dat het onderzoek van de auditeur pas is afgerond op het ogenblik dat hij zijn definitief verslag meedeelt aan het directiecomité.

Vermeende schending van het zwijgrecht

De betrokken vennootschap stelde ten slotte dat haar zwijgrecht evenals haar recht om niet gedwongen te worden haar medewerking te verlenen aan haar eigen incriminatie zouden zijn geschonden door de verzoeken om informatie van de FSMA op grond dat die verzoeken gepaard gingen met dreigingen met repressieve sancties gebaseerd op de artikelen 36 en 41, 3° van de wet van 2 augustus 2002. Zo dienden volgens deze vennootschap ook de interne e-mailuitwisseling die de AFM³³⁴ had overgemaakt aan de FSMA uit het dossier te worden verwijderd omwille van de dreiging met sancties vanwege de AFM.

In dit verband heeft de sanctiecommissie er allereerst op gewezen dat het argument er ten onrechte van uitging dat tegen de vennootschap een strafvervolgning was ingesteld in de zin van artikel 6 van het EVRM op het moment dat de FSMA een verzoek om informatie tot haar had gericht.

De sanctiecommissie heeft vervolgens opgemerkt dat aan deze verzoeken om informatie geen enkele dwang was verbonden geweest noch enige dreiging met strafrechtelijke sancties.

De sanctiecommissie heeft er tevens aan herinnerd dat volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het recht om niet mee te werken aan de eigen incriminatie in de eerste plaats betrekking heeft op de eerbiediging van de wens van een verdachte om te zwijgen. In de gebruikelijke interpretatie die daaraan wordt gegeven in de rechtsstelsels van de partijen bij het EVRM en elders, strekt dit recht zich niet uit tot het gebruik in strafzaken van gegevens die van de verdachte kunnen worden verkregen door middel van dwangmaatregelen, maar die ook onafhankelijk van de wil van de verdachte bestaan, zoals onder meer documenten die zijn verkregen op basis van een dwangbevel³³⁵. De sanctiecommissie heeft hier dus uit afgeleid dat het zwijgrecht geen betrekking had op documenten die door de FSMA zijn verkregen met toepassing van artikel 34 van de wet van 2 augustus 2002 voor zover die documenten onafhankelijk van de wil van de

³³⁴ De Nederlandse Stichting Autoriteit Financiële Markten.

³³⁵ EHRM nr.19187/91, 17 december 1996 (Saunders vs Verenigd Koninkrijk), § 69.

betrokken personen bestonden. Het zwijgrecht heeft hoofdzakelijk betrekking op de verklaringen die de partijen zouden hebben kunnen afgelegd in het kader van de procedure die tegen hen is ingesteld. In dit verband heeft de sanctiecommissie vastgesteld dat de auditeur de betrokken personen steeds heeft gewezen op hun zwijgrecht alvorens een verhoor aan te vangen.

Daarenboven heeft de sanctiecommissie erop gewezen dat het hof van beroep van Brussel in een andere zaak geoordeeld heeft dat bij de binnen de FSMA gevoerde sanctieprocedure het zwijgrecht in acht was genomen³³⁶.

Wat de documenten betreft die de AFM had overgemaakt aan de FSMA, heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat zij niet uit de debatten geweerd hoefden te worden aangezien de kritiek betrekking had op de wijze waarop de Nederlandse autoriteit de medewerking van de vennootschap had geëist voor het onderzoek dat in Nederland werd gevoerd. De sanctiecommissie heeft geoordeeld dat zij zich niet kon uitspreken over de legaliteit van de informatie-inzameling door de AFM. Bovendien werd geenszins beweerd dat de procedure in Nederland zou zijn betwist.

Tot slot heeft de sanctiecommissie erop gewezen dat de gevraagde informatie en stukken waren overgemaakt zonder dat het zwijgrecht was ingeroepen.

Vermeende overtreding van de redelijke termijn

De in deze zaak betrokken personen hadden ook aangevoerd dat de redelijke termijn voor het nemen van een beslissing zou zijn overschreden.

De sanctiecommissie heeft er ter zake op gewezen dat de bepaling van de redelijkheid van de duur van een procedure die aanleiding kan geven tot de oplegging van een sanctie met het karakter van een straf in de zin artikel 6.1 van het EVRM, een concrete en globale beoordeling van de duur van de procedure vereist, rekening houdend met (1) de (zowel feitelijke als juridische) complexiteit van de zaak, (2) het gedrag van de betrokken persoon, (3) de diligentie van de nationale autoriteiten, en tot slot (4) de inzet van de procedure. De sanctiecommissie heeft herhaald dat de termijn waarbinnen een zaak moet worden gehoord, pas aanvangt wanneer de betrokkene ervan in verdenking wordt gesteld een inbreuk te hebben gepleegd, of wanneer hij, als gevolg van enige andere voorbereidende opsporings- of onderzoeksverrichting, onder de dreiging van een strafrechtelijke vervolging staat, en dat ernstige gevolgen kan hebben voor zijn persoonlijke situatie, met name omdat hij verplicht wordt bepaalde maatregelen te nemen om zich te verdedigen tegen de beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht in de zin van het EVRM³³⁷.

De sanctiecommissie heeft aangestipt dat de redelijkheid van de duur van een procedure moet worden beoordeeld aan de hand van de criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en volgens de concrete omstandigheden van de situatie, die een beoordeling vereisen in functie van de totale duur van de procedure³³⁸ en niet enkel in functie van de tijd die is verstreken tussen bepaalde onderzoeksdaeden onderling of tussen de afsluiting van het vooronderzoek en de aanhangigmaking van de zaak bij de rechter³³⁹. De sanctiecommissie heeft erop gewezen dat een overschrijding van de redelijke termijn slechts kan worden gesanctioneerd met de niet-ontvankelijkheid van de procedure die tot de oplegging van een sanctie met het karakter van een straf strekt, wanneer hierdoor

³³⁶ Brussel, 4 december 2012, AR nr. 2007/SF/5, nrs. 40 tot 42.

³³⁷ Cass. (2de k.) AR 1545, 19 september 1989.

³³⁸ EVRM nr. 45891/99, 7 november 2000 (Piccolo / Italië).

³³⁹ Cass. (2de k.) AR P.06.0604.N, 26 september 2006.

het bewijsmateriaal is teloorgegaan of de normale uitoefening van het recht van verdediging onmogelijk is geworden³⁴⁰. Wanneer dat niet het geval is, moet de rechter deze sanctie op een meetbare wijze kunnen verminderen of eventueel de betrokkene ervan ontslaan³⁴¹.

Gelet op de grote (feitelijke en juridische) complexiteit van de zaak, het aantal betrokken partijen, de aanzienlijke omvang van de te verwerken dossierstukken, alsook de noodzaak voor de sanctiecommissie om de zaak in staat te stellen en de verplichtingen die daarmee samenhangen, heeft zij in dit dossier geoordeeld dat de duur van de procedure, op de dag van de uitspraak van de beslissing, niet als onredelijk kon worden beschouwd, zelfs niet als rekening wordt gehouden met de ingeroepen inactiviteitsperiodes.

Vermeende miskening van het recht op een dubbele aanleg

Een van de betrokken personen stelde dat, ingevolge het feit dat de sanctiecommissie de waarborgen van het EVRM niet diende na te leven, hem een aanleg zou zijn ontnomen, wat zou indruisen tegen artikel 2 van Protocol nr. 7 bij dat Verdrag. De sanctiecommissie, die met name citeerde uit het toelichtende verslag bij het protocol, heeft in dat verband geoordeeld dat het recht op een dubbele aanleg uitsluitend geldt voor een persoon die door een rechtbank is veroordeeld. De sanctiecommissie heeft erop gewezen dat zij geen 'gerecht' is in de zin van artikel 6 van het EVRM. Krachtens het EVRM moet de beslissing van de sanctiecommissie dus weliswaar kunnen worden betwist voor een rechterlijke instantie die de in artikel 6 van het EVRM vermelde waarborgen biedt, i.e. in voorliggend geval het Hof van Beroep te Brussel, maar volstaat deze beroepsmogelijkheid ook.

Vermeende miskening van het beginsel van fair play en wapengelijkheid

Een betrokken persoon stelde dat het feit dat hij uiterst laat bij de procedure werd betrokken, nefaste gevolgen zou hebben gehad voor zijn rechten van verdediging, inzonderheid omdat hij bijzonder weinig tijd zou hebben gehad om zijn verdediging voor te bereiden.

Bovendien voerden de betrokken personen aan dat er sprake zou zijn geweest van een schending van het wapengelijkheidsbeginsel, vermits het directiecomité over een langere periode dan zijzelf beschikte om zijn opmerkingen bij de sanctiecommissie neer te leggen.

De sanctiecommissie heeft er in dat verband op gewezen dat, krachtens artikel 28, eerste lid, van haar reglement van inwendige orde, de partijen alsook het directiecomité binnen twintig dagen na de hoorzitting een bijkomende memorie kunnen neerleggen. Het tweede lid van dat artikel bepaalt dat, ingeval het directiecomité schriftelijke bemerkingen formuleert, deze worden overgemaakt aan de betrokken partijen die over een niet-verlengbare termijn van twintig dagen beschikken om hierop te reageren. Deze rechten van antwoord betreffen wat tijdens de hoorzitting werd gezegd en besproken. Dat is de reden waarom het reglement van inwendige orde de partijen en het directiecomité soortgelijke rechten toekent. De sanctiecommissie heeft vastgesteld dat de bijkomende memorie die het directiecomité na afloop van de hoorzitting had neergelegd, geen nieuwe feitelijke elementen of middelen bevatte die niet werden ingeroepen tijdens de hoorzitting, zodat de partijen niet verrast konden zijn door de hun toegekende termijn van twintig dagen om erop te antwoorden.

Verder heeft de sanctiecommissie bevestigd dat zij tijdens de hoorzitting van de betrokken personen bijzondere aandacht heeft besteed aan het wapengelijkheidsbeginsel, door die

³⁴⁰ Cass. (2de k.) AR P.10.1319.F, 7 september 2011.

³⁴¹ Cass. (1ste k.) AR F.07.0076.N, 12 november 2009.

hoorzitting - op hun verzoek - over vier afzonderlijke dagen te spreiden, zodat zij over meer tijd konden beschikken om hun replieken voor te bereiden.

Vermeende inbreuk op het non bis in idem-beginsel

De betrokken personen riepen de schending van dat beginsel in, op grond van het feit dat tegen hen tegelijkertijd procedures van administratiefrechtelijke of strafrechtelijke aard liepen in België of in Nederland, naargelang het geval. Voorts werden ook het beginsel op grond waarvan de strafrechtelijke procedure voorrang heeft op de burgerlijke (*le criminel tient le civil en état*), en de subsidiariteit van de administratiefrechtelijke procedure ten opzichte van de strafprocedure ingeroepen, naar het voorbeeld van wat op fiscaal vlak geldt op grond van de zogenaamde *una viareglementering*.

De sanctiecommissie heeft er ter zake op gewezen dat één van de toepassingsvoorwaarden van het *non bis in idem*-beginsel als bedoeld in artikel 54 van het Schengenakkoord of artikel 50 van het Charter van de Fundamentele Rechten van de Europese Unie het bestaan van een definitieve beslissing in een ander Schengenland of een andere staat van de Europese Unie was. Gesteld dat die bepalingen ook van toepassing zijn op administratiefrechtelijke procedures die aanleiding kunnen geven tot de oplegging van een sanctie met het karakter van een straf, heeft de sanctiecommissie bijgevolg vastgesteld dat de voorwaarde dat het om een definitieve beslissing moet gaan, in dit dossier totaal niet vervuld was omdat nog een beroepsprocedure liep tegen de in Nederland opgelegde sancties.

Verder heeft de sanctiecommissie er de aandacht op gevestigd dat het *non bis in idem*-beginsel ook in de nationale context uitsluitend van toepassing is wanneer er, voorafgaand aan de nieuwe vervolgingen of veroordelingen, sprake is van een definitieve uitspraak.

Bovendien heeft de sanctiecommissie geoordeeld dat noch artikel 4 van de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, op grond waarvan de strafrechtelijke procedure voorrang heeft op de burgerlijke (*le criminel tient le civil en état*), noch de voorrang van het strafrecht, de door de administratie ingestelde rechtsvorderingen tot de oplegging van administratieve sancties zouden verhinderen, omdat die rechtsvorderingen geen burgerlijke rechtsvorderingen in de zin van die wetsbepaling zijn³⁴². Tot slot heeft de sanctiecommissie vastgesteld dat het toepassingsgebied van de *una viareglementering* beperkt is tot fiscale aangelegenheden. De sanctiecommissie heeft vastgesteld dat er geen enkel wettelijk kader bestaat dat, inzake marktmisbruik, in een dergelijke reglementering voorziet.

Vermeende schending van het vermoeden van onschuld

De betrokken vennootschap beriep zich op een schending van het vermoeden van onschuld op grond van de overweging dat de Nederlandse AFM en de rechtbank van Rotterdam uitspraak hadden gedaan over de constitutieve elementen van de inbreuken 'marktmanipulatie' en 'openbaarmaking van voorwetenschap' naar Nederlands recht die grotendeels identiek waren aan dezelfde inbreuken naar Belgisch recht aangezien beide wetgevingen op dezelfde Europese richtlijn zijn gebaseerd, zodat het vermoeden van onschuld onherroepelijk zou zijn geschonden ingevolge de in die beslissingen vervatte schuldigverklaringen. De vennootschap riep dezelfde redenering in met betrekking tot de destijds in de pers gepubliceerde artikelen.

³⁴² Cass. (1ste k.) AR F.06.011.F, 12 december 2008.

De sanctiecommissie heeft geoordeeld dat het loutere feit dat de uitspraak van een buitenlandse rechtbank in een niet-definitief vonnis over de gegrondheid van een strafrechtelijke beschuldiging in verband waarmee ook de sanctiecommissie was gevat, niet kon worden geacht een inbreuk te vormen op het vermoeden van onschuld in hoofde van de verdachte. De sanctiecommissie heeft immers aangegeven dat zij in staat was uitspraak te doen zonder daarbij rekening te houden met de beslissing van de AFM en - in beroep - met het vonnis van de rechtbank van Rotterdam, waartegen op dat moment nog een beroep liep bij het *College van Beroep voor het bedrijfsleven*. De sanctiecommissie heeft ook benadrukt dat zij totaal geen rekening hield met de in de pers verschenen artikelen.

Vermeende schending van het beginsel van het gewettigd vertrouwen

Tot slot werd ook de schending van het beginsel van het gewettigd vertrouwen ingeroepen op grond van de overweging dat de FSMA op de hoogte zou zijn gehouden van de evolutie van de solvabiliteitsramingen van de vennootschap, en dat de FSMA haar nooit zou hebben gevraagd om de betrokken informatieverstrekking bij te stellen. Bepaalde betrokkenen beweerden dat de FSMA de betwiste persberichten had goedgekeurd, onder andere bij monde van haar voorzitter, en dat zij die goedkeuring later in haar jaarverslag had bevestigd. Zij waren van oordeel dat de FSMA op die manier de gewettigde verwachting had gewekt dat de betwiste mededelingen passend en toereikend waren.

De sanctiecommissie heeft er ter zake op gewezen dat het toezicht door de FSMA (destijds CBFA) op de betrokken vennootschap op het moment van de feiten tweevoudig was. Enerzijds was de vennootschap, met toepassing van de bankwet, als bankgroep onderworpen aan een prudentieel toezicht op met name de naleving van de reglementaire solvabiliteits- en liquiditeitsratio's. Anderzijds was zij, krachtens artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002 en de uitvoeringsbesluiten daarvan, waaronder het koninklijk besluit van 14 november 2007, als genoteerde vennootschap onderworpen aan informatieverplichtingen. Die verplichtingen strekten ertoe de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt te garanderen. De sanctiecommissie heeft benadrukt dat precies de niet-naleving van die verplichtingen het centrale aandachtspunt van de procedure vormde. Op de naleving van de reglementaire ratio's, waarop prudentieel toezicht werd uitgeoefend, had het onderzoek geen betrekking.

Verder heeft de sanctiecommissie eraan herinnerd dat, conform artikel 5 van het koninklijk besluit van 14 november 2007, op grond waarvan de emittenten de enige verantwoordelijken zijn voor de terbeschikkingstelling aan het publiek van de nodige informatie om de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt te verzekeren, het toezicht door de FSMA op door de vennootschap openbaar gemaakte informatie geen enkel mechanisme tot voorafgaande goedkeuring van de verspreide mededelingen inhield.

De sanctiecommissie heeft verder ook geoordeeld dat de voorzitter van de FSMA de door de vennootschap verstrekte informatie op geen enkele wijze a posteriori heeft gevalideerd. Bovendien dateerde het vermelde jaarverslag van lang na de betwiste feiten en kon het dus geen enkele invloed hebben gehad op de al eerder door de vennootschap gedane mededelingen.

De sanctiecommissie heeft er ook aan herinnerd dat de door de betrokken vennootschap aan de FSMA (destijds CBFA) overgelegde informatie in het kader van haar prudentiële toezichtsoverdracht niet hetzelfde doel had als de aan de markt meegedeelde informatie. De verplichting om de markt te informeren, ging immers verder dan de naleving van de reglementaire solvabiliteits- en liquiditeitsratio's, één van de doelstellingen van het prudentieel toezicht. De voor de vennootschap geldende verplichting om de markt te informeren, hield verband met de eerder door haar gedane mededelingen, met name over de solvabiliteitsdoelstellingen die zij zichzelf had opgelegd en die verder reikten dan de destijds geldende reglementaire ratio's. De door de

vennootschap aan de FSMA (destijds CBFA) overgelegde informatie voor de uitoefening van haar opdracht als prudentieel toezichthouder, moest deze in staat stellen de naleving van de reglementaire ratio's te controleren, maar was voor haar onvoldoende om zich een exact beeld te kunnen vormen van de evolutie van de solvabiliteitsdoelstellingen die de vennootschap zichzelf had opgelegd. Overigens betrof de informatie die de vennootschap openbaar diende te maken om de markt te informeren, ook alle voorkennis in de zin van de wet van 2 augustus 2002.

Volgens de sanctiecommissie was in deze zaak aangetoond dat de FSMA niet op de hoogte was van de exacte en overigens erg negatieve evolutie van de solvabiliteit van de vennootschap. Laatstgenoemde kon zich dan ook niet beroepen op een tekortkoming of een fout in het aposterioritoezicht op de financiële informatie door de FSMA om haar aansprakelijkheid te ontlopen en om de voor haar geldende wettelijke verplichting niet te moeten naleven om alle voor de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt vereiste informatie te verspreiden. Tot slot heeft de sanctiecommissie herhaald dat niemand het beginsel van het gewettigd vertrouwen kan inroepen om een gedrag te verantwoorden dat indruist tegen de wet. De conclusie van de sanctiecommissie luidde dat het beginsel van het gewettigd vertrouwen in dit dossier niet kon worden ingeroepen, en zij heeft erop gewezen dat zij ertoe gehouden was elke vastgestelde inbreuk te bestraffen.

Alle personen aan wie in dit dossier een sanctie is opgelegd, hebben beroep ingesteld. Dat beroep is momenteel hangende voor het Hof van Beroep te Brussel. In afwachting van de uitslag van dat beroep zijn de beslissingen van de sanctiecommissie geanonimiseerd gepubliceerd op de website van de FSMA.

1.1.5.3.4. Misbruik van voorkennis - vermoeden van gebruik van voorkennis

Op 2 september 2013 heeft de sanctiecommissie een voormalig kaderlid van een kredietinstelling een geldboete van 71.400³⁴³ euro opgelegd, omdat hij een deel van zijn portefeuille met aandelen van de genoteerde topvennootschap van de groep had verkocht, terwijl hij over informatie beschikte waarvan hij wist of minstens toch had moeten weten dat het voorkennis betrof. Het ging daarbij dus om een inbreuk op artikel 25, § 1, eerste lid, 1°, a), van de wet van 2 augustus 2002.

Tijdens de uitoefening van zijn functie was de betrokkene ervan in kennis gesteld dat de kredietinstelling waarvoor hij werkte, ernstige liquiditeitsproblemen had, en dat de NBB er mee had ingestemd haar dringende liquiditeitsbijstand (ELA³⁴⁴) te verlenen. Zijn aandacht was er daarbij met name op gevestigd dat alle informatie over de toekenning van ELA strikt vertrouwelijk was, eerst per email en daarna in een vertrouwelijkheidsovereenkomst die hij had moeten ondertekenen.

In dit dossier bevestigde de betrokkene met name dat de ondertekening van die vertrouwelijkheidsverbintenis geen enkele invloed had gehad op zijn beslissing om te verkopen. De sanctiecommissie heeft ter zake herhaald dat geen oorzakelijk verband moet worden aangetoond tussen de voorkennis en de uitgevoerde verrichting om te bewijzen dat er sprake is van een inbreuk op artikel 25, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 2 augustus 2002. Na de recht-

³⁴³ I.e. het dubbele van het ontvangen vermogensvoordeel.

³⁴⁴ ELA of *Emergency Liquidity Assistance*.

spraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie³⁴⁵ in herinnering te hebben gebracht, heeft de sanctiecommissie aangegeven dat het - om een verrichting als 'verboden handel met voorkennis' te kunnen kwalificeren - voldoende is dat een ingewijde die voorkennis bezit, een verrichting uitvoert in de financiële instrumenten waarop die voorkennis betrekking heeft, en dat verder niet hoeft te worden aangetoond dat de betrokkene die informatie concreet heeft 'gebruikt' bij zijn beslissing om te beleggen. De sanctiecommissie heeft daaruit geconcludeerd dat het er weinig toe deed dat de betrokkene zich op zijn voorkennis over de ELA had gebaseerd bij de beslissing om zijn aandelen te verkopen. Er bestaat immers een vermoeden dat personen die over voorkennis beschikken, daar ook effectief gebruik van maken.

In haar beslissing heeft de sanctiecommissie er ook op gewezen dat het Hof van Justitie aanvaardt dat dit vermoeden wordt weerlegd. Volgens de sanctiecommissie kan de weerlegging van het vermoeden echter alleen worden aanvaard in gevallen waarin het bezit van voorkennis de beslissing om te investeren of te desinvesteren onmogelijk kan hebben beïnvloed. In die gevallen maakt de ingewijde immers geen onrechtmatig gebruik van het voordeel waarover hij dankzij die voorkennis ten aanzien van de andere beleggers beschikt. In deze zaak probeerde de betrokkene het vermoeden te weerleggen door zich te beroepen op de onderliggende redenen voor de verkoop van zijn aandelen, namelijk het feit dat hij een bedrag aan belastingen diende te betalen dat precies overeenstemde met de tegenwaarde van de verrichting, of het feit dat zijn portefeuille grotendeels uit aandelen van zijn werkgever bestond. Volgens de betrokkene werd de legitimiteit van die motivering nog versterkt door het feit dat de betwiste verkoop slechts een klein deel van zijn portefeuille betrof: als de voorkennis waarover hij beschikte, effectief de drijfveer voor zijn verkoopbeslissing zou zijn geweest, zou hij veel meer aandelen hebben verkocht. Ook vestigde de betrokkene de aandacht op het feit dat hij niet had beslist om zijn aandelen tegen om het even welke prijs te verkopen, maar dat hij een order met limiet had geplaatst.

Wat die motivering betreft, stelde de sanctiecommissie dat voornoemde belasting nog niet was gevestigd op het moment van de betwiste verrichting, alsook dat de betrokken persoon op geen enkele manier had bewezen dat hij geen andere middelen bezat om dat bedrag te financieren. Bovendien was de sanctiecommissie van oordeel dat, ook al had kunnen worden aangetoond dat die motivering pertinent was, het bestaan ervan in elk geval niets aan het onwettige karakter van de uitgevoerde verrichting zou hebben veranderd: die motivering sloot immers geenszins uit dat de betrokkene bij het nemen van zijn verkoopbeslissing toch was beïnvloed door de voorkennis waarover hij op dat moment beschikte.

Verder beriep de betrokkene zich op het feit dat hij het compliancedepartement had gepolst naar de mogelijkheid om aandelen te verkopen en dat het compliancedepartement hem niet had gemeld dat de ELA een hinderpaal zou vormen voor die verkoop. De sanctiecommissie heeft inderdaad vastgesteld dat de betrokkene het compliancedepartement had gecontacteerd en had meegedeeld uitsluitend over openbare informatie over de vennootschap te beschikken. De sanctiecommissie heeft geoordeeld dat het antwoord van de *compliance officer* geenszins een blanco volmacht inhield, omdat hij zich totaal niet had uitgesproken over de kwalificatie van de ELA in het licht van de definitie van voorkennis. Het compliancedepartement kon trouwens niet worden geacht te weten dat de betrokkene rechtstreeks betrokken was bij het ELA-dossier, waarvan het strikt vertrouwelijke karakter - zelfs intern - de grootst mogelijke discretie rechtvaardigt.

³⁴⁵ Pro memorie wordt erop gewezen dat het Hof van Justitie, op de vraag naar de betekenis van het begrip 'gebruik van voorwetenschap' in de zin van artikel 2 van de richtlijn marktmisbruik, heeft geantwoord dat 'artikel 2, lid 1, van richtlijn 2003/6 aldus moet worden uitgelegd dat het feit dat een (...) persoon die over voorwetenschap beschikt, voor eigen rekening of voor rekening van derden, rechtstreeks of middellijk de financiële instrumenten waarop deze voorwetenschap betrekking heeft, verkrijgt of vervreemdt of tracht te verkrijgen of te vervreemden, inhoudt dat deze persoon van deze informatie "gebruikmaakt" in de zin van deze bepaling, onder voorbehoud van eerbiediging van de rechten van verdediging en inzonderheid van het recht om dat vermoeden te weerleggen.' (H.J.E.C., 23 december 2009 (Spector) C-45/08, punt 62).

digde. Het was dan ook normaal dat de *complianceofficer* die informatie niet in zijn antwoord vermeldde, en dat hij enkel aangaf dat de betrokkene de verrichting in aandelen uitsluitend mocht uitvoeren als hij tot geen enkele vertrouwelijke informatie toegang had. De sanctiecommissie heeft vastgesteld dat dit inderdaad onbetwistbaar was. Zij heeft echter geoordeeld dat het feit dat de betrokkene twee dagen later werd verzocht een vertrouwelijkheidsverbinde- nis te ondertekenen waarin het bevoorrechte karakter van de informatie over de ELA duidelijk werd benadrukt, hem ervan had moeten doen afzien gelijk welke verrichting uit te voeren.

In dit dossier heeft de sanctiecommissie, met toepassing van artikel 72, § 3, vierde lid, van de wet van 2 augustus 2002, beslist om haar beslissing niet-nominatief bekend te maken op grond van de overweging dat de nominatieve bekendmaking van de beslissing de betrokkene, die werkloos was, een onevenredig nadeel dreigde te berokkenen. De nominatieve bekendmaking van de beslissing zou zijn professionele toekomst immers hebben kunnen compromitteren. De sanctiecommissie heeft ter zake rekening gehouden met het feit dat de betrokkene had verklaard geen functie meer te willen uitoefenen in de banksector.

Er moet worden genoteerd dat, in deze zaak, de betrokken persoon de sanctiecommissie had gevraagd om de uitspraak van de straf te schorsen, dan wel om de uitvoering van de straf op te schorten, met name op grond van de overweging dat hij aan het onderzoek had meegewerkt en dat hij de auditeur zelf in kennis had gesteld van het bestaan van de vertrouwelijkheidsovereenkomst. De sanctiecommissie heeft echter geoordeeld dat geen enkele wettelijke bepaling haar toestond om dergelijke maatregelen te treffen, dit in tegenstelling tot een rechter in strafzaken. De sanctiecommissie heeft er ook de aandacht op gevestigd dat, in administratieve aangelegenheden, niet in de confiscatie van de opbrengst van de inbreuk is voorzien. Het is de geldboete die in casu deze doelstelling vervult, naast haar ontradend karakter.

De betrokken persoon heeft beroep ingesteld tegen deze beslissing. Dat beroep is momenteel hangende voor het Hof van Beroep te Brussel.

1.1.5.3.5. Handel met voorkennis - Onpartijdigheidsbeginsel - Koersgevoelige informatie - Nominatieve bekendmaking

In een beslissing van 25 oktober 2013 legde de sanctiecommissie een geldboete op ten aanzien van een rechtspersoon en een natuurlijke persoon wegens een inbreuk op de verbodsbepalingen inzake handel met voorkennis.

In deze beslissing ging de sanctiecommissie nader in op het onpartijdigheidsbeginsel nadat de verweerders de auditeur in dit dossier een subjectieve, of minstens objectieve, partijdigheid hadden verweten. De sanctiecommissie verwees in dit verband naar het standpunt van het Hof van Beroep van Brussel dat het algemene rechtsbeginsel van de onpartijdigheid inhoudt dat de FSMA er zorg dient voor te dragen dat haar optreden geen vermoeden van partijdigheid kan wekken. Het Hof heeft in dit verband herhaaldelijk bevestigd dat partijdigheid niet worden afgeleid uit het enkele feit dat de gerechtelijke strafprocedure (waaronder de organisatie van de structuur van de organen die het onderzoek voeren en de beslissing treffen) niet op dezelfde wijze is getransponeerd binnen de administratieve sanctieprocedure (Hof van Beroep Brussel, 13 december 2011, nr. 56, beschikbaar op de website van de FSMA en Hof van Beroep Brussel, arresten van 4 december 2012, vermeld in het Jaarverslag FSMA, 2012, p. 80). De sanctiecommissie sloot zich aan bij het oordeel van het Hof van Beroep dat de wijze waarop de rol van de auditeur is geregeld, op zich evenmin een vermoeden van partijdigheid wettigt. De sanctiecommissie overwoog voorts dat alle elementen die de verweerders ten gunste hebben aangevoerd, in het onderzoeksverslag werden vermeld en getoetst op hun geloofwaardigheid. Vermits de verweerders voor het overige geen enkel

ander feitelijk gegeven aanhaalden waaruit men subjectieve partijdigheid van de auditeur kon afleiden, werd dit verweer als ongegrond beschouwd.

Anders dan hetgeen verweerders argumenteerden, was de sanctiecommissie voorts van oordeel dat de informatie waarover de betrokken persoon beschikte, koersgevoelig was. Informatie is koersgevoelig indien een redelijk handelend belegger er waarschijnlijk gebruik van zal maken om er zijn beleggingsbeslissingen ten dele op te baseren. Overeenkomstig de doelstelling van marktmisbruikrichtlijn 2003/6/EG moet de vraag of voorwetenschap een aanzienlijke invloed kan hebben op de koersen, a priori worden beantwoord aan de hand van de inhoud van de betrokken informatie en van de context waarin deze informatie past. Om uit te maken of bepaalde informatie voorwetenschap betreft, is het dus niet noodzakelijk om te onderzoeken of de bekendmaking ervan daadwerkelijk aanzienlijke invloed heeft gehad op de koers van de financiële instrumenten waarop deze informatie betrekking heeft (Hof van Justitie 23 december 2009, zaak C-45/08, nr. 69). Evenmin is bepalend dat informatie die gelijkaardig zou zijn als de kwestieuze informatie in het verleden geen of nauwelijks een invloed op de koers van het betrokken aandeel zou hebben gehad, zoals verweerders hadden ingeroepen.

Bij de bepaling van het bedrag van de op te leggen geldboete hield de sanctiecommissie in het licht van het proportionaliteitsbeginsel rekening met de ernst van de feiten en de subjectieve schuld van de partijen. In dit verband hield de sanctiecommissie onder meer rekening met de omstandigheid dat de insider op het moment van de feiten en bij de uitspraak bestuurder van een beursgenoteerde onderneming was en in die hoedanigheid bijzonder waakzaam diende te zijn voor de integriteit en de reputatie van de markten. Als bestuurder en bovendien lid van het auditcomité mocht van deze persoon een grondige kennis worden verwacht van de voorschriften inzake handel met voorkennis. Anderzijds werd er rekening gehouden met de omstandigheid dat er geen bewijs was van een intentionele inbreuk, ook al is dit element geen constitutief onderdeel van de inbreuk, alsook met het eenmalig karakter van de inbreuk. In het licht van de vermelde omstandigheden werd aan de betrokken natuurlijke en rechtspersoon een administratieve boete van elk 50.000 euro opgelegd.

Met toepassing van artikel 72, § 3, vierde lid, van de wet van 2 augustus 2002 werd de beslissing van de sanctiecommissie nominatief bekendgemaakt op de website van de FSMA. De sanctiecommissie was van oordeel dat de bekendmaking van deze beslissing de financiële markten niet ernstig kon verstoren. De bekendmaking was integendeel van aard bij te dragen tot het vertrouwen van de beleggers in de werking van de controlemechanismen op de financiële markten die er toe strekken diens integriteit te bewaken. De sanctiecommissie oordeelde ook dat de bekendmaking van deze beslissing evenmin een nadeel zou berokkenen aan de betrokken personen, dat onevenredig zou zijn aan de ernst van de door hen begane inbreuk. Als bestuurder van een beursgenoteerde onderneming diende de natuurlijke persoon zich strikt te houden aan de voorschriften inzake handel met voorkennis. De nominatieve bekendmaking van de sanctionering van de inbreuk op die voorschriften droeg volgens de sanctiecommissie bij tot het bestraffend karakter van de boete ten aanzien van de betrokkene, alsook tot het afschrikkend karakter ervan, zowel ten aanzien van de betrokkene, die nog steeds bestuurdersfuncties uitoefende, als van de beleggers in het algemeen. Een jaar na de publicatie van de nominatieve beslissing zal deze worden vervangen door een publicatie op niet-nominatieve basis met weglating van alle gegevens die de identificatie zouden toelaten van de partijen of andere personen.

Tegen deze beslissing werd geen beroep ingesteld.

1.1.5.3.6. Beslissing om geen sanctie op te leggen in een dossier rond misbruik van voorkennis

Tot slot heeft de sanctiecommissie op 6 juni 2013, in het kader van een procedure tegen een werknemer van een genoteerde vennootschap, bij gebrek aan afdoende feitelijke elementen geconcludeerd dat geen inbreuk was gepleegd op artikel 25, § 1, eerste lid, 1°, c), en artikel 25, § 1, eerste lid, 7°, van de wet van 2 augustus 2002.

De sanctiecommissie heeft, met toepassing van de minst strenge wetgeving sinds het moment waarop de feiten werden begaan, beslist om die beslissing niet openbaar te maken. Zo bepaalde artikel 72 van de wet van 2 augustus 2002, zoals dat van kracht was tussen 25 april 2007 en 14 juli 2011, dat enkel administratieve geldboetes openbaar moesten worden gemaakt. Die reglementering was minder streng dan de geldende reglementering op het moment van de feiten, op grond waarvan de FSMA een vrijspraak kon openbaar maken, en dan de geldende reglementering op het moment waarop de beslissing werd genomen, op grond waarvan alle beslissingen dienden te worden gepubliceerd, ook die waarbij geen enkele inbreuk werd vastgesteld of geen geldboete werd opgelegd.

1.2. Organisatie in de praktijk

1.2.1. De interneauditfunctie bij de FSMA

De interneauditfunctie heeft in het verslagjaar 2013 zijn auditwerkzaamheden uitgevoerd binnen het sinds 2012 vernieuwde auditkader. In dat kader voert de interneauditfunctie audits uit op basis van een auditprogramma dat goedgekeurd wordt door het directiecomité. De verslaggeving van de audits wordt gericht aan het directiecomité dat na behandeling de verslagen integraal voorlegt aan het auditcomité samen met een toelichting van zijn genomen gevolgtrekkingen.

Het auditcomité bespreekt jaarlijks de werking van de interneauditfunctie met het directiecomité.

De interneauditfunctie verrichtte een aantal doorlichtingen met het oog op het beoordelen van de operationele werking van afdelingen en diensten en van de redelijke garanties die zij kunnen verstrekken voor het effectief bereiken van de vooropgestelde doelstellingen.

De organisatie van het toezicht op de informatieverplichtingen van de beursgenoteerde ondernemingen en van het nazicht van de informatieverplichtingen bij publieke uitgiftes en overnamebiedingen werd geauditeerd. Gelet op het bestaan van meerdere wettelijke regimes ter zake heeft de interneauditfunctie daarbij bijzondere aandacht besteed aan de vereisten van gelijke toezichtsbehandeling van de betrokken ondernemingen door de FSMA-diensten wanneer zij zich in gelijkaardige omstandigheden bevinden.

De interneauditfunctie auditeerde verder de organisatie van het FSMA-toezicht op de naleving van de MiFID-gedragsregels. Sinds de *Twin Peaks*-hervorming besteedt de FSMA een belangrijk budget aan de uitbouw van dit toezicht met de ontwikkeling van een gedegen instrumentarium waarmee enerzijds de betrokken ondernemingen worden aangemoedigd om organisatiemaatregelen te treffen die garant kunnen staan voor een goede naleving van de MiFID-regels en anderzijds zichzelf deze naleving op een consistente wijze kan afdwingen. Daartoe heeft de FSMA een auditploeg samengesteld die op het terrein de naleving van de

regels evalueert en voorstellen tot remediëring van problemen doet. De FSMA ijvert ervoor om daarbij een hoge graad van 'effen speelveld' te realiseren in haar toezicht.

Op vraag van het directiecomité stelde de interneauditfunctie haar auditexpertise ter beschikking van de dienst die toeziet op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's). Zij trad op als coördinator van een audit die de dienst eind 2012 en begin 2013 verrichtte bij een IBP.

Eveneens op verzoek van het directiecomité werd een organisatiedoorlichting verricht van het proces van het onderzoek van de professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring van kandidaten voor functies van effectieve leiding en bestuur in instellingen die onder het vergunningstoezicht van de FSMA vallen. De doorlichting werd verricht vanuit het oogpunt van de efficiëntie van de operationele processen.

De interneauditfunctie heeft ten slotte haar opdracht beëindigd die zij sinds 2011 uitvoerde en die de coördinatie betrof van de uitbouw en de aanpassing van de rapporteringen die de instellingen onder toezicht van de FSMA periodiek aan haar moeten bezorgen.

Op uitnodiging van het auditcomité heeft de interne auditor de auditverslagen van de dienst toegelicht en verslag gegeven van haar werking. De interne auditor heeft het auditprogramma voorgesteld dat, met het akkoord van de bevoegde organen, in 2014 zal worden uitgevoerd.

1.2.2. Deontologie

De deontologische code die is goedgekeurd door de raad van toezicht met toepassing van artikel 62, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten is zowel van toepassing op de personeelsleden als op de voorzitter, de leden van het directiecomité en de secretaris-generaal. De code bevat de volgende bepaling: *'De voorzitter brengt geregeld verslag uit aan de raad van toezicht over de toepassing en de naleving van de Deontologische Code. Hij stelt de raad van toezicht in kennis van de interpretaties die hijzelf of de secretaris-generaal hanteert, inzonderheid met toepassing van artikel 10. Hij brengt de raad van toezicht op de hoogte van de belangenconflicten als bedoeld in artikel 7, tweede lid en van de maatregelen die het directiecomité in dit verband heeft genomen.'*

In 2013 heeft zich geen enkele situatie voorgedaan waarvoor een tussenkomst van het directiecomité genoodzaakt was of een specifiek verslag aan de raad van toezicht vereist was.

1.2.3. Ontwikkelingen op informaticagebied

De FSMA kan na een jaar een positieve balans opmaken van de aanpassingen van haar informatica-omgeving aan de invoering van de nieuwe financiële toezichtsarchitectuur en meer in het bijzonder van de overname en het autonome beheer van haar informatica-infrastructuur, die voorheen aan de NBB was overgedragen. Ook wat de IT-toepassingen betreft, gaf de autonomie van de FSMA ten opzichte van de NBB aanleiding tot hetzij de overname van voorheen gedeelde toepassingen, hetzij de ontwikkeling van nieuwe toepassingen. Mede dankzij de vlotte samenwerking met de NBB konden die veranderingen progressief en zonder hinder voor de gebruikers worden doorgevoerd.

Die veranderingen hebben echter voortdurend grote inspanningen gevergd van een informaticadienst die in het kader van de *Twin Peaks*-hervorming werd gehalveerd. Een onvermijde-

lijk gevolg daarvan was dat de informaticadienst veel minder beschikbaar was voor vragen naar ondersteuning vanwege de operationele diensten.

In het licht van de nieuwe informaticabehoeften als gevolg van de inwerkingtreding van tal van nieuwe bevoegdheden, heeft de FSMA de behoeften, de middelen, de organisatie van de dienst en het beheer van de prioriteiten bij de ontwikkeling van projecten geëvalueerd. Het actieplan dat in dit verband is uitgewerkt zal in 2014 geleidelijk ingevoerd worden en moet leiden tot een versterking van de ondersteuning die IT biedt aan de FSMA. Ondertussen werden in 2013 de IT-middelen voornamelijk ingezet voor de verdere uitrol van generieke toepassingen (eDossier voor het beheer van dossiers en FiMiS voor collecte, beheer en analyse van financiële informatie) waardoor men sneller een ondersteuning kan bieden aan de nieuwe behoeften van de FSMA.

1.2.4. Personeelsbeheer

Aanwervingen

Het Koninklijk Besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA, heeft het aantal medewerkers waarover de FSMA kan beschikken om haar opdrachten uit te oefenen, opgetrokken naar 311 voltijds equivalenten (VTE). Dit aantal moet in principe bereikt zijn tegen eind 2015. De nieuwe bevoegdheidsuitbreidingen zullen dit aantal nog doen toenemen. Eind december 2013 telde de FSMA 298 personeelsleden (282 VTE).

Voor de FSMA blijft het dan ook een grote uitdaging om op relatief korte termijn een groot aantal nieuwe medewerkers aan te trekken ten einde het hoofd te kunnen bieden aan haar bevoegdheidsuitbreidingen en de natuurlijke uitstroom te kunnen opvangen.

De FSMA zoekt voornamelijk getalenteerde medewerkers die een juridische of economische universitaire opleiding hebben genoten alsook kandidaten met een master diploma communicatiebeheer en informatica. In mindere mate worden tevens medewerkers met een bachelor diploma, zoals rechtspraak, verzekeringen, programmeurs of management assistants aangeworven.

In het najaar van 2013 lanceerde de FSMA een aanwervingscampagne met een paginagrote advertentie in de belangrijkste kranten van het land. De vacatures werden ook verspreid via een aantal gespecialiseerde databanken en de website van professionele beroepsorganisaties die voor de FSMA nuttig zijn.

Naast de aanwervingscampagne zijn de website van de FSMA, waar de vacatures worden gepubliceerd, en de samenwerking met recruiteringsbureaus, de belangrijkste kanalen om geschikte medewerkers aan te trekken.

Door deze initiatieven werden er 17 extra medewerkers aangetrokken.

Vorming

De FSMA biedt als lerende omgeving haar medewerkers de mogelijkheid hun professionele deskundigheid continu te ontwikkelen. De vorming behelst zowel de professionele expertise als meer ondersteunende vaardigheden zoals talen, *soft skills*, *personal development*, bureautica, ...

Elk jaar legt de cel vorming een vormingsprogramma ter goedkeuring voor aan het directiecomité. Dit programma houdt rekening met de noden van de diensten en de individuele behoeften van de medewerkers.

Steeds meer medewerkers nemen deel aan de vormingen georganiseerd door de Europese en internationale instellingen zoals ESMA, EIOPA, IOSCO en EBA. De thema's die aan bod komen hebben een onmiddellijk nut voor de medewerkers. Daarenboven bieden deze vormingen de mogelijkheid om collega's van andere toezichtautoriteiten te ontmoeten en zienswijzen te toetsen.

Net als elk jaar werd in 2013 ook veel aandacht besteed aan de interne vormingen omdat deze inspelen op de reële behoeften van de medewerkers en de mogelijkheid bieden aan een groter aantal personeelsleden om de opleidingen bij te wonen. Om de medewerkers de mogelijkheid te bieden de verschillende taken van de FSMA beter te leren kennen werden regelmatig, met groot succes, korte informatiesessies georganiseerd over de verschillende bevoegdheden van de FSMA.

In 2013 organiseerde de ESMA in het kader van haar opleidingsprogramma twee vormingsdagen in de lokalen van de FSMA. Door deze samenwerking werden een aantal specialisten van de FSMA gevraagd als spreker. De eerste vormingsdag ging over *Regulation and Supervision of Benchmarks*³⁴⁶. De tweede over *Consistent application of IFRS*³⁴⁷. Dit draagt ontegensprekelijk bij tot de uitstraling en het imago van de FSMA als instelling.

Ten slotte werden de initiatieven rond *teambuilding* en de jaarlijkse *family day*, die in 2012 werden gelanceerd, in 2013 met succes verdergezet. De FSMA heeft daarnaast ook enkele personeelsvertegenwoordigers bereid gevonden hun schouders te zetten onder een 'personeelsclub' die in 2013 al enkele socio-culturele activiteiten heeft georganiseerd.

1.2.5. Sociaal overleg

In de schoot van de ondernemingsraad hebben de werkgroepen die zich bogen over de verfijning van de evaluaties, de verloning en het carrièreverloop van jonge kaderleden, en de inzetbaarheid van de oudere werknemers concrete voorstellen geformuleerd. Deze zijn goedgekeurd en werden geïmplementeerd.

³⁴⁶ Op 23 oktober 2013.

³⁴⁷ Op 21 november 2013.

2. Samenstelling van de departementen en diensten

Situatie op 31 december 2013

Diensten die ressorteren onder de heer Jean-Paul Servais, voorzitter

Communicatie

Jim Lannoo, woordvoerder
Julie Dienga

Interne audit

Herman De Rijck
Els Lagrou

Policy, internationale relaties en marktinfrastructuren

Jean-Michel Van Cotte, *directeur*

Lieven Baert
Guillaume Bérard
Aimery Clerbaux ³⁴⁸
An De Pauw
Amaury de Vicq de Cumptich
Hervé Dellicour

Christophe Majois
Didier Niclaes
Randy Priem
Renée Spierings
Antoine Van Cauwenberge* ³⁵⁰
Hendrik Van Driessche

Toezicht op de genoteerde vennootschappen en toezicht op de financiële markten

Thierry Lhoest, *directeur*

Vincent De Bock
Mélanie De Roock
Luk Delboo ³⁴⁹
Geoffrey Delrée
Valérie Demeur
Sonja D'Hollander*
Kristof Dumortier
Katrien Kestens
Annick Lambrighs

Johan Lembrecht*
Martine Nemry
Stefaan Robberechts
Koen Schoorens
Katrien Van De Poel
Lynn Van Thillo
Dieter Vandelanotte*
Véronique Weets

Diensten onder de leiding van de heer Henk Becquaert

Toezicht op fondsen en op productpromotie

Gaëtan Laga, *adjunct-directeur*

Nathalie Flamen*
Séverine Fratta
Ivan Roisin

Yannick Simon
Koen Verstraete
Benoit Zinnen

Conformiteitstoezicht op de financiële producten

Veerle De Schryver, *adjunct-directeur*

Cyrielle Allard
François Bayi
Bénédicte Clerckx*
Quentin Deschepper
Philippe Despontin

Johan Lammens
Bregtje Van Bockstaele
Nathalie Van Duyse
Sofie Van Eetveldt
Luc Vynckier

* Oefent de functie uit van coördinator.

³⁴⁸ Gedetacheerd bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

³⁴⁹ Ook werkzaam op de dienst 'Financiële vorming'.

³⁵⁰ Verzekert het secretariaat van de raad van toezicht en de sanctiecommissie. Oefent ook de functie uit van coördinator voor internationale relaties.

Diensten onder de leiding van de heer Gregory Demal

Operationeel toezicht op de financiële dienstverleners en de tussenpersonen

Georges Carton de Tournai, *eerste directeur*

Toezicht op de financiële dienstverleners

Christian Janssens	Christine Pécasse
Philippe Leirens	Marc Van de Gucht*
Magali Martin	Gertjan van Gastel
Annick Mettepenningen	Glenn Van Noten
Pieter Naudts	Matthew Verhaeren

Toezicht op de tussenpersonen

Herlinde Boogaerts*	Marie-Ange Rosseels
Timotheus Gieles	Christophe Viaene
Nathalie Gigot	Rosanne Volckaert
Nicole Peeters	

Toezicht op de gedragsregels (MiFID)

Hein Lannoy, *adjunct-directeur*

Virginie Bassem	Cyril Saliba
Stéphanie Brandt	Maryline Serafin*
Pascale Coulon	Aldo ten Geuzendam
Els De Keyser*	Jelle Van Caekenberghe
Isabel Lopez Martinez	Lien Verhegghe

Diensten onder de leiding van de heer Wim Coumans, ondervoorzitter

Financiële vorming

Danièle Vander Espt, *adjunct-directeur*

Luk Delboo³⁵¹
Karine Huet
Tony Langone
Marc Nolf

Toezicht op de IBP's en de aanvullende pensioenen

Greet T'Jonck, *directeur*

Luk Behets	Marc Meganck
Saskia Bolu ³⁵²	Marie-Paule Peiffer
Christelle D'Alessandro	Johanna Secq
Ann Devos*	Paul Teichmann
Nicolas Deltour	Marleen Tombeur
Maria Di Romana	Ingrid Trouillez ³⁵³
Gerhard Gieselink	Diederik Vandendriessche
Caroline Gillain	Caroline Vandeveldede*
Fabienne Maudoux	Mieke Van Leeuwe

Relaties met de consumenten van financiële diensten

Marie-Sheila Bastians	Aurélié Leclercq ³⁵⁴
Jan De Pagie	Brigitte Leën
Fleur De Mil	Monique Siscot
Julie Depickere	Luc Van Cauter*
Annick Dewulf	Han Van Denhouwe

* Oefent de functie uit van coördinator.

351 Ook werkzaam op de dienst 'Toezicht op de genoteerde vennootschappen en toezicht op de financiële markten'.

352 Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen en van de Raad voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen.

353 Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie voor Aanvullende Pensioenen en van de Raad voor Aanvullende Pensioenen.

354 Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie voor Verzekeringen.

Diensten onder de leiding van de heer Albert Niesten, secretaris-generaal

Enforcement

Albert **Niesten**, *secretaris-generaal, handelend in de hoedanigheid van auditeur*

Michaël **André***   Jessica **Heyse**
Conny **Croes**   Patrick **Van Caelenberghe**
Stéphane **De Maght**

Juridische dienst

Annemie **Rombouts**³⁵⁵, *directeur*

Sylvie **Decoster**   Hans **Seeldrayers***
Christophe **Geys**   Dounia **Shita**
Antoine **Greindl**   Annelies **Verrijdt**
Clarisse **Lewalle**

Vertaaldienst

Françoise **Danthinne**   Mathieu **Saudoyer**
Jan **Leers**   Christine **Triest**
Monica **Sandor**

Algemeen ondersteunende diensten

Tom **Plasschaert**, *adjunct-directeur*

Hilde **Daems**

Reception, Facilities & Infrastructuur

Egwin **Schoolmeesters***

Beheerscontrole & boekhouding

Sabine **Philippart**
Jan **Vanholle**

People & Communication

Hilde **Dierckx**   Myriam **Penninckx***
Annemie **Hoogewijs**   Marianne **Van Hoorebeke**
Marie-Josèphe **Léonard**

Informatica

Emmanuel **De Haes**   Jan **Vyverman**
Véronique **Léonard***   Sébastien **Welsch**
Johan **Vanhaverbeke**

* Oefent de functie uit van coördinator.

³⁵⁵ Ingevolge de detachering van mevrouw Annemie Rombouts bij het kabinet van de minister van Financiën, werd deze functie in een eerste fase waargenomen door mevrouw Greet T'Jonck, directeur van de dienst Toezicht op de IBP's en de aanvullende pensioenen, en vervolgens door de heer Jean-Michel Van Cotten, directeur van de dienst Policy, internationale relaties en marktinfrastructuur.

De FSMA dankt de volgende medewerkers die hun loopbaan tijdens de verslagperiode hebben beëindigd: Magda De Joncker en Annie Van der Meersch.

In Memoriam

De FSMA heeft met droefheid kennisgenomen van het overlijden, op 8 maart 2013, van de heer Jozef Van Goethem, Ere-Lid van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen.

De heer Van Goethem, sinds 1 mei 1975 lid van de Commissie, legde op 31 december 1994 zijn functie neer wegens het bereiken van de leeftijdsgrens.

De heer Van Goethem was gedurende zijn 20-jarige ambtstermijn, waarbij hij van oktober 1988 tot januari 1989 als waarnemend Commissievoorzitter fungeerde, niet alleen een competent maar ook een trouw lid van de Commissie dat steeds zijn steun verschaftte door de bijzonder wijze adviezen die hij verleende.

IV. JAARREKENING VAN HET BOEK- JAAR 2013³⁵⁶

De jaarrekening van het boekjaar 2013 werd door de raad van toezicht goedgekeurd op 30 april 2014, conform artikel 48, § 1, 4° van de wet van 2 augustus 2002.

³⁵⁶ Alle bedragen zijn uitgedrukt in 000 euro tenzij anders vermeld.

BALANS

ACTIVA	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
VASTE ACTIVA	45.594	47.378
I. Oprichtingskosten		
II. Materiële en immateriële vaste activa	45.594	47.378
1. Materiële vaste activa		
A. Terreinen en gebouwen	43.310	45.245
B. Installaties, machines en uitrusting	41	50
C. Meubilair en rollend materieel	29	72
2. Immateriële vaste activa	2.214	2.011
VLOTTENDE ACTIVA	43.744	42.331
IV. Vorderingen op ten hoogste één jaar	4.761	20.720
A. Vorderingen i.v.m. de werking	3.430	19.638
B. Overige vorderingen	1.331	1.082
V. Beleggingen	37.000	20.200
VI. Liquide middelen	1.567	1.343
VII. Overlopende rekeningen	416	68
TOTAAL VAN DE ACTIVA	89.338	89.709

PASSIVA	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
EIGEN VERMOGEN	10.000	10.000
II. Reserves	10.000	10.000
Onbeschikbare reserves	10.000	10.000
FINANCIERINGSFONDS	9.242	9.648
VOORZIENINGEN	786	853
III. Voorzieningen voor risico's en kosten	786	853
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	786	818
C. Overige risico's en kosten	0	35
SCHULDEN	69.310	69.208
IV. Schulden op meer dan één jaar	32.901	34.381
A. Financiële schulden	32.901	34.381
2. Kredietinstellingen	32.901	34.381
V. Schulden op ten hoogste één jaar	35.144	33.312
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	1.480	1.412
C. Schulden i.v.m. de werking	5.523	13.747
1. Leveranciers	1.594	6.825
2. Overige schulden	3.929	6.922
D. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	21.837	15.141
1. Belastingen	1.966	932
2. Bezoldigingen en sociale lasten	19.871	14.209
E. Overige schulden	6.304	3.012
VI. Overlopende rekeningen	1.266	1.515
TOTAAL VAN DE PASSIVA	89.338	89.709

RESULTATENREKENING

	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
I. Opbrengsten	68.725	60.385
A. Bijdragen in de werkingskosten	68.068	59.962
B. Andere opbrengsten	657	423
II. Werkingskosten	61.116	56.183
A. Diensten en diverse goederen	9.561	10.014
B. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	49.094	43.540
C. Waardeverminderingen op vorderingen i.v.m. de werking	92	66
D. Voorzieningen voor risico's en kosten	-473	-400
E. Afschrijvingen op oprichtingskosten en vaste activa	2.842	2.963
III. Werkingsoverschot	7.609	4.202
IV. Financiële opbrengsten	18	48
A. Opbrengsten uit vlottende activa	18	48
B. Andere financiële opbrengsten		
V. Financiële kosten	1.663	1.731
A. Kosten van schulden	1.660	1.727
C. Andere financiële kosten	3	4
VI. Gewoon werkingsoverschot	5.964	2.519
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	340	493
D. Andere uitzonderlijke opbrengsten	340	493
VIII. Uitzonderlijke kosten		
D. Andere uitzonderlijke kosten		
IX. Werkingsoverschot van het boekjaar	6.304	3.012

VERWERKING VAN HET WERKINGSSALDO VAN HET BOEKJAAR

	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
A. Te bestemmen werkingsoverschot (werkingstekort) van het boekjaar	6.304	3.012
B. Onttrekking aan de onbeschikbare reserves		
C. Toevoeging aan de onbeschikbare reserves		
D. Terugbetalingen krachtens het koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA (*)	6.304	3.012
E. Bijkomende opvragingen krachtens het koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA (**)		

(*) Artikel 23 van het koninklijk besluit.

(**) Artikel 24 van het koninklijk besluit.

BIJLAGEN
BALANS

ACTIVA	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Totaal materiële vaste activa	Software	Ontwikkelingskosten
II. STAAT VAN DE VASTE ACTIVA 2013						
a) Aanschaffingswaarde						
Per einde van het vorige boekjaar	59.777	82	269	60.128	194	4.094
Mutaties tijdens het boekjaar				0		
Aanschaffingen	72	15	0	87	26	945
Andere	0	0	0	0	0	0
Per einde van het boekjaar	59.849	97	269	60.215	220	5.039
b) Afschrijvingen en waardeverminderingen						
Per einde van het vorige boekjaar	14.532	32	197	14.761	194	2.083
Mutaties tijdens het boekjaar				0		
Geboekt	2.007	24	43	2.074	26	742
Andere	0	0	0	0	0	0
Per einde van het boekjaar	16.539	56	240	16.835	220	2.825
c) Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar	43.310	41	29	43.380	0	2.214

	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
V. GELDBELEGGINGEN		
Beleggingen via de FOD Financiën		20.200
Beleggingen (Termijnrekening)	37.000	

PASSIVA	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
2. VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN		
Pensioenen	786	818
Geschillen	0	35

RESULTATENREKENING

I.A. BIJDRAGEN IN DE WERKINGSKOSTEN

A1. Brutobijdragen	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
1.a. Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	8.213	7.281
1.b. Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten en verzekeringstussenpersonen	8.225	7.253
2. Uitgiftedossiers	1.284	1.010
3. Beleggingsinstellingen	25.217	22.154
4. Noteringen op een Belgische markt	8.403	7.383
5. Verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	9.809	8.612
6. Varia	6.917	6.269
Totaal	68.068	59.962

A2. Nettobijdragen ³⁵⁷	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
1.a. Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	7.266	6.827
1.b. Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten en verzekeringstussenpersonen	8.225	7.253
2. Uitgiftedossiers	1.284	1.010
3. Beleggingsinstellingen	22.310	20.770
4. Noteringen op een Belgische markt	7.435	6.921
5. Verzekeringsondernemingen en instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	8.678	8.075
6. Varia	6.566	6.094
Totaal	61.764	56.950

II.B.1. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
a) Totaalaantal op de afsluitingsdatum van het boekjaar	298	281
b) Totaalaantal op de afsluitingsdatum van het boekjaar in voltijdse equivalenten	282	265
c) Gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten	274	257
d) Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	404.544	373.961

II.B.2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
a) Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	27.449	24.643
b) Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	8.345	7.597
c) Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	8.207	6.448
d) Andere personeelskosten	4.128	3.940
e) Pensioenen	965	912
Totaal	49.094	43.540

II.D. Voorzieningen voor risico's en lasten	Boekjaar 2013	Boekjaar 2012
Terugneming diverse voorzieningen	-35	0
Varia	-32	-12
Aanwending financieringsfonds	-406	-388
Totaal	-473	-400

³⁵⁷ M.a.w. de bijdragen na toepassing van artikel 23 van het koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA.

Commentaar bij de jaarrekening 2013

1. Juridisch kader

De jaarrekening wordt opgesteld conform de bepalingen van artikel 57 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, en van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 dat het jaarrekeningsschema bevat³⁵⁸. Zowel het balansschema als het schema van de resultatenrekening zijn aangepast aan het specifieke karakter van de taken en de activiteiten van de FSMA.

De werkingskosten van de FSMA worden gefinancierd door de ondernemingen, de personen en de operaties die aan haar toezicht zijn onderworpen. In overeenstemming met het financieringsbesluit³⁵⁹, belooft het maximumbedrag waarvoor de werkingskosten van de FSMA voor 2013 gedekt kunnen worden 65,0 miljoen euro, de financiering van de zetel niet meegerekend.

Als de geïnde bijdragen het voormelde maximumbedrag overschrijden dan wel het bedrag van de werkingskosten van de FSMA, mocht dit lager zijn dan het maximumbedrag, wordt het overschot terugbetaald volgens de modaliteiten die zijn vastgelegd in het besluit³⁶⁰.

Bedragen de geïnde bijdragen daarentegen minder dan het voormelde maximumbedrag of het bedrag van de werkingskosten van de FSMA, mocht dit lager zijn dan het maximumbedrag, dan worden bijkomende bijdragen opgevraagd volgens de modaliteiten die zijn vastgelegd in dit besluit³⁶¹.

Het voormelde maximumbedrag wordt aan het einde van het boekjaar aangepast in functie van:

- de evolutie, als gecertificeerd door de revisor van de FSMA, van de kosten met betrekking tot de organen en het personeel van de instelling. Voor 2013 bedroeg het maximumaantal operationele personeelsleden dat de FSMA mocht tewerkstellen, uitgedrukt in voltijdse equivalenten en bepaalde categorieën³⁶² buiten beschouwing gelaten, 293 VTE's³⁶³;
- de evolutie van de kosten als bedoeld in artikel 2, 2° van het financieringsbesluit;
- de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen en de verhoudingsgewijze toename van het aantal personeelsleden voor de andere uitgaven dan hierboven bedoeld. De gevolgen van deze ontwikkelingen worden door de revisor van de FSMA gecertificeerd.

³⁵⁸ Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 57, eerste lid van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, BS 15 oktober 2003, p. 50050.

³⁵⁹ Koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna 'het financieringsbesluit' genoemd), BS 21 juni 2012, p. 33859, artikel 2.

³⁶⁰ Financieringsbesluit, artikel 23.

³⁶¹ Financieringsbesluit, artikel 24.

³⁶² De categorieën die zijn opgesomd in artikel 2, 1° van het financieringsbesluit.

³⁶³ Financieringsbesluit, artikelen 2, 1° en 36, § 1.

2. Waarderingsregels en commentaar bij bepaalde rubrieken

Oprichtingskosten

De herstructureringskosten worden integraal ten laste gebracht van het boekjaar waarin zij werden besteed.

Vaste activa

De rubriek 'Materiële vaste activa' is opgesplitst in:

- terreinen en gebouwen;
- installaties, machines en uitrusting;
- meubilair en rollend materieel;
- overige materiële vaste activa.

De aanschaffingswaarde van de maatschappelijke zetel van de FSMA wordt progressief afgeschreven over een periode van 25 jaar. Het bedrag van de jaarlijkse afschrijving evolueert evenredig met de kapitaalaflossing die wordt verricht in het kader van het krediet dat is aangegaan voor de financiering van het gebouw.

Naast de maatschappelijke zetel worden aankopen van goederen waarvan wordt verwacht dat ze meerdere jaren zullen worden gebruikt en die een minimale aankoopprijs van 1.000 euro per eenheid hebben, beschouwd als materiële vaste activa.

Die materiële vaste activa worden tegen aanschaffingsprijs geboekt en lineair afgeschreven over een periode van 4 jaar, met uitzondering van de hardware die op 3 jaar wordt afgeschreven.

De rubriek 'immateriële vaste activa' betreft aan derden betaalde ontwikkelingskosten voor informaticatoepassingen. Voor zover die kosten meer dan 100.000 euro per toepassing bedragen, worden zij lineair afgeschreven over een periode van 5 jaar te rekenen vanaf het jaar waarin de toepassing in gebruik wordt genomen.

Computerlicenties worden volledig afgeschreven in het jaar waarin zij worden aangeschaft.

Vorderingen

De rubriek 'Vorderingen' betreft in hoofdzaak bijdragen in de werkingskosten van de FSMA die verschuldigd zijn door de ondernemingen onder haar toezicht. Vorderingen worden geboekt voor het openstaande bedrag. Voor de waardering wordt een onderscheid gemaakt tussen de vorderingen op Belgische en buitenlandse debiteuren die geen tussenpersonen zijn, en de vorderingen op tussenpersonen³⁶⁴.

³⁶⁴ Het gaat hier om de verzekeringstussenpersonen als bedoeld in de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 14 juni 1995), zoals gewijzigd bij wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006), en om de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten als bedoeld in de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (BS 28 april 2006).

Vorderingen op Belgische en buitenlandse debiteuren die geen tussenpersonen zijn

Vorderingen op Belgische debiteuren worden als dubieus beschouwd en als dusdanig geboekt als zij, 3 maanden nadat zij voor invordering zijn overgemaakt aan de administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen van de FOD Financiën, alsnog onbetaald zijn. Op dat ogenblik wordt op deze vorderingen een waardevermindering van 50 % toegepast. Als er na een nieuwe periode van 3 maanden voor deze vorderingen nog steeds geen betaling is ontvangen, wordt er een bijkomende waardevermindering van 50 % geboekt.

Vorderingen op buitenlandse debiteuren worden als dubieus geboekt en er wordt een waardevermindering van 50 % op toegepast als zij 3 maanden na het versturen van een aangezekende brief nog steeds niet zijn betaald. Na een nieuwe periode van 3 maanden wordt het saldo van de vordering uit de balans afgeboekt en aan het resultaat toegerekend.

In geval van faillissement wordt de vordering onmiddellijk als dubieus geboekt en wordt tegelijkertijd een waardevermindering geboekt voor het volledige bedrag van de vordering.

Vorderingen op tussenpersonen

Niet-betaalde bijdragen van tussenpersonen worden 2 jaar na schrapping van de betrokken tussenpersoon overgeboekt naar de 'Dubieuze debiteuren'. Tegelijkertijd wordt een waardevermindering geboekt voor het openstaande bedrag.

Liquide middelen

Kastegoeden, tegoeden op zichtrekeningen en termijnbeleggingen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Vorzieningen

Vorzieningen worden aangelegd voor het dekken van verliezen of kosten van duidelijk omschreven aard die op de balansdatum als waarschijnlijk moeten worden beschouwd of vaststaan, maar waarvan de omvang slechts kan worden geraamd.

De *voorzieningen voor risico's en kosten* worden geïndividualiseerd in functie van de risico's en kosten die ze moeten dekken.

Schulden

De schulden worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde op de balansdatum van het boekjaar.

Vorderingen en verplichtingen in vreemde munten

De vreemde valuta's worden naar euro omgerekend tegen de slotkoers per einde boekjaar die is opgenomen in de gespecialiseerde dagbladen. Bij verplichtingen in vreemde munten kunnen zich omrekeningsverschillen voordoen. In voorkomend geval worden die als wisselkoersverschillen verwerkt.

3. Toelichting bij de balans

Vaste activa

In 2013 werd er, net als het jaar voordien, slechts een beperkt aantal investeringen geboekt als *materiële vaste activa*.

Wat de immateriële vaste activa betreft, valt de toename van de investeringen in 2013 te verklaren door het uitbesteden van de ontwikkeling van informaticatoepassingen.

Vlottende activa

De totale vlottende activa bevinden zich op hetzelfde niveau als 2012 maar evolueren de rubrieken 'Vorderingen i.v.m. werkingskosten' (- 16,2 miljoen euro) en 'geldbeleggingen' (+ 16,8 miljoen euro) sterk ten opzichte van het boekjaar 2012.

De evolutie van de rubriek 'Vorderingen i.v.m. werkingskosten' ten aanzien van 2012 wordt verklaard door het feit dat het KB van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten midden boekjaar 2012 werd gepubliceerd. Hierdoor werden een deel van de contributies pas opgevraagd in het derde en vierde trimester van het boekjaar 2012 en vond de inning plaats in 2013.

In het boekjaar 2013 werden de bijdragen opgevraagd in de eerste helft van 2013 en een groot deel werd geïnd voor het einde van het jaar. Dit verklaart tevens de evolutie van de geldbeleggingen.

Financieringsfonds

Het *financieringsfonds* en de schuld aan de kredietinstellingen nemen gelijktijdig af met de afschrijving van het gebouw dat daarmee wordt gefinancierd.

Schulden

De rubriek 'Schulden op meer dan één jaar' (32,9 miljoen euro) omvat het nog verschuldigde saldo van de leningen die zijn aangegaan voor de financiering van de maatschappelijke zetel van de FSMA. Het bedrag van de annuïteit die in 2014 vervalt (1,5 miljoen euro) wordt opgenomen onder de rubriek 'Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen'.

De *schulden* tegenover de leveranciers betreffen de facturen die op het einde van het jaar nog moeten worden betaald, alsook de nog te ontvangen facturen voor in 2013 verrichte prestaties. De beduidende daling ten opzichte van 2012 betreft de afwikkeling van de financiële rechten en verplichtingen tussen de FSMA en de NBB.

De overige schulden in verband met de werking omvat hoofdzakelijk het saldo van de werkingsoverschotten die volgens het KB van 17 mei 2012 in de volgende jaren moet worden terugbetaald. De daling betreft de afwikkeling in 2013 van het verschil in geïnde bijdragen in 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging tussen het KB van 22 mei 2005 en het nieuw KB van 17 mei 2012, dat retroactief op 1 januari 2012 van toepassing was.

De schulden in verband met de bezoldigingen en de sociale lasten omvatten de voorzieningen voor het vakantiegeld en voor andere loonkosten en fiscale lasten, waaronder de groepsverzekering. De FSMA bezit geen vervallen schulden met betrekking tot bezoldigingen en sociale lasten.

De rubriek 'Overige schulden' omvat het bedrag van het werkingsoverschot 2013 (6,3 miljoen euro).

Werkingsoverschot

Het boekjaar 2013 werd afgesloten met een *werkingsoverschot* van 6,3 miljoen euro.

4. Toelichting bij de resultatenrekening

De opbrengsten

De rubriek 'Opbrengsten' bestaat in hoofdzaak uit de bijdragen die door de ondernemingen, personen en verrichtingen onder toezicht van de FSMA verschuldigd zijn voor de dekking van haar werkingskosten. Voor de berekening van deze bijdragen wordt, volgens de modaliteiten die zijn vastgesteld door het financieringsbesluit, uitgegaan van hetzij een vast bedrag per gecontroleerde sector dat omgeslagen wordt per individuele entiteit, hetzij een tarifiering van de verrichtingen, hetzij een vast bedrag.

De werkingskosten

	2013		2012		Evolutie 2012/2013
Diverse goederen en diensten	9.561	15,6%	10.014	17,8%	-4,5%
Personeelskosten	49.094	80,3%	43.540	77,5%	12,8%
Waardeverminderingen, voorzieningen en afschrijvingen	2.461	4,1%	2.629	4,7%	-6,4%
Totale werkingskosten	61.116	100%	56.183	100%	8,8%

De werkingskosten van de FSMA bestaan voornamelijk uit personeelskosten (80,3 %).

De evolutie van de personeelskosten, die ten aanzien van 2012 met 12,8 % zijn gestegen, valt voornamelijk te verklaren door de ontwikkelingen in het personeelsbestand van de FSMA.

De 'Diverse goederen en diensten' werden strikt binnen de perken gehouden. Zij laten een afname zien (- 4,5 %).

Aard van de kosten	2013	2012	Evolutie 2012/2013
Gebouwen	759	740	+ 19
Huur en onderhoud materiaal	3.699	4.542	- 843
<i>Informatica-infrastructuur</i>	2.779	3.686	
<i>Overige</i>	920	856	
Bureelkosten	632	714	- 82
Diverse kosten	4.471	4.018	+ 453
<i>Erelonen</i>	1.688	1.704	
<i>Vergaderingen en werkgroepen</i>	868	778	
<i>Verwerking van de externe informatie</i>	109	497	
<i>Diversen</i>	1.806	1.039	
Totaal	9.561	10.014	- 453

Financiële resultaten

De financiële inkomsten komen voort uit de inkomsten uit de belegging van liquide middelen. In 2013 zijn de financiële opbrengsten beperkt gebleven door de lage rente.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Hangende geschillen en andere verplichtingen

Tegen de FSMA lopen een aantal vorderingen tot schadeloosstelling wegens vermeende tekortkomingen in het toezicht op de verzekeringsondernemingen en de pensioeninstellingen. Gezien de bijzondere omstandigheden van elk van die vorderingen evenals de overdracht van de desbetreffende controlebevoegdheden en geschillendossiers aan de NBB, is de FSMA van oordeel dat die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond zijn. Op dit ogenblik zijn er nog een aantal procedures hangende die zijn ingesteld tegen beslissingen tot schrapping van de inschrijving van verzekeringstussenpersonen of tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten, maar die houden geen rechtstreeks vermogensrechtelijk risico in voor de FSMA.

Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2013

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2013, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van 89.338 (000) EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een overschot van 6.304 (000) EUR. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet van 2 augustus 2002 en het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 zijn vereist.

Het opstellen van de jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité en van de secretaris-generaal. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat.

Overeenkomstig voornoemde controlenormen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de FSMA, alsook met haar procedures van interne controle. Wij hebben van de verantwoordelijken, van de secretaris-generaal en van het directiecomité van de FSMA de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels, de redelijkheid van de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen gemaakt door de FSMA, alsook de voorstelling van de jaarrekening als geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuurrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2013 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de werkingskosten van de FSMA en de in de toelichting vermelde gegevens stemmen met de bepalingen van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 overeen.

Brussel, 24 april 2014

André KILESSE
Bedrijfsrevisor

Een hoofd vol vragen over

Levensmomenten

Ontdekken >

**10 ANTWOORDEN
OP UW WOONVRAGE**

Ontdekken >

Like ons op Facebook

Volg ons op Twitter

Levensmomenten

- Studeren
- Leven als koppel
- Wonen
- Met kinderen
- Lit elkaar gaan
- Pensioen

Tools

- Uw dagelijks geld
- Sparen en beleggen
- Verzekeren
- Lenen
- Pensioenen

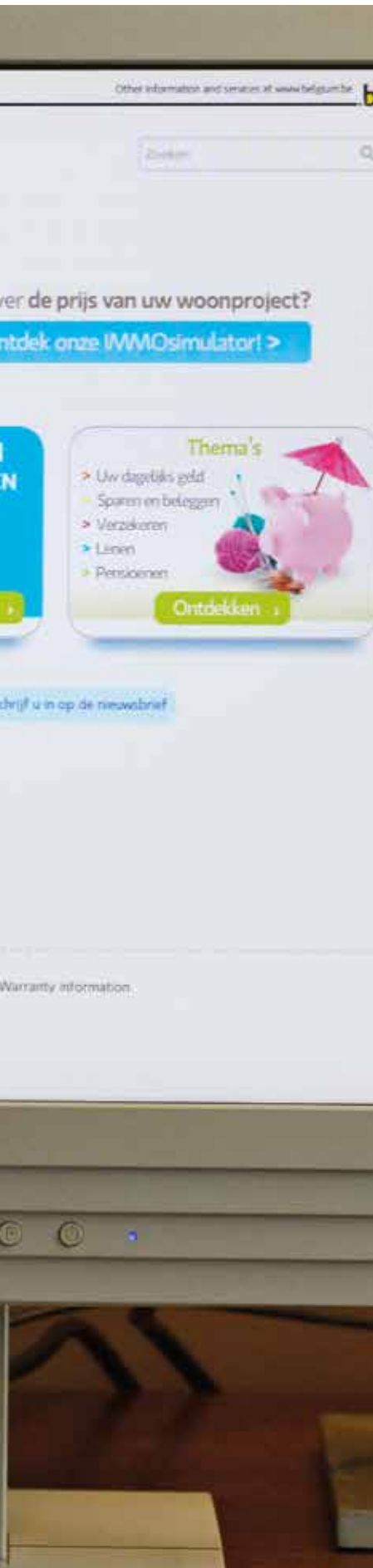
Tools

- Rekiertools
- Checklists & Tips
- Quizen

Over Wikifin

- De Wikifin-nieuwsbrief
- Wijfin op Batibouw
- Competie 'Wonen'

NOMENCLATUUR

Voor de leesbaarheid worden in het jaarverslag vereenvoudigde verwijzingen gebruikt, waarvan de volledige officiële benaming hieronder wordt weergegeven:

Algemeen reglement verzekeringen	Koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen
AICB	Alternatieve instelling voor collectieve belegging
AIFM-richtlijn	Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010
Assuralia	Beroepsvereniging van verzekerings-ondernemingen
Bankwet	Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen
BEAMA	Belgische Vereniging van <i>Asset Managers</i>
Beheerder van AICB's	Beheerder van alternatieve instellingen voor collectieve belegging
Besluit marktmisbruik	Koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik
CBF	Commissie voor het Bank- en Financiewezen (vóór de fusie met de CDV)
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CDV	Controledienst voor de Verzekeringen (vóór de fusie met de CBF)
CEIOPS	<i>Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors</i>
CESR	<i>Committee of European Securities Regulators</i>
CFI	Cel voor Financiële Informatieverwerking
Controlewet herverzekeringsbedrijf	Wet van 16 februari 2009 op het herverzekeringsbedrijf
Controlewet verzekeringen	Wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen
EBA	<i>European Banking Authority</i>
ECB	Europese Centrale Bank
EECS	<i>European Enforcers Coordination Sessions</i>
EER	Europese Economische Ruimte
EFRAG	<i>European Financial Reporting Advisory Group</i>
EIOPA	<i>European Insurance and Occupational Pensions Authority</i>
ESRB	<i>European Systemic Risk Board</i> (het Europees comité voor Systeemrisico's)
EMIR-verordening	Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactieregisters
ESMA	<i>European Securities and Markets Authority</i>

FASB	<i>Financial Accounting Standards Board</i>
FATF	<i>Financial Action Task Force</i>
FEBELFIN	Belgische Federatie van het Financiewezen
FOD	Federale Overheidsdienst
FSMA	Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten
Gecoördineerde bankrichtlijn	Richtlijn 2006/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (herschikking)
IAASB	<i>International Auditing and Assurance Standards Board</i>
IAIS	<i>International Association of Insurance Supervisors</i>
IAS	<i>International Accounting Standards</i>
IASB	<i>International Accounting Standards Board</i>
IBP	Instelling voor bedrijfspensioenvoorziening
IBP-besluit	Koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
IBP-richtlijn	Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
ICB	Instelling voor collectieve belegging
ICB-besluit	Koninklijk besluit van 12 november 2012 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging
ICB-wet	Wet van 3 augustus 2012 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles
ICBE	Instelling voor collectieve belegging in effecten (die over een Europees paspoort beschikt)
ICBE-richtlijn	Richtlijn 85/611/EEG van de Raad van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's)
IFRS	<i>International Financial Reporting Standards</i>
IOSCO	<i>International Organisation of Securities Commissions</i>
KIID	<i>Key Investor Information Document</i>
Koninklijk besluit van 23 augustus 2004	Koninklijk besluit van 23 augustus 2004 tot uitvoering van artikel 63, §§ 1 en 3 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten
Koninklijk besluit van 3 juni 2007	Koninklijk besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten

Koninklijk besluit van 14 november 2007	Koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt
MiFID-richtlijn	Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de Richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 93/22/EEG van de Raad
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i> (samenwerkingsovereenkomst)
MTF	<i>Multilateral trading facility</i> of multilaterale handelsfaciliteit
NBB	Nationale Bank van België
OBA-richtlijn	Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod
OFP	Organisme voor de financiering van pensioenen
Overnamebesluit	Koninklijk besluit van 27 april 2007 op de openbare overnamebiedingen
Overnamewet	Wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen
PB	Publicatieblad van de Europese Unie
Prospectusrichtlijn	Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG
Prospectusverordening	Verordening (EG) Nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft
Prospectuswet	Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieder van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt
Reglement leven	Koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit
Richtlijn marktmisbruik	Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie
Transparantiebesluit	Koninklijk besluit van 14 februari 2008 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen

Transparantierichtlijn	Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG
Transparantiewet	Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen
Twin Peaks-besluit	Koninklijk besluit van 3 maart 2011 betreffende de evolutie van de toezichtsarchitectuur voor de financiële sector
Twin Peaks-wet	Wet van 2 juli 2010 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, en houdende diverse bepalingen
UCITS IV-richtlijn	Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's)
Uitkoopbesluit	Koninklijk besluit van 27 april 2007 op de openbare uitkoopbiedingen
Vastgoedbevakbesluit	Koninklijk besluit van 7 december 2010 met betrekking tot vastgoedbevaks
WAP	Wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid
WAP-besluit	Koninklijk besluit van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid
WAPZ	Titel II, Hoofdstuk 1, Afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002 (wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen)
Wet van 6 april 1995	Wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen
Wet van 27 maart 1995	Wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen
Wet van 2 augustus 2002	Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten
Wet van 22 maart 2006	Wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten

Wet van 21 december 2009	Wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen
WIBP	Wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
Witwaswet	Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
WLVO	Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst
W.Venn.	Wetboek van Vennootschappen

Verantwoordelijk uitgever
J.-P. Servais
Congresstraat 12-14
1000 Brussel
Fotografie
Michel Wiegandt
Vormgeving
Gamma nv, Antwerpen
Druk
Goekint Graphics, Oostende

